

Т. М. Бондар,
Г. А. Пашковська

МАТЕМАТИКА

ЧАСТИНА **2**

Харків
Видавнича група «Основа»
2019

УДК 37.016
Б81

Бондар Т. М.

Б81 Математика. 1 клас. Частина 2 / Т. М. Бондар, Г. А. Пашковська. — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 270, [2] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3743-5.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки уроків математики у 1-му класі Нової української школи, складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти (2018) за Типовою освітньою програмою авторського колективу під керівництвом О. Я. Савченко.

Розподіл годин і тематика уроків відповідають змісту підручника Н. П. Листопад (Математика : підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018).

Конспекти уроків, різноманітних за формою проведення, побудовано з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, з використанням елементів інтеграції, інноваційних та здоров'язбережувальних технологій, інтерактивних методів та прийомів навчання, сучасного обладнання як складової нового освітнього середовища.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ISBN 978-617-00-3743-5

© Бондар Т. М., Пашковська Г. А., 2018
© Корягін В. О., дизайн обкладинки, 2019
© ТОВ «Видавнична група «Основа», 2019

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	6
Розділ 4. Додавання і віднімання в межах 10. Задачі (продовження)	9
Урок 65. Маса. Кілограм	9
Урок 66. Місткість. Літр	14
Урок 67. Повторення вивченого. Запис та складання виразів. Робота над задачами. Геометричний матеріал	18
Урок 68. Повторення вивченого. Порівняння чисел з визначенням «на скільки...». Порівняння іменованих чисел	22
Урок 69. Порівняння та розв’язування задач.	26
Урок 70. Творча робота над задачами. Визначення часу за годинником	29
Розділ 5. Числа 11–20	34
Урок 71. Десяток. Робота над задачами	34
Урок 72. Числа 11–15. Утворення, запис, читання чисел. Задача на знаходження решти. Відтворення малюнка	37
Урок 73. Числа 16–20. Утворення, запис, читання чисел. Задачі на знаходження решти	41
Урок 74. Десятковий склад числа. Робота над задачами: аналіз задачі, схеми	44
Урок 75. Наступне і попереднє числа. Складання задачі за малюнком. Розпізнавання фігур	47
Урок 76. Порівняння чисел. Задачі на зменшення числа на кілька одиниць. Творча робота над задачею. Побудова відрізка заданої довжини.	50
Урок 77. Порівняння чисел. Задачі на різницеве порівняння. Складання нерівностей. Різницеве порівняння іменованих чисел	53
Урок 78. Додавання виду $10 + 4$. Складання задач різних типів за одним сюжетом. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	57
Урок 79. Дециметр. Складання задач різних типів за сюжетом. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	60
Урок 80. Віднімання виду $17 - 7$, $17 - 10$. Задачі на знаходження суми. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	64
Урок 81. Обчислення в межах 20 на основі нумерації чисел. Творча робота над задачею. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	67
Урок 82. Обчислення виду $13 + 2$. Задачі різних типів з одним сюжетом. Відтворення малюнка	71
Урок 83. Обчислення виду $18 - 5$. Складання за малюнком задачі на знаходження суми та задачі на різницеве порівняння. Побудова відрізка заданої довжини	74
Урок 84. Обчислення в межах 20. Задачі на різницеве порівняння. Вимірювання довжини ламаної лінії. Розв’язування прикладів, що складаються з декількох арифметичних дій	77
Урок 85. Повторення вивченого. Різницеве порівняння іменованих чисел	80
Урок 86. Повторення вивченого. Творча робота над задачами. Вимірювання та запис довжини відрізків у різних мірах довжини	83
Урок 87. Узагальнення і систематизація вивченого	86
Розділ 6. Числа 21–100	88
Урок 88. Лічба десятками. Аналіз задачі. Відтворення малюнка	88
Урок 89. Числа 21–40. Утворення, читання, запис чисел. Творча робота над задачею. Відтворення малюнка	91
Урок 90. Числа 21–40. Круглі числа. Утворення чисел. Задача на збільшення числа на кілька одиниць. Розпізнавання фігур	96
Урок 91. Числа 21–40. Попереднє і наступне числа. Задача на знаходження невідомого доданка. Побудова відрізка заданої довжини	98

Урок 92.	Числа 21–40. Порівняння чисел у межах 40. Задача на знаходження невідомого доданка. Побудова відрізка заданої довжини	101
Урок 93.	Числа 41–90. Утворення, запис, читання чисел. Задача на знаходження невідомого доданка. Перетворення іменованих чисел	104
Урок 94.	Десятковий склад числа. Розкладання числа на розрядні доданки. Задача на знаходження невідомого доданка. Побудова відрізка заданої довжини	107
Урок 95.	Наступне і попереднє числа. Обчислення виду $49 + 1$, $60 - 1$. Аналіз схеми задачі. Обернені задачі. Вимірювання довжини відрізка	111
Урок 96.	Числа 41–90. Читання і запис чисел. Додавання та віднімання 1. Задача, яка містить два запитання. Вимірювання довжини відрізка	114
Урок 97.	Числа 41–90. Таблиця «Сотня». Задача на знаходження невідомого доданка	118
Урок 98.	Числа 91–100. Сотня. Задача на знаходження невідомого доданка. Знаходження невідомого доданка на основі знання десяткового складу двоцифрових чисел	122
Урок 99.	Порівняння чисел у межах сотні. Задача на знаходження невідомого доданка	126
Урок 100.	Одиниці довжини. Метр. Співвідношення між одиницями довжини. Вимірювання довжини, ширини, висоти предметів. Задачі на різницеве порівняння	129
Урок 101.	Вартість. Гривня і копійка. Дії з іменованими числами. Задачі на різницеве порівняння	132
Урок 102.	Числа 1–100. Дії з іменованими числами	134
Урок 103.	Повторення вивченого. Нумерація чисел 20–100	137
Урок 104.	Повторення вивченого. Робота над задачею. Порівняння чисел, виразів	141
Урок 105.	Узагальнення і систематизація вивченого	143
Розділ 7. Арифметичні дії в межах 100 на основі десяткового складу числа		146
Урок 106.	Нумерація чисел першої сотні. Нумераційна таблиця. Знаходження невідомого доданка	146
Урок 107.	Обчислення виду $40 + 50$, $60 - 30$. Задача на різницеве порівняння. Упорядкування чисел	150
Урок 108.	Додавання виду $60 + 4$, $5 + 40$. Обчислення вартості покупки. Довжина ламаної	154
Урок 109.	Віднімання виду $48 - 8$, $48 - 40$. Розв’язування і складання задач на різницеве порівняння	158
Урок 110.	Обчислення на основі нумерації. Складання задачі за частиною умови. Вимірювання довжини ламаної та побудова відрізків	162
Урок 111.	Обчислення на основі нумерації. Складання задач різних типів за малюнками та частиною умови	165
Урок 112.	Обчислення на основі нумерації. Знаходження невідомого доданка. Складання задачі за числовими даними. Розпізнавання об’ємних геометричних фігур	169
Урок 113.	Повторення вивченого. Обчислення на основі нумерації. Порівняння числа і виразу. Розв’язування задач різних типів	173
Урок 114.	Повторення вивченого. Розв’язування задач. Порівняння іменованих чисел. Вимірювання довжини ламаної	176
Урок 115.	Узагальнення і систематизація вивченого	179
Розділ 8. Арифметичні дії в межах 100		183
Урок 116.	Додавання виду $45 + 3$ (ознайомлення). Знаходження невідомого доданка. Аналіз умови задачі. Розпізнавання геометричних фігур	183
Урок 117.	Віднімання виду $48 - 5$ (ознайомлення). Знаходження невідомого від’ємника. Задача на знаходження невідомого від’ємника	188
Урок 118.	Повторення про додавання та віднімання круглих чисел. Задача на знаходження невідомого від’ємника	191
Урок 119.	Додавання виду $45 + 30$ (ознайомлення). Задача на знаходження невідомого від’ємника	195
Урок 120.	Додавання виду $45 + 30$. Задача на знаходження невідомого від’ємника. Порівняння числа і виразу	200
Урок 121.	Віднімання виду $45 - 20$ (ознайомлення). Задача на знаходження невідомого від’ємника	204
Урок 122.	Віднімання виду $45 - 20$. Розв’язування задач різних типів. Повторення днів тижня	208
Урок 123.	Додавання виду $24 + 35$ (ознайомлення). Задача на знаходження невідомого від’ємника	212

Урок 124. Додавання двоцифрових чисел. Ознайомлення із задачею на знаходження невідомого зменшуваного. Задача на різницеve порівняння. Вимірювання довжини шляху	215
Урок 125. Віднімання виду $65 - 24$ (<i>ознайомлення</i>). Задача на знаходження невідомого зменшуваного. Визначення часу	218
Урок 126. Віднімання виду $65 - 24$. Задача на знаходження невідомого зменшуваного. Складання задачі на різницеve порівняння. Повторення про дні тижня	221
Урок 127. Зручний спосіб обчислення. Віднімання двоцифрових чисел. Задача на знаходження невідомого зменшуваного. Розрізнення плоских геометричних фігур	225
Урок 128. Дії з двоцифровими числами. Творча робота над задачею. Побудова відрізків	228
Урок 129. Повторення вивченого. Дії з двоцифровими числами. Задача на знаходження невідомого зменшуваного	231
Урок 130. Повторення вивченого. Порівняння числа та виразу, іменованих чисел. Розв'язування задач. Розрізнення об'ємних геометричних фігур	234
Урок 131. Узагальнення і систематизація вивченого	238
Розділ 9. Повторення	241
Урок 132. Числа 1–10. Дії з числами. Задача на знаходження суми. Розпізнавання фігур. Склад числа	241
Урок 133. Числа 1–20. Круглі числа. Дії з числами. Задача, яка містить два запитання, на зменшення числа та знаходження суми	244
Урок 134. Числа 1–100. Дії з числами. Задачі, які розв'язуються послідовно, на зменшення числа та знаходження суми	248
Урок 135. Числа 1–100. Дії з числами. Складання задач. Розпізнавання фігур	250
Урок 136. Числа 1–20. Дії з числами. Задача, яка містить два запитання, на зменшення числа та знаходження суми. Порівняння іменованих чисел	253
Урок 137. Повторення вивченого. Робота з малюнками й текстами	256
Урок 138. Робота з малюнками й текстами. Розв'язування завдань для розвитку кмітливості	259
Урок 139. Розв'язування завдань для розвитку кмітливості	263
Урок 140. Підсумковий урок за рік. Математичний квест	266
Література та Інтернет-ресурси	270

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

№ з/п	Тема уроку	Дата
Розділ 4. Додавання і віднімання в межах 10. Задачі (продовження)		
65	Маса. Кілограм	
66	Місткість. Літр	
67	Повторення вивченого. Запис та складання виразів. Робота над задачами. Геометричний матеріал	
68	Повторення вивченого. Порівняння чисел з визначенням «на скільки ...». Порівняння іменованих чисел	
69	Порівняння та розв'язування задач	
70	Творча робота над задачами. Визначення часу за годинником	
Розділ 5. Числа 11–20		
71	Десяток. Робота над задачами	
72	Числа 11–15. Утворення, запис, читання чисел. Задача на знаходження решти. Відтворення малюнка	
73	Числа 16–20. Утворення, запис, читання чисел. Задачі на знаходження решти	
74	Десятковий склад числа. Робота над задачами: аналіз задачі, схеми	
75	Наступне і попереднє числа. Складання задачі за малюнком. Розпізнавання фігур	
76	Порівняння чисел. Задачі на зменшення числа на кілька одиниць. Творча робота над задачею. Побудова відрізка заданої довжини	
77	Порівняння чисел. Задачі на різницеве порівняння. Складання нерівностей. Різницеве порівняння іменованих чисел	
78	Додавання виду $10 + 4$. Складання задач різних типів за одним сюжетом. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	
79	Дециметр. Складання задач різних типів за одним сюжетом. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	
80	Віднімання виду $17 - 7$, $17 - 10$. Задачі на знаходження суми. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	
81	Обчислення в межах 20 на основі нумерації чисел. Творча робота над задачею. Вимірювання довжини відрізка і побудова відрізка заданої довжини	
82	Обчислення виду $13 + 2$. Задачі різних типів з одним сюжетом. Відтворення малюнка	
83	Обчислення виду $18 - 5$. Складання за малюнком задачі на знаходження суми та задачі на різницеве порівняння. Побудова відрізка заданої довжини	
84	Обчислення в межах 20. Задачі на різницеве порівняння. Вимірювання довжини ламаної лінії. Розв'язування прикладів, що складаються з декількох арифметичних дій	
85	Повторення вивченого. Різницеве порівняння іменованих чисел.	
86	Повторення вивченого. Творча робота над задачами. Вимірювання та запис довжини відрізків у різних мірах довжини	
87	Узагальнення і систематизація вивченого	
Розділ 6. Числа 21–100		
88	Лічба десятками. Аналіз задачі. Відтворення малюнка	
89	Числа 21–40. Утворення, читання, запис чисел. Творча робота над задачею. Відтворення малюнка	
90	Числа 21–40. Круглі числа. Утворення чисел. Задача на збільшення числа на кілька одиниць. Розпізнавання фігур	

№ з/п	Тема уроку	Дата
91	Числа 21–40. Попереднє і наступне числа. Задача на знаходження невідомого доданка. Побудова відрізка заданої довжини	
92	Числа 21–40. Порівняння чисел у межах 40. Задача на знаходження невідомого доданка. Побудова відрізка заданої довжини	
93	Числа 41–90. Утворення, запис, читання чисел. Задача на знаходження невідомого доданка. Перетворення іменованих чисел	
94	Десятковий склад числа. Розкладання числа на розрядні доданки. Задача на знаходження невідомого доданка. Побудова відрізка заданої довжини	
95	Наступне і попереднє числа. Обчислення виду $49 + 1$, $60 - 1$. Аналіз схеми задачі. Обернені задачі. Вимірювання довжини відрізка	
96	Числа 41–90. Читання і запис чисел. Додавання та віднімання 1. Задача, яка містить два запитання. Вимірювання довжини відрізка	
97	Числа 41–90. Таблиця «Сотня». Задача на знаходження невідомого доданка	
98	Числа 91–100. Сотня. Задача на знаходження невідомого доданка. Знаходження невідомого доданка на основі знання десяткового складу двоцифрових чисел	
99	Порівняння чисел у межах сотні. Задача на знаходження невідомого доданка	
100	Одиниці довжини. Метр. Співвідношення між одиницями довжини. Вимірювання довжини, ширини, висоти предметів. Задачі на різницеве порівняння	
101	Вартість. Гривня і копійка. Дії з іменованими числами. Задачі на різницеве порівняння	
102	Числа 1–100. Дії з іменованими числами	
103	Повторення вивченого. Нумерація чисел 20–100	
104	Повторення вивченого. Робота над задачею. Порівняння чисел, виразів	
105	Узагальнення і систематизація вивченого	
Розділ 7. Арифметичні дії в межах 100 на основі десяткового складу числа		
106	Нумерація чисел першої сотні. Нумераційна таблиця. Знаходження невідомого доданка	
107	Обчислення виду $40 + 50$, $60 - 30$. Задача на різницеве порівняння. Упорядкування чисел	
108	Додавання виду $60 + 4$, $5 + 40$. Обчислення вартості покупки. Довжина ламаної	
109	Віднімання виду $48 - 8$, $48 - 40$. Розв'язування і складання задач на різницеве порівняння	
110	Обчислення на основі нумерації. Складання задачі за частиною умови. Вимірювання довжини ламаної та побудова відрізків	
111	Обчислення на основі нумерації. Складання задач різних типів за малюнками та частиною умови	
112	Обчислення на основі нумерації. Знаходження невідомого доданка. Складання задачі за числовими даними. Розпізнавання об'ємних геометричних фігур	
113	Повторення вивченого. Обчислення на основі нумерації. Порівняння числа і виразу. Розв'язування задач різних типів	
114	Повторення вивченого. Розв'язування задач. Порівняння іменованих чисел. Вимірювання довжини ламаної	
115	Узагальнення і систематизація вивченого	
Розділ 8. Арифметичні дії в межах 100		
116	Додавання виду $45 + 3$ (ознайомлення). Знаходження невідомого доданка. Аналіз умови задачі. Розпізнавання геометричних фігур	
117	Віднімання виду $48 - 5$ (ознайомлення). Знаходження невідомого від'ємника. Задача на знаходження невідомого від'ємника	

№ з/п	Тема уроку	Дата
118	Повторення про додавання та віднімання круглих чисел. Задача на знаходження невідомого від'ємника	
119	Додавання виду $45 + 30$ (ознайомлення). Задача на знаходження невідомого від'ємника	
120	Додавання виду $45 + 30$. Задача на знаходження невідомого від'ємника. Порівняння числа і виразу	
121	Віднімання виду $45 - 20$ (ознайомлення). Задача на знаходження невідомого від'ємника	
122	Віднімання виду $45 - 20$. Розв'язування задач різних типів. Повторення днів тижня	
123	Додавання виду $24 + 35$ (ознайомлення). Задача на знаходження невідомого від'ємника	
124	Додавання двоцифрових чисел. Ознайомлення із задачею на знаходження невідомого зменшуваного. Задача на різницеve порівняння. Вимірювання довжини шляху	
125	Віднімання виду $65 - 24$ (ознайомлення). Задача на знаходження невідомого зменшуваного. Визначення часу	
126	Віднімання виду $65 - 24$. Задача на знаходження невідомого зменшуваного. Складання задачі на різницеve порівняння. Повторення про дні тижня	
127	Зручний спосіб обчислення. Віднімання двоцифрових чисел. Задача на знаходження невідомого зменшуваного. Розрізнення плоских геометричних фігур	
128	Дії з двоцифровими числами. Творча робота над задачею. Побудова відрізків	
129	Повторення вивченого. Дії з двоцифровими числами. Задача на знаходження невідомого зменшуваного	
130	Повторення вивченого. Порівняння числа та виразу, іменованих чисел. Розв'язування задач. Розрізнення об'ємних геометричних фігур	
131	Узагальнення і систематизація вивченого	
Розділ 9. Повторення		
132	Числа 1–10. Дії з числами. Задача на знаходження суми. Розпізнавання фігур. Склад числа	
133	Числа 1–20. Круглі числа. Дії з числами. Задача, яка містить два запитання, на зменшення числа та знаходження суми	
134	Числа 1–100. Дії з числами. Задачі, які розв'язуються послідовно, на зменшення числа та знаходження суми	
135	Числа 1–100. Дії з числами. Складання задач. Розпізнавання фігур	
136	Числа 1–20. Дії з числами. Задача, яка містить два запитання, на зменшення числа та знаходження суми. Порівняння іменованих чисел	
137	Повторення вивченого. Робота з малюнками й текстами	
138	Робота з малюнками й текстами. Розв'язування завдань для розвитку кмітливості	
139	Розв'язування завдань для розвитку кмітливості	
140	Підсумковий урок за рік. Математичний квест	

РОЗДІЛ 4. ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10. ЗАДАЧІ (продовження)

УРОК 65. МАСА. КІЛОГРАМ

Мета: формувати поняття «маса»; ознайомити з одиницею вимірювання маси — кілограм; учити визначати масу предметів за допомогою терезів та набору гирь, порівнювати іменовані числа, подані в одиницях маси, додавати і віднімати іменовані числа, подані в одиницях маси, учити розв'язувати задачі, що містять такі іменовані числа; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

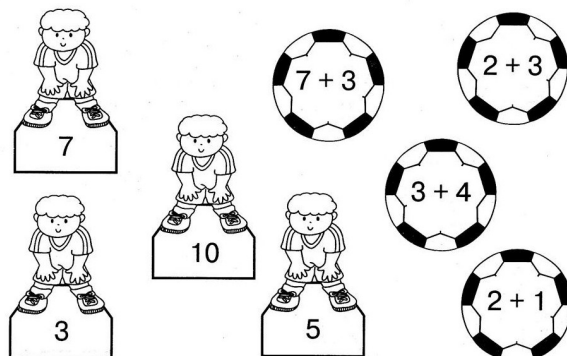
Освітні галузі: математична.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

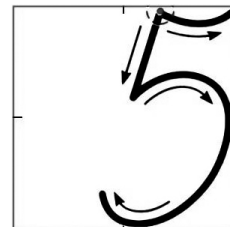
1. Організація класу

2. Усні обчислення. Гра «Математичний футбол»

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 5

— Цифра 5 складається з трьох елементів: дугоподібної лінії, короткої прямої лінії та правого півовала. Починаємо писати коротку пряму похилу лінію від середини клітинки вниз трохи праворуч на половину клітинки. Потім, не відриваючи руки, пишемо правий півовал так, щоб він не торкався правої її сторони, заокруглюємо ліворуч, ближче до нижнього лівого кута. Відриваємо руку і вгорі проводимо дугоподібну лінію праворуч до верхнього правого кута клітинки.

4. Математичний диктант

- Перший доданок 4, другий 6. Обчисліть суму.
- Зменшуване 8, від'ємник 5. Обчисліть різницю.
- На скільки 6 більше за 4?
- На скільки 3 менше за 7?
- Число 8 збільшити на 1.
- Число 5 зменшити на 2.
- Сума 6, перший доданок — 2. Чому дорівнює другий доданок?
- Зменшуване 7, різниця 2. Чому дорівнює від'ємник?
- Чому дорівнює зменшуване, якщо різниця і від'ємник дорівнюють 5?

Ноги ширше, руки в боки —
Ліс зійшов в короткі строки.
Вітру лісу не зламати.
Для звірят ліс — їжа й хата.

Гілля — руки підняли,
Сонцю шану віддали.
А земельці поклонились,
Гіллям долу нахилились.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

Учитель демонструє два предмети різного розміру. (*Наприклад, дитячі машинки чи будь-які геометричні фігури однакової форми та кольору.*)

— Яку властивість предметів можемо порівняти? (*Розмір.*)

Показує дві смужки паперу чи стрічки різної довжини.

— Яку властивість цих предметів ми можемо порівняти? (*Довжину.*) Пригадайте, як це зробити. (*Виміряти довжину за допомогою лінійки.*)

Учитель демонструє повітряну кульку та м'яч однакового розміру.

— Яку властивість можемо порівняти у цих предметів? (*Скільки вони важать.*) А в математиці це називають масою: «Маса». Пригадайте, де ви зустрічалися з цією величиною.

— Чи здогадалися ви, якою буде тема нашого уроку? Сформулюйте її.

— Так, сьогодні на уроці ми будемо говорити про масу предметів, спробуємо її визначати у різних способи, а також дізнаємося про одну із мір маси.

2. Ознайомлення учнів з величиною «маса», з порівнянням предметів за масою. Практична робота (*підручник, с. 67, завдання 1*)

— Візьміть ручку та зошит та порівняйте їхню масу. Порівняйте масу пенала та гумки. Що легше? Що важче?

— Розгляньте малюнок підручника. Що вам підказало, хто із тварин важчий (*легший*)? (*Гойдалка.*) На гойдалці важчі предмети опиняються внизу. (*Мавпеня легше за слона, а слон важчий за мавпеня; козеня легше за віслючка, а віслючок важчий за козеня.*)

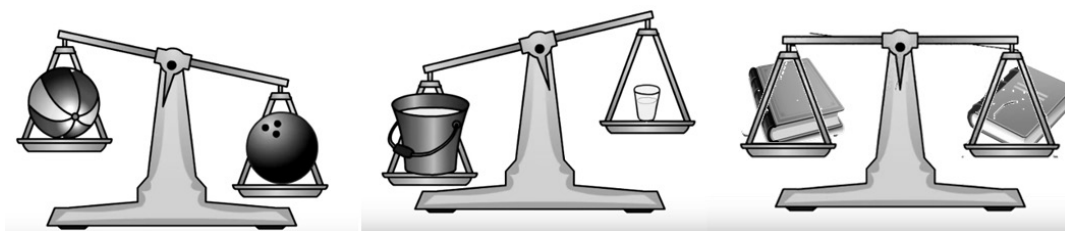
— Чи можливо визначити масу всіх предметів навколишнього світу саме у такі способи? (*Ні.*) Тому для вимірювання маси використовують спеціальний пристрій — терези.

3. Порівняння маси предметів за терезами. Демонстрування

— Терези мають дві чаші. Якщо одна з чаш опускається нижче, то предмет, що на ній лежить, важчий, а якщо навпаки — чаша піднімається вище, то предмет легший. Якщо чаші терезів установаються на одному рівні (*урівноважуються*), то зважувані предмети мають рівну масу.

— Де використовують ці терези? (*Демонстрування різновидів терезів.*)

— Визначте за малюнками, які предмети легші; які важчі; які однакові за масою.

4. Ознайомлення з мірою маси — 1 кілограм (*с. 67, завдання 2*)

— Як і довжину, масу предметів вимірюють. Процес вимірювання маси такий самий, як і процес вимірювання довжини: слід вибрати еталон-мірку і полічити, скільки разів він уміститься у величині певного предмета. За одиницю маси прийнято 1 кілограм. Міжнародний еталон кілограма зберігається у Франції.

— Масу предметів вимірюють у кілограмах. Для вимірювання маси на терезах використовують гирі.

Кілограм — це міра маси. Її використовують люди в усьому світі. І всі розуміють одне одного, коли потрібно відміряти, наприклад, 2 кілограми. А на письмі кілограм умовно позначають *кг*. Умовна позначка пишеться без крапки. (*На дошці вчитель вивішує умовну позначку «кг».*)

— Розгляньте малюнок. Що зважують? Гирю якою масою поклали на другу чашу терезів? (1 кілограм.) Що можна сказати про чаші терезів? (Вони урівноважені.) Яка маса ананаса?

5. Порівняння іменованих чисел, поданих в одиницях маси. Запис нерівностей у зошит

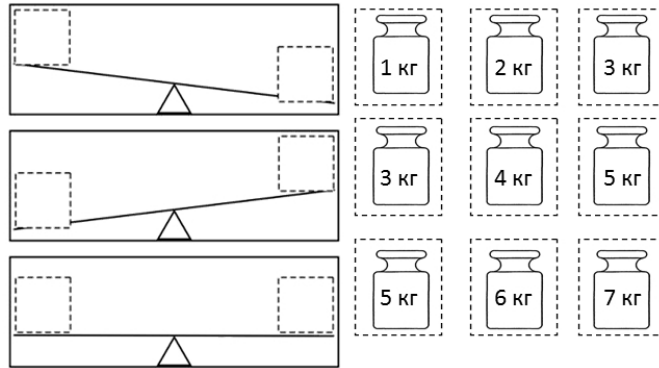
1) *Робота за підручником (с. 67, завдання 3).*

— Яка маса гарбуза? (8 кг.) Яка маса кавуна? (5 кг.) Що важче — гарбуз чи кавун? Лисеня дає підказку: $8 > 5$, отже, гарбуз — важчий.

— Запишіть нерівність у зошит: $8 \text{ кг} > 5 \text{ кг}$.

2) *Робота в парах.*

— Розташуйте гири на чашах терезів. Складіть нерівності за малюнками. Запишіть.

Фізкультхвилинка

Руки в сторони та вгору —
На носочки піднялись.
Підніми голівку вгору —
Й на долоньки подивись.
Присідати ми почнемо,
Добре ноги розізнемо.

Раз — присіли, руки прямо.
Встали — знову все так само.
Повертаємося вправо,
Все виконуємо гарно.
Вліво-вправо повернулись
І сусіду усміхнулись.

6. Розв'язування задач

1) *Робота за підручником (с. 67, завдання 4, 5).*

Завдання 4

— Уважно прочитайте умову задачі. Які овочі купили? Яка маса картоплі? (4 кг.) Яка маса капусти? (2 кг.) Яке запитання задачі? Як дізнатися масу покупки? Яке число ми отримуємо: більше чи менше?

— Складіть вираз для розв'язання задачі.

Завдання 5

— Які тварини зображені на малюнку? Чим вони схожі? Чим відрізняються? Де їх можна зустріти?

— Яка маса лисички? (9 кг.) Яка маса білочки? (1 кг.) Хто з них важчий? На скільки?

— Лисеня дає підказку. Визначити на скільки важчий означає обчислити, на скільки кілограмів має більшу масу. Якою дією ми можемо знайти, на скільки одне число більше чи менше, ніж інше? Складіть вираз.

2) *Удосконалення поняття «задача»: вміння добирати до умови запитання та розв'язувати задачі.*

Робота в групі.

До умови задачі: доберіть запитання за короткими записами. Розв'яжіть одну із задач.

Варіанти умов

1-ша група. Котик важить 2 кг, а песик — 5 кг.

Котик — 2 кг }
Песик — 5 кг } на ?

2-га група. Гарбуз важить 7 кг, а кавун — 3 кг.

Гарбуз — 7 кг }
Кавун — 3 кг } на ?

3-тя група. Капуста важить 3 кг, а кабачок 1 кг.

Капуста — 3 кг }
Кабачок — 1 кг } на ?

4-та група. Півень важить 6 кг, а курка — 2 кг.

Півень — 6 кг }
Курка — 2 кг } на ?

5-та група. Качка важить 2 кг, а чорний лебідь — 8 кг.

Качка — 2 кг }
Лебідь — 8 кг } на ?

3) Удосконалення обчислювальних навичок.

Розв'язування прикладів підручника (с. 67, завдання 6)

— Назвіть вирази з найбільшою відповіддю; з найменшою відповіддю. Чи були приклади з однаковою відповіддю?

Робота в групах

— Обчисліть значення виразів чи невідомий компонент та дізнайтеся назви інших мірок маси.

1-ша група. Тонна.

$8 - 6 =$	
$6 - 1 =$	
$5 + 5 =$	
$3 + 7 =$	
$9 - 3 =$	

2 — т
5 — о
6 — а
10 — н

2-га група. Центнер.

$8 - 1 =$	
$4 + 1 =$	
$5 + 5 =$	
$9 - 3 =$	
$3 + 7 =$	
$10 - 5 =$	
$8 - 0 =$	

5 — е
6 — т
7 — ц
8 — р
10 — н

3-тя група. Фунт.

$8 - \square = 2$	
$\square - 7 = 3$	
$\square + 5 = 10$	
$2 + \square = 9$	

5 — н
6 — ф
7 — т
10 — у

4-та група. Пуд.

$9 - 6 + 4 =$	
$6 + 3 - 7 =$	
$5 + 5 - 6 =$	

2 — у
4 — д
7 — п

5-та група. Грам.

$10 - 6 + 5 =$	
$6 - 3 - 2 =$	
$4 + 5 - 7 =$	
$3 + 3 + 2 =$	

1 — р
2 — а
8 — м
9 — г

4) Логічна вправа. Робота в групах.

— Порівняйте масу фруктів.

1-ша група

2-га група

3-тя група

4-та група

5-та група

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я дізнався(лася)...
- Ці знання я використаю...
- Я легко виконав(ла) завдання...
- Мені було складно виконати...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 66. МІСТКІСТЬ. ЛІТР

Мета: формувати поняття «місткість посудин»; ознайомити з одиницею вимірювання місткості — літр; учити визначати місткість посудин, порівнювати іменовані числа, подані в одиницях довжини, маси, місткості, додавати і віднімати іменовані числа, подані в одиницях маси, довжини, місткості; учити розв'язувати задачі, що містять такі іменовані числа; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, товарицькість, стимулювати цікавість до математики.

Обладнання: літрові банки, склянки різної місткості, ємкості з водою, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

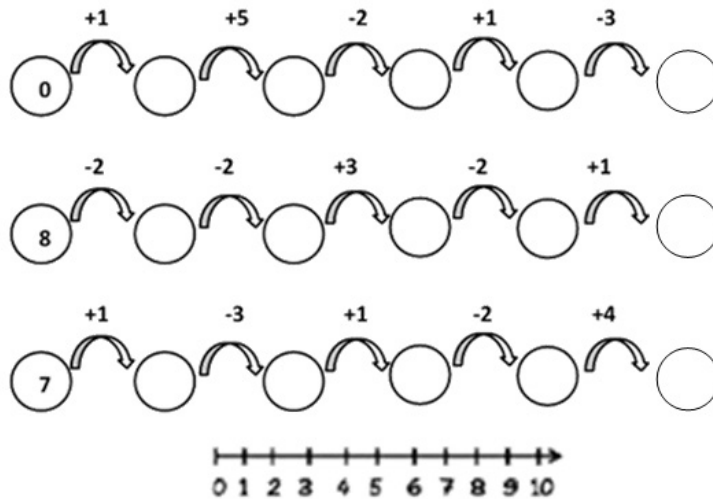
1. Організація класу

Шкільний дзвінок уже лунає,
До роботи школярів скликає.
Будем на уроці дружно працювати,
Приклади розв'язувати та задачі.

2. Усні обчислення

1) Вправа «Ланцюжки».

— Друзі грали в сніжки. Вони ліпили снігові кульки (*додавання*) і кидали їх (*віднімання*). Порахуйте, у кого скільки сніжків залишилось після гри.

2) Вправа «Терези».

— Які числа повинні з'явитися на місці «віконець», щоб чаші терезів були врівноваженими?

3) Вправа «Розшифровка». Робота в парах.

— Розв'яжіть приклади та дізнайтеся, куди ми сьогодні помандруємо.

Завдання	Відповідь	Слово
9 – 7	2	Про
6 + 3	9	сто
2 + 5	7	ква
8 – 4	4	ши
10 – 2	8	но

Шифр
2 — Про
4 — ши
7 — ква
8 — но
9 — сто

— Сьогодні мандруємо до селища Простоквашино. Чи знаєте ви жителів цього селища? Хто з них мешкав в одному будинку? (Дядя Федір, Кіт Матроскін та Пес Шарик.) Скільки їх разом? (3.)

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 3

Ну що ж, у путь дорогу зберемось
І трієчку писати потренуємось.
Голову — таку, як двійка,
Тільки меншу має трійка.
І починається вона
Там, де двійки голова.
Верхній правий кут зрізає.
Трохи праворуч середини спиняється.
Спинкою на клітинку спирається,
На нижню лінійку спускається.
Ніжку їй догори закругляємо
І гарнесеньку трієчку маємо.

— Зустрічає нас Кіт Матроскін та запрошує трохи розім'ятися перед роботою.

Фізкультхвилинка

Зорова фізкультхвилинка «Простоквашино» (<https://youtu.be/cNpLOGlqXyI>).

Кіт збирався до роботи,	(Потягуються.)
Та завадили турботи:	(Розводять руки в сторони.)
Треба висушити хвоста,	(Показують «хвіст».)
Накрутити вуса,	
Почесати живота.	(Гладять живіт.)
І помити писок.	
Цілий день такі турботи,	(Лічать пальцем.)
Що не встигнеш до роботи!	(Розводять руками, крутять головою.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Проблемна ситуація. Мотивація навчальної діяльності

— Дядя Федір узяв каструлю, щоб зварити борщ. Налив туди води. Та замислився, як виміряти кількість води в каструлі. Кіт Матроскін пропонує зробити це лінійкою, а Пес Шарик запевняє, що слід зважити на терезах. А ви як вважаєте, яка пропозиція правильна?

— Вода — це рідина. А які рідини ви ще знаєте?

— Для вимірювання кількості рідини в посуді, кажуть «місткість посудини», використовують особливу мірку, з якою ми сьогодні ознайомимося.

2. Порівняння місткості посудини «на око»

— «Ой, та це ж легко», — сказав Пес Шарик. А ви як вважаєте? У якій посудині більше/менше рідини? Дійшли до порівняння чашок та й засперечалися. Пес стверджує, що у зеленій чашці поміститься більше води, а Кіт Матроскін каже, що більше в червоній. Чому виникла така суперечка? (Не було конкретної мірки. Місткість визначалася «на око».)

3. Практична робота. Робота в групах

Визначення місткості літрової банки різними мірками (різної місткості склянками).

— Чому групи отримали різний результат? (Мірки були неоднакові.)

4. Ознайомлення з міркою місткості посудини (підручник, с. 68, завдання 1)

Презентація «Літр» (<https://svitppt.com.ua/matematika/litr.html>).

Відеоролик «Літр» (<https://youtu.be/YmfaBiEA8lg>).

5. Первинне закріплення

1) Визначення місткості каструлі.

— Отже, тепер ми можемо допомогти Дяді Федору визначити місткість його каструлі.

2) Виконання завдань підручника (с. 68, завдання 2).

- У кого води у відрі найбільше? (У кенгуру.)
- На скільки літрів води більше в кенгуру, ніж у ховрашка? (На 4 літри.)
- На скільки літрів води менше в пінгвіна, ніж у кенгуру? (На 2 літри.)
- Скільки всього літрів води в ховрашка й мишки? (6 літрів.)

Фізкультхвилинка

Хто вже, хто вже так стомивсь,
Що ліворуч нахилився?
Хто вже спить?
Треба дружно всім вам встати,
Фізкультпаузу почати.
Сонце спить, небо спить,
Навіть вітер не шумить.
Рано-вранці сонце встало
І проміння всім послало.

Або: відеофізкультхвилинка «Вверх-вниз» (<https://youtu.be/7pGnVGCLSsk>).

3) Колективна робота над задачею (с. 68, завдання 3).

— А в цей час Дядя Федір розв'язував свою задачу. Попрацюймо разом з ним.

— Уважно прочитайте задачу. Скільки літрів води було у кориті? (10 літрів.) Води стало більше чи менше? (Менше, бо кінь пив з корита.) Скільки літрів води випив кінь? (8 літрів.) Яке запитання задачі? Як дізнатися, скільки води залишилось у кориті? Запишіть розв'язання задачі.

Самостійне розв'язування задачі в зошиті.

4) Усне розв'язування віршованих задач.

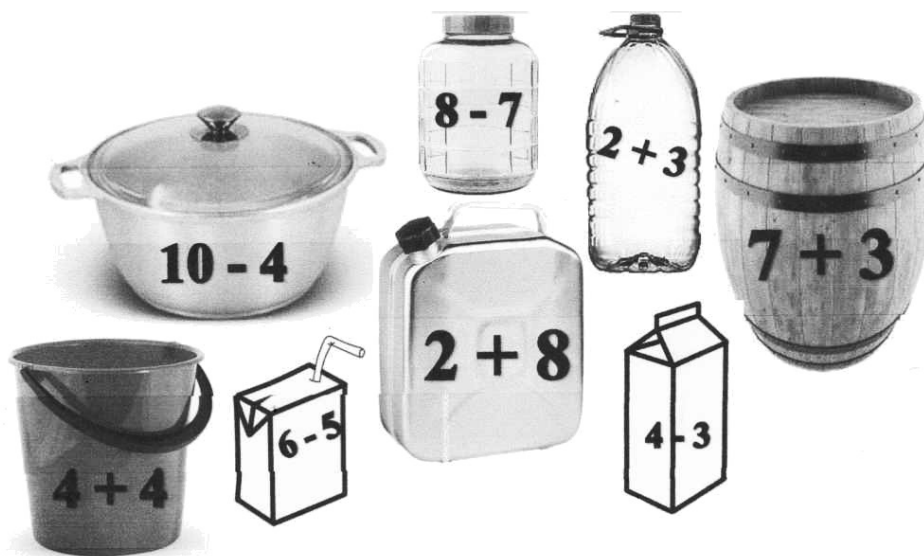
- Можна в глечик налити два літри
І три літри налити в макітру.
Тож скажіть, на скільки літрів
Більше вміщує макітра. ($3 - 2 = 1$.)
- Нещодавно ми нову
Кізеньку купили,
Вже п'ять літрів молока
Всього надали.

Ось у глечичку воно,
Тут його два літри.
Ну а решту полічіть.
Скільки ще в макітрі? ($5 - 2 = 3$.)

6. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Робота в групах.

— Пригадайте: у Кота Матроскіна була улюблена корова Мурка, яка давала багато молока. Усі місткості в домі були заповнені молоком. Кожну місткість вони наповнювали разом із Шариком, а інколи і відливали на свої потреби молоко, та от тепер не знають, скільки молока у кожній із них. Нумо порахуємо разом!

2) Порівняння іменованих чисел, поданих в одиницях маси. Запис нерівностей у зошит (підручник, с. 68, завдання 4)

3) Повторення вивченого. Розв'язування прикладів (с. 68, завдання 5).

— Якою дією обчислюють менше число? Назвіть компоненти дії віднімання. Як називається вираз, у якому виконують віднімання чисел? Прочитайте лише різниці. Обчисліть їх.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Розкажіть про свої враження від нашої мандрівки. Чи все ви зрозуміли?
- Що нового дізналися?
- Чи потрібні будуть вам ці знання?
- Над чим би хотіли ще попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 67. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ЗАПИС ТА СКЛАДАННЯ ВИРАЗІВ. РОБОТА НАД ЗАДАЧАМИ. ГЕОМЕТРИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Мета: удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; закріплювати вміння записувати математичні вирази; актуалізувати спосіб порівняння математичного виразу та числа на основі обчислення значення виразу; розвивати в учнів образне мислення в ході виконання завдань з геометричним змістом; розвивати варіативне мислення в ході добирання числових даних задач; виховувати відповідальне ставлення до свого здоров'я.

Обладнання: картки для групової роботи, конструктор LEGO, танграм, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

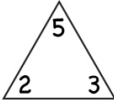
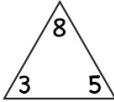
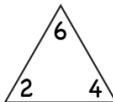
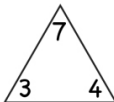
Всі старанно попрацюєм,
Помилки не буде, факт!
І уважно помудруєм,
Щоб вийшов добрий результат.

2. Усні обчислення

1) Повторення таблиць додавання та віднімання чисел 6–10. Гра «Математичний футбол».

2) Вправа «Математичний потяг». Розв'язування «ланцюжка» прикладів.

3. Складання виразів на додавання та віднімання на основі складу чисел 5–8

			
<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>
<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> + <input type="text"/> = <input type="text"/>
<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>
<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>	<input type="text"/> - <input type="text"/> = <input type="text"/>

Фізкультхвилинка

Забавлялись зайченята,
Виглядаючи маму і тата.
Ось так — лапку до лапки.
Ось так — шапку до шапки.
Ось так — вусом потрусили.
Так-так-так!

(Підводяться, руки піднімають угору.)
(Руки на поясі, повертаються праворуч — ліворуч.)
(Плескають у долоні.)
(Руки піднімають до голови.)
(Хитають головою.)
(Стрибають на місці.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Закріплення вміння записувати математичні вирази

1) Усне опитування.

— Які математичні вирази ви знаєте?

— Яку математичну дію потрібно виконати, якщо число збільшують/зменшують на декілька одиниць?

— Назвіть компоненти дії додавання/віднімання.

2) *Робота за підручником (с. 69, завдання 1). Робота в парах. Складання, запис виразів, обчислення значень виразів.*

2. Актуалізація знань про порівняння числа та виразу

1) *Уточнення теоретичних знань.*

— Що означає порівняти два числа? (*Необхідно визначити, яке більше або менше.*)

— Яким способом це можна зробити? (*Утворюючи пари, за розташуванням у числовому ряду, на основі знання складу числа.*)

— Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше іншого? (*Потрібно від більшого відняти менше.*)

2) *Гра «Покажи цеглинку».*

Учитель називає пару чисел. Діти визначають більше (*або менше* — за умовою вчителя) число та, користуючись шифром кольорів, показують відповідну цеглинку.

Наприклад, шифр кольорів такий: зелений — 5, жовтий — 6, оранжевий — 7, червоний — 8, блакитний — 9, синій — 10. Учитель називає числа 5 і 9. За умови «Покажи більше число» діти повинні показати блакитну цеглинку, якщо потрібно показати менше число — діти піднімають зелену цеглинку.

3) *Коментування порівняння виразу та числа, користуючись пам'яткою (с. 69, завдання 2).*

ПАМ'ЯТКА

1	Обчисли значення математичного виразу.
2	Порівняй одержаний результат із певним числом.
3	Постав відповідний знак.

3. Ознайомлення з порівнянням виразу та числа логічним способом

$$8 - \textcircled{2} \square 8$$

— Прочитайте вираз. Назвіть число, з яким слід порівняти вираз. Що цікавого помітили? Як можна без обчислень визначити, який знак слід поставити між числом і математичним виразом? Слід порівняти різницю чисел 8 і 2 із числом 8; цікавим є те, що в різниці зменшуване 8 і цю різницю необхідно порівняти із числом 8; ми знаємо, якщо від числа 8 відняти будь-яке число, відмінне від нуля, то одержимо менше, ніж 8; тому без обчислень можна сказати, що різниця чисел 8 і 2 менша, ніж 8...

4. Первинне закріплення логічного способу порівняння виразу та числа. Гра-естафета «Хто швидше?». Робота в парах

Потрібно якнайшвидше поставити знаки порівняння, передаючи картку із завданням по колу в групі.

Зразки завдань

$7 - 4 \square 7$	$7 + 3 \square 7$	$6 \square 6 - 3$	$4 + 3 \square 4$	$9 \square 9 + 1$
$8 \square 8 + 2$	$9 \square 9 - 3$	$10 - 2 \square 10$	$7 \square 7 - 2$	$7 + 3 \square 7$
$5 + 3 \square 5$	$9 - 5 \square 9$	$9 + 1 \square 9$	$5 \square 5 + 5$	$8 \square 8 - 3$
$9 \square 9 - 3$	$2 \square 2 + 3$	$7 - 3 \square 7$	$3 + 3 \square 3$	$6 - 2 \square 6$
$5 + 3 \square 5$	$8 \square 8 - 3$	$7 \square 7 + 3$	$5 - 4 \square 5$	$9 \square 9 - 6$

Фізкультхвилинка

Сірий зайчик сів і жде,
Спритно вушками пряде.
Зимно зайчику стоять,
Треба трощки пострибать.

(Присідають.)

(Прикривши руки до вух, то розгинають, то згинають їх.)

(Стрибають.)

Скік-скік, скік-скік,
Пострибавши — відпочити
Й математику учити.

(Сідають за парти.)

5. Закріплення логічного способу порівняння математичного числа та математичного виразу.

Робота в групах

— Вставте пропущені знаки арифметичних дій.

$6 \square 5 < 5$	$7 \square 4 < 7$	$7 \square 3 > 7$	$4 \square 2 > 4$	$9 < 9 \square 4$
$7 > 7 \square 2$	$9 > 9 \square 7$	$9 > 9 \square 3$	$10 \square 2 < 10$	$5 < 5 \square 1$
$10 > 10 \square 3$	$5 \square 3 > 5$	$9 \square 5 < 9$	$9 \square 1 > 9$	$8 > 8 \square 3$
$3 \square 3 > 3$	$9 > 9 \square 3$	$8 > 8 \square 2$	$5 \square 3 < 5$	$6 \square 2 < 6$
$5 \square 4 < 5$	$7 \square 3 > 7$	$8 > 8 \square 3$	$7 < 7 \square 3$	$9 > 9 \square 7$

— Назвіть пропущені знаки арифметичних дій.

6. Удосконалення вміння розв'язувати задачі (на основі завдання 3 підручника, с. 69)

1) *Доповнення умови задач про кульки числовими даними та складання короткого запису задач.*

У Люби — 10 к. } на ? більше
У Тетянки — \square к. }

У Люби — 10 к. }
У Тетянки — \square к. } ?

2) *Аналіз спільних та відмінних особливостей складених задач.*

— Що спільного в задачах? Чим відрізняються? Чи залежить розв'язання задачі від її запитання?

3) *Самостійне розв'язування задач за вибором.*

7. Удосконалення вміння добирати вираз до задачі (на основі завдання 4 підручника, с. 69)

1) *Складання рівностей та нерівностей за умовою задачі.*

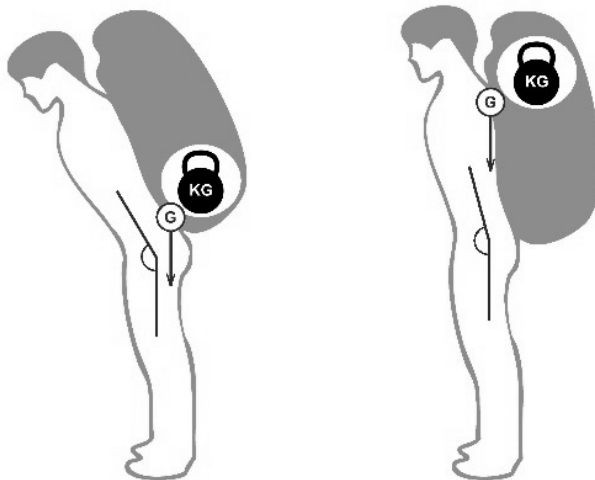
— Біля кожного рюкзака записано вираз, що визначає його масу. Михайлик може нести вантаж, маса якого не більша, ніж 7 кг. Допоможи хлопчикові вибрати його рюкзак. ($9 - 1 > 7$, $3 + 4 = 7$, $5 + 3 > 7$)

2) *Творча робота в парах. Ознайомлення з правилом складання туристичного рюкзака.*

— Допоможіть їжачку скласти рюкзак у похід. Які речі необхідно взяти для відпочинку на природі?

— Кому із туристів, зображених на малюнку, легше нести рюкзак? Чому? Подумайте, куди слід складати найважчі речі.

8. Логічна вправа

Двором «їздило» 10 велосипедних коліс. Скільки було триколісних та двоколісних велосипедів?

9. Розвиток образного мислення. Завдання з геометричним змістом

1) *Робота за підручником (с. 69, завдання 5).*

— З яких фігур складено ведмедика? зайчика?

— Яких фігур більше? Скільки трикутників?

2) *Вправа «Танграм». Складання фігурки людини.*

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Які способи порівняння математичного виразу та числа вам відомі?

— Який з них виявився найлегшим?

— Чи можливо завжди ним користуватися?

— Які завдання вам було виконувати складно?

— Над чим ще потрібно попрацювати?

— За що ви можете себе похвалити?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 68. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ З ВИЗНАЧЕННЯМ «НА СКІЛЬКИ...». ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Мета: удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі на збільшення числа на кілька одиниць; закріпити вміння порівнювати іменовані числа; актуалізувати знання про математичні дії «сума», «різниця»; вправляти у порівнянні чисел з визначенням «на скільки...»; розвивати логічне мислення учнів, увагу; виховувати старанність, товариськість, працелюбність.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Ось дзвіночок пролунав —
Працювати час настав.
Закликає він завзято
Щось цікаве рахувати!
Клас готовий працювати? *(Так!)*
Додавати й віднімати? *(Так!)*
Вчасно руку піднімати? *(Так!)*
Вміло в парах працювати? *(Так!)*
Вирази й задачі розв'язати? *(Так!)*

2. Усні обчислення

Гра «Хто швидше?». Робота в парах

— У кожному рядку обведіть лише ті приклади, що в результаті утворюють зазначене число.

1	$8 - 7$	$1 + 2$	$3 - 2$	$4 - 2$	$3 - 3$
2	$1 + 3$	$5 - 2$	$6 - 4$	$4 - 2$	$7 - 6$
3	$6 - 3$	$2 + 2$	$2 + 1$	$4 - 2$	$7 - 3$
4	$2 + 3$	$3 + 1$	$2 + 2$	$9 - 5$	$7 - 2$
5	$2 + 3$	$4 + 2$	$8 - 3$	$7 - 1$	$8 - 4$
6	$9 - 4$	$8 - 2$	$4 + 3$	$3 + 5$	$2 + 4$
7	$9 - 2$	$5 + 3$	$6 + 2$	$10 - 4$	$4 + 3$
8	$5 + 3$	$9 - 4$	$2 + 6$	$10 - 2$	$4 + 1$
9	$10 - 3$	$6 + 3$	$5 + 5$	$8 + 1$	$2 + 7$
10	$7 + 3$	$5 + 6$	$6 + 4$	$1 + 8$	$8 + 2$

3. Математичний диктант

- Запишіть різницю чисел 9 і 3.
- Запишіть суму чисел 3 і 5.
- Перший доданок 4, другий доданок 3. Обчисліть значення суми.
- Зменшуване 9, від'ємник 4. Обчисліть значення різниці.
- Число 10 зменшіть на 2.
- Число 1 збільшіть на 9.
- На скільки 9 більше за 6?
- На скільки 3 менше, ніж 8?

Фізкультхвилинка

Раз, два, три, чотири, п'ять —
Треба вправи починать.

Раз, два, три, чотири —
 Руки в боки, два підскоки.
 Раз, два, три —
 Нові вправи почали:
 Нахил вправо, нахил вліво,
 Вгору, вниз подивись,
 До роботи знов берись.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Закріплення вміння додавати числа частинами

1) Робота за підручником (с. 70, завдання 1).

- Назвіть компоненти дії додавання.
- Скільки доданків у кожній сумі? Обчисліть.

$$\begin{array}{l} 2 + 3 + 4 \\ 4 + 2 + 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 + 2 + 1 \\ 6 + 3 + 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 7 + 1 + 1 + 1 \\ 5 + 2 + 1 + 1 \end{array}$$

2) Гра «Склади прислів'я». Робота в групах.

- Розв'яжіть приклади. Розташуйте відповіді у порядку зростання та складіть прислів'я.

1-ша група

Хто	рано	підводиться,	за тим	і діло	водиться.
2 + 2 + 1	3 + 1 + 2	3 + 2 + 2	3 + 2 + 3	4 + 3 + 2	5 + 1 + 4

2-га група

Під	лежачий	камінь	вода	не	тече.
3 + 1 + 1	2 + 2 + 2	3 + 1 + 3	4 + 3 + 1	5 + 2 + 2	6 + 1 + 3

3-тя група

Хочеш	їсти	калачі —	не сиди	на	печі.
2 + 1 + 2	3 + 2 + 1	4 + 2 + 1	4 + 2 + 2	4 + 4 + 1	5 + 2 + 3

4-та група

Маленька	праця	краща	за	велике	безділля.
1 + 3 + 1	4 + 1 + 1	2 + 3 + 2	5 + 2 + 1	5 + 1 + 3	6 + 2 + 2

5-та група

На дерево	дивись,	як родить,	а на	чоловіка,	як робить.
1 + 2 + 2	2 + 1 + 3	2 + 4 + 1	6 + 1 + 1	6 + 2 + 1	7 + 1 + 2

Перевірка

- Яке прислів'я навчає рано прокидатися та зранку трудитися? (1-ша група.)
- Зачитайте прислів'я, у якому камінь порівнюють з ледачою людиною. (2-га група.)
- Зачитайте прислів'я, у якому праця є необхідною умовою для отримання бажаного. (3-тя група.)
- У якому прислів'ї хвалять навіть маленьку працю, а лінь — засуджують? (4-та група.)
- Яке прислів'я навчає нас цінувати людей за їхньою працею? (5-та група.)

2. Актуалізація знань про різницеве порівняння чисел

1) Повторення правила порівняння чисел з визначенням «на скільки...».

- Щоб визначити, на скільки одне число більше (менше), ніж інше, потрібно:
- визначити, яке з цих чисел більше;
- від більшого числа відняти менше.

2) Складання виразу за малюнком підручника (с. 70, завдання 2).

- Скільки бурячків зібрав у комору кріт? (8.) Скільки картоплин? (6.)
- Чого більше зібрав кріт: картоплин чи бурячків?

— Як дізнатися, на скільки більше бурячків зібрав кріт? Складіть вираз.

Слухання вірша «Відерце»

— Відерце, відерце,
Посріблене денце,
Скажи, де бувало,
Кого напувало?
— Напувало городину,

Напувало смородину,
І вербу пелехату,
І козу бородату.
І тепер не гуляю —
Горобців напуваю.

Тамара Коломієць

— Які добрі справи робило відерце? Воно робило це залюбки чи з неохотою?

— Хто насправді напував рослини і тварини?

— Яка праця подобається тобі?

3. Закріплення вміння порівнювати числа з визначенням «на скільки...»

1) Робота за підручником (с. 70, завдання 3).

— Визначте, яке число в кожній парі чисел більше.

— На скільки більше?

— Запишіть вирази у зошит.

5 і 8

6 і 4

10 і 3

6 і 0

10 і 9

3 і 1

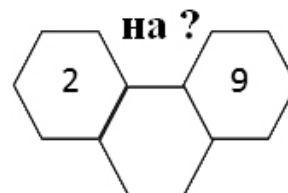
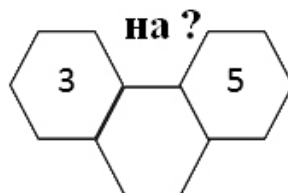
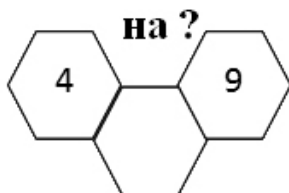
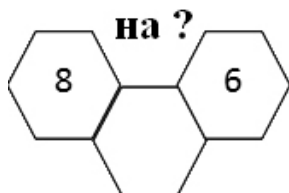
Фізкультхвилинка

Дід Данило встав раненько,
Нарубав дровець швиденько,
Грубку ними розтопив,
Грядочки в саду полив.
Дав корівоньці сінця.
Та ця пісня без кінця.

2) Робота в парах.

— Порівняйте числа.

— Заповніть порожні шестикутники.

4. Розв'язування задач на збільшення числа на декілька одиниць

Колективне розв'язування задачі (підручник, с. 70, завдання 4)

Зайчик закотив у комору 5 капустин. На грядці залишилося на 3 капустини більше. Скільки капустин залишилося на грядці?

— Прочитайте задачу. Перекажіть умову.

— Назвіть ключові слова. Назвіть числові дані задачі.

— Що означає число 5? (Кількість капустин, які зайчик закотив у комору.) Що означає число 3? (На скільки більше залишилося капустин.)

— Яке запитання задачі? Якою дією обчислимо більше число?

— Складіть вираз. Дайте відповідь на запитання задачі.

5. Вправлення у порівнянні іменованих чисел

1) Повторення про міри довжини, маси та місткості.

2) Робота за підручником (с. 70, завдання 5). Робота в парах.

— Порівняйте. Запишіть нерівності у зошит.

5 см і 9 см
10 см і 1 см

7 кг і 2 кг
4 кг і 8 кг

10 лі 3 л
5 лі 6 л

Слухання вірша «Розсудила»

Вернулися з поля
І мама, і тато, —
А дома роботи
Зібралось багато.
Хутесенько мама
За відра захопилась...
— Спочинь, — каже тато, —
Ти й так натомилась!..
І сам бере відра...
А мама тихенько:

— І ти натомився, —
Спочинь — я швиденько...
І тут сперечатися
Вже вони стали,
Кому йти по воду?
А донька сказала:
— Чого сперечатись
Здоров'ю на шкоду?
Удвох беріть відра
І разом по воду!

Грицько Бойко

- Чому сперечалися батьки?
- Що їм порадила донька?
- Як ти оцінюєш учинок дівчинки? Як би вчинив ти?

6. Знаходження значень виразів на додавання (с. 70, завдання 6)

- Обчисліть лише суми.

$$5 - 3$$
$$6 + 4$$

$$10 - 3 - 3$$
$$10 - 1 - 2$$

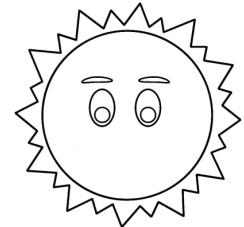
$$8 + 1$$
$$4 + 5$$

$$5 + 1 + 1$$
$$4 + 2 + 2$$

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Скринька вражень»

Діти передають «Скриньку вражень» охочим висловити свою думку. Учні озвучують свої успіхи та невдачі на уроці, загальне враження від уроку та свій настрій.

- Позначте свій настрій наприкінці уроку на сонечку.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 69. ПОРІВНЯННЯ ТА РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Мета: формувати вміння порівнювати задачі; удосконалювати вміння розв'язувати задачі різних типів; актуалізувати знання про математичні дії «сума», «різниця», про взаємозв'язок дії додавання та віднімання; закріпити вміння додавати і віднімати у межах 10; розвивати логічне мислення учнів, увагу; виховувати старанність, товариськість, працелюбність.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевизор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

1) Гра «Влуч у мішень».

— Кожна чарунка у цих таблицях-мішенях є результатом додавання двох чисел (з лівого стовпчика і верхнього рядка). Знайди помилки у таблицях та «поціль у них».

+	1	2	3
1	2	3	4
2	3	4	3
3	4	5	6

+	3	4	5
3	6	7	8
4	7	8	9
5	8	7	10

+	0	2	1
1	2	3	2
2	2	4	3
3	0	5	4

+	1	2	3
0	0	0	0
5	6	7	8
6	7	8	9

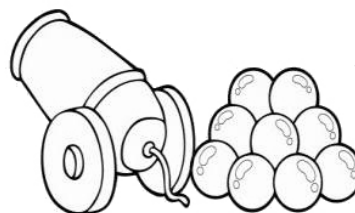
+	2	1	0
6	8	7	6
7	9	8	7
8	9	7	8

+	4	0	5
0	0	0	5
1	5	1	6
5	9	5	8

+	6	7	5
1	7	8	6
2	9	8	7
3	9	10	8

+	0	1	0
9	10	10	1
8	8	8	0
5	5	6	0

+	4	3	2
4	8	5	6
6	10	0	4
5	8	3	7

2) Обчислення кругових прикладів (демонстраційний матеріал).

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифр 6 і 9

Цифру пишуть ось таку:
Коло, потім ніжку вниз.
Що за цифра? Подивись!
Зайчєня відповідає:
«Я дев'ятку добре знаю!».

Цифра шість — внизу кружечок,
Зачепивсь він за ґачечок!
Є шість ніжок у жучків,
У сніжинок — по шість промінців.

— Дайте характеристику цим числам за алгоритмом.

1. Сусіди числа.
2. Назви більші та менші числа за подані.
3. Як утворити числа? (З попереднього, з наступного.)
4. Склад числа.

— Складіть з цих двох чисел усі можливі приклади на додавання та віднімання.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування вміння порівнювати задачі

1) Знаходження схеми задачі до умови (підручник, с. 71, завдання 7).

- Прочитайте задачу. Розгляньте схеми.
- Яка зі схем відповідає задачі?
- Запишіть розв'язання задачі. (*Робота в парах.*)

- Для такси пошили 2 теплі комбінезони, а для пуделя — 3. Скільки всього комбінезонів пошили для такси й пуделя?

2) Порівняння умов задач та їхнє розв'язування (с. 71, завдання 8).

Коллективний аналіз задачі

- Прочитайте задачі. Чим вони схожі й чим різняться? (*В обох задачах однакові числові дані.*

Перша задача — на обчислення остачі. Друга — на обчислення суми.

- Біля пенька росло 6 грибів. Тоня зрізала 4 гриби. Скільки грибів залишилося?
- Тоня знайшла гриби біля пенька. Спочатку вона зрізала 6 грибів, а потім — ще 4. Скільки всього грибів зрізала дівчинка?
- Поясніть схему до кожної задачі.

Самостійна робота

- Запишіть розв'язання задачі (*за вибором*).

2. Удосконалення вміння розв'язувати задачі різних типів

1) Доповнення умови задачі числовими даними. Розв'язування задачі у парах (с. 71, завдання 9).

- Прочитайте задачу. Дайте відповіді на запитання.

Маса дині 4 кг, а маса кавуна — на кг більша. Яка маса кавуна?

- Які ключові слова задачі?
- Що відомо в задачі?
- Яке запитання задачі?
- Яких числових даних бракує для розв'язання задачі? Доповніть умову.
- Якою дією обчислюємо масу кавуна?

2) Розв'язування задач різних типів. Робота в групах.

Задачі про пароплавчик

1-ша група

На пароплавчику служить один капітан, а матросів — на 6 більше. Скільки матросів служить на пароплавчику?

2-га група

На палубі пароплавчика 8 пасажирів, а в каюті — на 2 пасажирів менше. Скільки пасажирів у каюті?

3-тя група

Пароплавчик зробив 5 рейсів зранку і 3 рейси після обіду. Скільки всього рейсів зробив пароплавчик?

4-та група

На честь свята пароплавчик 4 рейси безкоштовно катав дітей. Платних рейсів було 3. На скільки платних рейсів було менше, ніж безкоштовних?

5-та група

На пароплавчику було 10 пасажирів. Він причалив до острівця і висадив 3 пасажирів. Скільки пасажирів було на пароплавчику, коли він відчалив від острівця?

Фізкультхвилинка

3. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Повторення про математичні дії додавання та віднімання.

- Які математичні дії ви знаєте?

- Назвіть компоненти дії додавання/ віднімання.
- Яке число у сумі/різниці найбільше?
- Як змінюється значення суми від збільшення/ зменшення доданка?
- Як змінюється значення різниці від збільшення/ зменшення від'ємника (зменшуваного)?

2) **Робота за підручником (с. 71, завдання 10).**

— У кожній різниці назвіть зменшуване та від'ємники. Обчисліть.

$$\begin{array}{r} 4 - 1 - 1 \\ 6 - 3 - 3 \end{array}$$

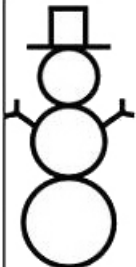
$$\begin{array}{r} 10 - 2 - 3 \\ 7 - 2 - 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 - 2 - 2 \\ 8 - 3 - 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 - 1 - 4 \\ 9 - 8 - 1 \end{array}$$

3) **Робота в парах. Вправа «Сніговики».**

- Заповніть порожні снігові кулі числами від 1 до 10 за вибором так, щоб нижня куля мала найбільше число з трьох запропонованих, верхня — найменше.
- Складіть вирази на додавання та віднімання за зразком. Запишіть їх.

	$3 + 4 = 7$ $4 + 3 = 7$ $7 - 4 = 3$ $7 - 3 = 4$		$_ + _ = _$ $_ + _ = _$ $_ - _ = _$ $_ - _ = _$
---	--	---	--

4. **Вправа на розвиток уваги**

— Розфарбуйте всі шістки. Скільки їх?

III. **ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ**

Вправа «Скринька вражень»

Діти передають охочим висловити свою думку «Скриньку вражень». Учні озвучують свої успіхи та невдачі на уроці, загальне враження від уроку та свій настрій.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 70. ТВОРЧА РОБОТА НАД ЗАДАЧАМИ. ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ЗА ГОДИННИКОМ

Мета: формувати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі; формувати вміння обчислювати значення виразів на дві дії, вимірювати довжину відрізків, складати задачі різних типів; визначати час за годинником; розвивати логічне мислення; виховувати любов до Батьківщини, цікавість до особливостей різних міст, областей України.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: уявна подорож.

Освітні галузі: математична, громадянська, мистецька.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав уже дзвінок,
Він покликав на урок.
Зараз сядуть всі дівчатка,

А за ними і хлоп'ята.
Нам пора вже рахувати
І задачі розв'язати.

2. Мотивація навчальної діяльності. Проблемна ситуація

— Сьогодні, діти, ми вирушаємо у мандрівку. На якому виді транспорту будемо мандрувати і куди — дізнається, якщо розставите у порядку зменшення числа.

Робота в групах

Діти розташовують у порядку спадання числа-букви та розшифровують слово.

1-ша група — потяг.

п	о	т	я	г
10	9	8	7	6

3-тя група — місто.

м	і	с	т	о
8	7	6	5	4

2-га група — подорож.

п	о	д	о	р	о	ж
10	9	8	7	6	5	4

4-та група — Україна.

У	к	р	а	ї	н	а
8	7	6	5	4	3	2

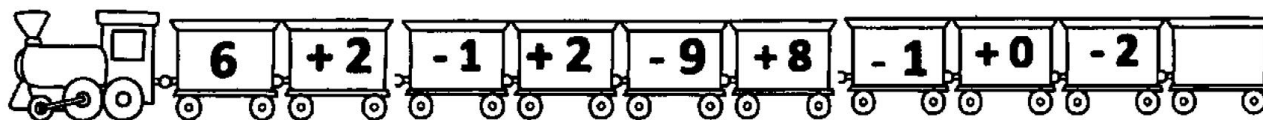
— Чи здогадалися ви, куди попрямуємо? (*Подорож містами України потягом.*)

На дошці — таблиця з картками-цифрами. На звороті картки написані назви міст України. Протягом уроку картки будуть відкриватися. Також можна позначати міста на карті України, в яких «побуваємо» на уроці та з'єднати їх, щоб отримати наприкінці уроку маршрут подорожі.

1	Харків	6	Львів
2	Миколаїв	7	Житомир
3	Одеса	8	Запоріжжя
4	Київ	9	Полтава
5	Херсон	10	Чернівці

3. Усні обчислення

— Розв'яжіть «ланцюжок» прикладів. Дізнайтеся, скільки пасажирів їде в кожному вагоні.

— Скільки квитків можна продати ще в кожний вагон, якщо у вагоні може їхати тільки 10 пасажирів?

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 5

— Скільки пасажирів у нас їде в останньому вагоні? (5.) Скільки ще може туди сісти? (5.)

— Дайте характеристику числа 5 за алгоритмом (див. урок 69).

Повторення написання цифри 5. Запис цифр

— Спочатку пишеться маленька пряма паличка. Починають її писати трохи правіше за середину верхньої сторони клітини (як і цифру 4) і ведуть похило до центра клітини. З цієї точки пишуть малий правий півовал — такий самий, як другий елемент у цифри 3. Потім угорі зліва направо пишуться останній елемент (злегка вигнута вниз паличка). Початок його збігається з початком першого елемента цифри, а закінчується елемент у верхньому правому кутку клітини.

— Відкрийте картку з цифрою 5 та прочитайте, з якого міста ми вирушаємо у путь.

Цифра 5 — Херсон. (Демонстрування краєвидів Херсона.)

Цікавинка про Херсон

Місто розташоване на півдні України. У Херсоні є 11-метровий сонячний годинник, що одночасно є і пам'ятником Джону Говарду. Саме згідно з його заповітом нащадки звели на честь цього лікаря та великого помічника нужденним цю унікальну меморіальну стелу. Пам'ятник належить до 5 незвичайних вуличних годинників України. (Відео: <https://youtu.be/xpMOTOgdMjM>)

Фізкультхвилинка

ПАЛЬЧИКОВА ГРА «ПАРОВОЗИК ЇДЕ ВГОРУ»

Паровозик їде вгору,

В гості до дідуся Єгора.

(Терти поставлені ребром долоні один об одного.)

А у вагончиках сидять

Четверо малих хлоп'ят:

Аня тут і Даня,

Тая і Матвій.

З ними разом Котофій.

(Перебирати подушечки пальців, починаючи з мізинця, закінчуючи великим пальцем «котом».)

У нього заплющені очі,

Він дітям казки муркоче.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Самостійне розв'язування прикладів

$3 + 3$

$10 - 4$

$8 - 3$

$2 + 8$

$9 - 7$

— Назвіть приклади, у яких ви обчислювали суми. ($3 + 3 = 6$; $2 + 8 = 10$.)

— Назвіть приклади з однаковою відповіддю. ($3 + 3 = 6$; $10 - 4 = 6$.)

— Який приклад має найбільшу відповідь? ($2 + 8 = 10$.)

— Який приклад має найменшу відповідь? ($9 - 7 = 2$.)

— Відкриємо цифру 2 та прочитаємо назву міста, до якого прибули.

Цифра 2 — Миколаїв. (Демонстрування краєвидів Миколаєва.)

Цікавинка про Миколаїв

Миколаїв — сусід міста Херсон, розташований від нього всього за 70 км. У Миколаєві знаходиться найбільший у країні суднобудівельний завод.

2. Робота з виразами на дві дії

— Чи знаєте ви, куди прибувають потяги? (На вокзал.)

— Вокзал — це не тільки місце зупинки потягів, але і часто місце зустрічі людей після тривалої розлуки. Петрик з татом зустрічають маму з відрадження. Вони приготували їй сюрприз — великий та яскравий букет квітів. Назвіть квіти букету та порахуйте, скільки їх кожного виду.

Запис на дошці

Троянди	3
Волошки	2
Жоржини	4

— Складаючи букет, продавчиня в магазині спочатку взяла троянди, потім волошки та жоржини. При обчисленні кількості квіток у букеті у неї утворився ось такий приклад: $3 + 2 + 4$. Як обчислити значення цього виразу? (*Рахуємо по порядку. Всього в букеті 9 квіток.*)

— Тато перерахував квітки таким способом: волошки, жоржини, троянди. Який приклад отримав? ($2 + 4 + 3$.) Як обчислити значення цього виразу? Скільки квіток у букеті? (9.)

— А як рахував Петрик, якщо в нього утворився вираз: $4 + 3 + 2$? (*Жоржини, троянди, волошки.*) Обчисліть значення цього виразу. Чи таку саму ви отримали відповідь, як і в попередніх прикладах? Як ви вважаєте, чому? (*Числа (доданки) були однакові, тільки змінювався їхній порядок у прикладі.*) Який закон додавання ми застосовували? (*Переставний закон додавання.*)

— Запропонуйте свій варіант перерахунку квітів у букеті та складіть приклад. (*Робота в парах.*)
Варіанти

Волошки — троянди — жоржини: $2 + 3 + 4$.

Жоржини — волошки — троянди: $4 + 2 + 3$.

Троянди — жоржини — волошки: $3 + 4 + 2$.

Усі запропоновані варіанти записують у зошит та розв'язують з коментуванням.

— Що спільного в усіх виразах? (*Це — вирази на дві дії.*) У якому порядку виконують дії у виразах на дві дії? Яку дію виконують першою? другою?

— У якому саме місті на вокзалі Петрик з татом зустрічає маму? Дізнаємося, якщо відкриємо число кількості квітів у букеті. (*Число 8 — Полтава.*)

Цифра 8 — Полтава. (*Демонстрування краєвидів Полтави*)

Цікавинка про Полтаву

Центральна площа міста має форму кільця, посеред якого розташований Корпусний сад із монументом Слави на честь 100-річчя перемоги над шведами під Полтавою.

Фізкультхвилинка

Взаємомасаж спин на основі дитячої забавлянки «Потяг»

Рейки, рейки, шпали, шпали...

Їхав потяг із Полтави.

Ось віконце відчинилось —

Горошинки покотились.

Йшли курчата, ціпу-ціпу,

Дзьобали собі на втіху.

А за ними гусенята

Теж пощипують завзято.

Далі йшла сім'я слонів,

Тупали, аж гай шумів.

От директор-молодець

Стіл поставив і стілець

Та друкує на машинці

Лист малесенькій дитинці:

«Люба доню! Рідна пташко!

Висилаю жовту чашку,

В неї сонячні бочки

І на денці — крапочки».

Або: рухливі вправи під пісню «Потяг в казку» (<https://youtu.be/pwxI8Sra0GY>).

3. Робота із сюжетним малюнком та умовою. Творча робота над задачею (с. 72, завдання 11–12)

— Складіть задачі за малюнками. Що у них спільного? (*Задачі на обчислення суми.*)

— Якою дією розв'язуються такі задачі?

Розв'язування задач в парах за варіантами

— Змініть запитання так, щоб утворилися задачі на різницеве порівняння.

(*Завдання 11. На скільки фломастерів менше, ніж олівців? На скільки олівців більше, ніж фломастерів?*)

(*Завдання 12. На скільки літрів води менше в лійці, ніж у бочці? На скільки літрів води більше в бочці, ніж у лійці?*)

— Якою дією розв'язуються такі задачі?

— Поки розв'язували задачі, ми приїхали до наступного міста.

— Відкрийте картку з відповіддю другої (*складеної*) задачі. Прочитайте назву міста.

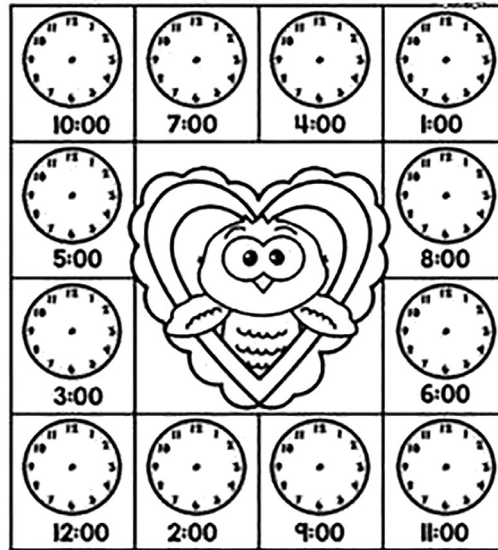
Цифра 6 — Запоріжжя. (Демонстрування краєвидів Запоріжжя.)

Цікавинка про Запоріжжя

Запоріжжя — славне історичне та промислове місто. У давнину за порогами Дніпра свою Січ мали козаки, тому і назвали місто Запоріжжя. А сьогодні в місті багато різноманітних підприємств. Одне з них «АвтоЗАЗ» — єдине в країні підприємство, що має повний цикл виробництва легковиків.

4. Формування вміння визначати час за годинником

1) Намалюйте стрілочки на годинниках.

2) Котру годину будуть показувати годинники через 2 години? (С. 72, завдання 14.)

— Котру годину покаже перший годинник через 2 години? (Сьому.)

Цифра 4 — Кривий Ріг. (Демонстрування краєвидів Кривого Рогу та квіткового годинника в цьому місті.)

Цікавинка про Кривий Ріг

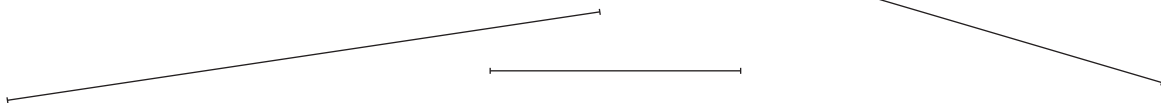
Найбільшим у світі вважається годинник, розміщений в Україні, зокрема у Кривому Розі. Його збудували з нагоди 20-річчя незалежності України. Унікальний квітковий годинник має діаметр циферблата 22 метри, а довжина хвилинної стрілки становить 12 метрів. Для його оздоблення щорічно висаджують 22 тисячі квітів понад ніж шести видів. Удень кожна година супроводжується мелодійним дзвоном, а вночі годинник підсвічується.

5. Робота з геометричним матеріалом

1) Розрізнення різних типів ліній: прямі, ламані, криві; замкнені, незамкнені (с. 72, завдання 13).

2) Закріплення вміння вимірювати відрізки. Робота в групах.

— Визначте довжину кожного відрізка.

— Назвіть найдовший відрізок. Яка довжина найкоротшого відрізка?

— Цифра 4 — Київ. (Демонстрування краєвидів Києва.)

Цікавинка про Київ

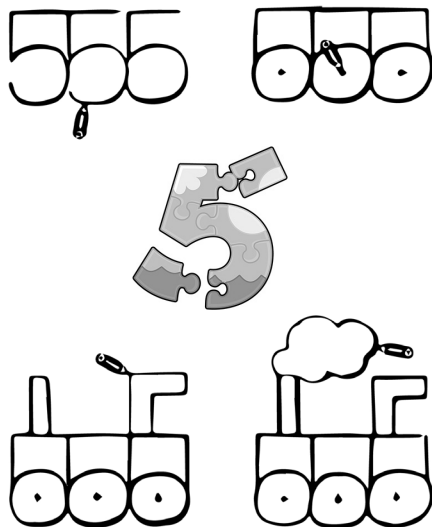
Вулиця Хрещатик — одна з найкоротших центральних вулиць світу, одна з найширших центральних вулиць світу. Її довжина — 1,2 кілометра, ширина — 75 метрів. Пішохідний міст через Дніпро в Києві — найдовший пішохідний міст у Європі.

6. Математичне малювання. Перетворення шаблону «П'ятірки» на паровоз

Цікавинка про Київ

У місті Київ можна відвідати музей залізничного транспорту. Експозиція складається з рухомих частин історичних локомотивів і вагонів. У музеї також можна побачити 3 паротяги, вантажні вагони, ручні дрезини і багато іншого. Родзинкою колекції Музею залізничного транспорту в Києві є вагон усього для двох осіб. Усі експонати музею відкриті для туристів. Тому, прогулюючись пероном, можна посмикати за важелі в кабіні машиніста або ж відпочити на диванах, як пасажери наприкінці XIX століття. (Відео: https://youtu.be/vMWNds4g_gU)

— Час вирушати додому! А щоб потяг швидко нас домчав, намалюймо паровоз, користуючись п'ятірками.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Гра «Асоціація»

Учитель демонструє малюнки, діти повинні вгадати місто, про яке дізналися на уроці.

Сонячний годинник — Херсон.

Корабель — Миколаїв.

Кільце — Полтава.

Автомобіль — Запоріжжя.

Квітковий годинник — Кривий Ріг.

Потяг — Київ.

— Відкриймо цифри, що залишилися, та прочитаймо назви інших міст України. (Харків, Одеса, Львів, Чернівці.) Чи бували ви в цих містах? У якому місті хотіли б побувати?

— Що цікавого розкажете батькам про нашу уявну подорож?

— Які знання здобули на уроці?

— Що спричинило труднощі?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

РОЗДІЛ 5. ЧИСЛА 11–20

УРОК 71. ДЕСЯТОК. РОБОТА НАД ЗАДАЧАМИ

Мета: ознайомити учнів з групуванням предметів під час лічби великої кількості предметів, з новою лічильною одиницею — десятком; учити лічити десятками; формувати вміння розв'язувати задачі; продовжити роботу з формування поняття «числа» й «натуральна послідовність чисел»; закріпити вміння і навички додавання й віднімання в межах 10; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; варіативне мислення учнів у ході добору знаків арифметичних дій; виховувати старанність, товариськість, бажання допомагати вдома.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Схилились голівки
До праці мерщій.
Ти всі перешкоди здолати зумій!
Працой наполегливо, швидко, старанно,
Щоб жодна хвилинка не втрапилась марно.

2. Гра «Хто я?». Повторення розташування чисел у числовому ряду

Учень задумує число чи витягає картку. Називає його «сусідів». Учні повинні відгадати задумане число.

Завершує гру вчитель: «Щоб записати мене, потрібне найменше одноцифрове число та число, що позначає порожню множину. Хто я?» (Число 10.)

Уточнення знань про число 10.

3. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 10

Нулик — це число найменше,
Деколи й саме живе.
Як пристане до сусіда —
Має значення нове.
От стояла одиниця,

Біля неї нулик став,
І вже може він гордиться,
Буть найменшим перестав.
Так «один» з «нулем»-сусідом
Число «десять» разом склав.

4. Математичний диктант

- Перший доданок — 5, другий доданок 4. Чому дорівнює сума? (9.)
- Обчисліть другий доданок, якщо перший доданок — 3, а сума дорівнює 10. (7.)
- Запишіть, чому дорівнює сума трьох двійок. (6.)
- Задумане число збільшили на 2 й отримали 7. Яке число задумали? (5.)
- Зменшуване 7, від'ємник 3. Чому дорівнює різниця? (4.)
- Яке число потрібно відняти від числа 5, щоб отримати число 2? (3.)
- Запишіть число, яке на 1 менше, ніж 9. (8.)
- Запишіть число, яке йде після числа 9. (10.)

Фізкультхвилинка

Руки вгору, руки вниз,
На сусіда подивись.
Руки вгору, руки в боки,
Поскачи на місці трохи.

Руки ззаду покладемо,
Головою повернемо.
Разом присядемо
І за парти сядемо.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Проблемна ситуація

Марійка і Петрик вирішили допомогти мамі. Вона попросила кожного купити 1 десяток яєць. Марійка принесла 10 яєць, а Петрик купив одне яйце. Хто з дітей виконав завдання мами правильно?

2. Мотивація навчальної діяльності

— Ви вже вмієте лічити до 10, але ж різних предметів у світі трапляється більше 10. Тож сьогодні ви дізнаєтеся, як швидко порахувати велику кількість предметів та що означає слово «десяток».

3. Практичні вправи. Ознайомлення з поняттям «десяток»

1) Робота в парах.

Діти отримують на картках малюнки предметів у кількості декількох десятків у хаотичному розташуванні та згруповані по 10. Завдання: порахувати зображені предмети.

— У якому випадку рахувати було легше, зручніше? (*Рахувати було зручніше, коли предмети були згруповані? По скільки предметів було у кожній групі?*) (По 10.)

2) Вправи з геометричним матеріалом.

— Покладіть 8 кружечків. Додайте ще 1.

— Скільки стало кружечків?

— Як отримати 9 кружечків?

— Складіть приклад.

— Покладіть 9 квадратиків. Додайте ще 1. Скільки стало квадратиків?

— Як утворили число 10 із числа 9?

— Відрахуйте 10 паличок. Зв'яжіть їх у пучок (*обмотати ниткою*).

— 10 одиниць утворюють нову лічильну одиницю — десяток.

Висновок. Якщо предметів багато, їх зручно лічити десятками.

4. Первинне закріплення поняття «десяток» (*підручник, с. 73, завдання 1–2*)

1) Завдання 1.

— Яку групу гудзиків лічити легше?

2) Завдання 2.

— Як Катрусі полічити гудзики, якщо вона вміє лічити тільки до 10?

— Скільки десятків яєць?

— Що зазвичай рахують десятками? (*Десятками можна рахувати яйця, гудзики, горіхи та інші предмети.*)

Учитель виставляє на дошці 3 пучки паличок, 6 пучків паличок.

— Скільки десятків паличок?

— Скільки десятків яєць вміститься в підставку для яєць? (*Показує контейнер на 30 яєць.*)

Фізкультхвилинка

Руки сонцю підставляйте,

З сонцем в піжмурки пограйте.

До вподоби нам ця гра.

Любить сонце дівчора.

Один, два — рада сонечку трава.

5. Розвиток уміння утворювати десятки та рахувати десятками

1) Практична робота в групах.

Із запропонованої кількості паличок для лічби або олівців утворити можливу кількість десятків.

2) Робота з математичними матеріалами (*на основі завдання 3 підручника, с. 73*).

— Візьміть стільки паличок, скільки яєць у першому (*другому, третьому*) лотку. Скільки ще потрібно взяти паличок, щоб їх було 10? Скільки яєць слід покласти у перший лоток, щоб їх там був десяток?

6. Удосконалення вміння розв'язувати задачі

1) Робота за картками.

Мама зварила 1 десяток яєць. За вечерею з'їли 6 яєць. Скільки яєць залишилося?

2) **Робота за підручником (с. 73, завдання 4, 5).**

Завдання 4

— Скільки монет у першому гаманці? Скільки це копійок? (10 монет по 1 гривні.) На що їх можна обміняти? (На купюру в 10 гривень.)

Завдання 5

У банці — 4 кг меду, а в діжечці — на 6 кг більше. Скільки кілограмів меду в діжечці?

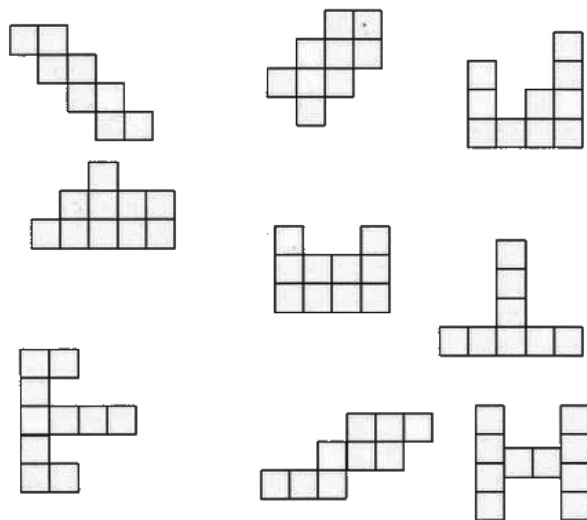
7. Розвиток логічного мислення та обчислювальних навичок. Робота в групах

— Поставте у вирази потрібні арифметичні знаки, щоб утворилися істинні рівності.

$7 \square 3 \square 6 = 10$	$5 \square 5 \square 0 = 10$	$3 \square 4 \square 3 = 10$	$7 \square 4 \square 7 = 10$	$2 \square 7 \square 1 = 10$
$2 \square 8 \square 0 = 10$	$2 \square 6 \square 2 = 10$	$8 \square 2 \square 0 = 10$	$1 \square 9 \square 0 = 10$	$10 \square 2 \square 2 = 10$
$4 \square 3 \square 9 = 10$	$9 \square 4 \square 5 = 10$	$0 \square 6 \square 4 = 10$	$2 \square 4 \square 4 = 10$	$6 \square 0 \square 4 = 10$
$6 \square 3 \square 2 = 10$	$2 \square 1 \square 7 = 10$	$9 \square 2 \square 3 = 10$	$8 \square 3 \square 5 = 10$	$9 \square 2 \square 3 = 10$

8. Вправа на увагу. Робота в групах

— Розфарбуйте фігури, що складаються з 10 квадратів.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— На чотирьох лотках лежить по десятку яєць. Скільки всього яєць лежить на лотках?

— Закінчіть речення: «У мене є десять яблук — це...» (1 десяток яблук); «Десять горіхів — це...»; «Десять груш — це...».

— Зі скількох одиниць складається 1 десяток? Скільки десятків потрібно взяти, щоб утворити число 100?

— Чи знадобляться здобуті знання у житті?

— Оцініть свою роботу на уроці сонечком або хмаринкою.

Всі ви гарно працювали,
Математику вивчали.
Часто руку піднімали,
Всі завдання розв'язали!

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 72. ЧИСЛА 11–15. УТВОРЕННЯ, ЗАПИС, ЧИТАННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ РЕШТИ. ВІДТВОРЕННЯ МАЛЮНКА

Мета: ознайомити учнів з утворенням чисел 11–15; формувати вміння записувати числа 11–15 цифрами; ознайомити із задачами на знаходження решти; розвивати варіативне мислення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*), картки для групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Учитель

Любі діти! Добрий день!
Зичу праці і пісень.
А ще, друзі, всім бажаю
Сил, натхнення на весь день!

Учні

Добрий день! Добрий день!
Дякуєм за побажання.
На урок берем з собою
Знання, вміння, навички й старання.

2. Усні обчислення

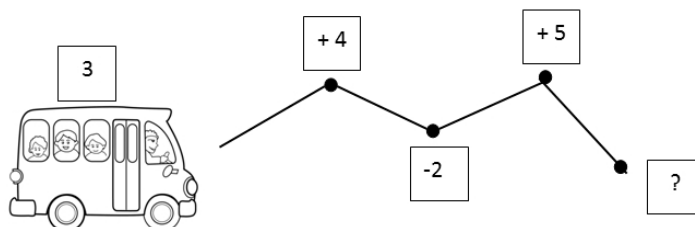
1) Гра «Розшифруй слово». Робота в парах.

А — 1	Б — 2	В — 3	Д — 4	О — 5
П — 6	Р — 7	С — 8	Т — 9	У — 10

$8 - 9 = 1$ (А)	$7 - 4 = 3$ (В)	$5 + 4 = 9$ (Т)	$2 + 3 = 5$ (О)	$6 - 4 = 2$ (Б)	$7 + 3 = 10$ (У)	$10 - 2 = 8$ (С)
--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------	---------------------	---------------------

2) Гра «Мовчанка».

— Скільки пасажирів буде в автобусі на четвертій зупинці? (10.)

3. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 10

4. Математичний диктант

- Число 3 збільшити на 7. (10.)
- Число 10 зменшити на 9. (1.)
- Перший доданок 2, другий доданок 8. Обчисліть суму. (10.)
- На скільки слід збільшити 6, щоб отримати 10? (4.)
- На скільки необхідно зменшити 10, щоб отримати 3? (7.)
- Обчисліть різницю чисел 6 і 2. (4.)

- Зменшене 7, від'ємник 4. Чому дорівнює різниця? (3.)
- Запишіть «сусідів» числа 9. (8 і 10.)
- Запишіть число, яке передреє числу 6. (5.)
- Запишіть число, наступне до числа 8. (9.)
- Запишіть найменше одноцифрове число. (1.)
- Запишіть найменше двоцифрове число. (10.)

Фізкультхвилинка

Сіли ми в автомобіль: дир-дир, дир-дир.
 А тепер в тролейбус сіли, і тихенько покотили: ш-ш-ш-ш.
 У літак швиденько сіли і одразу полетіли: ж-ж-ж-ж.
 Ось на потязі я мчу: чух-чу, чух-чу.
 Любимо ми мандрувати, але час нам працювати.

- Який вид транспорту ми називали під час фізкультхвилинки?
- Яким громадським транспортом користуєтесь ви?
- Згадайте правила поведінки в автобусі (*тролейбусі*).

Не шуміти, не штовхатись,
 Чемно й лагідно триматись.
 Без білета, знає кожен,
 Їхати в транспорті не можна.
 Старшим людям, як годиться,
 Треба місцем поступитися.
 Скоро вихід, не штовхайся,
 Потихеньку просувайся.

В. Паронова

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Утворення чисел 11–15

1) Робота з математичним матеріалом.

— Викладіть на парту десять кружечків. Покладіть картку з числом, що відповідає кількості кружечків. Як ще можна назвати десять одиниць? (*Десяток*.)

— Додамо до десятка кружечків один квадрат. Скільки геометричних фігур? (*Одинадцять*.) Як утворилося число 11? (*До десяти додали один*.)

— Покладіть ще один квадрат. Скільки квадратів? Скільки всього фігур? (*Дванадцять*.) Як утворили число 12?

Аналогічно працюють над утворенням чисел 13, 14, 15.

2) Робота за підручником (с. 74, завдання 1).

— Полічіть кубики. Прочитайте назви чисел. Запишіть суми за зразком.

$$10 + 1 = 11 \quad 10 + 2 = 12 \quad 10 + 3 = 13 \quad 10 + 4 = 14 \quad 10 + 5 = 15$$

— Чим цікаві числа 10–15? Чим вони відрізняються від чисел 1–9? (*Числа 1–9 — одноцифрові, числа 10–15 — двоцифрові. Для запису двоцифрових чисел використовуємо дві цифри.*)

2. Первинне закріплення

1) Визначення місця чисел 11–15 на числовому промені.

Робота з картками чисел

- Розташуйте числа 11–15 на числовому промені.
- Яке число передреє числу 12? (11.)
- Яке число наступне після числа 14? (15.)
- Назвіть «сусідів» числа 13. (12 і 14.)
- Яке число знаходиться між числами 11 і 13? (12.)
- Назвіть числа більші за 10, менші за 13. (11 і 12.)
- Які числа більші за 12, менші за 15? (13 і 14.)

Робота за підручником (с. 74, завдання 2)

— Яких чисел бракує на намистинках? (11, 13, 14.)

2) **Вправляння у кількісній лічбі предметів. Робота в парах.**

Завдання 1

— Полічіть. Розфарбуйте кружечок з числом, що відповідає кількості предметів на малюнках.

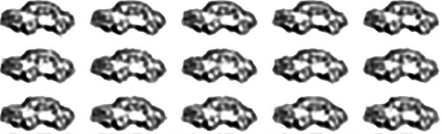

Завдання 2

— Полічіть. Закресліть зайві малюнки так, щоб кількість малюнків відповідала певному числу.

Завдання 3

— Зафарбуйте числа від 1 до 15 так, щоб привести поліцейського до його машини.

11	
12	
13	
14	
15	

	6	8	9	10	
	2	7	12	11	
	8	5	6	13	14
2	3	4	9	17	
9	7	14	10		
0	8	5	11		

Музична хвилинка

Виконання дитячої пісні «Колеса в автобусі крутяться» (https://youtu.be/BQ_M2jLndjU)

3. Формування вміння записувати числа 11–15 цифрами

Виконання завдання 3 підручника (с. 74)

— Запишіть цифрами числа: одинадцять; п'ятнадцять; дванадцять; чотирнадцять; тринадцять.

4. Колективне розв'язування задачі на знаходження решти (с. 74, завдання 4)

В автобусі їхало 8 пасажирів. На зупинці вийшло 3 пасажирів. Скільки пасажирів залишилося в автобусі?

— Прочитайте задачу. Про що в ній ідеться?

— Які числа дані в умові задачі? Поясніть, що позначають числові дані задачі. Що відомо? (Мені відомо: ...)

— Яке запитання задачі? Про що слід дізнатися? (Треба дізнатися: ...)

— Залишилося пасажирів більше чи менше, ніж було? Необхідно об'єднувати чи вилучати?

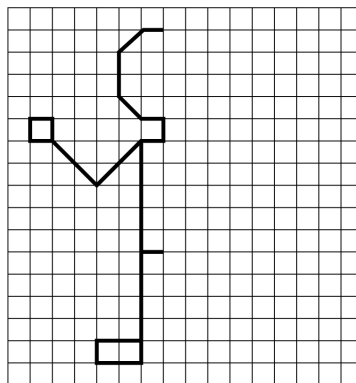
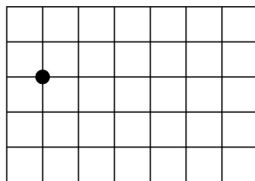
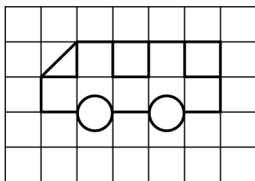
— Якщо частину предметів забирають (вилучають), то виконують дію віднімання й отримують менше число.

— Складіть вираз для розв'язання задачі. ($8 - 3 = 5$.)

5. Розвиток графічних навичок, уваги

Завдання за вибором

- Відтворення малюнка «Автобус».
- Домалюй другу частину малюнка «Людина».

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Про які числа дізналися на уроці?
- Які завдання було цікаво виконувати?
- Що було складно?
- Про що хотіли б дізнатися наступного уроку?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 73. ЧИСЛА 16–20. УТВОРЕННЯ, ЗАПИС, ЧИТАННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ РЕШТИ

Мета: ознайомити учнів з утворенням чисел 16–20; формувати вміння записувати числа 16–20 цифрами; узагальнити знання про натуральний ряд чисел; вправляти у розв'язуванні задач на знаходження решти; повторити склад чисел 5–10; розвивати варіативне мислення; виховувати старанність, товарицькість.

Обладнання: картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Щоб добре все знати,
Ми будемо міркувати,
А також рахувати,
Свій розум розвивати.

Видумуй, пробуй, твори!
Розум, фантазію прояви!
Активним і уважним бувай
І про кмітливість не забувай!

2. Математичний диктант

- Запишіть суму чисел 10 і 1.
- Запишіть різницю чисел 10 і 8.
- Перший доданок 6, другий доданок 4. Обчисліть значення суми.
- Зменшуване 9, від'ємник 3. Обчисліть значення різниці.
- Число 8 зменшіть на 2.
- Число 5 збільшіть на 3.
- На скільки 6 більше за 3?
- На скільки 4 менше, ніж 8?

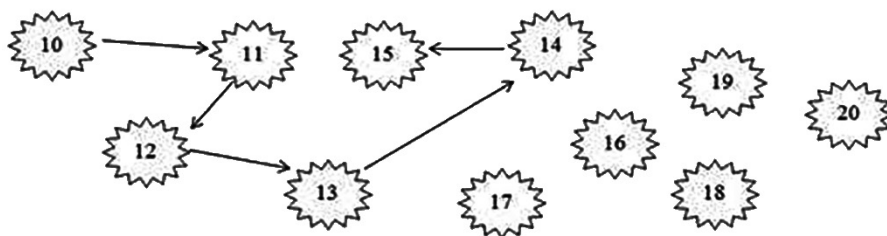
3. Актуалізація знань про числа 11–15

- Назвіть числа від 10 до 15.
- Яке число передує числу 12? (11.)
- Назвіть «сусідів» числа 13. (12 і 14.)
- Яке число знаходиться на числовому промені праворуч від числа 14? (15.)
- Яке число утворилось при додаванні трьох до десяти? (13.)

4. Мотивація навчальної діяльності. Формулювання теми і мети уроку

Постановка проблемного завдання. Гра «Зірковий ланцюжок»

- З'єднайте стрілочками числа від меншого до більшого.
- Чи всі зірочки ми змогли поєднати? Чи можете ви назвати числа, записані у цих зірочках? Про що дізнаємося сьогодні на уроці?

Фізкультхвилинка

Стали струнко! Руки в боки!
Пострибаєм, як сороки,

Як сороки-білобоки —
 Стрибу, стрибу, скоки, скоки!
 А тепер, як жабенята,
 Зможем трохи пострибати.
 Ква-ква-ква,
 Щоб спочила голова!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Утворення чисел 16–20. Робота за підручником (с. 75, завдання 1)

— Полічіть кубики на першому малюнку. Скільки блакитних кубиків? (10.) Скільки зелених? (6.) Скільки всього кубиків? Як утворилося число 16? Запишіть суму за зразком. ($10 + 6 = 16.$) Аналогічно досліджують утворення чисел 17, 18, 19, 20.

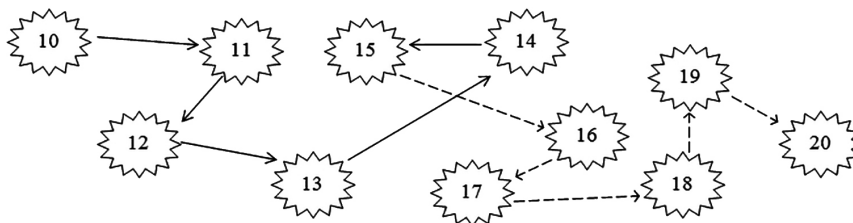
2. Визначення місця чисел 16–20 у натуральному ряді

1) Робота з числовим променем.

- Розташуйте числа 16–20 на числовому промені.
- Яке число передує числу 17? (16.)
- Яке число наступне після числа 19? (20.)
- Назвіть «сусідів» числа 18. (17 і 19.)
- Яке число знаходиться між числами 16 і 18? (17.)
- Назвіть числа більші за 17, менші за 20. (18 і 19.)
- Які числа більші за 15, менші за 18. (16 і 17.)

2) Установлення послідовності чисел 15–20.

— Тепер ми можемо завершити «Зірковий ланцюжок».

3) Гра «Допиши числа». Робота в парах.

Жив-був Дід Цифроїд.
 Їв він цифри на обід.
 Ось поїв і наші з чаєм.
 Встав, яких не вистачає.

1		3		5		7		9	10
	12	13			16	17			20
	2	3		5		7	8	9	
11	12		14	15		17		19	

Фізкультхвилинка

Взимку холодно у лісі.
 Всі дерева голі й лісі.
 Білка ж гарне хутро має,
 Ще й зарядка зігриває.
 Зранку хутко із дупла —
 Зігріватись до тепла.
 Поскакає по гілках,
 Побігає по стежках,
 На всі боки прогиналась,
 Лосів в лісі роздивлялась.

Плечі добре розрівняли
І за парти посідали.

3. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Розв'язування прикладів (с. 75, завдання 2).

2) Гра «Кулінар». Робота в парах.

— Обчисліть приклади та дізнайтеся рецепт яблучного пирога.

Продукти	Приклади	Відповіді
Борошно	$10 - 4 - 5 =$	1 стакан
Цукор	$8 - 3 - 4 =$	1 стакан
Яйця	$6 - 1 - 2 =$	3 штуки
Яблука	$7 - 4 - 1 =$	2 штуки

4. Закріплення вміння розв'язувати задачі на знаходження решти

Марійка спекла пиріг і розрізала його на 10 шматочків. 4 шматочки вона віднесла дідусеві та бабусі. Скільки шматочків пирога залишилося?

— Прочитайте задачу. Перекажіть її. Про що в ній ідеться?

— Які числа дані в умові задачі? Поясніть, що позначають числові дані задачі. Що відомо? (Мені відомо: ...)

— Повторіть запитання задачі. Про що потрібно дізнатися? (Необхідно дізнатися: ...)

— Залишилося в дівчинки шматочків пирога більше чи менше, ніж було? Слід об'єднувати чи вилучати? Якою дією знайдемо решту?

— Запишіть математичний вираз. Дайте письмову відповідь.

5. Повторення складу чисел 5–10

1) Вправа «Загадкова цеглинка». Робота в групах.

Усі групи отримують кольоровий шифр цеглинок LEGO. Група обирає ведучого за допомогою лічильки. Ведучий учень піднімає цеглинку. Діти повинні назвати один з варіантів складу цього числа.

Варіант шифру: 5 — жовтий, 6 — червоний, 7 — синій, 8 — зелений.

2) Робота за підручником (с. 75, завдання 4).

— «Заселіть» будиночки числами.

— Запишіть вирази на основі складу чисел 9, 10.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Продовж речення»

- На уроці я навчився(лася)...
- Тепер я знаю, як утворити числа...
- Якщо частину предметів забирають (вилучають), то виконують дію ... й отримують ... число.
- Мені складно було зрозуміти...
- Я вже добре вмію...
- Хочу ще потренуватися у...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 74. ДЕСЯТКОВИЙ СКЛАД ЧИСЛА. РОБОТА НАД ЗАДАЧАМИ: АНАЛІЗ ЗАДАЧІ, СХЕМИ

Мета: продовжити роботу над формуванням навичок усної лічби в межах 11–20; учити писати числа 11–20 під диктування; учити розкладати числа другого десятку на розрядні доданки; вправляти у розв'язуванні задач; розвивати логічне мислення учнів, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*); телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: уявна мандрівка на ферму.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань

1) Гра «Закінчи речення».

11 — це 10 і ...

14 — це 10 і ...

16 — це 10 і ...

20 — це 10 і ...

2) Гра «Вилучи зайве число». Повторення про одноцифрове та двоцифрове числа.

12, 13, 18, 7, 14, 20

4, 8, 9, 10, 3, 2

3. Письмо чисел під диктування

— Запишіть числа: десять, дванадцять, вісімнадцять, дев'ять, дев'ятнадцять, тринадцять, двадцять, п'ятнадцять.

— Прочитайте числа, що ви записали, від меншого до більшого.

Пальчикова гімнастика «Курочка»

Пальці однієї руки в кулачку — «мисочка з водою». Указівний і великий пальці другої руки — «дзьоб», решта — «гребінець».

Виконувати рухи, що імітують курочку, яка п'є воду.

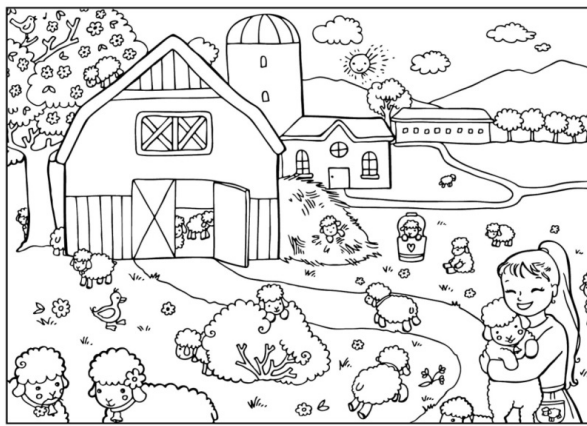
Гребінь маленький і в курочки є,
А дзьобом водичку курочка п'є:
Дзьобик у мисочку вниз опускає,

Потім угору його піднімає.
Знов опускає і знов піднімає —
Свіжу водичку так попиває.

4. Гра для розвитку уваги «Полічи овечок»

— Допоможіть Тетянці порахувати овечок.

— Яких ще свійських тварини ви знаєте?

5. Мотивація навчальної діяльності. Формування теми і мети уроку

— Сьогодні на уроці ми будемо допомагати господарювати дівчинці Тетянці на фермі. Для цього нам потрібно дізнатися, як розкласти двоцифрові числа на доданки, як розв'язувати приклади, в яких слід виконати дві дії: додавання і віднімання.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з десятковим складом числа

1) Робота з математичним матеріалом.

— Покладіть на парту 12 кружечків. Покладіть картку з числом, що відповідає кількості кружечків. Відсуньте вниз стільки кружечків, щоб утворити один десяток. Скільки кружечків ви відсунули? (10.) Покладіть картку з числом. Скільки кружечків залишилося зверху? (2.) На які числа ми розклали число 12? Який вираз можна скласти? ($12 = 10 + 2$.)

2) Робота за підручником (с. 76, завдання 1).

— Розгляньте малюнок. Скільки паличок ліворуч? (15.) Скільки паличок зібрали у пучок? (Десять або один десяток). Скільки паличок праворуч? (5.) На які доданки розклали число 15? Складіть вираз. ($15 = 10 + 5$.)

2. Формування вміння розкладати числа другого десятка на доданки

Коллективне виконання завдання 2 підручника (с. 76)

— Розкладіть числа 11, 15, 13, 17, 12 на доданки за зразком: $11 = 10 + 1$.

— Які числа ми розкладали на доданки? (Двоцифрові.)

— Що спільного у виразах? (Один із доданків — десяток, другий доданок — одноцифрове число.)

У чому відмінність? (Змінюється кількість одиниць другого доданка.)

Висновок. Двоцифрові числа складаються з десятків та одиниць.

3. Повторення про переставний закон додавання

— Розгляньте записи. Чим вони відрізняються? Що спільного?

$$10 + \square = 18$$

$$\square + 10 = 18$$

$$18 = \square = 10$$

$$18 = 10 = \square$$

— Чи змінилася сума?

$$14 = 10 + 4$$

$$14 = 4 + 10$$

— Які числа повинні бути у «віконечках»?

— Який закон додавання допоміг нам виконати це завдання?

Музична хвилинка

Виконання пісні Ганни Чубач «Баранці» (<https://youtu.be/cpnGMj-dQug>).

— Чому баранці посварилися?

— Чого навчила вас ця пісня?

Читання вірша «Як тварини стали свійськими»

Одного разу до людини

Прийшли знайомитись тварини.

Найпершим кінь почав просити:

«Іго-го! Я буду в полі все робити».

«Му-му!» — корова буде годувати.

«Гав-гав» — собака хатку боронити.

«Бе-бе!» — а вівця шерсть вам віддавати —

У теплий одяг одягати.

«Ко-ко!» — нести яєчка курка обіцяла,

«А хто ж будити буде зранку нас?» — спитала.

«Куку-ріку!» — озвався півень. — Буду я!

Найперша пісенька моя!»

І з того часу ці тварини

Допомагають жить людині.

А. Гапонюк

4. Первинне закріплення вивченого

1) Гра «Закінчи речення».

Число з 1 десятка і 5 одиниць — це...

Число з 1 десятка і 7 одиниць — це...

Число з 1 десятка і 3 одиниць — це...

2) Гра «На фермерському подвір'ї».

— Разом із Тетянкою порахуємо свійських тварин на фермі.

10 гусок і 2 гусаки;	10 сірих і 6 білих каченят;
10 сірих і 7 білих гусят;	10 корів і 1 бик;
10 кур і 3 півня;	10 овець і 9 ягнят;
10 жовтих і 5 сірих курчат;	10 кіз і 8 козенят.
10 качок і 4 качури;	

Діти записують числа у зошит: 12, 17, 13, 15, 14, 16, 11, 19, 18.

5. Закріплення обчислювальних навичок. Робота за підручником (с. 76, завдання 3)

— Дівчинка Тетянка так, як і ви, вчиться у школі. На уроці математики вона сумнівалась, як розв'язати приклади, у яких є дія додавання та дія віднімання.

Які з цих прикладів не змогла розв'язати Тетянка?

$$3 + 4 - 1$$

$$8 - 5 + 3$$

$$9 - 3 - 2$$

$$6 + 2 + 2$$

— Дії додавання і віднімання у таких виразах виконують зліва направо. (Виконання завдання у парах.)

Фізкультхвилинка

6. Вправлення у розв'язуванні задач

1) Добирання схем до задач. Розв'язування задач (с. 76, завдання 4).

— До кожної задачі доберіть схему. Запишіть розв'язання.

- На куці росло 4 троянди, Тетянка зрізала 3 троянди. Скільки квітів залишилося на куці? ($4 - 3 = 1$.)
- Тетянка зрізала з куца 4 троянди, а потім — ще 3. Скільки троянд зрізала Тетянка? ($4 + 3 = 7$.)

2) Розв'язування віршованих задач.

- Сім горішків у дуплі,
Ще з десяток — на землі.
Допоможем білці трішки,
Порахуємо горішки. ($7 + 10 = 17$.)
- У Надійки вісім слив,
В Ірочки — десяток.
Порахуйте, скільки слив
У обох дівчаток. ($8 + 10 = 18$.)

3) Розвиток логічного мислення (с. 76, завдання 5).

В Олеся й Руслана є однакова кількість маркерів. Скільки маркерів міститься в пеналі?

— Скільки маркерів у Руслана? (5.)

— Скільки маркерів у Олеся? (Також 5.)

— Скільки з цих п'яти маркерів Олесь виклав з пеналу? (2.)

— Скільки маркерів залишилося у пеналі? ($5 - 2 = 3$.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Чи сподобався вам урок? Чого навчилися? Що було складно? Які завдання були для вас легкими?

— Як ви вважаєте, чи змогла Тетянка дати лад у своєму господарстві, якби не вміла рахувати?

— Де стане у пригоді математика у вашому житті?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 75. НАСТУПНЕ І ПОПЕРЕДНЄ ЧИСЛА. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧІ ЗА МАЛЮНКОМ. РОЗПІЗНАВАННЯ ФІГУР

Мета: закріпити знання нумерації чисел другого десятка; формувати вміння додавати і віднімати в межах 20 на основі знань про попереднє і наступне числа; учити складати задачі за малюнком; закріпити знання про вивчені геометричні фігури; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань

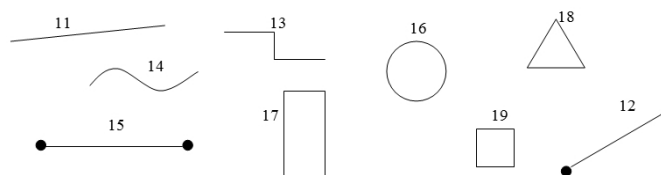
- Назвіть числа від 10 до 20, від 20 до 10.
- Назвіть найбільше/найменше двозначне число.
- Яке число попереднє числу 11, 14, 20?
- Яке число наступне за числом 13, 17, 19?
- Назвіть сусідів чисел 12, 15, 16.
- Назвіть число, у якому 1 десяток і 8 одиниць, 1 десяток і 4 одиниці.

3. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 11

4. Геометрична хвилинка. Розпізнавання геометричних фігур

Робота в парах

- Пронумеруйте геометричні фігури числами від 11 до 19, користуючись таблицею.

Геометрична фігура	Число
Пряма	одинадцять
Промінь	дванадцять
Ламана лінія	тринадцять
Крива лінія	чотирнадцять
Відрізок	п'ятнадцять
Круг	шістнадцять
Прямокутник	сімнадцять
Трикутник	вісімнадцять
Квадрат	дев'ятнадцять

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формувати вміння додавати і віднімати в межах 20 на основі знань про попереднє і наступне числа

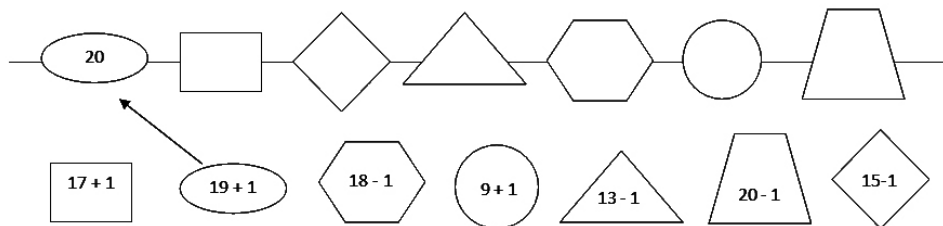
1) *Робота за підручником (с. 77, завдання 1).*

- Пригадайте, як утворюється попереднє число. (*Попереднє число утворюється відніманням одиниці.*)

- Як утворюється наступне число? (Наступне число утворюється додаванням одиниці.)
- Користуючись числовим променем, складіть приклади на додавання/віднімання одиниці.

2) **Робота в парах. Гра «Намистинки».**

- Розв'яжіть приклади. Запишіть відповіді у намистинках.

Фізкультхвилинка

Плів павутинку павучок —
 І заболів йому бочок.
 Встанем разом на хвилинку
 Й проведем фізкультхвилинку.
 Руки вгору, руки вниз.

Вліво, вправо повернись.
 Сіли — встали, сіли — встали.
 Кошенята заплигали.
 У долоньки заплескали
 І за парти посідали.

2. Закріплення знань про попереднє та наступне числа

1) **Робота за підручником (с. 77).**

Завдання 2

- До кожного з чисел запишіть попереднє та наступне.

14, 18, 16, 11, 19.

Зразок: 13, 14, 15.

Завдання 3

- Назвіть числа, що пропущено.

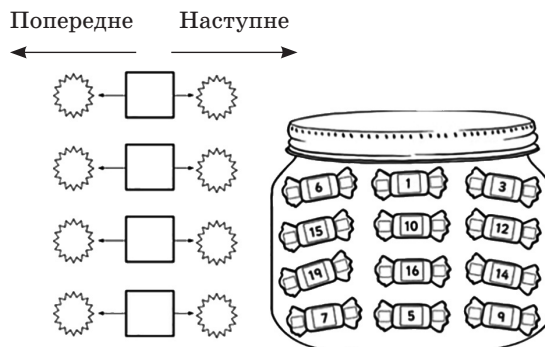
15, <input type="text"/> , 17	18, <input type="text"/> , 20	11, <input type="text"/> , 13	13, <input type="text"/> , 15
-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

2) **Робота в групах.**

Приклади завдань

1 рівень — завдання «Цукерки»;

2 рівень — вписати у клітинки числа від 10 до 20 на вибір. Записати до них попереднє та наступне число.

3. Удосконалення вмінь розв'язувати задачі

1) **Складання задачі за малюнком (с. 77, завдання 4).**

- Настя наливає сік у стакани. Скільки стаканів Настя вже наповнила соком? (4.)
- Настя налє сік ще в 3 стакани. Що можна дізнатися? (Скільки всього стаканів Настя наповнила соком?)
- Запишіть розв'язання задачі.

2) Розв'язування задач (усно).

- У пакеті 1 літр вишневого соку. Це 5 стаканів. Петрусь випив вранці 2 стакани соку, а ввечері — ще один. Скільки всього стаканів соку випив Петрусь?
- У банці 3 літри молока, а у бідоні на 4 літри більше. Скільки літрів молока у бідоні?

Фізкультхвилинка

Із-за парт ми піднялись,
Всі добряче потяглись,
Гарно спинки всі прогнули
І про втому геть забули.
Пальці всі «в замок» закрили
Й стисли їх мерщій щосили.
А тепер присіли — раз!
Фізкультпауза у нас.
Піднялись і пострибали,
Мов сніжинки, покружляли.
Сіли рівно — і до праці.
Хай не стомлюються пальці.

4. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Колективне виконання завдання підручника (с. 77, завдання 5).

- Назвіть числа, що на 3 менші від зазначених на автомобілях.
- Складіть і запишіть рівності.

$$7 - 3 = 4$$

$$5 - 3 = 2$$

$$6 - 3 = 3$$

$$10 - 3 = 7$$

$$4 - 3 = 1$$

$$3 - 3 = 0$$

2) Робота в парах з цеглинками LEGO. Вправа «Кольорова вежа».

10, 11	червоний
12, 13	жовтий
14, 15	помаранчевий
16, 17	зелений
18, 19	синій
20	блакитний

$10 + 2 + 1 = 13$	жовтий
$12 - 1 - 1 = 10$	червоний
$10 + 7 + 1 = 18$	синій
$16 - 1 - 1 = 14$	помаранчевий
$10 + 7 - 1 = 16$	зелений
$18 + 1 + 1 = 20$	блакитний

5. Розв'язування логічних задач

- Лежало два капелюшки: жовтий і червоний. Галинка взяла не червоний капелюшок. Який капелюшок залишився Оксанці?
- У зайчика було 7 морквин. Він з'їв усі, крім третьої. Скільки морквин залишилось?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Гра «Закінчи речення»

- Я навчився(лася)...
- Мені сподобалось...
- Було складно...
- Я зрозумів(ла)...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 76. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧІ НА ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА НА КІЛЬКА ОДИНИЦЬ. ТВОРЧА РОБОТА НАД ЗАДАЧЕЮ. ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: формувати в учнів уміння лічити і порівнювати числа в межах 20; закріпити вміння розв'язувати задачі на зменшення числа на кілька одиниць; вправляти у побудові відрізків заданої довжини; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

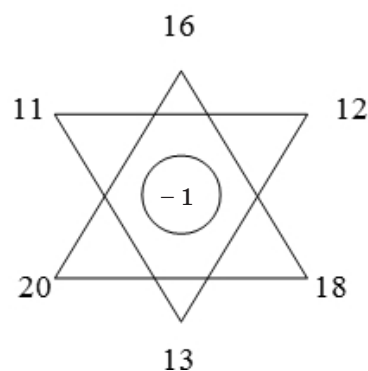
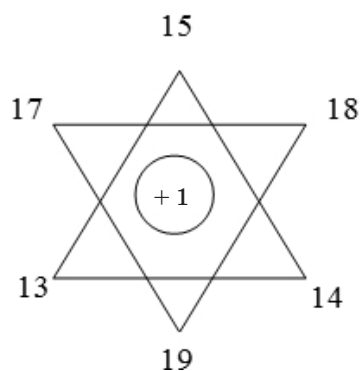
1. Організація класу

Привітайтеся: Добрий день!
Хай гарно розпочнеться новий день!
Вушка, прислухайтесь!
Очки, придивляйтесь!
Носику, глибше дихай!

Ротику, посміхнись!
Спинки, розправляйтесь!
Ручки, піднімайтесь!
Нумо, до роботи
Дружно всі взялись!

2. Усні обчислення

— Складіть вирази на додавання та віднімання числа 1.

3. Математичний диктант

- Запишіть числа від 6 до 4.
- Збільшіть кожне на один десяток.
- Запишіть числа 18, 11, 13.
- Збільшіть кожне на 1.
- Перший доданок 10, другий доданок 3. Обчисліть суму.
- Запишіть різницю чисел 18 і 1, 17 і 1.
- У перший рядок випишіть одноцифрові числа у порядку зростання, у другий — двоцифрові числа у порядку спадання: 12, 9, 3, 14, 6, 17.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формувати вміння порівнювати числа в межах 20

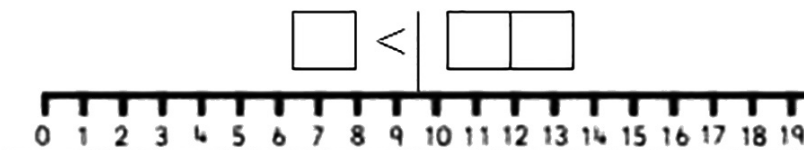
1) *Дослідження. Повторення чисел за допомогою числового відрізка.*

— Що можна сказати про числа ліворуч від числа 10? (Вони одноцифрові. Вони менші, ніж 10.)

— Що можна сказати про числа праворуч від 9? (Вони двоцифрові. Вони більші, ніж 9.)

— Складіть нерівності за схемою. Зробіть висновок.

Висновок. Одноцифрові числа менші за двоцифрові.

2) Робота за підручником (с. 78, завдання 1).

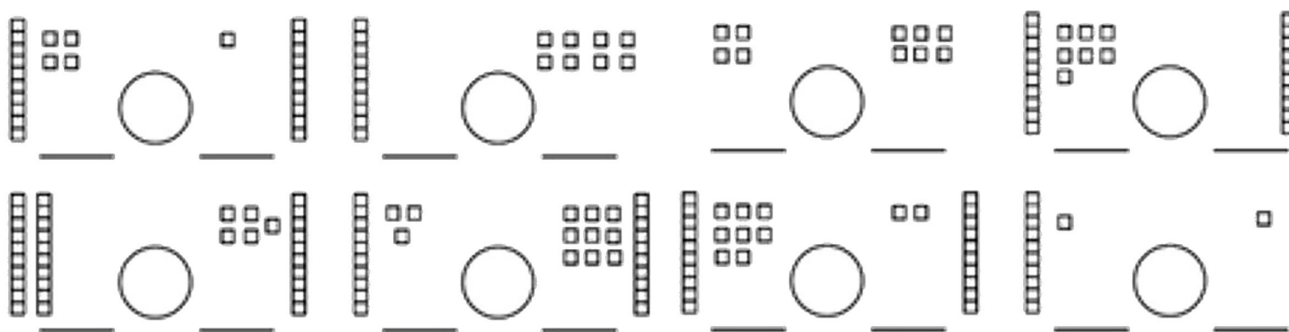
— Розгляньте перший малюнок. Де паличок більше: ліворуч чи праворуч? (*Ліворуч, тому що їх один десяток і ще 5.*) Скільки паличок праворуч? (*5.*) Яке число більше: двоцифрове чи одноцифрове?

— Розгляньте другий малюнок. Скільки паличок ліворуч? (*Один десяток і ще 5.*) Скільки паличок праворуч? (*Один десяток і ще 7.*) Яке число більше: 15 чи 17? Як порівняли числа? (*Порівнювали кількість одиниць.*)

Висновок. Щоб порівняти числа другого десятка, слід порівняти їх одиниці.

2. Первинне закріплення

1) Складання нерівностей за малюнками. Робота в парах.

2) Порівняння довжин відрізків (с. 78, завдання 2).

— Чи правильно визначають довжину відрізків? (*Правильно. Початок кожного відрізка — під цифрою 0.*)

— Яка довжина кожного відрізка? (*Синій відрізок — 7 см, зелений — 8 см, блакитний — 12 см, червоний — 13 см.*)

— Порівняйте довжину синього та зеленого відрізка ($7\text{ см} < 8\text{ см}$), зеленого та блакитного відрізка ($8\text{ см} < 12\text{ см}$), блакитного та червоного ($12\text{ см} < 13\text{ см}$).

— Запишіть нерівності.

3) Порівняння чисел за допомогою лінійки (с. 78, завдання 3).

— Порівняйте числа, скориставшись лінійкою.

12 і 5

14 і 7

9 і 11

10 і 15

1 і 11

Фізкультхвилинка

3. Закріплення вміння розв'язувати задачі

1) Колективне розв'язування задачі (с. 78, завдання 4).

На обід приготували 5 бутербродів із ковбасою, а з сиром — на 2 бутерброди менше. Скільки бутербродів із сиром приготували на обід?

— Уважно прочитайте задачу. Перекажіть її умову. Що позначає число 5? число 2?

— Назвіть запитання задачі.

— Якою арифметичною дією обчислюємо, на скільки менше число за дане?

— Складіть вираз для розв'язання задачі.

2) Творча робота над задачею.

— Замініть у поданій задачі слово «менше» на слово «більше».

— Як зміна умови задачі вплине на хід розв'язання? Якою дією будемо шукати більше число?

— Розв'яжіть задачу, що утворилася.

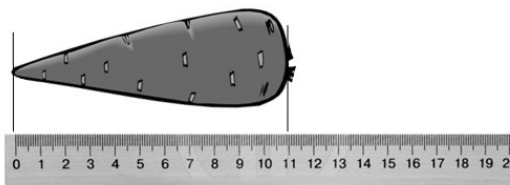
3) Робота в групах. «Смачні задачі».

- Мама спекла пиріжки: 7 з капустою, а з картоплею — на 3 менше. Скільки пиріжків з картоплею спекла мама? ($7 - 3 = 4$.)
- Бабуся посмажила 9 млинців з сиром, а з варенням — на 2 млинці менше. Скільки млинців з варенням посмажила бабуся? ($9 - 2 = 7$.)
- Для приготування пюре мама почистила 8 картоплин, а для борщу — на 6 картоплин менше. Скільки картоплин мама почистила для приготування борщу? ($8 - 6 = 2$.)
- На столі лежало 7 цукерок. Тільки-но мама вийшла, Оленка та Іванко з'їли по цукерці. Скільки цукерок залишилося на столі? ($7 - 2 = 5$.)
- Із 8 шматочків торта лише 5 прикрашено трояндочками. Скільки шматочків торта не мають таких прикрас? ($8 - 5 = 3$.)
- Бабуся посмажила 10 котлет. Декілька з них вона віддала голодному кошеняті, тому до столу подала лише 8 котлет. Скільки котлет випросило кошеня? ($10 - 8 = 2$.)

4. Креслення відрізків заданої довжини

— Накресліть відрізок, на 3 см коротший довжини огірка.

— Накресліть відрізок, на 1 см коротший довжини моркви.

5. Розв'язування логічної задачі

Бульдог і фокстер'єр їдять зв'язку із 10 сосисок з двох боків. Поки фокстер'єр з'їдає 1 сосиску, бульдог — 2. Скільки сосисок з'їсть бульдог, коли вони доїдять усю зв'язку? (Бульдог з'їсть 6 сосисок. Щоб розв'язати задачу, доцільно накреслити відрізок 10 см і розглянути процес «поїдання» крок за кроком.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Візочок знань»

— Що ви поклали у свій візочок знань сьогодні на уроці?

Розв'язування задач
Креслення відрізків
Робота в парах і групах
Порівняння чисел 11–20

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 77. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. СКЛАДАННЯ НЕРІВНОСТЕЙ. РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Мета: закріпити вміння порівнювати числа у межах 20, складати нерівності; вправляти у розв'язуванні задач на різницеве порівняння; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення; виховувати цінність до навколишнього світу, дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починається урок.
Наші вушка на маківці.

Очі ширше відкриваємо,
Слухаємо і запам'ятовуємо.
Ні хвилини не втрачаємо.

2. Математичний диктант

- Запишіть найбільше одноцифрове число.
- Запишіть найменше двоцифрове число.
- Яке число передує числу 15?
- Яке число наступне за числом 16?
- Запишіть сусідів числа 19.
- Запишіть суму чисел 3 і 5.
- Запишіть різницю чисел 7 і 7.
- Запишіть число, у якому 1 десяток і 6 одиниць; 1 десяток і 2 одиниці.
(9, 10, 14, 17, 18, 20, 8, 0, 16, 12.)

3. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 12

- Утворіть число 12 із наступного, із попереднього.
- Назвіть сусідів числа 12.
- Що означає цифра 1 у записі числа 12? Що означає цифра 2? (2 одиниці, 1 десяток.)
- Де ми зустрічаємо число 12? (Рік має 12 місяців. Годинник традиційно має 12-годинний циферблат.)

Цікаві факти про число 12

Давньогрецький герой Геракл здійснив 12 подвигів. У людини 12 пар ребер. Кількість зодіакальних сузір'їв — 12. На прапорі Європейського союзу 12 зірок. Міру рахунку предметів, що дорівнює 12, називають дюжиною.

4. Мотивація навчальної діяльності

- Живе собі батько й тисячі синів має.
Кожному шапку справляє, а своєї не має. (Дуб.)
- За характером та силою дуб схожий на батька.
- Дуб — це рослина-символ мужності. Дівчат порівнюють у народі із калиною, а хлопцям бажають, щоб були сильними, як... (дуби).
- Розташуйте цифри у порядку зростання — і ви дізнаєтесь, за що шанують дуб та його деревину. (Міцність.)

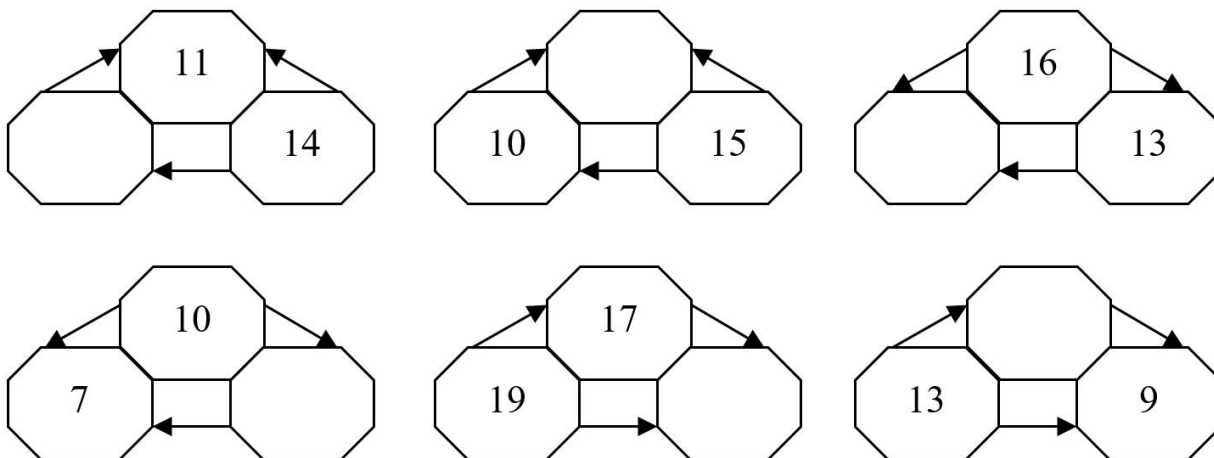
10	12	16	11	17	13	15	14
М	Ц	Т	І	Ь	Н	С	І

— Сьогодні на уроці ми зміцнимо наші знання з математики, будемо складати нерівності, розв'язувати задачі на різницеве порівняння.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація поняття «більше», «менше» стосовно чисел натурального ряду. Вправа «Я більше тебе!». Робота в парах

— Впишіть числа так, щоб стрілка йшла від більшого до меншого.

Фізкультхвилинка

Ми лісочком йшли,
Там і жолудів знайшли.
Нагнулись, підняли,
В кошик поклали.
Та всіх не забрали.

По небу хмарки пливли,
Рясні дощі з них лили.
Жолудів напували.
Діброву поливали.

2. Удосконалення обчислювальних навичок. Гра «А ви це знали?». Робота в групах

— Виконайте завдання у групах та доповніть повідомлення.

- Дуб може жити більше тисячі років і сягати 40 метрів заввишки. А окружність його стовбура може становити понад ... метрів. (12.)
- Жолуді зазвичай з'являються після досягнення дубом віку ... років. (20.)
- Дуб, який росте в Італії, дає ... жолуді, які можна вживати в їжу. (Солодки.)
- Дуб вважають годувальником лісу. Серед птахів жолуді їдять ... (дятли, сойки і повзики).
- Сойка на зиму робить великі запаси жолудів — близько ... кг. Таким чином сойки сприяють розселенню дубів. (4.)
- Серед звірів жолуді люблять: білки, ... (кабани, олені, ведмеді, куниці). Миші не тільки харчуються жолудями, але й запасують їх на зиму. Залишаючи їх у своїй нірці, вони можуть забути про них і таким чином сприяють розселенню дубів.

1-ша група. Розв'яжіть «ланцюжок» прикладів.

$3 + 4$	\rightarrow	$+ 2$	\rightarrow	$- 3$	\rightarrow	$+ 2$	\rightarrow	$- 4$	\rightarrow	$+ 1$	\rightarrow	Наступне число
---------	---------------	-------	---------------	-------	---------------	-------	---------------	-------	---------------	-------	---------------	----------------

2-га група. Розв'яжіть приклади. Знайдіть «зайве» число. (20 — двоцифрове.)

$$8 + 1 - 2 = \dots (7) \quad 10 - 1 - 4 = \dots (5)$$

$$4 + 3 + 1 = \dots (8) \quad 18 + 1 + 1 = \dots (20)$$

3-тя група. Розв'яжіть приклади. Складіть слово, користуючись шифром.

$3 + 2 + 1$	$4 - 2 - 1$	$10 - 3 - 4$	$5 - 3 - 1$	$1 + 3 - 2$	$7 + 1 - 2$	$6 + 2 - 4$	$8 + 2 - 3$
С	О	Л	О	Д	К	И	Й

Шифр

1	2	3	4	5	6	7
О	Д	Л	И	С	К	Й

4-та група. Розв'яжіть «ланцюжки» прикладів. Виберіть із таблиці назви пташок.

$$6 - 4 + 3 = \dots (5)$$

$$7 - 6 + 3 = \dots (4)$$

$$5 - 2 + 0 = \dots (3)$$

1	синиці
2	омелюхи
3	сойки
4	дятли
5	повзики
6	снігурі

5-та група. Розв'яжіть «ланцюжок» прикладів.

5 + 4	→	- 2	→	+ 3	→	- 8	→	+ 6	→	- 3	→	Попереднє число
-------	---	-----	---	-----	---	-----	---	-----	---	-----	---	-----------------

6-та група. Розв'яжіть «ланцюжки» прикладів. Виберіть назви звірів із таблиці.

$$8 + 1 - 7 = \dots (2)$$

$$3 + 5 - 4 = \dots (4)$$

$$6 - 3 + 2 = \dots (5)$$

1	вовки
2	кабани
3	ведмеді
4	олені
5	куниці
6	лисиці

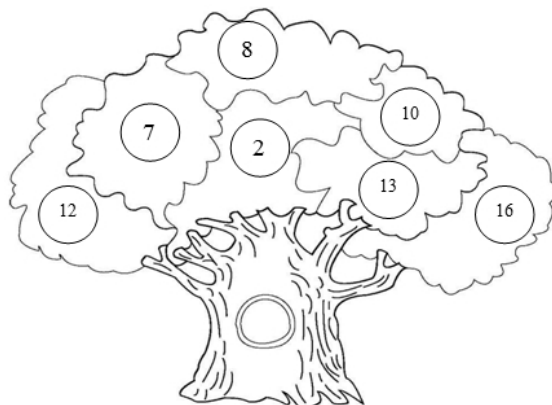
3. Закріплення вміння порівнювати числа у межах 20

1) Складання нерівностей за малюнками (с. 79, завдання 1).

2) Запис нерівностей у зошит (с. 79, завдання 2).

3) Складання нерівностей (на основі матеріалу підручника, с. 79, завдання 3).

— Із числами, які «оселилися» на дубі, складіть десять нерівностей, використавши знаки «>», «<».

Фізкультхвилинка

Встаньте, діти, всі рівненько,
 Потягніться всі гарненько.
 Ми до лісу попрямуєм,
 Біля дуба потанцюєм.
 Вітер дуба похитає,
 Жолудів нам назбирає.
 Будем жолуді збирати,
 І у кошик їх складати,
 Потім рушимо до класу
 Розв'язать задачу нашу.

(Піднімають руки.)

(Кроки на місці.)

(Руки в боки, виконують танцювальні рухи.)

(Махи руками.)

(Присідають.)

(Нахили тулуба.)

(Крокують.)

4. Закріплення вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння

1) *Робота за підручником (с. 79, завдання 4).*

Миколці 8 років, а його другові Макарові — 7. На скільки років Макар молодший від Миколки?

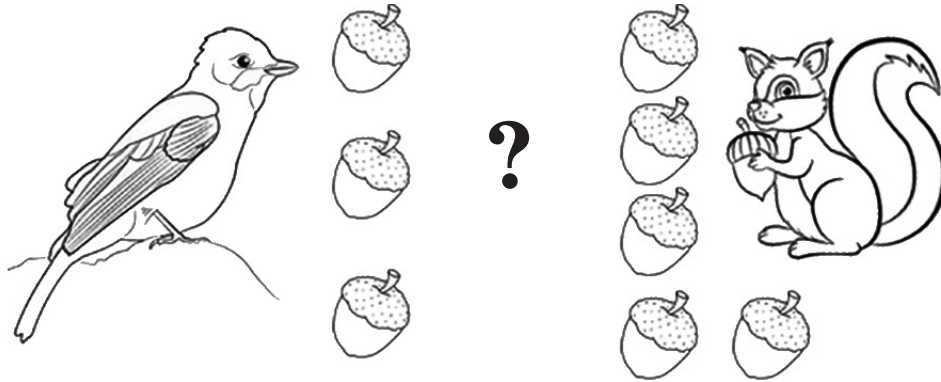
2) *Складання задач різних типів за одним сюжетом. Робота в парах.*

— Сойка та білочка мають зимою запаси жолудів.

— Скільки жолудів має сойка? Скільки має білочка?

— Яке запитання можна поставити? (Скільки жолудів мають сойка та білочка разом? На скільки більше жолудів має білочка?)

— Запишіть розв'язання задач у зошит.

Фізкультхвилинка

Проти сонця на горбочку
Випинаються дубочки.
Свіжий вітер повіва:
Так щоранку всі дубочки
Роблять вправи на горбочку —
І тому вони гінки,
І тому вони стрункі.

5. Різницева порівняння іменованих чисел (с. 79, завдання 5)

— Виміряйте довжину кожної смужки. На скільки сантиметрів жовта смужка довша за червону?

Складіть та запишіть нерівність у зошит.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я сьогодні дізнався(лася)..., навчився(лася)...
- Найлегше мені вдавалося...
- Важкувато було...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 78. ДОДАВАННЯ ВИДУ $10 + 4$. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧ РІЗНИХ ТИПІВ ЗА ОДНИМ СЮЖЕТОМ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКА І ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: формувати в учнів навички розв'язування прикладів виду $10 + 4$; удосконалити навички усної лічби; розвивати вміння складати задачі різних типів за одним сюжетом; закріплювати вміння вимірювати довжину відрізків і будувати відрізки заданої довжини; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товарищівість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок.
Ми розпочинаємо наш урок.

Допитливі в класі діти,
Про все хочуть знати на світі.

2. Математичний диктант

- Перший доданок 6, другий — 3. Обчисліть суму.
- Зменшене 10, від'ємник — 5. Обчисліть різницю.
- На скільки 7 більше, ніж 4?
- На скільки 5 менше, ніж 8?
- Збільшіть 12 на 1.
- Зменшіть 14 на 1.
- Назвіть записані числа у порядку зростання.
- Яке число найбільше?

3. Каліграфічна хвилинка. Письмо числа 13

- Назвіть сусідів числа 13.
- Що можна сказати про число 13? (Воно двоцифрове.)
- Що означає цифра 1 у записі числа 13? Що означає цифра 3? (3 одиниці, 1 десяток.)

Фізкультхвилинка

У ракету сіли діти,
Щоб летіти навколо орбіти.
Ремінь вміло прикріпили,
Дружно всі набрали сили.
5, 4, 3, 2, 1 —

(Показують, які сильні.)

(Потихеньку під рахунок піднімаються.)

(Руки вгору, стають на носочки й гудуть, ніби ракета: «У-у-у!».)

Пуск!

Ми у небо піднялися,
Навколо себе подивися.
Подивіться — он Земля,
Наче м'ячик іздала.
У ракету сіли діти,
Щоб летіти навколо орбіти.
Ремінь вміло прикріпили,
Дружно всі набрали сили.
5, 4, 3, 2, 1 —

(Показують, які сильні.)

(Потихеньку під рахунок піднімаються.)

(Руки вгору, стають на носочки й гудуть, ніби ракета: «У-у-у!».)

Пуск!

Ми у небо піднялися,
Навколо себе подивися.
Подивіться — он Земля,
Наче м'ячик іздала.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про десятковий склад чисел другого десятка

Гра «Відгадай число»

$$13 = 10 + \square$$

$$18 = 10 + \square$$

$$12 \text{ см} = 10 \text{ см} + \square \text{ см}$$

$$16 = 10 + \square$$

$$19 = 10 + \square$$

$$14 \text{ см} = 10 \text{ см} + \square \text{ см}$$

2. Ознайомлення з додаванням виду $10 + 4$

1) Робота з математичними матеріалами.

— Викладіть на парту 10 трикутників. Над ними покладіть 4 квадрати. Скільки всього фігур ви виклали? Скільки десятків у числі 14? Який приклад на додавання можна скласти?

— Викладіть на парту 10 квадратів. Над ними покладіть кружечків більше, ніж 5, але менше, ніж 7. Скільки кружечків виклали? (6) Скільки всього фігур? Який приклад на додавання можна скласти?

2) Робота за підручником (с. 80, завдання 1).

— Розгляньте перший малюнок. Скільки копійок ліворуч? (10.) Скільки праворуч? (1.) Скільки всього копійок? Який вираз склали? ($10 + 1 = 11$.)

Аналогічно проводять роботу за 2–4 малюнками.

3. Первинне закріплення

1) Робота за підручником (с. 80, завдання 2).

— До кожного малюнка складіть вираз за зразком та обчисліть його значення.

$$10 + 7 = 17$$

$$10 + 5 = 15$$

$$10 + 2 = 12$$

$$10 + 4 = 14$$

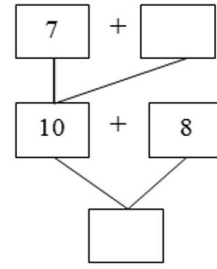
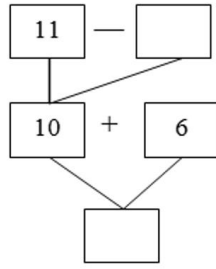
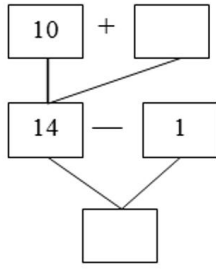
2) Розв'язування віршованих задач.

- Котик Васька так вже звик:
На сніданок їсть п'ять риб.
А побігавши як слід,
Їсть ще десять на обід.
Нам порахувати слід,
Скільки риб з'їдає кіт. ($5 + 10 = 15$.)
- Чорний кіт і біла кішка
Малювали сірих мишок.
Кіт намалював десяток,
Кішка більше аж на шість.
Скільки в кішки на малюнку
Мишок? Хто нам відповість? ($10 + 6 = 16$.)

Фізкультхвилинка

Рано-вранці крокодили
На зарядку всі ходили.
А за ними вирушали
Тигри, леви і шакали.
Поспішали кенгуру,
Несли в торбах дітвору.
Антилопи і горили
Теж зарядку там робили.
Слон поволі, наче робот,
Раз і два, і три й чотири —
Присідали крокодили.
Лиш ледачі бегемоти
Не вилазили з болота.

3) Складання та розв'язування виразів за схемами.

4. Складання задач різних типів за одним сюжетом

1) Робота за підручником (с. 80, завдання 3).

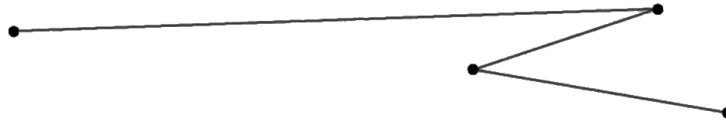
- Скільки олівців на парті? (3.) Скільки у коробці? (6.)
- Складіть задачі із запитаннями:
Скільки всього..? На скільки..?

2) Розв'язування задач за поданими умовами у парах.

5. Удосконалення вмінь вимірювати довжину відрізків та будувати відрізки заданої довжини

Робота в парах

1) Виміряйте довжини даних відрізків. Обчисліть довжину ламаної.

2) Дмитрик намалював відрізок завдовжки 10 см, а Марійка — на 2 см менший. Побудуйте відрізки, що намалювали діти.

6. Розв'язування логічної задачі (с. 80, завдання 4)

У цукерниці 6 шоколадних цукерок, а карамельок — менше. Скільки карамельок у цукерниці? Запишіть усі можливі варіанти. (1, 2, 3, 4, 5. Усі натуральні числа менші, ніж 6.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про які числа дізналися на уроці?
- Які завдання було цікаво виконувати?
- Що здалося складним?
- Про що хотіли б дізнатися наступного уроку?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 79. ДЕЦИМЕТР. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧ РІЗНИХ ТИПІВ ЗА СЮЖЕТОМ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКА І ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: показати необхідність вибору нової мірки для вимірювання довжини; ознайомити з одиницею вимірювання довжини — 1 дециметр; учити подавати більші одиниці вимірювання довжини в менших і навпаки; учити креслити відрізки з більшою мірою довжини; формувати вміння складати умову задачі за запитанням; розвивати в учнів образне мислення шляхом виконання завдань геометричного змісту; виховувати старанність, товариськість, цікавість до математики.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відео-записи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

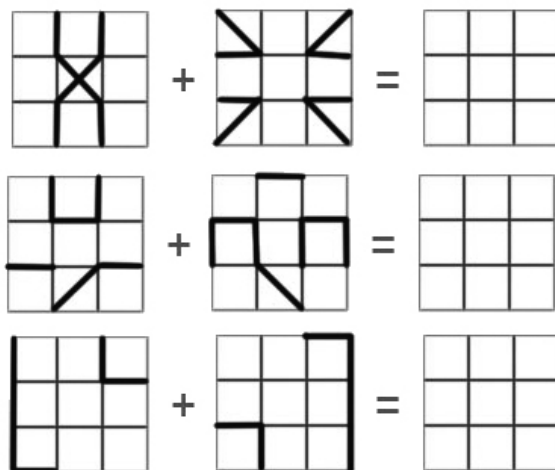
1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починаємо урок,
Зробимо в науку крок.
Попрацюємо старанно,

Щоб почути у кінці,
Що у нашій дружній класі
Діти — просто МОЛОДЦІ!

2. Графічно-логічні вправи

— Розв'яжіть графічні «приклади».

— Поедняйте візерунки лівого та правого квадратів.

3. Усне опитування

— Скількома цифрами записується число 10? Наведіть приклади чисел, що записуються двома цифрами.

— Як називають числа, що записуються однією цифрою? Наведіть приклади.

— Які числа є натуральними? Назвіть найменше натуральне число. (1.)

— Назвіть найменше відоме вам число. (0.)

— Назвіть найбільше число, що записується однією цифрою. (9.)

— Назвіть найменше число, що записується двома цифрами. (10.)

— Що в записі числа 10 позначає цифра 1? цифра 0?

— Які числа називають круглими? Наведіть приклади круглих чисел.

4. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 10

Повторення складу числа 10.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про процес вимірювання довжини

— Назвіть відомі вам величини довжини, місткості, маси.

Робота з математичними матеріалами. Вимірювання довжини відрізка різними мірками

— Маринка та Максимко міряли відрізок. Який результат вони отримали? (*Маринка отримала результат 2, Максимко — 20.*)

— Чому результат вимірювання Максимка та Маринки був різним? (*Тому що вони використовували різні мірки.*)

Висновок. Чим довша мірка, тим менше число мірок укладається на довжині певного відрізка. Отже, результат вимірювання довжини відрізка залежить від обраної мірки.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ви продовжите ознайомлення з величинами. Ми звернемо увагу на довжину. Ознайомимся з новою більшою одиницею вимірювання довжини. Ви маєте запам'ятати, як вона називається, навчитися нею користуватися.

3. Введення нової одиниці вимірювання

Практична робота. Робота в парах

— У вас на столі — дві смужки різної довжини: коротка і довга. Зараз ви працюватимете в парах. Один накладає мірку, інший відмічає кордон пальцем. Виміряйте довжину свого зошита.

— Хто з вас вибрав маленьку мірку?

— Якою міркою тут зручніше користуватися? (*Більшого розміру.*)

— Чому?

— Скільки таких мірок містить довжина зошита?

— Як ви міряли?

— Візьміть лінійку, виміряйте довжину маленької мірки. (*1 см.*)

— Тепер візьміть мірки завдовжки 1 см і викладіть на довгу смужку, щільно прикладаючи одну до іншої.

— Скільки мірок в 1 см помістилося на цій смужці? (*10.*)

— Отже, яка довжина смужки? (*10 см.*)

— Заберіть маленькі мірки, перевірте, вимірявши лінійкою.

— Ми одержали нову, більшу одиницю виміру довжини. Як вона називається?

— Ми одержали 1 дм. Дециметр з латини (*десеи*) — десять.

— Скільки сантиметрів містить одна нова мірка?

— Який бачите зв'язок? Що спільного? (*Десяток — більша одиниця обчислення, а дециметр — більша одиниця довжини.*)

1 дес. = 10 од.

1 дм = 10 см

4. Ознайомлення із заміною більшої міри довжини на меншу (дм → см) та меншої міри на більшу (см → дм) способом уточнення кількості десятків у числі

1) Робота за підручником (с. 81).

Завдання 1

- Яку довжину має маркер? (12 см.)
 - Скільки десятків у числі 12? (Один десяток.)
 - Скільки дециметрів вміщується у 12 см? (1 дм.)
 - Скільки одиниць у числі 12? (2.)
 - Чи можна замінити 2 см на 1 дм? (Ні. Тому що 1 дм — це 10 см. 2 см < 10 см.)
 - Зверніть увагу, як замінили меншу міру на більшу (см → дм).
- 12 см = 1 дм і 2 см

Завдання 2

- Виміряйте довжину кожного відрізка та запишіть у сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах.

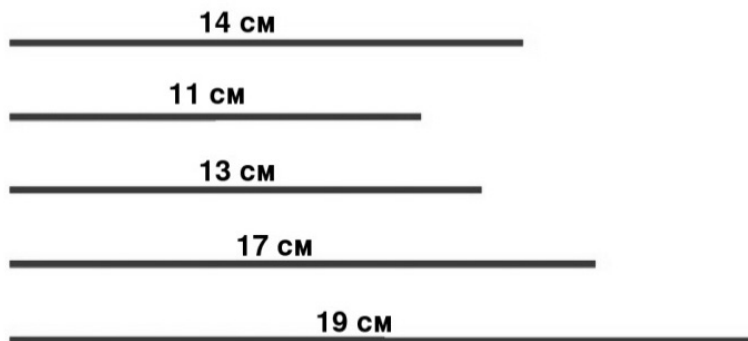
Фізкультхвилинка

Взимку холодно у лісі.
Всі дерева голі й лисі.
Білка ж гарне хутро має,
Ще й зарядка зігріває.
Зранку хутко із дупла —
Зігріватись до тепла.

Поскакає по гілках,
Побігає по стежках,
На всі боки прогиналась,
Лосів в лісі роздивлялась.
Плечі добре розрівняли
І за парти посідали.

2) Робота в парах.

- Перевірте, чи правильно виміряли довжину відрізків.
- Запишіть довжини даних відрізків у дециметрах і сантиметрах.

3) Вправлення у заміні більшої міри на меншу.

- Виконайте міркування за зразком.

1 дм і 1 см = 10 см і 1 см = 11 см
1 дм і 2 см = ... см
1 дм і 3 см = ... см
1 дм і 4 см = ... см

Комплекс вправ для очей

- Погляд спрямовувати ліворуч — праворуч, праворуч — прямо, угору — прямо, додола — прямо без затримки в кожному положенні. Повторити 5 разів.
- Заплющити очі на рахунок «раз-два», розплющити і подивитися на кінчик носа на рахунок «три-чотири».
- Колові рухи очей: до п'яти кіл ліворуч і праворуч.
- Заплющити очі. Не розплющуючи очей, начебто подивитися ліворуч на рахунок «один-чотири», набутти вихідного положення. Так само подивитися праворуч на рахунок «п'ять-вісім» і повернутися у вихідне положення. Повторити 5 разів.
- Спокійно посидіти із заплющеними очима, розслабившись протягом 5 с.

5. Формування вміння креслити відрізки

Практична робота на основі завдання 3 підручника (с. 81)

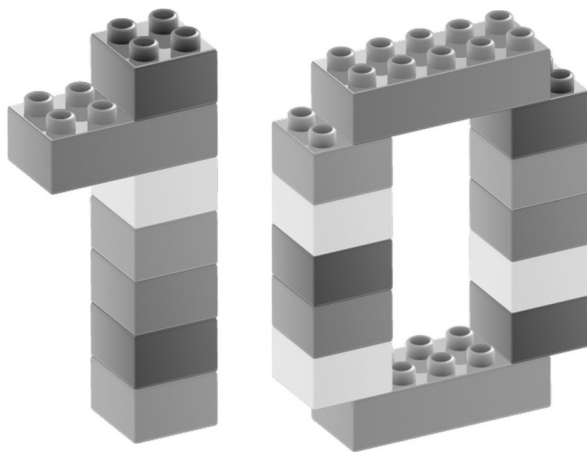
- Накресліть відрізок завдовжки 1 дм і 3 см.
- Накресліть відрізок завдовжки 1 дм і 1 см.

6. Складання задач різних типів за одним сюжетом (с. 81, завдання 4)

- Які фрукти та овочі купували у супермаркеті?
- Яка маса груш/картоплі/капусти?
- Маса якої покупки важча?
- За малюнком складіть задачі, що містять запитання «Чого купили більше? На скільки кілограмів більше?». Запишіть тільки розв'язання.

7. Конструювання. Робота в групах

- Викладіть з цеглинок число 10.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Робота в групах

У таблиці позначте свої досягнення за урок.

Учні навпроти умовного запису малюють кружечок відповідного кольору (зелений — «я впевнений», жовтий — «я сумніваюсь», червоний — «я не зрозумів»).

Таблиця досягнень	
1 дес. = 10 од.	
1 дм = 10 см	
10 см = 1 дм	

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 80. ВІДНІМАННЯ ВИДУ $17 - 7$, $17 - 10$. ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКА І ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: вправляти учнів у засвоєнні віднімання виду $17 - 7$ і $17 - 10$, додаванні та відніманні у межах 20; закріплювати вміння розв'язувати задачі на обчислення суми; креслити відрізки заданої довжини; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

— Складати приклади, користуючись схемою.

3. Математичний диктант

- Запишіть суму чисел 10 і 3.
- Запишіть різницю чисел 10 і 3.
- На скільки 14 більше 13?
- На скільки 6 менше 8?
- Збільшіть 14 на 1.
- Зменшіть 10 на 5.
- Перший доданок 2, другий доданок 7.
- Зменшуване 9, від'ємник 6. Обчисліть різницю.
- До якого числа слід додати 3, щоб отримати 8?
- Від якого числа потрібно відняти 3, щоб отримати 5?

(13, 7, 1, 2, 15, 5, 9, 3, 5, 8.)

— Які числа «зайві»? (13 і 15.) Яке число знаходиться між числами 13 і 15? (14.)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 14

— Як утворюється число 14 з попереднього / з наступного числа?

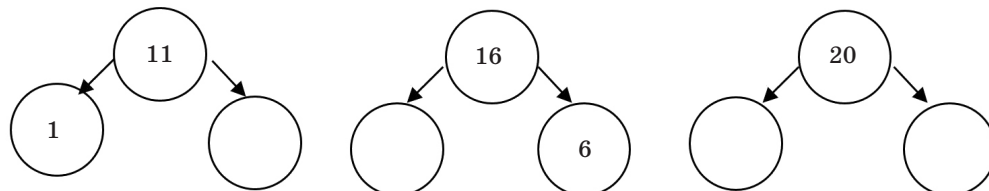
— Назвіть сусідів числа 14.

— Що означає цифра 1 у записі числа 14? Що означає цифра 4?

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про десятковий склад чисел 11–20

2. Ознайомлення з відніманням виду $17 - 7$, $17 - 10$

1) Дослідження (підручник, с. 82, завдання 1).

— Розгляньте перший малюнок. Скільки зелених квадратів ліворуч? (Один десяток.) Скільки жовтих квадратів? (7.) Яке число відповідає кількості цих квадратів? (17.) Вилучили жовті квадрати. Яку дію виконали? (Віднімання.) Скільки квадратів залишилось? Який вираз склали?

- Розгляньте другий малюнок.
- Які квадрати вилучали? Скільки?
- Скільки квадратів залишилося? Прочитайте вираз до малюнка.

Висновок. Віднімаємо одиниці, залишаються десятки; віднімаємо десятки, залишаються одиниці.

2) Повторення про взаємозв'язок між дією додавання та віднімання.

- Складіть по два приклади на віднімання із прикладу на додавання.

$10 + 4 = 14$	$10 + 5 = \square$	$10 + 8 = \square$
$14 - 10 = \dots$	$\square - 5 = \dots$	$\square - \dots = \dots$
$14 - 4 = \dots$	$\square - 10 = \dots$	$\square - \dots = \dots$

Фізкультхвилинка

Раз — всі встали,
 Два — підняли руки вгору, похитали,
 Три — прогнулись, на чотири —
 Всім ласкаво усміхнулись.
 П'ять — притупнули ногою.
 Шість — тепер іще другою.
 Сім — за спинку руки склали,

Нахилились — знову встали.
 Вісім раз отак зроби,
 На дев'ятий — рівний ти,
 Ну, а десять — вже сідайте,
 Підрахунки починайте!

3. Первинне закріплення

1) Робота за підручником (с. 82, завдання 1).

- Зменшіть на 10 кожне число в таблиці.

19	11	18	12	20	15	17
----	----	----	----	----	----	----

2) Колективне розв'язання прикладів (с. 82, завдання 3).

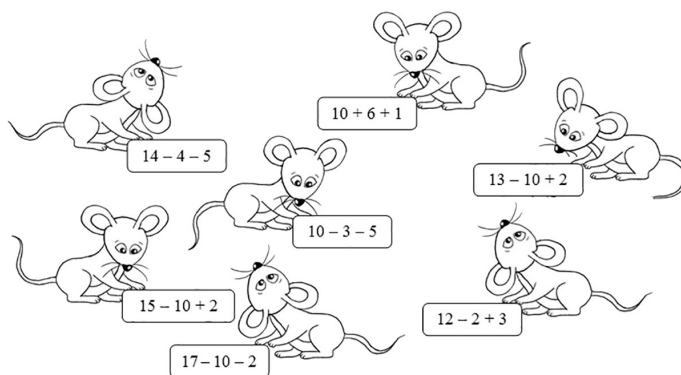
- Згадайте назви компонентів дії віднімання.
- Знайдіть закономірність у виразах. Закінчіть речення.
- Зменшуване у кожному стовпчику ... (не змінюється).
- У першому рядку прикладів від'ємником є ... (одноцифрове число).
- У другому рядку прикладів віднімаємо ... (один десяток).

$13 - 3$	$14 - 4$	$16 - 6$	$15 - 5$	$18 - 8$
$13 - 10$	$14 - 10$	$16 - 10$	$15 - 10$	$18 - 10$

4. Удосконалення обчислювальних навичок

Гра «Фотоапарат». Робота в парах

- Котик фотографує мишок, які тримають вирази з відповіддю 5.
- Знайдіть цих мишок, розфарбуйте.

5. Закріплення вміння розв'язувати задачі на обчислення суми

1) Робота за підручником (с. 82, завдання 4).

Розв'язування задачі на знаходження суми

Артемко розмістив у альбомі 10 світлин з відпочинку на морі та 5 світлин зі змагань із футболу. Скільки всього світлин розмістив Артемко в альбомі?

- Уважно прочитайте задачу. Перекажіть її умову.
- Назвіть числові дані задачі. Що означає число 10? Що означає число 5?
- Яке запитання задачі?
- Яким є шукане число: більшим чи меншим? Якою дією знайдемо шукане? Складіть вираз для розв'язання задачі.

2) Розв'язування «спортивних» задач. Робота в групах.

1-й варіант

У дворі 6 хлопчиків грали у футбол. До них приєдналося 2 дівчинки. Скільки всього футболістів?

2-й варіант

Плавець на тренуванні 7 разів переплив басейн брасом, а потім 3 рази батерфляем. Скільки разів плавець переплив басейн?

3-й варіант

Під час походу туристи 5 днів шли пішки з рюкзаками, а потім ще 5 плили на плоту. Скільки днів тривав похід?

4-й варіант

Шаховий турнір розпочали 8 осіб, ще 2 найсильніших шахісти приєдналися до них у другому турі. Скільки шахістів брали участь у турнірі?

5-й варіант

У дворі 3 хлопчиків каталися на скейтах. Наступного дня ще п'ять хлопчиків придбали собі дошки з роликами. Скільки хлопців тепер можуть кататися на скейтах?

6-й варіант

Альпіністи 6 днів видиралися на гору, і ще 3 дні спускалися з неї. Скільки днів тривав альпіністський похід?

6. Геометрична хвилинка (с. 82, завдання 5)

- Виміряйте довжину кожного предмета.
- Побудуйте відрізок, довжина якого дорівнює сумі довжин скріпки та ручки.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Метод «Незакінчене речення»

- Урок навчив мене...
- Найцікавіше завдання на уроці було...
- У мене вийшло...
- Я тепер знаю...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 81. ОБЧИСЛЕННЯ В МЕЖАХ 20 НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ ЧИСЕЛ. ТВОРЧА РОБОТА НАД ЗАДАЧЕЮ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКА І ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: продовжити вчити учнів додавати і віднімати числа в межах 20; удосконалювати вміння учнів формулювати запитання задачі, розв'язувати задачі різних типів, актуалізувати знання учнів про компоненти арифметичної дії додавання, взаємозв'язок дії додавання і віднімання; закріплювати вміння вимірювати довжину відрізків і будувати відрізки заданої довжини; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, телевизор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу
2. Усні обчислення

- 1) Повторення нумерації чисел першого та другого десятка. Робота в парах.
- 2) Повторення про обчислення невідомих компонентів дії додавання і віднімання.

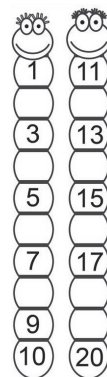
Актуалізація знань про обчислення невідомого доданка.

- Назвіть компоненти дії додавання.
- Як обчислити невідомий доданок?

Гра «Футбол» з використанням цеглинок LEGO.

Який м'яч необхідно забивати,
Щоб потрібне число у прикладі мати?

На дошці або на екрані — зображення футбольних воріт, а також футбольні м'ячі за кольорами 6-ти цеглинок та позначені цифрою. У футбольних воротах змінюються приклади з невідомим доданком. Учням потрібно показати цеглинку певного кольору, користуючись шифром.

Шифр (кольорові м'ячі)

- 1 — червоний
- 2 — оранжевий
- 3 — жовтий
- 4 — зелений
- 5 — блакитний
- 6 — синій

Набір прикладів:

$7 + \square = 10$	$\square + 4 = 7$	$8 + \square = 10$	$\square + 2 = 5$	$4 + \square = 8$	$\square + 2 = 8$
$\square + 6 = 10$	$5 + \square = 9$	$3 + \square = 7$	$\square + 3 = 9$	$\square + 4 = 5$	$6 + \square = 10$

3. Математичний диктант

- Запишіть число, що містить 1 десяток та 4 одиниці.
- Запишіть числа, більші за 12, але менші або дорівнюють 17.
- Запишіть числа, менші, ніж 16.
- Запишіть числа другого десятка, більші за 12.
- Запишіть наступне число до числа 19.
- Запишіть попереднє число до числа 16.

4. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 15

— Назвіть сусідів числа 15.

— Утворіть число 15 із попереднього/наступного числа.

— Що означає цифра 1 ліворуч, 5 праворуч? (Кількість десятків — один, кількість одиниць — 5.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення про взаємозв'язок додавання та віднімання

Складання виразів за малюнками (підручник, с. 83, завдання 1)

$$10 + 1 = 11$$

$$11 - 1 = 10$$

$$11 - 10 = \dots$$

$$10 + 2 = \dots$$

$$\dots - \dots = \dots$$

$$\dots - \dots = \dots$$

$$10 + 5 = \dots$$

$$\dots - \dots = \dots$$

$$\dots - \dots = \dots$$

2. Удосконалення обчислювальних навичок

Самостійна робота учнів (с. 83, завдання 2)

$$17 - 7$$

$$17 - 10$$

$$18 - 8$$

$$18 - 10$$

$$19 - 9$$

$$19 - 10$$

$$16 - 16$$

$$16 - 0$$

Фізкультхвилинка

БІЛОЧКИ

Раз, два! Пострибали!

Три, чотири! Назад стали.

Лапки вліво, лапки вправо

Лапки вгору підняли.

Всі тихесенько присіли,

Потім знову підвелись.

І кружились, веселились,

Усміхнулись,

Й за науку знов взялись.

3. Творча робота над задачами

1) Закріплення вміння формулювати запитання до умови задачі (с. 83, завдання 3).

Хлопчики збирали жолуді. Павлусь зібрав 10 жолудів, а Лесик — 5.

— Уважно прочитайте задачу. Сформулюйте запитання. (Скільки всього жолудів збрали хлопці?

На скільки більше жолудів зібрав Павлусь?)

Розв'язування задачі у парах.

2) Закріплення поняття «задача».

— З чого складається задача? (Умова, запитання, числові дані.)

— Прослухайте тексти. Визначте серед них задачі.

Якщо відповідь «так», покажіть зелену цеглинку, якщо «ні» — цеглинку червоного кольору.

- На стоянці було 10 машин. Уранці виїхало 5 машин. (—)
- На землі лежало 5 каштанів та 2 жолуді. Скільки всього плодів лежало на землі? (+)
- Скільки хлопчиків відвідують спортивну секцію? (—)
- До спортивної секції записалося 4 дівчинки, а хлопчиків — на 6 більше. Скільки хлопчиків записалося до спортивної секції? (+)
- Бабуся напекла пиріжки з вишнями та з капустою. (—)

- Скільки пиріжків напекла бабуся з вишнями? Скільки пиріжків напекла бабуся з капустою? (–)
 - Бабуся напекла 10 пиріжків з вишнями, а з капустою — на 2 менше. Скільки пиріжків з капустою напекла бабуся? (+)
 - Оленка намалювала 5 квіточок. Скільки в Мишка залишилося цукерок? (–)
- (Завдяки цій умові формуємо в учнів розуміння того, що умова має бути пов'язаною із запитанням задачі. У поданому тексті є умова і запитання. Але цей текст не є задачею, тому що за даною умовою не можна відповісти на запитання. Запитання задачі має бути пов'язаним з умовою!)*

3) Робота в групах.

Діти отримують набори: 3 умови (опис ситуації) та 3 запитання. Потрібно поєднати їх так, щоб утворилася задача. Усно розв'язати їх.

1-ша група

Скільки машин залишилося в гаражі?	Скільки всього дерев у садку?	У гаражі стояло 9 машин. Уранці виїхало 4 машини.
Марічка купила зошит за 2 гривні, а за альбом заплатила на 4 гривні більше.	Скільки коштує альбом?	У садку 5 яблунь та 4 груші.

Виконана робота

- У садку 5 яблунь та 4 груші. Скільки всього дерев у садку?
- Марічка купила зошит за 2 гривні, а за альбом заплатила на 4 гривні більше. Скільки коштує альбом?
- У гаражі стояло 9 машин. Уранці виїхало 4 машини. Скільки машин залишилося в гаражі?

2-га група

Скільки грибочків знайшов Петрик?	Скільки машинок стало у Марка?	На галявині розквітло 4 маки та 3 ромашки.
Марк мав 6 машинок. На день народження йому подарували ще 3 машинки.	На скільки більше розквітло маків, ніж ромашок?	Катруся знайшла 5 грибочків, а Петрик — на 4 менше.

Виконана робота

- Катруся знайшла 5 грибочків, а Петрик — на 4 менше. Скільки грибочків знайшов Петрик?
- Марк мав 6 машинок. На день народження йому подарували ще 3 машинки. Скільки машинок стало у Марка?
- На галявині розквітло 4 маки та 3 ромашки. На скільки більше розквітло маків, ніж ромашок?

3-тя група

У перший день на ярмарку продали 7 ляльок-мотанок, а наступного — тільки 2.	Мама напекла 10 пиріжків. За обідом 4 пиріжки з'їли.	На скільки менше ляльок-мотанок продали у другий день?
Скільки пиріжків залишилося?	Сергійко розфарбував 4 машинки, а мотоциклів — на 2 менше.	Скільки мотоциклів розфарбував Сергійко?

Виконана робота

- Сергійко розфарбував 4 машинки, а мотоциклів — на 2 менше. Скільки мотоциклів розфарбував Сергійко?
- Мама напекла 10 пиріжків. За обідом 4 пиріжки з'їли. Скільки пиріжків залишилося?
- У перший день на ярмарку продали 7 ляльок-мотанок, а наступного — тільки 2. На скільки менше ляльок-мотанок продали наступного дня?

4-та група

Скільки цукерок залишилося у Славка?	Скільки учнів побувало у Києві на зимових канікулах?	Скільки всього речей зв'язала бабуся?
На зимових канікулах 4 учнів побували у Карпатах, а у місто Київ з'їздило на 2 учні менше.	Для онуків бабуся зв'язала 6 шапочок та 3 шарфи.	Славко мав 8 цукерок. 3 цукерки він дав Катрусі.

Виконана робота

- Славко мав 8 цукерок. 3 цукерки він дав Катрусі. Скільки цукерок залишилося у Славка?
- На зимових канікулах 4 учнів побували у Карпатах, а у місто Київ з'їздило на 2 учні менше. Скільки учнів побувало у Києві на зимових канікулах?
- Для онуків бабуся зв'язала 6 шапочок та 3 шарфи. Скільки всього речей зв'язала бабуся?

Фізкультхвилинка

Раз-два — всі пірнають,
Три, чотири — виринають,
П'ять, шість — на воді.
Кріпнуть крильця молоді,
Сім, вісім — що є сили
Всі до берега поплили,
Дев'ять, десять — обтрусились
І за парти опустились.

4. Удосконалення вміння користуватися лінійкою для креслення та вимірювання довжини відрізків (с. 83, завдання 4)

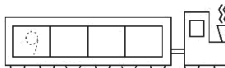
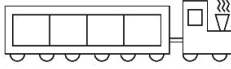
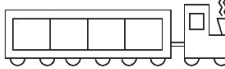

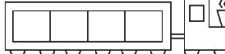
- Вимірйай довжину відрізка.
- Побудуй два відрізки: один — на 1 см довший, а інший — на 10 см коротший, ніж поданий.

5. Вправи на закріплення нумерації чисел у межах 20

1) Робота за підручником (с. 83, завдання 5).

- На табличках деяких вагонів не позначено їхні номери. Назвіть ці номери.

2) Робота в парах.

2, 11, 17, 15		12, 18, 14, 9	
18, 14, 15, 12		6, 16, 19, 19	
5, 13, 17, 9		13, 20, 12, 4	

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я дізнався(лася)...
- Ці знання я використаю...
- Я легко виконав(ла) завдання...
- Мені було складно виконати...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 82. ОБЧИСЛЕННЯ ВИДУ $13 + 2$. ЗАДАЧІ РІЗНИХ ТИПІВ З ОДНИМ СЮЖЕТОМ. ВІДТВОРЕННЯ МАЛЮНКА

Мета: ознайомити учнів з додаванням виду $13 + 2$; навчити обчислювати вирази за допомогою числового променя; формувати навички розв'язування задач за малюнком; учити відтворювати малюнок; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

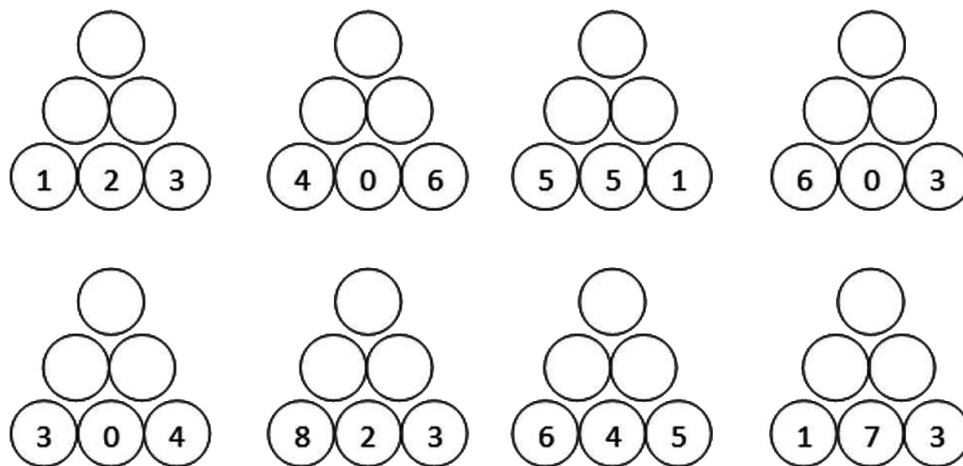
1. Організація класу

Пролунав уже дзвінок,
Починається урок.
Приготуйте без мороки
Все, що треба до уроку.
Книжку, зошит, ручку, олівці.
Приготувались? Молодці!
Все у нас уже на місці,

Залишилось тільки сісти!
Сядьте, дітки, всі гарненько,
Руки покладіть рівненько.
Голову вище підніміть,
Плечі свої розведіть.
Всі на мене подивіться,
І приємно посміхніться!

2. Усні обчислення

— Заповніть числові «пірамідки». Кожне невідоме число є сумою двох чисел, розташованих нижче.

3. Математичний диктант

- Запишіть число, у якому 1 десяток і 5 одиниць; 1 десяток і 2 одиниці; 2 десятки.
- Число 13 зменшіть на 13.
- Число 16 збільшіть на 1.
- Запишіть різницю чисел 14 і 4; 16 і 10.
- Запишіть суму чисел 10 і 3; 10 і 6.

4. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 16

- Назвіть сусідів числа 16.
- Утворіть число 16 із попереднього/наступного числа.
- Що означає цифра 1 ліворуч, 6 праворуч? (Кількість десятків — 1, кількість одиниць — 6.)

Зарядка для очей «Веселий зоренад» (<https://youtu.be/4O4EJKstDHo>)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з додаванням виду $13 + 2$

Дослідження (підручник, с. 84, завдання 1)

— Розгляньте перший малюнок. Скільки жовтих олівців? Скільки синіх? Скільки всього олівців? Який вираз записала Лисичка? ($3 + 2 = 5$.)

— Зачитайте другий вираз. Чим він відрізняється від першого? (Перший доданок збільшили на 10). Як змінилася сума? (Також збільшилася на 10.)

— Розгляньте другий малюнок. Скільки жовтих олівців? Скільки жовтих олівців відсунула Лисичка. (Один десяток.) Скільки жовтих олівців праворуч? (3.) Як Лисичка виконала додавання? (До двох жовтих додала два сині олівці.)

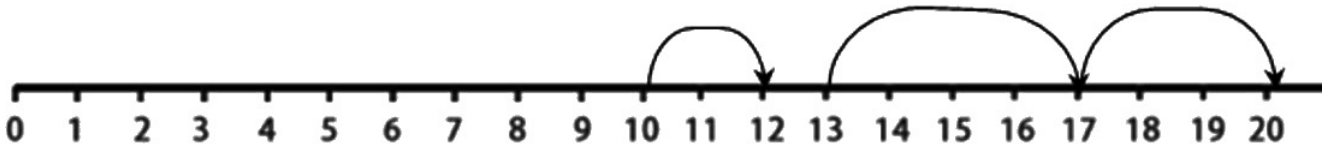
Висновок. Одиниці додаємо до одиниць.

2. Ознайомлення зі способом додавання виду $13 + 2$ за допомогою числового променя (с. 84, завдання 2)

— Прокоментуйте, як виконали додавання. Обчисліть значення виразів.

3. Первинне закріплення вивченого матеріалу

1) Обчислення виразів на додавання за допомогою числового променя. Робота в парах.

— Складіть вирази на додавання чисел 2, 3, 4.

$$10 + 2 = 12$$

$$13 + 4 = 17$$

$$17 + 3 = 20$$

2) Розв'язування прикладів підручника (с. 84, завдання 3).

$$3 + 3$$

$$5 + 4$$

$$6 + 2$$

$$1 + 7$$

$$3 + 5$$

$$13 + 3$$

$$15 + 4$$

$$16 + 2$$

$$11 + 7$$

$$13 + 5$$

— Що спільного і чим відрізняються вирази у кожному стовпчику?

Фізкультхвилинка

Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Розведіть їх в сторони,

Сплесніть, діти, тільки раз
Й за роботу — все гаразд.

4. Удосконалення вміння розв'язувати задачі

1) Складання задач за малюнком (с. 84, завдання 4).

— Розгляньте малюнок.

— Яка маса гарбуза? Яка маса ананаса?

— Що важче — ананас чи гарбуз?

— На скільки кілограмів?

— Яка маса гарбуза й ананаса разом?

2) Робота в парах.

— Виберіть запитання для задачі. Складіть задачу, запишіть розв'язання.

Вінні-Пух зробив на зиму запаси меду: 12 л липового меду, а гречаного — на 3 л більше. Скільки літрів гречаного меду запас Вінні-Пух?

— Визначте головні слова. (Мед липовий та гречаний.) Скільки липового меду запас Вінні-Пух? Що сказано про кількість гречаного? Яке запитання задачі?

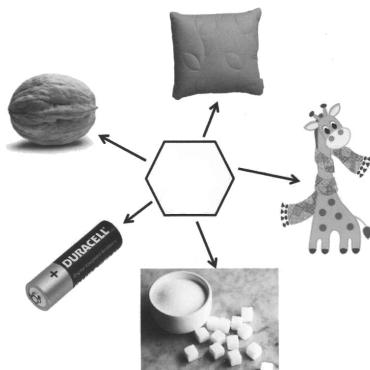
— Що позначає в задачі число 12? (Кількість липового меду.) Що позначає число 3? (На скільки більше запас Вінні-Пух гречаного меду.) Гречаного меду запаси більше чи менше? Якою дією дізнаємося його кількість?

3) Самостійне розв'язування задачі.

4) Розв'язування логічної задачі.

Вінні-Пух ніс віслючкові Іа-Іа глек з 12 л меду. Після того, як Вінні розкрив глек і подивився на мед, його на 2 л поменшало. Коли ведмедик понюхав мед, його поменшало ще на 3 л. А коли Вінні покуштував, чи не зіпсувався, бува, мед, то меду не лишилося зовсім. Скільки меду потрібно було Пухові, аби покуштувати, чи не зіпсувався він?

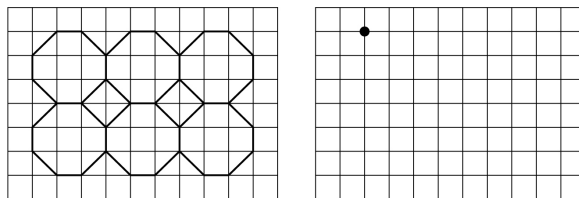
5. Розширення знань учнів про мед та його корисні властивості для людини. Робота з асоціативною схемою «Чим корисний мед?»

- Зміцнює імунітет (*горішок*)
- Нормалізує сон (*подушка*)
- Пом'якшує горло (*жирафа*)
- Заряджає енергією (*батарейка*)
- Замінник цукру (*цукор*)

6. Формування графічних навичок. Відтворення малюнка за зразком «Бджолині соти»

Бджолині соти — воскові споруди бджіл, призначені для зберігання запасів меду і вирощування потомства; є також гніздом бджолиної сім'ї. Шестикутна форма є найбільш економічною та ефективною фігурою для будівництва сот.

Бджолині соти — найбільш досконалі споруди комах.

7. Розв'язування логічної задачі (с. 84, завдання 5)

Як порівну поділити яблука між двома дівчатками так, щоб одне яблуко залишилося в кошику? (Оскільки в кошику два яблука, одне з яких слід залишити, то ділити між двома дівчатами потрібно одне яблуко, розрізавши його навпіл.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Метод «Незакінчене речення»

- Урок навчив мене...
- Найцікавішим завданням на уроці було...
- У мене вийшло...
- Я тепер знаю...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 83. ОБЧИСЛЕННЯ ВИДУ $18 - 5$. СКЛАДАННЯ ЗА МАЛЮНКОМ ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ТА ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: ознайомити учнів з відніманням виду $18 - 5$; учити обчислювати вирази за допомогою числового променя; продовжити формувати навички розв'язування задач на обчислення суми та задач на різницеve порівняння; закріплювати вміння вимірювати довжину відрізків, порівнювати довжини відрізків, будувати відрізки заданої довжини; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, конструктор LEGO, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

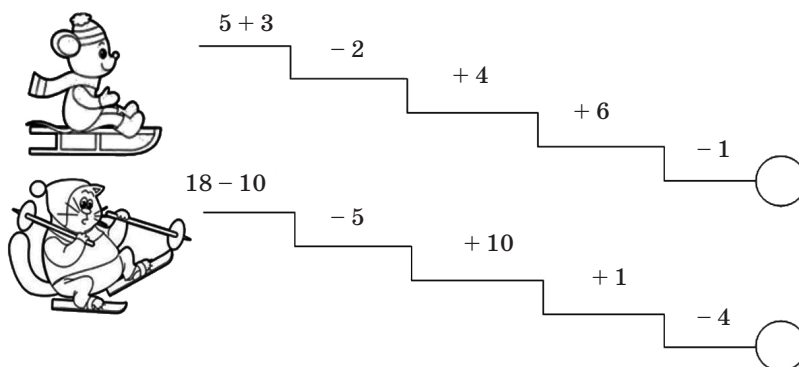
I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Всі мерщій сідайте, діти!
Домовляймося не шуміти,
На уроці не дрімати,
Руку вчасно підіймати.

І щоб не було мороки,
Всі готові до уроку?
Тож, гаразд, часу не гаймо
І урок розпочинаймо.

2. Усні обчислення. Гра «Зимові розваги». Хто проїхав більшу відстань?

3. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 17

— Назвіть сусідів числа 17.

— Утворіть число 17 із попереднього/наступного числа.

— Що означає цифра 1 ліворуч, 7 праворуч? (Кількість десятків — 1, кількість одиниць — 7.)

4. Геометрична хвилинка

— Зайчик рухався по ковзанці. На льоду від ковзанів залишались сліди. Чи можеш ти впізнати у цих слідах геометричні фігури?

СИНІЧКИ

Скік, скік! Всі на гілки,
Розімнемо трішки спинки.
А тепер іще крилята,

Щоб могли швидко літати.
Прошу я усіх сідати,
Будем далі працювати.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з відніманням виду $18 - 5$

Дослідження (підручник, с. 85, завдання 1)

— Розгляньте перший малюнок. Скільки було сніговиків? Скільки розтануло? Скільки сніговиків залишилося? Який вираз записала Лисичка? ($6 - 2 = 4$)

— Зачитайте другий вираз. Чим він відрізняється від першого? (Зменшуване збільшили на 10.) Як змінилася різниця? (Також збільшилася на 10.)

— Розгляньте другий малюнок. Скільки сніговиків у першому ряді? (Один десяток.) Скільки сніговиків було у другому ряді? (6.) Скільки розтануло? Скільки залишилося? Як Лисичка записала дію віднімання?

Висновок. Одиниці віднімаємо від одиниць.

2. Ознайомлення зі способом віднімання виду $18 - 5$ за допомогою числового променя (с. 85, завдання 2)

— Прокоментуйте, як виконали додавання. Обчисліть значення виразів.

3. Первинне закріплення вивченого матеріалу

1) Робота в парах. Розв'язування прикладів (с. 85, завдання 3).

$4 - 2$	$5 - 3$	$8 - 7$	$9 - 4$	$6 - 5$
$14 - 2$	$15 - 3$	$18 - 7$	$19 - 4$	$16 - 5$

— Що спільного і чим відрізняються вирази у кожному стовпчику?

2) Самостійна робота. Гра «Склади вежу».

— Усно обчисліть значення різниць та складіть кольорову вежу з цеглинок LEGO.

$13 - 10 = 3$	$19 - 4 = 15$
$17 - 3 = 14$	$16 - 10 = 6$
$15 - 5 = 10$	

Відповіді закодовані кольором.

Код

6	Червоний
10	Оранжевий
3	Жовтий
14	Зелений
15	Синій
5	Блакитний

Виконана робота (відповіді розташовані у порядку знизу вгору)

10	Жовтий
6	Зелений
7	Оранжевий
8	Синій
9	Червоний

Фізкультхвилинка

У володарки Зими
Трішечки замерзли ми.
Грудень каже: «Пострибай!»
Січень просить: «Присідай!»
Встали — сіли, встали — сіли,

Розіграли своє тіло.
Лютий місяць нагадав:
Час нам братися до справ.
Сіли, дітки, всі гарненько,
Спинки держимо рівненько.

4. Формування навички розв'язування задач на обчислення суми та задач на різницеве порівняння

1) Складання задач за малюнком підручника (с. 85, завдання 4).

- Які овочі купували у супермаркеті?
- Яка маса картоплі? Яка маса моркви?
- Яке запитання слід поставити, щоб задача розв'язувалась дією додавання? (Скільки всього кілограмів овочів купили?)
- Яке запитання потрібно поставити, щоб задача розв'язувалась дією віднімання? (На скільки більше кілограмів картоплі купили?)

2) Самостійний запис розв'язання задачі (за вибором).

3) Робота в групах. Розв'язування «зимових» задач за самостійно сформульованим запитанням.

1-ша група

Діти зліпили 5 великих сніговиків і 4 маленьких. (Скільки всього...? На скільки більше...?)

2-га група

На даху будинка висіли бурульки. Петрик сніжками збив 3 бурульки, а Тимко — 4. (Скільки всього...? На скільки більше...?)

3-тя група

Діти влучали сніжками у мішень. Петрусь влучив тричі, а Василь — двічі. (Скільки всього...? На скільки більше...?)

4-та група

У дворі діти каталися на санчатах: 6 хлопчиків, а дівчаток — на 2 менше. (Скільки дівчаток каталися на санчатах?)

5-та група

Толик з татом ходили на зимову риболовлю. Толик упіймав 2 окунці, а тато — на 6 більше. (Скільки окунців упіймав тато?)

6-та група

На ковзанці каталися 8 дорослих, а дітей — на 2 більше. (Скільки дітей каталися на ковзанці?)

5. Формування вміння порівнювати довжини відрізків (с. 85, завдання 5)

- Виміряйте довжину першого/другого відрізка.
- Який відрізок довший? На скільки?
- Накресліть відрізок, довжина якого дорівнює різниці довжин поданих відрізків.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Розкажіть, чого навчилися на уроці.
- Чи все ви зрозуміли?
- Над чим би хотіли ще попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 84. ОБЧИСЛЕННЯ В МЕЖАХ 20. ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ЛАМАНОЇ ЛІНІЇ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРИКЛАДІВ, ЩО СКЛАДАЮТЬСЯ З ДЕКІЛЬКОХ АРИФМЕТИЧНИХ ДІЙ

Мета: удосконалювати обчислювальні навички учнів; закріпити вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння, вимірювати довжину ламаної лінії; формувати вміння розв'язувати приклади, що складаються з декількох арифметичних дій; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Девіз уроку:

Не просто слухати, а чути.
Не просто дивитися, а бачити.
Не просто відповідати, а міркувати.
Дружно і плідно працювати.

2. Усне опитування

- Як називаються числа при додаванні?
- Яке число при додаванні може бути найбільшим?
- Як називаються числа при відніманні?
- Яке число при відніманні може бути найбільшим?
- Як знайти невідомий доданок? невідоме зменшуване? невідомий від'ємник?
- Як пов'язані арифметичні дії додавання і віднімання?
- Сформулюйте переставний закон додавання. Коли ми його застосовуємо?
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?
- Як порівняти двоцифрове і одноцифрове число?
- Як називається число, що має у записі 0 одиниць?
- Чи може бути двоцифрове число з 0 десятків? Чому?

3. Математичний диктант

- Запишіть число, що більше, ніж 13, але менше 15.
- Запишіть число, що на 1 більше, ніж 12.
- Запишіть число, яке на 1 менше, ніж 12.
- Обчисліть суму чисел 6 і 10.
- Обчисліть різницю чисел 17 і 7.
- Перший доданок 15, другий 2. Обчисліть суму.
- Зменшуване 17, від'ємник 2. Обчисліть різницю.
- До якого числа слід додати 2, щоб отримати 20?
(14, 13, 11, 16, 10, 17, 15, 18.)

4. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 18

- Назвіть сусідів числа 18.
- Утворіть число 18 із попереднього/ наступного числа.
- Що означає цифра 1 ліворуч, 8 праворуч? (Кількість десятків — 1, кількість одиниць — 8.)

Фізкультхвилинка

Ми цеглиночки візьмемо,
Руханочку дружно проведемо.
Синя в ручках — покружляєм,

З жовтою — поприсідаєм.
Голубенька у руках —
Політаєм, як той птах.
Вже зелену брати час,
Бо робота є у нас.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування вміння розв'язувати приклади, що складаються з декількох арифметичних дій

1) Складання виразів на дві дії за малюнками підручника (с. 86, завдання 1).

— Розгляньте перший малюнок. Скільки печива у коробці? (10.) Скільки у пакеті? (6.) Скільки на столі? (3.) Якою арифметичною дією дізнатися, скільки всього печива? (Додаванням.) Прочитайте вираз. Обчисліть.

Аналогічно проводять міркування за іншими малюнками. Записують вирази у зошит.

2) Логічна вправа «Математичні знаки».

— Які арифметичні знаки слід поставити у «віконечка», щоб рівності були правильними.

$12 \square 2 \square 1 = 9$

$6 \square 3 \square 1 = 8$

$14 \square 10 \square 3 = 7$

$18 \square 4 \square 1 = 15$

$8 \square 2 \square 2 = 12$

$15 \square 2 \square 1 = 14$

$9 \square 2 \square 3 = 10$

$20 \square 10 \square 4 = 6$

3) Робота в парах. Обчислення значень виразів підручника (с. 86, завдання 3).

$10 + 7 + 2$

$13 - 3 + 1$

$18 - 4 - 10$

$10 + 6 + 3$

$13 - 10 + 5$

$18 - 10 + 5$

2. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Закріплення навичок віднімання чисел другого десятка (<https://learning.ua/matematyka/pershyi-klas/vidnimannia-za-prykladom-u-mezhakh-20>)

$15 - 2 = 13 \quad 17 - 3 = 14$

Порахуй, скільки буде:

Порахуй, скільки буде:

$15 - 5 = ? \quad 17 - 6 = ?$

$19 - 3 = 16$

Порахуй, скільки буде:

$19 - 6 = ?$

2) Гра «Математичний ланцюжок» (с. 86, завдання 4).

— Обчисліть «ланцюжком». (Значення кожного виразу є початком наступного виразу.)

3. Закріплення вміння вимірювати довжину ламаної лінії (с. 86, завдання 2)

— Яку геометричну фігуру зображено на малюнку? Зі скількох ланок вона складається?

— Як виміряти довжину ламаної? (Слід виміряти довжину її ланок і обчислити значення суми цих довжин.)

— Виміряйте довжину кожної ланки.

— Запишіть вираз. ($11 \text{ см} + 3 \text{ см} + 4 \text{ см} = 18 \text{ см}$.) Скільки арифметичних дій має такий вираз? Яка довжина ламаної?

— Яку довжину має найдовша ланка? (11 см .) Накресліть відрізок такої довжини у зошиті.

УРОК 85. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Мета: повторити і закріпити навички додавання та віднімання чисел у межах 20; закріпити знання нумерації у межах 20; продовжити формувати вміння порівнювати вирази, іменовані числа; закріпити вміння розв'язувати задачі різних типів; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

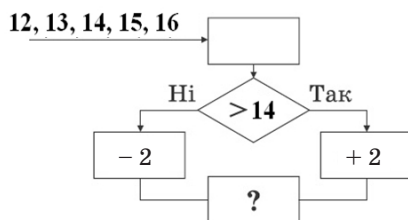
1. Організація класу

Відпочинок наш кінчається,
А робота починається.
Старанно будемо ми працювати,
Лічити, міркувати та відповідати.

2. Усні обчислення

Гра «Мовчанка»

— Змініть кожне число за умовою.

3. Усне опитування

- Які арифметичні дії ви знаєте?
- Як називаються числа при додаванні? при відніманні?
- Як обчислити невідомий доданок?
- Як обчислити невідомий від'ємник?
- Яку дію потрібно виконати, щоб обчислити невідоме зменшуване?
- Яке число у прикладі на віднімання найбільше? А при додаванні?

4. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 19

- Назвіть сусідів числа 19.
- Утворіть число 19 із попереднього/наступного числа.
- Що означає цифра 1 ліворуч, 9 праворуч? (Кількість десятків — 1, кількість одиниць — 9.)

Фізкультхвилинка

Раз, два — всі присіли,
Потім вгору підлетіли.
Три, чотири — нахилились,
Із струмочка гарно вмились.
П'ять, шість — всі веселі
Крутимось на каруселі,
Сім, вісім — в потяг сіли,
Ніжками затупотіли.
Дев'ять, десять — відпочили
І за парти дружно сіли.

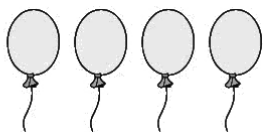
II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Уточнення знань учнів про нумерацію чисел до 20

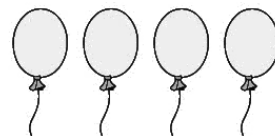
1) Робота в парах.

— Запишіть числа на кульках у порядку зростання.

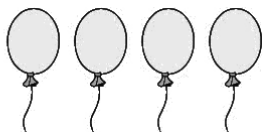
3, 13, 18, 16

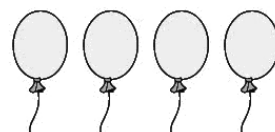
12, 14, 18, 15

8, 19, 7, 18

10, 19, 13, 20

2) Робота за підручником (с. 87, завдання 1).

— Назвіть «сусідів» кожного числа.

2. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Самостійна робота (с. 87, завдання 2).

— Визначте, яка машина у кожного гонщика.

— Запишіть рівності.

2) Розвиток логічного мислення та обчислювальних навичок. Робота в групах.

— Поставте у вирази потрібні арифметичні знаки, щоб утворилися істинні рівності.

$7 \square 3 \square 6 = 10$

$5 \square 5 \square 0 = 10$

$3 \square 4 \square 3 = 10$

$7 \square 4 \square 7 = 10$

$2 \square 7 \square 1 = 10$

$2 \square 8 \square 0 = 10$

$2 \square 6 \square 2 = 10$

$8 \square 2 \square 0 = 10$

$1 \square 9 \square 0 = 10$

$10 \square 2 \square 2 = 10$

$4 \square 3 \square 9 = 10$

$9 \square 4 \square 5 = 10$

$0 \square 6 \square 4 = 10$

$2 \square 4 \square 4 = 10$

$6 \square 0 \square 4 = 10$

$6 \square 3 \square 1 = 10$

$2 \square 1 \square 7 = 10$

$9 \square 2 \square 3 = 10$

$8 \square 3 \square 5 = 10$

$9 \square 2 \square 3 = 10$

3. Закріплення знань про взаємозв'язок додавання і віднімання

1) Робота за підручником (с. 87, завдання 3). Обчислення значень виразів.

— Що спільного в кожному стовпчику виразів?

$7 \square 3 \square 6 = 10$

$5 \square 5 \square 0 = 10$

$3 \square 4 \square 3 = 10$

$7 \square 4 \square 7 = 10$

$2 \square 7 \square 1 = 10$

$2 \square 8 \square 0 = 10$

$2 \square 6 \square 2 = 10$

$8 \square 2 \square 0 = 10$

$1 \square 9 \square 0 = 10$

$10 \square 2 \square 2 = 10$

$4 \square 3 \square 9 = 10$

$9 \square 4 \square 5 = 10$

$0 \square 6 \square 4 = 10$

$2 \square 4 \square 4 = 10$

$6 \square 0 \square 4 = 10$

$6 \square 3 \square 1 = 10$

$2 \square 1 \square 7 = 10$

$9 \square 2 \square 3 = 10$

$8 \square 3 \square 5 = 10$

$9 \square 2 \square 3 = 10$

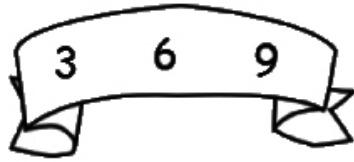
Фізкультхвилинка

Ой, хто там так натомився,
Вліво, вправо нахилився?
Треба дружно всім нам встати,
Фізкультпаузу почати.
Раз, два, три, чотири —
Розгулялись в лісі звірі.
П'ять, шість, сім,
Посміхніться дружно всім.

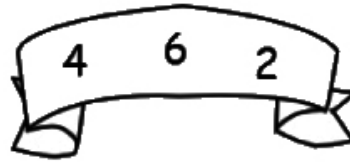
2) Робота в парах.

— Із поданих чисел складіть по два вирази на додавання та віднімання.

— Яким законом користувалися під час складання виразів на додавання? (Переставним законом додавання.)

$$\begin{array}{r} _ + _ = _ \\ _ + _ = _ \\ _ - _ = _ \\ _ - _ = _ \end{array}$$

$$\begin{array}{r} _ + _ = _ \\ _ + _ = _ \\ _ - _ = _ \\ _ - _ = _ \end{array}$$

4. Закріплення вміння порівнювати числа та вирази

Коллективне виконання завдання підручника (с. 87, завдання 4)

$20 \text{ і } 2$

$18 \text{ і } 13$

$13 + 0 \text{ і } 13$

$10 + 4 \text{ і } 1 + 4$

$3 \text{ і } 15$

$11 \text{ і } 16$

$7 \text{ і } 10 - 3$

$8 + 2 \text{ і } 14 - 4$

5. Закріплення вміння вимірювати та порівнювати довжину відрізків (с. 87, завдання 5)

— Виміряйте довжину кожного відрізка. На скільки сантиметрів довжина відрізка зеленого кольору менша, ніж довжина відрізка жовтого кольору?

— Складіть і запишіть нерівність.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Скринька вражень»

Діти передають охочим висловити свою думку «Скриньку вражень». Учні озвучують свої успіхи та невдачі на уроці, загальне враження від уроку та свій настрій.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 86. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ТВОРЧА РОБОТА НАД ЗАДАЧАМИ. ВИМІРЮВАННЯ ТА ЗАПИС ДОВЖИНИ ВІДРІЗКІВ У РІЗНИХ МІРАХ ДОВЖИНИ

Мета: удосконалювати навички додавання і віднімання чисел у межах 20, закріпити вміння розв'язувати приклади на дві дії; закріпити знання нумерації у межах 20; продовжити формувати вміння порівнювати вирази; закріпити вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння; учити записувати довжину відрізка в різних мірах довжини; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, товарицькість.

Обладнання: картки для парної роботи, конструктор LEGO; телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

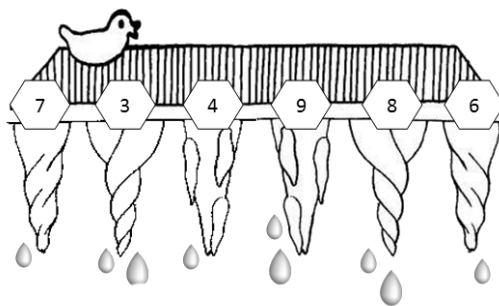
1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Починається урок.
Наші вушка на маківці.

Очі ширше відкриваємо,
Слухаємо і запам'ятовуємо.
Ні хвилини не втрачаємо.

2. Усні обчислення. Гра «Бурульки»

— Пригріло сонечко, і бурульки почали танути. Скільки краплинок упало з кожної бурульки? Яка бурулька розтане першою? (Та, з якої за цей час впала найбільша кількість краплинок.)

$$10 + \square - 3 = ?$$

3. Математичний диктант

- Запишіть числа більші за 10, менше, ніж 13.
- Запишіть «сусідів» числа 15.
- Зменшіть 17 на 2.
- Збільшіть 17 на 2.
- На скільки 16 більше, ніж 6?
- Запишіть число у якому 1 десяток і 3 одиниці/число, у якому два десятки. (11, 12, 14, 16, 15, 19, 10, 13, 20.)

4. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 20

— Як утворити число 20 із попереднього?

— Що означає цифра 2 ліворуч у записі числа? Що означає цифра 0 праворуч у записі числа?

Фізкультхвилинка

Швидко, діти, підлетіли,
Мов горобчики малі.
Руку вправо, руку вліво
Всі дружненько розвели.
А тепер, до сонця руки
Й на носочки піднялись.

Руки в боки, два підскоки,
Всі прогнулись, підвелись.
Як горобчики, присіли,
Поклювали зернятко.
Піднялись і полетіли.
Усміхнулись сонечку.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про десятковий склад числа (с. 88, завдання 6)

— Скільки предметів на кожному малюнку? Складіть вирази на додавання.

2. Закріплення знань нумерації чисел

1) Гра «Цифроїд» (с. 88, завдання 7).

— Назвіть числа, які пропущено.

2) Робота в парах.

— Розфарбуйте числа від 1 до 20 так, щоб утворити ланцюжок і допомогти дістатися маленькому привиду до його будинку.

3. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Складання виразів на дві дії за змістом віршованих задач.

- Мишка в полі працювала,
Зерно пшеничне залюбки збирала.
Шість зернин вона знайшла,
Потім — ще чотири.
Поки в вірку їх несла —
Загубила три зернини.
Хто тепер з вас відповість,
Скільки мишка зерен з'їсть? ($6 + 4 - 3 = 7$)
- Білка горіхи зривала,
Спритно в кошик складала.
Зразу 5 та ще 4.
Потім сіла, відпочила,
2 горішки з'їла.
Скільки діткам залишила? ($5 + 4 - 2 = 7$)

2) Розв'язування прикладів (с. 88, завдання 8).

Перші два стовпчики обчислюють усно.

Вирази на дві дії обчислюють у парах і записують у зошит.

$17 - 1$

$15 + 3$

$10 - 5 + 2$

$16 - 4 + 5$

$10 + 8$

$14 + 4$

$10 + 1 + 1$

$11 + 2 + 7$

$19 - 9$

$19 - 10$

$10 + 3 + 3$

$13 + 1 - 4$

Фізкультхвилинка

Працювати перестали
І тепер всі дружно встали.
Будемо відпочивати,
Нумо, вправу починати!
Руки вгору, руки вниз
І легесенько пригнись.

Покрутились, повертілись,
На хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
Раз — присіли,
Другий — встали.
Всі за парти посідали.

3) Самостійна робота. Гра «Склади вежу».

— Усно обчисліть значення від’ємника, складіть кольорову вежу з цеглинок LEGO.

$10 - 7 = \square$

$7 - 3 = \square$

$12 - 10 = \square$

$8 - 2 = \square$

$16 - 15 = \square$

$9 - 4 = \square$

Відповіді закодовані кольором.

Код

1	Червоний
2	Оранжевий
3	Жовтий
4	Зелений
5	Блакитний
6	Синій

Виконана робота (відповіді розташовані у порядку знизу вгору)

5	Блакитний
6	Синій
4	Зелений
1	Червоний
2	Оранжевий
3	Жовтий

4. Вправлення у порівнянні чисел та виразів (с. 88, завдання 9)

$15 \text{ і } 5$
 $0 \text{ і } 10$

$19 \text{ і } 20$
 $20 \text{ і } 2$

$10 + 5 \text{ і } 10 - 5$
 $5 + 0 \text{ і } 15 - 0$

5. Закріплення навичок розв’язувати задачі на різницеve порівняння

1) Колективне складання умови задачі за малюнком підручника (с. 88, завдання 10).

— За малюнком усно складіть задачу, що містить запитання «Чого більше? На скільки більше?».

Яблука — 10
Груші — 6) на ?

2) Робота в парах. Запис розв’язання задачі.

6. Вимірювання і запис довжини відрізка в різних мірах довжини (с. 88, завдання 11)

— Виміряйте довжину смужки. Відповідь запишіть у сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Піраміда досягнень»

— Познач на рівнях піраміди трикутником, як ти знаєш вичений матеріал.

Зелений — розв’язування прикладів на дві дії.

Оранжевий — уміння порівнювати вирази.

Синій — розв’язування задач на різницеve порівняння.

Червоний — запис довжин відрізків у різних мірах довжини.

Всі ви добре працювали,
На уроці не дрімали,
Всі завдання розв’язали.
І скажу вам у кінці:
Всі ви — просто молодці!

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 87. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО

Мета: узагальнити та систематизувати знання про утворення чисел другого десятка; удосконалювати навички додавання та віднімання чисел другого десятка на основі знання десяткового складу чисел; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати варіативність мислення; виховувати почуття взаємодопомоги, взаємоповаги.

Обладнання: конструктор LEGO, «Танграм», картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок узагальнення й систематизації знань, умінь і навичок.

Форма проведення: урок-гра.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Учитель

Любі діти! Добрий день!
Зичу праці і пісень.
А ще, друзі, всім бажаю
Сил, натхнення на весь день!

Учні

Добрий день! Добрий день!
Дякуєм за побажання.
На урок берем з собою
Знання, вміння, навички й старання.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні я пропоную вам математичну гру «Останній герой», що проходить на нашому «острові». Весь маршрут і всі події мають пройти за 35 хвилин. Кожен проявить свої здібності та вміння. Щоб знайти скарб, слід подолати низку математичних перепон. За правильність відповідей ви будете отримувати тотеми.

— Перед висадкою на острів пригадайте правила співпраці:

- бути активними;
- говорити по черзі;
- говорити від себе;
- бути творчими.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Підвісний міст

— Щоб потрапити на острів, потрібно перейти підвісний міст за допомогою кольорового диктанту. Я називаю склад числа, ви — визначаєте число і за шифром викладаєте кольорову цеглинку, щоб отримати підвісний міст.

Завдання			Шифр
1 дес. 5 од.		11	Синій
1 дес. 3 од.		13	Зелений
1 дес. 1 од.		14	Блакитний
1 дес. 9 од.		15	Оранжевий
1 дес. 4 од.		18	Жовтий
1 дес. 8 од.		19	Червоний

Виконане завдання

оранжевий	зелений	синій	червоний	блакитний	жовтий
-----------	---------	-------	----------	-----------	--------

Перша зупинка

— За допомогою прикладів і алфавіту розшифруйте назву команди.

РОЗДІЛ 6. ЧИСЛА 21–100

УРОК 88. ЛІЧБА ДЕСЯТКАМИ. АНАЛІЗ ЗАДАЧІ. ВІДТВОРЕННЯ МАЛЮНКА

Мета: уточнити поняття «десяток»; учити лічити десятками; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення учнів, уважність, графічні навички; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Схилились голівки
До праці мерщій.
Ти всі перешкоди здолати зумій!
Працюй наполегливо, швидко, старанно,
Щоб жодна хвилинка не втратилась марно.

2. Гра «Хто я?». Повторення розташування чисел у числовому ряду

Учень задумує число 1–20 чи витягає картку. Називає «сусідів» числа. Учні повинні відгадати задумане число.

Завершує гру вчитель: «Щоб записати мене, потрібно найменше одноцифрове число та число, що позначає пусту множину. Хто я?» (*Число 10.*)

Уточнення знань про число 10.

3. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 10

Кругла, наче буква *O*,
Цифра нуль, або ніщо.
Як стоїть він сам-самісінький,
То й не значить нічогосінько!

Та як одиницю поруч
Ми поставимо ліворуч,
То зі двох значків у нас
Число десять стане враз.

4. Математичний диктант

- Перший доданок — 15, другий доданок — 4. Чому дорівнює сума? (19.)
- Обчисліть другий доданок, якщо перший доданок — 3, а сума дорівнює 10. (7.)
- Запишіть, чому дорівнює сума трьох двійок. (6.)
- Сусіди цього числа 16 і 18. (17.)
- Зменшуване 7, від'ємник 3. Чому дорівнює різниця? (4.)
- Яке число отримаємо, якщо до 19 додамо 1? (20.)
- Запишіть число, що на 1 менше, ніж 19. (18.)
- Запишіть число, що є наступним після числа 10. (11.)
- У якому числі 1 десяток і 3 одиниці? (13.)

Фізкультхвилинка

Руки вгору, руки вниз,
На сусіда подивись.
Руки вгору, руки в боки,
Поскачи на місці трохи.
Руки ззаду покладемо,
Головою повернемо.
Разом присядемо
І за парти сядемо.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Проблемна ситуація

Марійка і Петрик рахували свої улюблені іграшки. Марійка нарахувала 10 ляльок, а Петрик — 2 десятки машинок. Чого більше — ляльок чи машинок? Яке число позначає 2 десятки?

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ви дізнаєтеся, як швидко порахувати велику кількість предметів за допомогою десятків та як правильно записувати числа, що складаються з декількох десятків.

3. Практичні вправи

Робота в парах

Діти отримують на картках малюнки предметів у кількості декількох десятків. Завдання: порахувати зображені предмети.

4. Актуалізація опорних знань

— Марійка назбирала в'язку колосків. Як полічити Марійці колоски, якщо вона вміє лічити тільки до 10?

— Що зазвичай рахують десятками? (*Десятками можна рахувати яйця, гудзики, вітамінки, горіхи та інші предмети.*)

Учитель виставляє на дошці 3 пучки паличок, 7 пучків паличок.

— Скільки десятків паличок?

— Що означає вислів «два десятки»? (*Це взяли два рази по 10.*)

5. Засвоєння назв чисел, що складаються тільки з десятків. Запис цих чисел (с. 89, завдання 1)

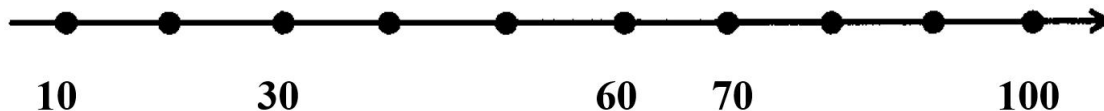
6. Первинне закріплення. Робота в парах

1) *Робота з нумераційною таблицею.*

Десятки	Одиниці	Число
3	0	
4		40
	0	70
9		

2) *Усвідомлення розміщення вивчених чисел на числовій прямій.*

— Вставте пропущені числа.

Фізкультхвилинка

Руки сонцю підставляйте,
З сонцем в піжмурки пограйте.
До вподоби нам ця гра.
Любить сонце дітвора.
Один, два — рада сонечку трава.

7. Розвиток уміння лічити десятками

1) *Виконання завдання підручника (с. 89, завдання 2).*

— Предмети зручно лічити десятками. Скільки десятків грибів, яблук, цукерок? Запишіть числа в зошит.

2) *Запис кількості предметів числами. Робота в парах.*

- Мама зварила на вечерю 2 десятки яєць.
- У кошику лежить 5 десятків горіхів.

- На городі зібрали 6 десятків помідорів.
- У дитячому садочку на полудник напекли 8 десятків пиріжків.
- У магазині за день продали 3 десятки ручок.

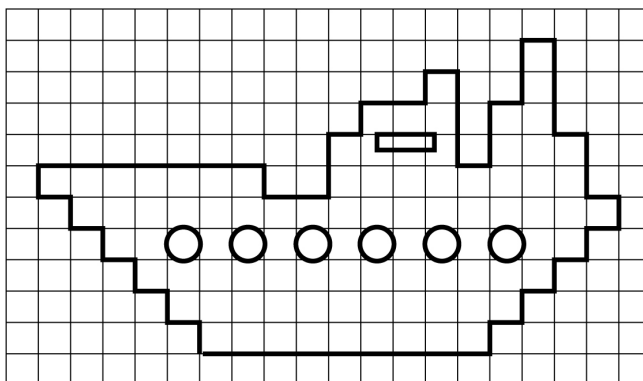
8. Удосконалення вміння розв'язувати задачі (с. 89, завдання 3)

- Аналіз умови задачі.
- Добирання запитання до задачі за поданим розв'язком.
- Розв'язування утворених задач.

На таці 5 пиріжків і 4 ватрушки.		
Скільки всього пиріжків і ватрушок на таці?	На скільки пиріжків більше, ніж ватрушок?	На скільки ватрушок менше, ніж пиріжків?
$5 + 4 = 9$ (шт.)	$5 - 4 = 1$ (шт.)	$5 - 4 = 1$ (шт.)
На таці всього 9 пиріжків і ватрушок.	На таці на 1 пиріжок більше, ніж ватрушок.	На таці на 1 ватрушку менше, ніж пиріжків.

9. Розвиток логічного мислення, уваги та графічних навичок. Відтворення малюнка

- На теплоході у круїз вирушило 9 десятків пасажирів. Яке це число? (90.)
- Команда корабля становить більше, ніж 2 десятки, але менше, ніж 4 десятки. Скільки чоловік становить команду корабля? (30.)
- Кількість кают на теплоході дорівнює кількості пасажирів без 2 десятків. Скільки кают на теплоході? ($90 - 20 = 70$.)
- Круїз триватиме більше 10 днів, але менше 4 десятків днів. Яка тривалість круїзу? (30.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- На чотирьох лотках лежить по десятку яєць. Скільки всього яєць лежить на лотках?
- Закінчіть речення: «У мене є десять яблук — це...» (1 десяток яблук); «Тридцять горіхів — це...»; «Чотири десятки груш — це...».
- Зі скількох одиниць складається 1 десяток? Скільки десятків у числі 80? Скільки десятків потрібно взяти, щоб утворити число 100?
- Чи знадобляться здобуті знання у житті?
- Оцініть свою роботу на уроці сонечком або хмаринкою.

Всі ви гарно працювали,
Математику вивчали.
Часто руку піднімали,
Всі завдання розв'язали! Молодці!

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 89. ЧИСЛА 21–40. УТВОРЕННЯ, ЧИТАННЯ, ЗАПИС ЧИСЕЛ. ТВОРЧА РОБОТА НАД ЗАДАЧЕЮ. ВІДТВОРЕННЯ МАЛЮНКА

Мета: формувати розуміння утворення двоцифрових чисел з десятків та одиниць; учити розв'язувати задачі; учити ставити декілька запитань до поданої умови; розвивати увагу, графічні навички; виховувати шанобливе ставлення до людей праці, стимулювати цікавість до різноманітних професій.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

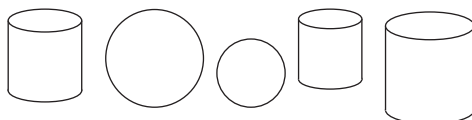
І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Стали, діти, підтягнулись,
Одне одному всміхнулись.

На урок старання не забудьте взяти,
Сіли всі рівенько, будемо працювати.

2. Геометрично-логічна хвилинка

— Які фігури зображені? Назвіть плоскі фігури. Які фігури об'ємні? Розподіліть ці фігури на 2 групи, використовуючи одну властивість фігур. (Розподіл на групи можливий за розміром, за формою.) Скільки фігур у кожній групі?

Діти аналізують послідовність зміни ознаки фігур та визначають наступну. (Зміна ознаки: форма — розмір — форма — розмір. Наступна — зміна розміру фігури. Отже, наступна фігура — великий круг.)

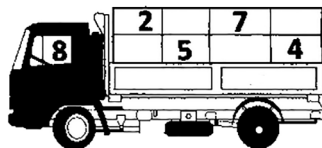
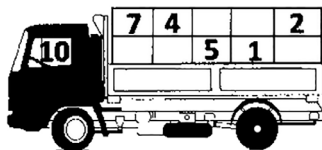
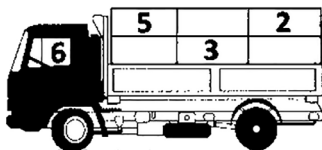
3. Мотивація навчальної діяльності

— Які числа позначають 3 десятки, 5 десятків, 1 десяток 3 одиниці? У яких числах немає окремих одиниць?

— Сьогодні ми познайомимося з утворенням двоцифрових чисел. А також на уроці спробуємо виконати роботу людей різних професій.

4. Повторення складу чисел 6, 5, 10. Гра «Вантажник»

Робота в парах на окремих аркушах

5. Актуалізація знання таблиць додавання та віднімання чисел у межах 20. Гра «Листоноша»

На дошці — будиночки із зазначеною цифрою на даху. Діти повинні «віднести лист» (приклад) до потрібного будиночка.

Варіант гри. Робота в групах.

Група має 1 будиночок. Потрібно вибрати «листи» для жителів цього будинку.

6. «Фокусник». Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 69 та 96

Все це просто хитрий трюк.
Все це просто спритність рук.
А він — порядний відмінник
Обманних циркових наук.

— Пригадайте віршик про цифру, що має циркову професію.

А оця весела цифра,
Ніби акробатка з цирку.
Головою вниз зависне —
Стане іншою вже, звісно.
Ця весела акробатка —
То знайома всім... (*дев'ятка*).

Фізкультхвилинка

Я малюю зайчика для вас — раз!
Це у нього голова — два!
Це у нього вуха догори — три!
Це стирчить у нього хвостик сірий — чотири!
Це очиці весело горять — п'ять!
1, 2, 3, 4, 5 — нам потрібно спочивать!
Тож підніmemo руки вгору
Та подивимось на зорі.
А тепер всі руки в боки —
Як зайчики — скоки, скоки.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. «Соціолог». Усне опитування

Соціолог проводить різноманітні опитування.

- Які арифметичні дії ви знаєте?
- Як називаються числа при додаванні? Яке число при додаванні зазвичай найбільше? З чого складається сума? (*Сума складається з доданків.*) Що більше — сума чи доданок? Якою арифметичною дією обчислюємо менше число? Як отримати невідомий доданок?
- Чи можна при додаванні отримати те саме число? Коли?
- Як називаються числа при відніманні? Яке число при відніманні зазвичай найбільше? Якою арифметичною дією обчислюємо більше число? Як отримати зменшене?
- Полічіть десятками у прямому та зворотному напрямку.
- Яке число має 1 десяток і 6 одиниць? 1 десяток і 8 одиниць?
- До якого числа потрібно додати 1, щоб отримати 20?
- Як із числа 11 отримати 1 десяток?
- Який закон додавання ви знаєте? Чи зміниться сума від переставлення доданків?

2. «Логіст». Актуалізація знань про взаємозв'язок додавання та віднімання

Логіст організовує переміщення вантажів з одного місця в інше.

1) *Повторення теоретичного матеріалу за формулою: $a + b = b + a$.*

2) *Робота в парах.*

— Із двох будь-яких рівностей на додавання складіть по дві рівності на віднімання.

$10 + 6 = 16$

$10 + 2 = 12$

$10 + 9 = 19$

$10 + 5 = 15$

3. «Аніматор». Усне розв'язування задач. Запис. Розв'язування задач на дошці

Аніматор організовує та проводить різноманітні святкові заходи.

- 1) На святі Ганнуся та Петрик виграли 17 цукерок. Гануся — 10 цукерок, а Петрик — 7. Хлопчик свої цукерки з'їв. Скільки цукерок залишилося у дітей? ($10 + 7 - 7 = 10$)
- 2) У вазі стояв букет із 19 квіток. Серед них було 8 ромашок, які наступного дня зів'яли. Скільки тепер квітів у букеті? ($19 - 8 = 11$)
- 3) Для проведення конкурсів аніматор надув 15 повітряних кульок. Раптом 3 кульки луснули. Скільки кульок залишилося цілими? ($15 - 3 = 12$)

4. «Архітектор». Практична робота. Робота з математичними матеріалами (с. 90, завдання 1–3)

Треба знати, що без плану
Не збудуєте й майдану.
Точно виражує вектор
Геніальний АРХІТЕКТОР.

Архітектор проектує майбутню будівлю на кресленнях.

— От і ми, як архітектори, «спроjektуємо» двоцифрові числа з десятків та одиниць.

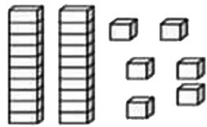
5. «Аналітик». Первинне закріплення

Аналітик збирає інформацію, опрацьовує, прогнозує майбутні події.

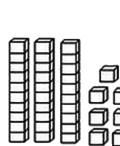
1) *Запис чисел за малюнком (с. 93, завдання 4).*

2) *Додаткові завдання.*

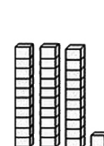
— Позначте в таблиці відповідне число. (Робота в парах.)

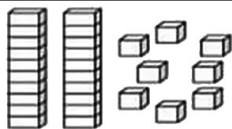
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

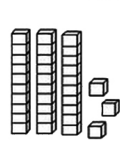
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

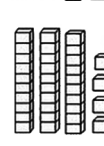
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

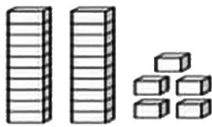
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

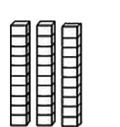
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

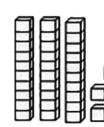
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

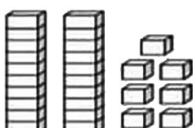
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

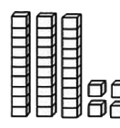
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

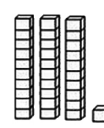
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

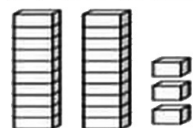
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

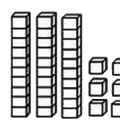
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

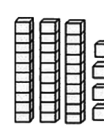
30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

30		
31	32	33
34	35	36
37	38	39

Фізкультхвилинка

Я навшипінки зараз стану,
Собі книжечку дістану.

(Підіймаються навшипінки, тягнуться руками вгору.)

Буду книжечку гортати
Та малюнки розглядати.
А на них живуть чудові
Персонажі всі казкові.
Вовчик, Зайчик, Їжачок,
Рак, Солом'яний бичок,
Колобок, Сірко, Жар-птиця,
Мишка, Півник і Лисиця.

(Імітують обережне перегортання сторінок книжки.)

(Ритмічно похитують головою з боку в бік, підперши щоки долонями.)

(Почергово загинають пальці на руках на назву кожного казкового персонажа один пальчик або зображують їх характерними рухами.)

6. «Бібліотекар». Робота над задачами

Не «Крамниця», не «Аптека»,
А сама «Бібліотека»
Є на вулиці у нас!
І відкрита повсякчас.
Кожен з нас там має право
Взяти книжечку цікаву.
Не «торговець», не «аптекарь»,
Буду я — «бібліотекар»!

1) Добирання запитання до кожної умови.

Задача 1. У Максима 6 енциклопедій. Йому подарували ще 3. Скільки..?

Задача 2. У Максима 6 енциклопедій. Він подарував сестричці 3. Скільки..?

2) Порівняння задач.

3) Самостійне розв'язування задач із записом у зошит (за варіантами).

4) Порівняння розв'язання задач. Пояснення їхньої відмінності.

— Які енциклопедії читали ви? Що цікавого ви з них дізналися?

7. «Жокей». Творча робота над задачею (с. 90, завдання 5)

— Максимко в енциклопедії прочитав про дуже цікаву професію — жокей. Чи знаєте ви, хто це? Чим займається людина цієї професії?

Цікавинка

Жокей — спортсмен, професійний вершник на перегонах, що здобув 50 або більше перемог. Ураховуючи характер перегонового спорту, де бажано, щоб коні надмірно не переважувались, вершники, як правило, люди невисокого зросту, і відповідно малої маси тіла. Маса тіла жокея не повинна перевищувати 50 кг. Скільки це десятків?

1) Аналіз та розв'язування задачі. Колективна робота.

2) Добирання інших запитань до умови задачі. Розв'язування однієї із новоутворених задач. Робота в групах.

Можливі запитання. На скільки більше гнідих коней брало участь у перегонах, ніж білих? На скільки менше білих коней брало участь у перегонах, ніж гнідих?

8. «Ми — будівельники». Удосконалення вміння розв'язувати задачі. Гра «Загадкова вежа».

Презентація

Рівно цеглу викладає,
Дах старанно покриває...
Каменярі і покрівельники
Мають назву БУДІВЕЛЬНИКИ.

Діти читають умову задачі. На екрані подано вираз та слова «так» чи «ні», зазначено кольором цеглинки. Якщо вираз відповідає розв'язанню задачі, дитина складає відповідну цеглинку у вежу. Наприкінці перевіряють правильність виконання завдань за поданим зразком кольорової вежі.

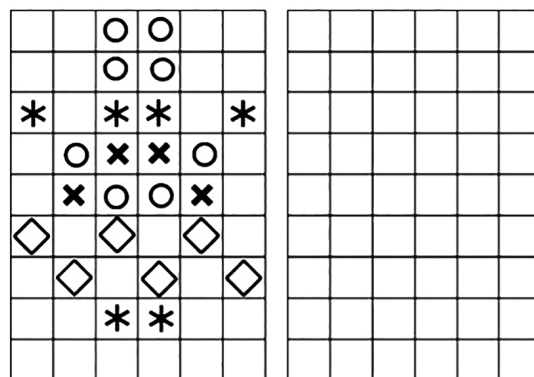
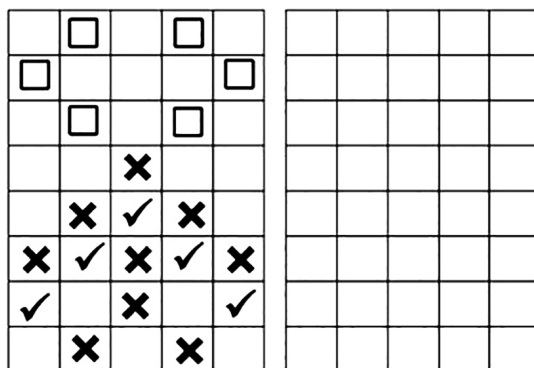
Наприклад, на екрані — задача: «Сергійко купив 4 ручки та 2 гумки. Скільки всього предметів купив Сергійко?» та вираз «4 + 2». Слово «так» позначено синьою цеглинкою, а «ні» — зеленою.

Зазначений вираз відповідає розв'язанню задачі. Отже, учень бере до своєї вежі синю цеглинку. Якщо на екрані буде позначено вираз «4 – 2», тоді учні до вежі візьмуть зелену цеглинку.

9. «Писар». Відтворення малюнка

— У сучасному світі дуже легко відтворити будь-який документ чи малюнок за допомогою копіювального пристрою — ксерокса. А раніше, у давнину, щоб відтворити якийсь текст, документ чи навіть книжку, зверталися до людини поважної професії — писаря.

— Спробуймо і ми попрацювати писарями давних часів. А відтворити нам потрібно малюнок.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон» (репортер)

Із іншої країни
Він репортаж веде,
Наш репортер кмітливий
Цікаве скрізь знайде.

— Розкажіть про наш урок математики, як репортер випуску новин. Візьміть інтерв'ю у «перехожих» (учнів класу).

— Чого навчилися? Що цікавого дізналися?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 90. ЧИСЛА 21–40. КРУГЛІ ЧИСЛА. УТВОРЕННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧА НА ЗБІЛЬШЕННЯ ЧИСЛА НА КІЛЬКА ОДИНИЦЬ. РОЗПІЗНАВАННЯ ФІГУР

Мета: актуалізувати поняття «десяток», навички лічби десятками; ознайомити з поняттям «кругле число»; учити записувати круглі числа та пояснювати, що позначає кожна цифра в запису круглого числа; формувати вміння розв'язувати задачі, розрізняти геометричні фігури; розвивати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення, мовленнєві навички, уміння доводити свою думку; виховувати працьовитість.

Обладнання: картки для роботи в парах, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення. Вправа «Математичний футбол»

Повторення вивчених випадків додавання та віднімання.

$10 + 7$, $17 - 7$, $17 - 10$, $14 + 1$, $14 - 1$, $15 + 3$, $15 - 3$.

— На яку цифру схожий м'яч? (*Нуль*.)

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 0

Нуль, щоб ти знав, друже мій,
Для порядку
Починаємо писати
Там, де шість або дев'ятку.
Верхній правий кутик
Справа наліво зрізаємо,

До нижньої лінії ідемо
І внизу плавненько закругляємо.
Вгору спішим,
Щоб з'єднати початок з кінцем...
Вийшла крива замкнена лінія...
Вийшов — нуль! Молодець — молодцом!

— Пригадайте, що ви знаєте про нуль. Чи належить нуль до натурального ряду чисел?

Фізкультхвилинка

Танцювальні рухи під пісню «Потяг у казку» (<https://youtu.be/pwxI8Sra0GYU>)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з круглими числами

— Яка цифра в записі числа «десять» показує, що в цьому числі 1 десяток? (*Цифра 1*.) На якому місці вона стоїть? (*На першому місці зліва*.) Як ви вважаєте, що позначає в числі 10 цифра 0? Цифра 0 показує, що всі одиниці об'єднано в десяток і окремих одиниць немає!

2. Ознайомлення з поняттям «круглі числа» (с. 91, завдання 1)

— Як записати число 4 десятки? Як запишемо, що в числі 4 десятки? (*На першому місці ліворуч запишемо цифру 4*.) А як запишемо, що всі одиниці об'єднані й окремих одиниць немає? (*На другому місці запишемо 0*.)

Аналогічно опрацьовуються всі числа.

— Додайте необхідне (*усно*): 1 десяток — це 10 одиниць; 2 десятки — це 20 одиниць... Що спільного в усіх цих числах? (*Ці числа закінчуються нулем*.) Це — круглі числа. Прочитайте назви круглих чисел (*на дошці*).

Запис чисел по порядку в зошит.

3. Дослідження. Утворення круглих чисел (с. 91, завдання 2)

4. Первинне закріплення. Гра «Загадка скринька»

Один учень витягує картку з круглим числом. Озвучує учням його десятковий склад. Учні відгадують число та говорять, як його отримати з попереднього.

Наприклад. Учень отримав картку з числом 40. Дітям говорить: «У цьому числі 4 десятки». Відповідь учнів: «Це число 40, щоб його отримати, треба до 39 додати 1».

5. Робота з нумераційною таблицею

1) Колективна робота (с. 91 завдання 3).

— Поясніть, що позначає кожна цифра в записі поданих чисел.

2) Робота в парах.

Число	Десятки	Одиниці
34		
51		
92		
60		
33		

Фізкультхвилинка

Силачі в нас є, штангісти,
І боксери, й волейболісти.
Кожен ранок із квартири

Чути: 1, 2, 3, 4.
Тож спортсменами щоб стати,
Зарядку треба полюбляти.

6. Засвоєння розташування двоцифрових чисел в межах 40 (с. 91, завдання 4)

— Назвіть пропущені числа. Зазначте в кожному кількість десятків та одиниць.

— Назвіть сусідів цих чисел.

— Проаналізуйте ряди чисел. Збільшуються чи зменшуються числа в кожному ряду? На скільки?
(Числа збільшуються на 1.)

— Проаналізуйте стовпчики. Як змінюються числа в стовпчиках, рухаючись зверху вниз? (Числа збільшуються на 1 десяток.)

7. Формування вміння розв'язувати задачі. Колективна робота (с. 91, завдання 5)

— У якому посуді готували котлети? Скільки котлет умістилося на маленькій сковорідці? А на великій? Що сказали про чисельність котлет на великій сковорідці? Яке запитання задачі?

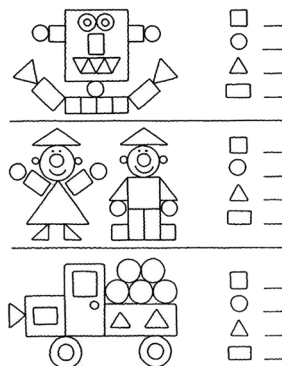
— Що позначає число 6? На що вказує число 4? Яку дію потрібно використати, аби відповісти на запитання? Поясніть свій вибір.

— Змініть задачу так, щоб вона розв'язувалася дією віднімання.

8. Розвиток обчислювальних навичок. Самостійна робота (с. 91, завдання 6)

9. Розпізнавання фігур

— Порахуйте кількість фігур кожного виду.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Чого навчилися на уроці?

— Що найбільше зацікавило?

— Які труднощі виникали?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 91. ЧИСЛА 21–40. ПОПЕРЕДНЕ І НАСТУПНЕ ЧИСЛА. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА. ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: актуалізувати спосіб утворення попереднього і наступного чисел; перенести цей спосіб на числа в межах сотні; формувати вміння утворювати та називати попереднє та наступне число до даного; закріпити знання нумерації чисел 21–40; актуалізувати вміння розв'язувати задачі на обчислення суми; ознайомити учнів з оберненою задачею — на знаходження невідомого доданка; розвивати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення, мовлення учнів; виховувати старанність, охайність.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав уже дзвінок,
Починається урок.
Приготуйте без мороки
Все, що треба до уроку.
Книжку, зошит, ручку, олівці.
Приготувались?
Молодці!
Все у нас уже на місці,
Залишилось тільки сісти!

2. Усне опитування

— Назвіть числа до 20 у порядку зростання. На скільки наступне число в цьому ряді більше за попереднє? На скільки попереднє число менше, ніж наступне?

— Назвіть наступне число до числа 17 (11, 19, 6, 9, 14...).

— Назвіть попереднє число до числа 12 (16, 14, 10, 18...).

— Що означає додати 1? відняти 1?

— Назвіть числа четвертого десятка. Що в них спільного? На скільки наступне число більше за попереднє? На скільки попереднє менше число менше, ніж наступне?

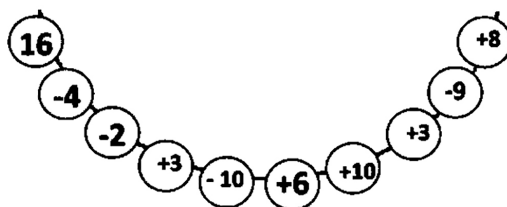
— Назвіть числа, більші за 26, але менші ніж 35.

— Назвіть круглі числа у порядку зростання (спадання).

3. Усні обчислення

1) Гра «Математичний м'яч». Повторення вивчених випадків додавання та віднімання чисел у межах 20.

2) Вправа «Математичне намисто». Розв'язування «ланцюжка» прикладів.

— Яке число отримали останнім? (18.)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 18

— Скільки десятків та одиниць у числі 18?

Фізкультхвилинка

Щось стомилась наша спинка
І затерпли пальці.
Встанем, друзі, на хвилинку.
Скачем на скакалці.
Присідаєм і встаємо,
Пальцям працю ми даємо:
В кулачок і з кулачка,
Щоб рука була гнучка.
Трохи шию розім'яли
І за парти посідали.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Перенесення способу утворення попереднього та наступного чисел на числа в межах сотні

— Пригадайте, як отримати попереднє та наступне число. (Щоб отримати попереднє число, потрібно відняти від поданого 1. Щоб отримати наступне число, потрібно до поданого додати 1.)

— Розгляньте схеми підручника (с. 92, завдання 1). Поясніть, як утворюють попереднє та наступне числа в межах 100.

2. Первинне закріплення (с. 92, завдання 2–3)

Завдання 2. Колективно (усно).

Завдання 3. Робота в парах (письмово).

Фізкультхвилинка

Взаємомасаж спин на основі дитячої забавлянки «Потяг»

Рейки, рейки, шпали, шпали...
Їхав потяг із Полтави.
Ось віконце відчинилось —
Горошинки покотились.
Йшли курчата, ціпу-ціпу,
Дзьобали собі на втіху.
А за ними гусенята
Теж пощипують завзято.
Далі йшла сім'я слонів,
Тупали, аж гай шумів.
От директор-молодець
Стіл поставив і стілець
Та друкє на машинці
Лист малесенькій дитинці:
«Люба доню! Рідна пташко!
Висилаю жовту чашку,
В неї сонячні бочки
І на денці — крапочки».

3. Ознайомлення з новим типом задач (с. 92, завдання 4)

— Прочитайте задачі. Розгляньте їхнє розв'язання. Порівняйте ці задачі. Що знаходили в першій задачі? (Суму чисел.) Що знаходили в другій задачі? (Другий доданок.)

- Ознайомлення з типом задачі та способом його розв'язання.
- Творча робота.

— Складіть задачу, щоб потрібно було знайти перший доданок. (Бабуся спекла 10 пиріжків. Із них декілька були з капустою і 4 пиріжки з горохом. Скільки пиріжків з капустою спекла бабуся?)

Шаблон короткої умови

П. з капуст.— 6 шт. }
П. з горох.— 4 шт. } ?

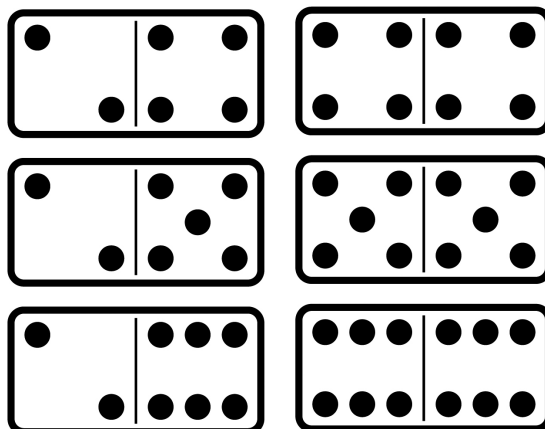
П. з капуст.— 6 шт. }
П. з горох.— ? } 10

П. з капуст.— ? }
П. з горох.— 4 шт. } 10

4. Формування обчислювальних навичок. Ознайомлення з правилом обчислення невідомого доданка

1) *Актуалізація знань про взаємозв'язок додавання та віднімання. Вправа «Доміно». Робота в парах.*

— За кісточками доміно складіть приклад на додавання та два приклади на віднімання.

2) *Формулювання правила обчислення невідомого доданка та зразок коментування (колективно).*

Правило. Щоб обчислити невідомий доданок, слід від суми відняти відомий доданок.

Коментування. $5 + \square = 7$. У прикладі невідомий другий доданок. Щоб його обчислити, потрібно від суми 7 відняти перший доданок 5. ($7 - 5 = 2$.) Отримаємо другий доданок — 2. Отже, $5 + 2 = 7$.

3) *Розв'язування прикладів з «віконечком» на обчислення невідомого доданка. Робота в групах.*

1-ша група

$$6 + \square = 7$$

$$5 + \square = 15$$

$$\square + 9 = 19$$

$$\square + 10 = 17$$

2-га група

$$\square + 6 = 10$$

$$10 + \square = 17$$

$$3 + \square = 8$$

$$\square + 4 = 14$$

3-тя група

$$\square + 7 = 8$$

$$\square + 6 = 16$$

$$9 + \square = 19$$

$$10 + \square = 13$$

4-та група

$$2 + \square = 7$$

$$\square + 3 = 9$$

$$4 + \square = 14$$

$$\square + 10 = 18$$

5. Розв'язування логічних задач

- На столі лежало 4 яблука. Одне з них розрізали на дві частини. Скільки яблук на столі? (*Чотири.*)
- У школу йшло 6 хлопчиків. Назустріч їм 4 хлопчики. Скільки дітей ішло до школи? (*6.*)
- У першому кошику 2 груші, у другому — 4. Як перекласти груші, щоб їх стало 1 і 5 або 3 і 3? (*Перекласти яблуко з першого кошика в другий або навпаки.*)
- П'ятеро гномиків вишикувалися для гри. Білосніжка викликала третього гномика. Скільки гномиків залишилося у шерензі? (*Четверо.*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Продовж речення»

- На уроці я навчився(*лася*)...
- Мені складно було зрозуміти...
- Я вже добре вмію...
- Хочу ще потренуватися у...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 92. ЧИСЛА 21–40. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 40. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА. ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: актуалізувати знання учнів про запис чисел першої сотні, їхній десятковий склад, удосконалювати вміння працювати з таблицею розрядів; учити порівнювати числа в межах 100; продовжувати формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне та варіативне мислення; виховувати старанність, товариськість, охайність.

Обладнання: набір цифр, картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Лиш дзвінок на урок продзвенить,
Стане кожний серйозним в ту мить.
Бо роботи багато у нас,
І дружно працює наш клас.

2. Усне опитування

- Назвіть числа до 20 у порядку зменшення.
- На скільки наступне число в цьому ряді більше за попереднє? На скільки попереднє число менше, ніж наступне?
- Назвіть числа третього десятка у порядку збільшення.
- Назвіть числа, більші за 18, але менші, ніж 27.
- Назвіть наступне число до числа 18 (12, 19, 6, 29, 30...).
- Назвіть попереднє число до числа 11 (19, 21, 10, 40...).
- Назвіть «сусідів» числа 29 (35, 30...).
- Що означає додати 1? відняти 1?
- Назвіть числа, що містять 2 одиниці у межах 40. На скільки наступне число більше? На скільки попереднє число менше?
- Назвіть усі числа, які в своєму складі мають 3 десятки. Числа якого десятка ви назвали? (Четвертого.)

3. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел четвертого десятка (30–39)

4. Математичний диктант

- Запишіть числа другого десятка.
- Запишіть усі числа, що містять 2 десятки.
- Запишіть числа, більші за 28, але менші або дорівнюють 35.
- Запишіть двоцифрові числа, менші, ніж 16.
- Запишіть двоцифрові числа, більші, ніж 14, але не більше двох десятків.
- Запишіть числа третього десятка, більші за 27.
- Перший доданок — 17, другий доданок — 2. Чому дорівнює сума?
- На скільки 27 більше, ніж 5?
- На скільки 10 менше, ніж 12?
- Зменшене — 15, від'ємник — 4. Чому дорівнює різниця?

Фізкультхвилинка

Жук — в травичці,
Жайвір — в небі,
Жито — в полі,
У річці — йоржі.

Йорж впливає,
Жайвір літає,
Жаба стрибає,
Учень сідає.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення вивченого про утворення попереднього та наступного чисел. Робота в парах

	22			11	
	15			19	
	20			27	
	17			21	
	23			16	
	18			25	
	12			29	

2. Уточнення знань дітей про розрядний склад чисел. Робота за таблицею розрядів

1) Робота в парах з конструктором LEGO.

Учитель називає число, учні викладають число з цеглинок, обираючи потрібний колір за шифром. Один викладає кольорову цеглинку кількості десятків, а інший — кількість одиниць.

Шифр. 2 — зелений, 3 — оранжевий, 4 — червоний, 5 — жовтий, 6 — синій, 7 — блакитний.

Наприклад. Учитель називає число 25. Учні викладають цеглинки зеленого (2 десятки) та жовтого (5 одиниць) кольору.

2) Самостійна робота. Взаємоперевірка.

— Числа, записані на дошці, запишіть у таблицю розрядів та назвіть їхній склад.

3) Робота в парах.

— Відновіть таблицю розрядів.

Десятки	Одиниці	Число
3	5	
2	1	
2		28
4		40
	9	39
	0	40

3. Ознайомлення з порозрядним способом порівняння чисел

1) Визначення способу порівняння двоцифрових чисел.

26 □ 39	36 □ 19	6 □ 36	20 □ 30	26 □ 12
---------	---------	--------	---------	---------

Висновок. Із двох двоцифрових чисел більшим є те, у якого більше десятків.

2) Проблемна ситуація.

— Марійка, порівнюючи числа 13 і 31, 21 та 12, поставила між ними знак «дорівнює». А Петрик каже, що не згоден з таким рішенням дівчинки. Хто має рацію?

Визначення порядку порівняння двоцифрових чисел

— З'ясуйте, чим схожі та чим відрізняються числа в парах. Порівняйте їх. (*Порівняння чисел починають з аналізу його складу. Спочатку порівнюють десятки.*)

— На дошці — два порівняння. 25 і 29, 38 і 31. Тепер уже і Петрик замислився: «Як порівняти ці числа? Може, і справді вони рівні, як знову каже Марійка?». А як ви вважаєте?

— Проаналізуйте числа цих порівнянь. Що цікавого помітили? (*Кількість десятків збігається.*) Як, на вашу думку порівняти ці числа? (*При однаковій кількості десятків порівнюють кількість одиниць.*)

Складання пам'ятки порівняння двоцифрових чисел

ПАМ'ЯТКА

1. Читаю два числа.
2. Визначаю кількість десятків у кожному числі.

3. Порівнюю кількість десятків у кожному числі.
4. Якщо кількість десятків різниться, визначаю знак порівняння.
5. Якщо кількість десятків однакова, порівнюю кількість одиниць та визначаю знак порівняння.

4. Первинне закріплення вивченого. Опрацювання порівняння чисел на основі їхнього розрядного складу (с. 93, завдання 1–2)

Перші чотири порівняння — з коментуванням, а далі — самостійно.

Наприклад, порівнюємо числа 37 і 19. У числі 37 — 3 десятки, а в числі 19 — 1 десяток; порівнюємо числа десятків: 3 десятки більше за 1 десяток, тому число 37 більше за 19.

Порівнюємо числа 21 і 29. У числі 21 — 2 десятки і в числі 29 — 2 десятки; порівнюємо числа десятків: їх порівну, тому переходимо до одиниць; у числі 21 — 1 одиниця, у числі 29 — 9 одиниць; порівнюємо одиниці: 1 менше, ніж 9, тому число 21 менше, ніж число 29...

Фізкультхвилинка

5. Формування вміння розв'язувати задачі на обчислення невідомого доданка

1) Робота за підручником (с. 93, завдання 3).

— Про кого йдеться в задачі? Які в задачі ключові слова? (*У задачі йдеться про Максимка і його іграшки. Легковики та вантажівки — ключові слова.*) Відшукайте ці слова в тексті задачі. Чи відомо, скільки легковиків у Максимка? А вантажівок? Що сказано про їхню кількість? Яке число ще відомо?

— Яке запитання задачі? Як дізнатися кількість вантажівок?

2) Робота в групах. Розв'язування задач.

1-ша група. Тарас прочитав 15 казок. 3 казки були про тварин, а решта — чарівні казки. Скільки чарівних казок прочитав Тарас?

2-га група. Біля ставка росло 17 дерев. Із них 6 були осики, а решта — верби. Скільки верб росло біля ставка?

3-тя група. Тетянка збрала 15 грибів. Декілька були боровики, а лисичок — 10. Скільки боровиків збрала Тетянка?

4-та група. У дельфінарії виступало 13 морських тварин: декілька морських котиків і 10 дельфінів. Скільки морських котиків виступало у дельфінарії?

6. Формування обчислювальних навичок. Розв'язування прикладів (с. 93, завдання 4)

7. Розвиток графічних навичок та вміння креслити відрізки заданої довжини та за умовою з відношенням «коротший» (с. 93, завдання 5)

8. Логічна вправа (с. 93, завдання 6)

9. Розвиток варіативного мислення

— Вставте пропущені цифри, щоб отримати правильні нерівності.

3 > 23 3 < 40 7 > 2 1 < 9

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть про свою роботу на уроці за схемою.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 93. ЧИСЛА 41–90. УТВОРЕННЯ, ЗАПИС, ЧИТАННЯ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА. ПЕРЕТВОРЕННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Мета: ознайомити учнів з числами 41–91; формувати розуміння десяткового складу цих чисел; уточнити поняття «задача», продовжувати формувати вміння розв'язувати задачі на знаходження невідомого доданка; удосконалювати вміння перетворювати іменовані числа; розвивати логічне мислення; просторові уявлення; виховувати наполегливість.

Обладнання: картки, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

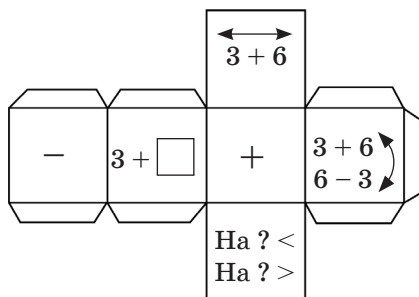
2. Усні обчислення. LEGO-гра «Розв'яжи вирази». Повторення додавання та віднімання в межах 10 (<https://vseosvita.ua/library/lego-gra-rozvazi-virazi-106205.html>)

У кожної дитини — набір 6 цеглинок. Відповідь — це колір цеглинки. Діти читають вирази, розв'язують їх. Показують відповідь кольором цеглинки.

3. Повторення теоретичного матеріалу. Вправа «Кубик математичний»

Виконання практичних дій та перевірка теоретичних знань

Діти не тільки відповідають на теоретичні запитання за символами кубика, а також виконують практичні завдання, запропоноване вчителем.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 7 та числа 17

Від одинички вона відрізняється,
Тим, що хвостик від двійки
Угорі звивається.
Вправо від серединки пишу,
Двійчин хвостик я вправо пишу
І рівненько без згину

Цифра сім тримає спину.
Спускається на нижню лінійку
І стає на серединку.
Звивається хвостик, а спинка рівненька,
Цифра «сім» — така гарненька!

- Яке число отримаємо, якщо додамо 1 десяток?
- Назвіть сусідів цього числа.

Фізкультхвилинка

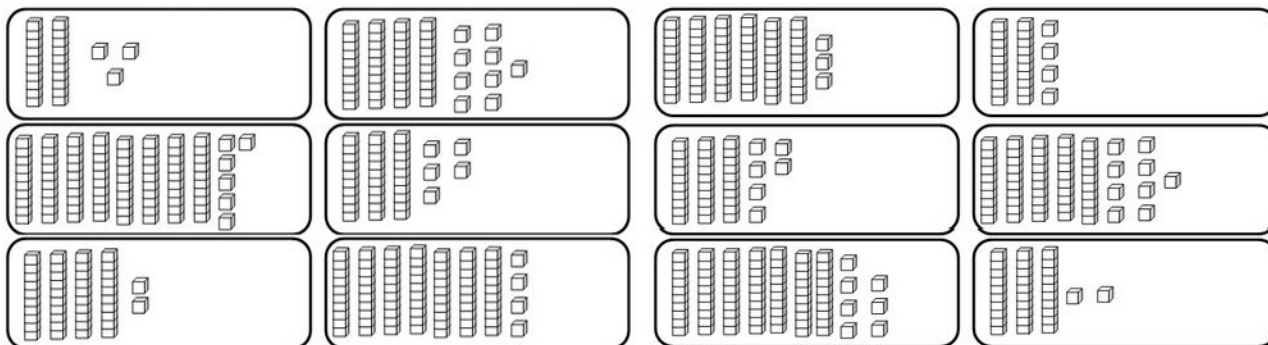
II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про утворення двоцифрових чисел

- 1) *Колективна робота за підручником (с. 94, завдання 1).*

2) **Робота в парах.**

— Запишіть за малюнками числа.

2. **Математичний диктант. Запис двоцифрових чисел (с. 94, завдання 2)**

3. **Робота з таблицею «Сотня». Визначення попереднього та наступного числа до поданого**

- Знайдіть у таблиці записані числа. Назвіть попереднє і наступне число до кожного.
- Назвіть десятковий склад записаних чисел. (Див. математичний диктант.)

4. **Уточнення знань дітей про порядок розташування чисел у межах 100**

37				41			44
	20				24		
		56				60	
	79				83		
		92					97
	16				20		
		81				85	
			62				66

5. **Розвиток обчислювальних навичок. Гра «Швидкий рахівник» (с. 94, завдання 3)**

Фізкультхвилинка

Крильця пташки розправляють,
 Їх до сонця підіймають.
 Потім можна політати
 І комахок поганяти.
 На галявину злетілись,
 Там зернят вони наїлись.
 Потім знову полетіли,
 У гніздечку хутко сіли.

(Руки розводять у сторони.)
 (Руки вгору, потягуються.)
 (Крутяться, рухи руками.)
 (Рухи руками вгору та вниз.)
 (Присідають.)
 (Рухи руками вгору та вниз.)
 (Сісти на місця)

6. **Уточнення поняття «задача». Колективне обговорення**

— Чи є поданий текст задачею?

- На лататті сиділо 7 жабенят. Скільки жабенят залишилося сидіти на лататті, після того, як двоє жабенят заховалося у воді? (Так, це задача, але вона сформульована незвично: частина умови міститься в запитанні. Її можна переформулювати так. На лататті сиділо 7 жабенят. Двоє жабенят сховалося у воду. Скільки жабенят залишилося сидіти на лататті?)
- Скільки зайців у лісі? (Це не задача — тут немає умови.)

- Скільки курчат вилупилося наступного дня, якщо першого дня вилупилося 5 курчат, а наступного — на 4 більше? *(Це задача, але вона сформульована нестандартно: спочатку — запитання, а потім умова. Переформулюймо її. Курка знесла яйця. Першого дня вилупилося 5 курчат, а наступного — на 4 більше. Скільки курчат вилупилося наступного дня?)*
- На галявині гралося 6 лисенят. Троє побігло до мами. Скільки лисенят залишилося на галявині? *(Це не задача — тут немає запитання.)*
- На городі поспіло 3 кавуни та 4 дині. Скільки яблук поспіло у саду? *(Це не задача, адже запитання не пов'язане з умовою.)*

7. Формування вмінь розв'язувати задачі (с. 94, завдання 4)

— Що використано для оздоблення торта? Скільки всього було фігурок? Скільки було фігурок з чорного шоколаду? Скільки фігурок з білого? Яке запитання задачі?

— Що позначає число 17? Що позначає число 10? Як знайти решту? Яку дію використаємо?

8. Перетворення іменованих чисел (с. 94, завдання 5)

— Скільки десятків у числі сантиметрів? Скільки це дециметрів? Скільки одиниць у числі сантиметрів? скільки окремих сантиметрів?

$$11 \text{ см} = 10 \text{ см} + 1 \text{ см} = 1 \text{ дм} 1 \text{ см}$$

$$13 \text{ см} = 10 \text{ см} + 3 \text{ см} = 1 \text{ дм} 3 \text{ см}$$

У числі сантиметрів дециметрів стільки, скільки десятків; окремих сантиметрів стільки, скільки одиниць.

— Порівняйте число сантиметрів і запис числа в дециметрах і сантиметрах. Скільки десятків у числі сантиметрів? Скільки дециметрів? *(Десятків стільки, скільки дециметрів.)* Скільки одиниць у числі сантиметрів? Скільки окремих сантиметрів? *(Одиниць стільки, скільки сантиметрів.)*

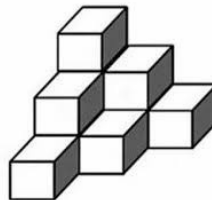
— Як слід міркувати, замінюючи сантиметри дециметрами і сантиметрами? *(Дециметрів буде стільки, скільки десятків у числі сантиметрів; окремих сантиметрів буде стільки, скільки одиниць у цьому числі.)*

(У числі 16 один десяток і шість одиниць, тому буде 1 дм і 6 см. Або: 16 см замінюємо сумою 10 см і 6 см; 10 см становлять 1 дм, отже, маємо 1 дм і 6 см...)

9. Логічне завдання (с. 94, завдання 6)

— Зі скількох малих кубиків складається великий куб?

— Скільки знадобиться кубиків, щоб скласти іншу фігуру?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Які завдання були легкими? Які — змусили замислитися?

— Над чим би хотіли ще попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 94. ДЕСЯТКОВИЙ СКЛАД ЧИСЛА. РОЗКЛАДАННЯ ЧИСЛА НА РОЗРЯДНІ ДОДАНКИ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА. ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

Мета: ознайомити учнів із записом чисел у вигляді суми розрядних доданків; розвивати обчислювальні навички; формувати вміння розв'язувати задачі на обчислення невідомого доданка; розвивати мовлення, логічне мислення учнів, вміння доводити власну думку; розвивати графічні навички; виховувати дбайливе ставлення до свого здоров'я, бажання вести здоровий спосіб життя.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри*); картки для парної та групової роботи; ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

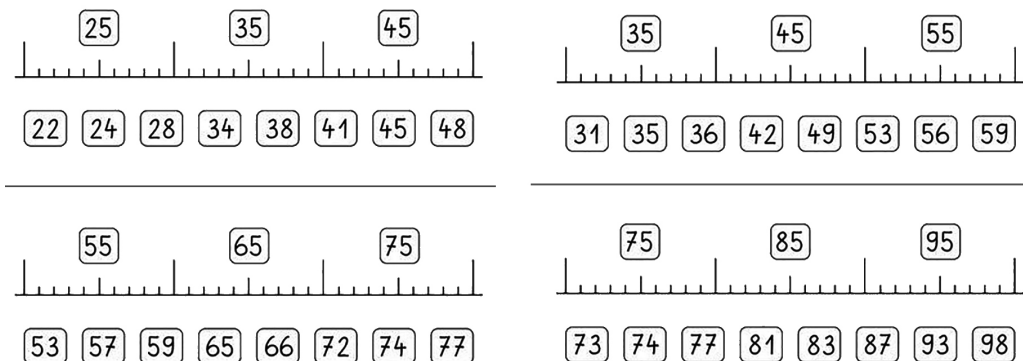
Пролунав дзвінок.
Починаємо урок.
Будем працювати старанно,

Щоб почути у кінці,
Що у нашій першій класі
Діти просто молодці.

2. Усні обчислення

1) *Уточнення знань дітей про нумерацію чисел у межах 100. Робота в парах.*

— Визначте місце числа на арифметичній шкалі.

— Назвіть найменше та найбільше число на кожній шкалі.

— Попрацюйте в парі. Виберіть число та попросіть товариша назвати сусідів цього числа.

2) *Гра «М'яч по колу». Арифметичні дії з двоцифровими числами вивчених типів.*

Діти передають м'яч одне одному, коли вчитель каже: «Стоп!» або зупиняє музику, дитина, в якій залишився м'яч, бере приклад зі «Скриньки прикладів» та розв'язує його.

3. Каліграфічна хвилинка. Повторення написання всіх цифр

— Назвіть послідовно всі цифри, що використовують у математиці. Утворіть двоцифрові числа, поєднуючи цифри в пари. Запишіть утворені числа.

12 34 56 78 90

— Назвіть сусідів кожного числа.

4. Математичний диктант

- Запишіть найбільше одноцифрове число та наступне.
- Запишіть найбільше двоцифрове число та попереднє до нього.
- Запишіть числа, які містять: 3 десятки і 3 одиниці; 1 десяток і 9 одиниць; 7 одиниць; 8 десятків і 6 одиниць; 8 десятків.

- Запишіть числа, більші за 17, але менші, ніж 24.
- Запишіть числа, більші за 38, але менші або дорівнюють 41.
- Запишіть числа: двадцять чотири, п'ятдесят сім, шість, сорок дев'ять, вісімдесят. Підкресліть у них однією рисою одиниці, двома рисками — десятки.
- З кожної пари виберіть і запишіть більше число: 67 і 69; 35 і 27; 60 і 48; 44 і 81.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Уточнення знань дітей про десятковий склад числа. Робота з нумераційною таблицею

- Запишіть числа з каліграфічної хвилинки у нумераційну таблицю. (*Самостійна робота.*)
- Заповніть пропуски в таблиці. (*Робота в парах.*)

Десятки	Одиниці	Число
	6	66
7	4	
		58
4		40
		28
	9	89
1	3	
	0	90
9	7	

2. Актуалізація опорних знань. Мотивація навчальної діяльності

— Які розряди визначали в двоцифрових числах? (*Десятки, одиниці.*) Назвіть будь-яке двоцифрове число та його розряди. Якщо є 4 десятки і 7 одиниць, потрібно об'єднувати чи вилучати, щоб отримати число? (*Об'єднувати.*) Об'єднувати в математиці означає додавати. Отже, 4 десятки і 7 одиниць — це $40 + 7$. Отримаємо 47. Отже, число 47 можна замінити сумою розрядних доданків 40 і 7.

— Сьогодні на уроці будемо вчитися замінювати двоцифрові числа на суму розрядних доданків, удосконалювати обчислювальні навички та вміння аналізувати і розв'язувати задачі.

3. Ознайомлення з розкладанням числа на розрядні доданки (с. 95, завдання 1)

— Порахуйте кількість вишеньок на малюнку. За поясненням підручника спробуйте пояснити, як розкласти число 57 на розрядні доданки.

— Ознайомтеся з правилом.

4. Первинне закріплення. Розклад чисел на розрядні доданки. Робота з цеглинками LEGO

(с. 95, завдання 2)

Перевірка з цеглинками LEGO. Учитель називає число, учні повинні показати відповідний колір цеглинки за шифром. Наприклад, на число 47 учні повинні показати цеглинку зеленого кольору.

Шифр

90 + 9	Червоний
30 + 4	Оранжевий
10 + 5	Жовтий
40 + 7	Зелений
60 + 7	Блакитний
70 + 1	Синій

Фізкультхвилинка

До бабусі на город
Зібрались зайчата
І до моркви нахились,
Щоб її зібрати.

(*Ходьба на місці (крадучись).*)

(*Нахили вперед.*)

(*Імітація збирання.*)

Та з-за тину на зайчат
 Погляда бабуся
 І кричить: «Ось я до вас
 Зараз доберуся!»
 Злякалися зайці, й нумо утікати,
 До лісочка, до лісочка
 Весело стрибати.

(Нахили тулуба праворуч — ліворуч.)

(Погрози лівою, потім правою рукою.)

(Стрибки.)

5. Формування обчислювальних навичок. Вправа «Шифрувальник» (с. 95, завдання 3). Робота в групах

— Розв'яжіть приклади та розшифруйте основні чинники збереження здоров'я.

Учителю потрібно додати в останньому стовпчику ще 2 приклади.

1-ша група (1-й стовпчик)

$13 + 4$	$16 - 3$	$17 + 2$
$17 - с$	$13 - о$	$19 - н$

Відповідь. СОН.

Шифр

12	13	15	17	18	19
а	о	д	с	у	н

2-га група (2-й стовпчик)

$15 - 4$	$12 + 6$	$19 - 3$
$11 - р$	$18 - у$	$16 - х$

Відповідь. РУХ.

Шифр

11	13	16	17	18	19
р	о	х	с	у	н

3-тя група (3-й стовпчик)

$7 + 3 + 1$	$4 + 6 + 6$	$8 + 2 + 2$
$11 - і$	$16 - ж$	$12 - а$

Відповідь. ІЖА.

Шифр

11	12	15	16	18	19
і	а	м	ж	у	б

4-та група (4-й стовпчик)

$15 - 4 + 1$	$14 - 4 - 4$	$13 + 4 + 2$	$16 - 1 - 10$	$16 + 2 + 0$
$12 - р$	$6 - е$	$19 - ж$	$5 - и$	$18 - м$

Відповідь. РЕЖИМ.

Шифр

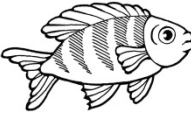

5	6	10	12	18	19
и	е	д	р	м	ж

Бесіда про значення дотримання режиму дня, рухової активності, достатньої тривалості сну та вживання корисної їжі.

6. Логічна вправа

— За допомогою підказок визначте улюблену страву кожного з дітей. Хто з них уживає корисну їжу?

- Попкорн — улюблена страва однієї із дівчат.
- Руслан любить бутерброд або попкорн.
- Дівчата не люблять рибу.
- Марійка обожає солодощі.

				
Марійка	+			
Оля				+
Руслан			+	
Сергій		+		

7. Формування вмінь розв'язувати задачі (с. 94, завдання 4)

— Які тварини пасуться на лузі? Скільки всього було тварин? Скільки було коз? Скільки овець? Яке запитання задачі?

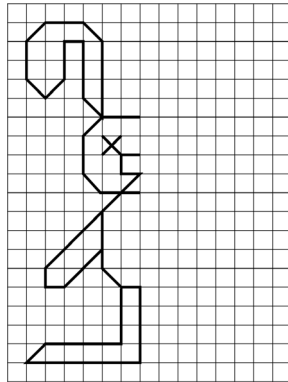
— Що позначає число 18? Що позначає число 7? Як знайти решту? Яку дію використаємо?

8. Розвиток графічних навичок

1) Креслення відрізків заданої довжини (с. 95, завдання 5).

2) Робота за картками.

— Домалюйте другу половину малюнка.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть про свою роботу на уроці за схемою.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 95. НАСТУПНЕ І ПОПЕРЕДНЄ ЧИСЛА. ОБЧИСЛЕННЯ ВИДУ $49 + 1$, $60 - 1$. АНАЛІЗ СХЕМИ ЗАДАЧІ. ОБЕРНЕНІ ЗАДАЧІ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКА

Мета: актуалізувати знання про утворення попереднього та наступного чисел; формувати вміння додавати та віднімати число 1 під час виконання дій з двоцифровими числами; продовжувати формувати вміння розв'язувати задачі на обчислення суми та невідомого доданка; розвивати обчислювальні навички; розвивати мовлення, логічне мислення учнів, графічні навички; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

1) Гра «М'яч по колу».

Діти передають м'яч одне одному, коли вчитель каже: «Стоп!» або зупиняє музику, дитина, в якій залишився м'яч, бере приклад зі «Скриньки прикладів» та розв'язує його.

2) Розв'язування віршованих задач.

- На полиці є п'ять книг,
Вітя взяв одну із них.
Хто б сказати із вас міг
Скільки ще лишилось книг? ($5 - 1 = 4$.)

- Зловив Васько наш вісім риб.
Одна з них раптом у воду — стриб.
Поміркуйте, рибок стільки
Залишилось у Василька? ($8 - 1 = 7$.)

- На траві біля хати
Метушаться цуценята.
Двоє білих, наче сніг,
Одне чорне — скільки всіх? ($2 + 1 = 3$.)

- У Наталочки в руці
Є чотири олівці,
А в її подружки Віри

Ось погляньте, теж чотири.
Полічіть-но всі оці
Кольорові олівці. ($4 + 4 = 8$.)

- Дві синиці гарні птиці,
На вербі сиділи,
Три подружки-щебетушки
До них прилетіли.
Скільки на вербі синиць?
Полічіть швиденько птиць. ($2 + 3 = 5$.)

- Киця й котик залюбки
Випікали пиріжки.
Киця з тіста п'ять зліпила,
Котик з снігу тільки два.
Скільки всіх, малечо мила,
Пиріжків кицюні з'їли? (5 .)

3. Каліграфічна хвилинка. Запис чисел 1, 10, 100

— Назвіть найменше натуральне число. Як воно зміниться, якщо поряд дописати 0? (Отримаємо число 10.)

Одиниця й нуль зустрілись,
Привітались подружились.
Стали цифри у рядок,
Мов зібралися в танок.

Повторення складу числа 10.

— Скільки десятків у числі 10? Яке число складається з 10 десятків?

4. Усне опитування. Повторення про компоненти додавання та віднімання

— Як називаються числа при додаванні? Як називається результат дії додавання?

— Яке число при додаванні зазвичай найбільше?

— З якою арифметичною дією пов'язана дія додавання? Що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок? Як обчислити невідомий доданок?

- Як називаються числа при відніманні? Як називається результат дії віднімання?
- Яке число в рівності на віднімання зазвичай найбільше?
- Зазвичай від'ємник більший чи менший за зменшуване?

5. Удосконалення вміння визначати невідомі компоненти додавання. Робота в групах

Доданок	17	8		8	9	13	19		
Доданок	2		4	10		5		7	5
Сума		18	19		19		8	19	17

Фізкультхвилинка

1. Актуалізація знань про утворення попереднього та наступного числа. Робота в парах

34	77	23	68		21			12	
50	81	67	43		19			22	
39	21	79	52		18			14	
13	74	23	90		13			16	
88	100	42	63		20			15	
					11			17	

2. Ознайомлення з випадками додавання та віднімання типу $49 + 1$, $60 - 1$ (с. 96, завдання 1)

— Порівняйте стовпчики прикладів. Поясніть виконання арифметичних дій.

$4 + 1 = 5$	$8 - 1 = 7$
$14 + 1 = 15$	$18 - 1 = 17$
$64 + 1 = 65$	$68 - 1 = 67$

— Поясніть за схемою додавання та віднімання $49 + 1$, $60 - 1$.

3. Первинне закріплення (с. 96, завдання 2)

Самостійне розв'язування прикладів за варіантами (рядок прикладів).

— Запишіть відповіді прикладів у порядку зростання.

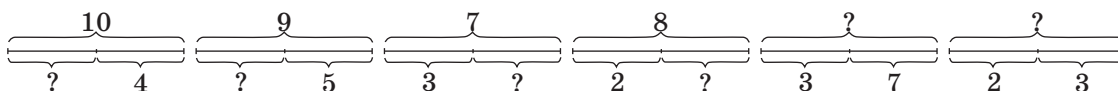
Фізкультхвилинка

Танцювальні вправи під пісеньку «Черепашка-аха» (<https://youtu.be/Q-SAeLwMg18>).

4. Актуалізація схематичного зображення арифметичних дій додавання і віднімання. Робота в парах

Діти отримують схеми. Визначають невідомий компонент. Користуючись шифром, викладають у ланцюжок потрібного кольору цеглинку конструктора LEGO.

Завдання

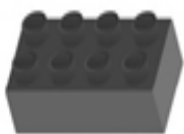

Шифр

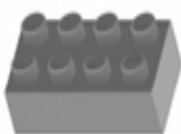
Зелений — невідомий перший доданок.
Жовтий — невідомий другий доданок.
Червоний — невідома сума.

Синій — невідоме зменшуване.
Оранжевий — невідомий від'ємник.
Блакитний — невідома різниця.

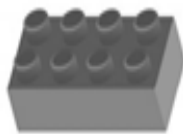
Виконане завдання

Жовтий

Зелений

Блакитний

Оранжевий

Червоний

Синій

5. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 96, завдання 3)

- Прочитайте задачі. Розгляньте схеми до них. Чим вони схожі й чим різняться?
- Що невідомо в кожній задачі?
- Складіть ще одну задачу за поданим сюжетом.
- Розв'яжіть задачу на вибір.

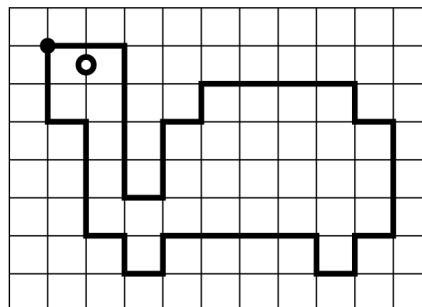
$$\left. \begin{array}{l} \text{Ф. для доросл. — 5 шт.} \\ \text{Ф. для дітей — 3 шт.} \end{array} \right\} ? \quad \left. \begin{array}{l} \text{Ф. для доросл. — 5 шт.} \\ \text{Ф. для дітей. — ?} \end{array} \right\} 8 \quad \left. \begin{array}{l} \text{Ф. для доросл. — ?} \\ \text{Ф. для дітей — 3 шт.} \end{array} \right\} 8$$

6. Удосконалення вміння вимірювати довжину відрізка та записувати її у вигляді простого іменованого числа (см) або складеного іменованого числа (дм, см) (с. 96, завдання 5)

7. Розвиток графічних навичок, уваги

Завдання на вибір. Малювання по клітинках або графічний диктант «Черепашка».

2 →	4 ↓	1 →	2 ↑	1 →	1 ↑
4 →	1 ↓	1 →	3 ↓	1 ←	1 ↓
1 ←	1 ↑	4 ←	1 ↓	1 ←	1 ↑
1 ←	3 ↑	1 ←	2 ↑		

— Чи знаєте ви, чому говорять: «Іде, немов черепаха»?

Цікавинка

Черепашки — істоти, що вважаються синонімом повільності та неквапливості. Вони в природі майже не мають ворогів, їм не потрібно ні на кого полювати, бо вони — рослиноїдні тварини. Тому рухаються на суші вони неквапливо. Але водні види черепах у своїй рідній стихії аж ніяк не такі повільні, як на суші, під час плавання вони можуть розвивати швидкість до 30–35 км/год.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Метод «Незакінчене речення»

- Урок навчив мене...
- Найцікавішим завдання на уроці було...
- У мене вийшло...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 96. ЧИСЛА 41–90. ЧИТАННЯ І ЗАПИС ЧИСЕЛ. ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ 1. ЗАДАЧА, ЯКА МІСТИТЬ ДВА ЗАПИТАННЯ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКА

Мета: закріпити вміння дітей виконувати додавання та віднімання типу $49 + 1$, $60 - 1$; удосконалювати вміння називати десятковий склад числа та представляти двоцифрові числа сумою розрядних доданків; продовжувати формувати вміння аналізувати та розв'язувати задачі різних типів; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, цікавість та шанобливе ставлення до декоративно-прикладної творчості свого народу.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок закріплення знань, умінь і навичок.

Освітні галузі: математична, громадянська та історична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

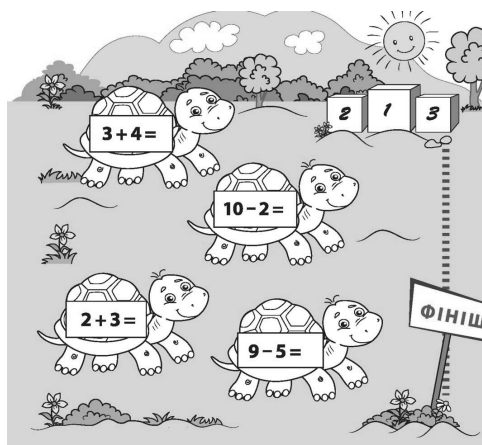
1) Розв'язування віршованих задач.

- На травичці біля хати
Метушаться цуценята:
Двоє білих, наче сніг,
Троє чорних. Скільки всіх? ($2 + 3 = 5$.)
- Зловив Василько наш вісім риб.
Три з них в воду раптом — стриб!..
Відповідайте, рибок скільки
Залишилось у Василька? ($8 - 3 = 5$.)
- По дорозі їжак біг,
Ніс дев'ять яблук на пиріг.
Одне впало, покотилось.
Скільки яблук залишилось? ($9 - 1 = 8$.)
- Сім цукерок Толя мав.
Дві цукерки мамі дав.
Дві — малій сестричці Олі.
Залишилось скільки в Толі? ($7 - 2 - 2 = 3$.)
- У Оксаночки в руці є чотири олівці.
А в її подружки Віри
Ось погляньте, ще чотири.
Полічіть-но всі оці кольорові олівці! ($4 + 4 = 8$.)
- В буслів вивелись малята,
Довгоногі бусленята.
Два для тата, два для мами.
Скільки всіх з батьками? ($2 + 2 + 2 = 6$.)

2) Вправа «Арифметичні перегони». Робота в парах.

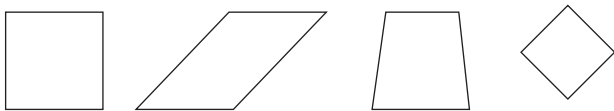
Завдання. Черепашки вирішили позмагатися. Обчисліть приклади й визначте, хто з черепашок посів призові місця. Виграє в перегонах та, що має найбільше число-відповідь. Далі місця визначають у порядку спадання.

— Проведіть лінії від трьох черепашок до цих місць. Розмалуйте переможців: перше місце — оранжевим кольором, друге — жовтим, третє — зеленим.

3. Геометрична хвилинка

— Назвіть фігури. Чи можемо об'єднати їх в одну множину? Яку множину отримаємо? (Чотирикутники.)

- Я — фігура особлива,
На всі сторони красива,
Не вузька і не широка,
Рівномірна на всі боки.
Всяк мене малює радо
І зовуть мене... (квадратом).

— Чим ця фігура відрізняється від інших? (У квадрата всі сторони рівні.)

— Яка — фігура утвориться, якщо від будь-якого чотирикутника відрізати 1 кут? (Отримаємо п'ятикутник.) Скільки в ньому сторін, вершин, кутів? (П'ять.)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел, що мають однакову кількість десятків та одиниць (11, 22, 33, 44, 55, 66, 77, 88, 99)

— Що позначає кожна цифра в записі цих чисел?

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань дітей про утворення двоцифрових чисел та їхній десятковий склад (с. 97, завдання 1)

— Скільки предметів на кожному малюнку?

— Запишіть ці числа. Що позначає кожна цифра в записі числа?

Запис чисел до нумераційної таблиці з поясненням їхнього десяткового складу.

2. Удосконалення вміння записувати двоцифрові числа. Робота з нумераційною таблицею (с. 97, завдання 2)

— Запишіть цифрами числа. Назвіть найменше число. Яке — найменше?

— Назвіть у кожному кількості десятків та одиниць. Розкладіть кожне число на суму розрядних доданків.

Вправа «Склади вежу»

— Розгляньте нумераційну таблицю. Визначте, чого в ній бракує. Складіть за відповідями кольорову вежу.

Десятки	Одиниці	Число
2		28
	7	47
	0	80
6		66
	5	35
9		91

Шифр

1 од.	Червоний
6 од.	Жовтий
8 од.	Синій
3 дес.	Оранжевий
4 дес.	Блакитний
8 дес.	Зелений

Відповідь

8 од.	Синій
4 дес.	Блакитний
8 дес.	Зелений
6 од.	Жовтий
3 дес.	Оранжевий
1 од.	Червоний

Вправа «Шифрувальник»

— Прочитайте числа від меншого до більшого. Запишіть числа у порядку зменшення та розшифруйте слово.

— Як ви його розумієте? Що це таке?

Шифр

82	48	68	41	54	59	77
о	к	а	м	т	н	а

Розшифроване слово

41	82	54	77	59	48	68
м	о	т	а	н	к	а

Лялька-мотанка — це один із найдревніших символів, що сотнями і навіть тисячами років супроводжував наших предків. Це лялька, яку мати виготовляла для своїх діточок зі старого одягу, не використовуючи голки. Усі деталі поєднували, обмотуючи нитками.

3. Уточнення знань дітей про ляльку-мотанку. Перегляд відео.

(Як зробити ляльку-мотанку. <https://youtu.be/ty7YG62Ccio>.)

Мотанка — прадавня традиція української ляльки. <https://youtu.be/C5RARnYpylI>)

4. Удосконалення обчислювальних навичок

1) *Самостійна робота. Розв'язування прикладів (с. 97, завдання 3, 1–3 стовпчики).*

2) *Збагачення знань дітей про ляльку-мотанку. Гра «Хто швидше?».*

Учитель показує приклад. Учні обчислюють його та показують відповідного кольору цеглинку. Той, хто підняв цеглинку найпершим, відкриває ключове слово, а вчитель повідомляє цікаву інформацію про ляльку-мотанку.

$$2 + 1 = 3$$

ОБЕРІГ	ХРЕСТ
Лялька-мотанка — українська народна лялька та оберіг. Перші ляльки-мотанки з'явилися ще 5000 років тому. Створюючи ляльку, жінка вкладає у неї щирі почуття. Тому вважається, що лялька має сильну енергетику і здатна оберігати як окрему людину, так і всю оселю	Виготовляючи ляльку, обличчя їй не робили, залишали чистим або намотували хрест із ниток, що символізував сонце

$$3 + 4 = 7$$

ПОКОЛІННЯ	ЖІНКА
Ляльки-мотанки передавали із покоління в покоління, від матері до дитини, тому деякі до нас дійшли через багато років	Ляльок виготовляли жінки. У давнину мотанки були тільки жіночої статі

$$4 - 3 = 1$$

НОЖИЦІ	ЩАСТЯ
Для виготовлення мотанки тканину рвали на шматки, не використовували ані ножиць, ані голок	Мотанки робили на щасливу долю, на міцне здоров'я чи достаток в оселі

— Чи зацікавила вас ця інформація? Чи хотіли б ви мати таку ляльку? А навчитися її виготовляти?

— Які б почуття, побажання ви в неї вклали?

Фізкультхвилинка

Замок на дверях тут висить.

(Швидко з'єднують пальці в «замок» та роз'єднують.)

Хто б зміг його нам відчинить?

— Потягнули!

(Пальці зчеплені, потягують пальці, не розчеплюючи їх.)

— Покрутили!

(Совають зчепленими пальцями від себе до себе.)

- Постукали! (Пальці залишаються «у замку», стукають основами долоней одна об одну.)
- Ї відчинили! (Розчеплюють пальці.)

5. Формування вміння розв'язувати задачі

1) Творча робота над задачею.

— Поставте всі можливі запитання до умови задачі. Розв'яжіть їх усно.

Умова: «Оленка виготовила 4 ляльки-мотанки, а Наталка — 5 ляльок-мотанок».

— Як ви вважаєте, чи можна було купити ляльки-мотанки в магазині?

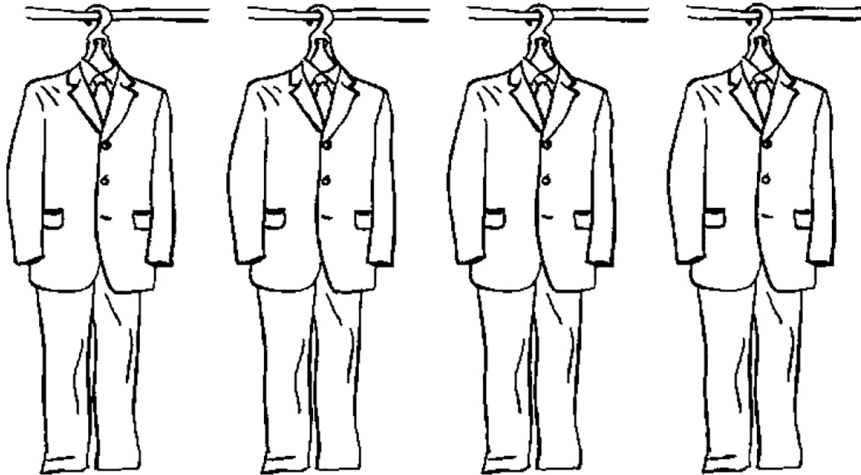
2) Аналіз та розв'язування задачі з двома послідовними запитаннями (с. 97, завдання 4).

— Чи можливо дати відповідь на друге запитання задачі, не дізнавшись відповідь на перше запитання?

$$\begin{array}{l}
 1\text{-й день} - 10 \text{ к.} \\
 2\text{-й день} - ?
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{l} 1\text{-й день} - 10 \text{ к.} \\ 2\text{-й день} - ? \end{array}} \right\} 14 \text{ к.}
 \qquad
 \begin{array}{l}
 1\text{-й день} - 10 \text{ к.} \\
 2\text{-й день} - 4 \text{ шт.}
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{l} 1\text{-й день} - 10 \text{ к.} \\ 2\text{-й день} - 4 \text{ шт.} \end{array}} \right\} \text{ на ?}$$

6. Логічна задача

— Розфарбуйте, які костюми продали наступного дня. Тоді продали костюмів у клітинку не більше 3 і не менше 1, а костюмів синього і коричневого кольору — однакову кількість.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я повторив(ла)..., навчився(лася)...
- Складно було...
- Легко вдалося...
- Мене зацікавило...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 97. ЧИСЛА 41–90. ТАБЛИЦЯ «СОТНЯ».

ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

Мета: актуалізувати знання учнів про числа в межах сотні; формувати обчислювальні навички, уміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння, добирати короткий запис до задачі; закріплювати вміння називати довжину відрізка у вигляді простого або складеного іменованого числа; розвивати логічне мислення; виховувати естетичні почуття, вміння помічати прекрасне навколо.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвінок дав сигнал: до праці мерщій!
 Ти всі перешкоди здолати зумій!
 Працею наполегливо, швидко, старанно,
 Щоб жодна хвилинка не втратилась марно.

2. Усні обчислення

1) *Вправа «Потяг». Розв'язування «ланцюжка» прикладів.*

2) *Гра «Хто швидше?». Робота в парах.*

— У кожному рядку обведіть лише ті приклади, що дають у результаті зазначене число.

①	$8 - 7$	$1 + 2$	$3 - 2$	$4 - 1$	$3 - 3$
②	$1 + 3$	$5 - 2$	$6 - 4$	$4 - 2$	$7 - 6$
③	$6 - 3$	$2 + 2$	$2 + 1$	$4 - 2$	$7 - 3$
④	$2 + 3$	$3 + 1$	$2 + 2$	$9 - 5$	$7 - 2$
⑤	$2 + 3$	$4 + 2$	$8 - 3$	$7 - 1$	$8 - 4$
⑥	$9 - 4$	$8 - 2$	$4 + 3$	$3 + 5$	$2 + 4$
⑦	$9 - 2$	$5 + 3$	$6 + 2$	$10 - 4$	$4 + 3$
⑧	$5 + 3$	$9 - 4$	$2 + 6$	$10 - 2$	$4 + 1$
⑨	$10 - 3$	$6 + 3$	$5 + 5$	$8 + 1$	$2 + 7$
⑩	$7 + 3$	$5 + 6$	$6 + 4$	$1 + 8$	$8 + 2$

3. Усне опитування

— Як називаються числа, що записують одною цифрою? двома цифрами?

— Що в двоцифровому числі позначає цифра, що стоїть на першому місці ліворуч? на другому місці?

— Яке число містить 1 десяток і 4 одиниці? 2 десятки і 4 одиниці? 3 десятки і 4 одиниці? 4 десятки і 4 одиниці?

— Скільки десятків і одиниць у числі: 18, 13, 23?

— Назвіть наступне число до числа 15; попереднє число до числа 15. Як отримати наступне число до даного? попереднє число?

— Назвіть «сусідів» числа 19. Яке попереднє до нього число? Яке наступне?

— Як отримати число 16? (Необхідно до 10 додати 6.)

— Як отримати число 5? (Слід до попереднього до нього числа 4 додати 1. Або: від наступного до нього числа 6 відняти 1.)

— Чи можна такий самий спосіб застосовувати для утворення числа 16? (Так, потрібно до попереднього до нього числа 15 додати 1. Або: від наступного до нього числа 17 відняти 1.)

— Назвіть можливі способи утворення числа 38; числа 55...

4. Математичний диктант

- Запишіть через кому числа: сорок шість, дванадцять, вісім, тридцять три, шістдесят. Підкресліть однією рисою десятки, двома рисками — одиниці.
- Запишіть числа, що містять: 4 десятки і 8 одиниць; 5 десятків; 2 десятки і 7 одиниць; 2 одиниці; 1 десяток і 8 одиниць.
- Запишіть «сусідів» чисел: 39, 17.
- Замініть число 63 сумою десятків і одиниць.
- Обчисліть значення суми, якщо перший доданок 90, а другий — 7.
- Обчисліть другий доданок, якщо перший доданок 10, а значення суми 16.

5. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 3

— Яка зараз пора року? Який місяць? Який цей місяць по порядку в році? (Третій.)

- Повторення елементів цифри 3, їхніх особливостей. (Верхній елемент менше, ніж нижній.)
- Прописування: \sphericalangle 3 \sphericalangle 3

6. Геометрична хвилинка. Уточнення поняття про об'ємні геометричні фігури

— Яку геометричну фігури писали разом з цифрою 3? Чи можемо ми сказати, що вони «дружать» одне з одним? Доведіть свою думку. (Так, тому що трикутник має всього по 3: сторони, кути, вершини.)

— Трикутник — це плоска чи об'ємна геометрична фігура? (Плоска.) Чи знаєте ви, як називається об'ємна геометрична фігура, що має сторони-трикутники? (Призма.)

Демонстрування призми вчителем.

Фізкультхвилинка

Відеофізкультхвилинка «Весняна» (<https://youtu.be/HkPFc4JK8Qo>).

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань нумерації чисел у межах 100

Знов починається весна!..
Знов починаються дива...
Гріє землю сонечко,

Ніжно примовляє:
Прокидайтесь, квіточки,
День весну стрічає!

1) Робота з нумераційною таблицею. Практична робота в парах.

— Які числа закрито квіточками? Назвіть сусідів цих чисел. Замініть ці числа сумою розрядних доданків.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53		55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66		68	69	70
	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88		90
91	92	93		95	96	97	98	99	100

2) Робота за підручником (с. 98, завдання 1–3).

2. Розвиток обчислювальних навичок (за матеріалом підручника, с. 98, завдання 4)

— Розв'яжіть приклади та прочитайте весняний віршик.

ОСЬ ІДЕ ВЕСНА ...

Ось іде весна $13 + 4$ (ланами),
Перелогами, лісами.
Де не ступить — з-під землі
Лізуть $18 - 8$ (паростки) малі.

Як опустить вниз $10 + 5$ (правицю) —
Зеленіє скрізь травиця.
Як лівицю підведе —
Всюди листя молоде.

На берізку гляне зблизька —
У $5 + 3$ (сережках) вся берізка,
До верби підійде — ба! —
В білих $3 + 7 + 1$ (котиках) верба.

А як здійме руку $12 - 1 - 10$ (вгору)
До блакитного простору —
З кожним помахом руки
 $5 + 2 + 1$ (Линуть) з вирію пташки.

Розквітають в луках квіти,
Зеленіють в лісі віти.
Все зелене, $16 - 6 - 1$ (молоде)...
За весною літо йде!

Наталя Забіла

Шифр

1	8	9	10	11	15	16	17
вгору	сережках	молоде	паростки	котиках	правицю	линуть	ланами

Фізкультхвилинка

Вітер залетів у гай.
Ти дерева не гойдай, (Рухають руками з боку в бік.)
Дуже гілки не клони,
Щоб не тріснули вони. (Рухають руками вниз — уверх, не згинаючи пальців.)
В небі пташечка летіла,
На галявину присіла, (Махають руками-«крилами».)
Посиділа, відпочила,
Й до гніздечка полетіла. (Притискають долоні до себе.)

3. Формування вмінь розв'язувати задачі (с. 98, завдання 5)

1) Аналіз задачі.

— Що придбали для школи? Скільки волейбольних м'ячів придбали? Скільки баскетбольних м'ячів придбали? Яке запитання задачі? Як дізнатися, на скільки одне число більше за інше?

— Що позначає число 14? 10? Якою арифметичною дією буде розв'язуватися задача?

2) Добирання короткої умови до задачі.

— Визначте, яка коротка умова відображає зміст задачі. Доведіть свою думку.

Волейбольні — 14 м. } ?
Баскетбольні — 10 м. }
Волейбольні — 14 м.
Баскетбольні — 10 м.
Волейбольні — 14 м. } на ?
Баскетбольні — 10 м. }

3) Самостійне розв'язування задачі.

4. Закріплення вміння вимірювати довжину відрізка і подавати результат вимірювання двома способами

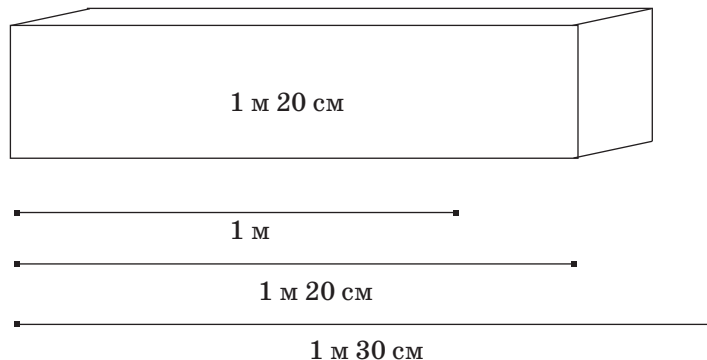
1) Робота за підручником (с. 98, завдання 6).

— Виміряйте довжину смужки. Відповідь запишіть у сантиметрах; у дециметрах і сантиметрах.

2) Додаткове завдання.

Довжина ящика 1 дм 2 см. Яка гімнастична палка вміститься в ящик?

Визначте довжини гімнастичних палок (1 м, 1 м 20 см, 1 м 30 см), назвіть результат вимірювання і довжину ящика двома способами: в сантиметрах; у сантиметрах і дециметрах. Порівняйте довжину кожної палки із довжиною ящика. Поміркуйте, чи може бути інший варіант розв'язку. Зробіть висновки.

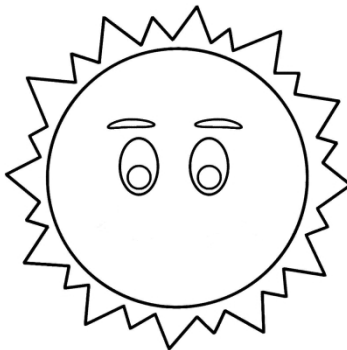

5. Розв'язування логічної задачі

— Навесні дуже часто садять нові дерева. Допоможіть визначити, скільки посадили берез, тополь та кленів, якщо відомо, що берез було більше, а всього посадили 5 дерев.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Що нового дізналися на уроці?
- Чи легко було засвоїти новий матеріал?
- Які труднощі виникали?
- Позначте свій настрій наприкінці уроку на сонечку.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 98. ЧИСЛА 91–100. СОТНЯ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА НА ОСНОВІ ЗНАННЯ ДЕСЯТКОВОГО СКЛАДУ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

Мета: закріпити знання про нумерацію чисел першої сотні, розуміння утворення попереднього та наступного числа; ознайомити з утворенням трицифрового числа — 100; удосконалювати розуміння поняття «числа (якого?)... десятка»; формувати вміння представляти числа у вигляді суми розрядних доданків; удосконалювати навички розв'язування задач; розвивати обчислювальні навички, логічне мислення; виховувати цікавість до математичних явищ, старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-дослідження.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок.
Починаємо урок.
Працюватимемо старанно,
Щоб почути у кінці,
Що у нашій першій класі
Діти — просто молодці!

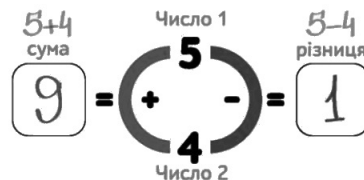
2. Усні обчислення

1) *Гра «Математичний м'яч». Додавання та віднімання вивчених видів.*

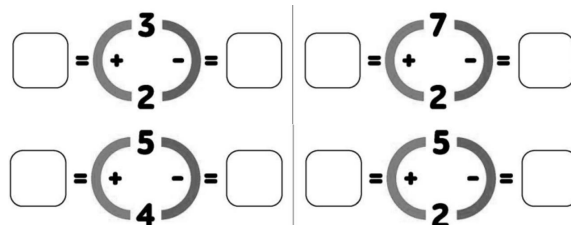
2) *Вправа «Математична головоломка».*

— У кожному завданні розв'яжіть дві рівності.

Зразок

Зразок завдання:

3. Усне опитування

— Назвіть числа від 51 до 63 у порядку зростання. На скільки в цьому ряді кожне наступне число більше за попереднє? На скільки попереднє число менше, ніж наступне?

— Назвіть наступне число до числа: 18 (15, 69, 8, 93, 60...).

— Назвіть попереднє число до числа: 11 (56, 84, 40, 68...).

— Назвіть «сусідів» числа 59 (84, 70...).

— Що означає додати 1? (Отримати наступне число.) Що означає відняти 1? (Отримати попереднє число.)

— Назвіть числа шостого десятка. Що в них спільного? На скільки кожне наступне число більше? На скільки попереднє число менше?

— Назвіть числа, що містять 6 десятків. Чим вони відрізняються? На скільки наступне число більше? На скільки попереднє число менше?

— Назвіть числа, що містять 3 одиниці. На скільки наступне число більше? На скільки попереднє число менше?

— Назвіть числа, більші за 35, але менші, ніж 43. Визначте десятковий склад чисел 48, 50, 52.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 99

— Назвіть найбільше двоцифрове число. Що позначає цифра 9 у записі цього числа?

5. Мотивація навчальної діяльності

— Назвіть найменше одноцифрове число, найменше двоцифрове. А чи знаєте ви, що в математиці існують і трицифрові числа, і чотирицифрові тощо. Чи можете ви назвати найменше трицифрове число? Сьогодні ми з ним ознайомимось. Дізнаємось, як воно утворилося, та розглянемо його склад.

Фізкультхвилинка

Ось на дудочці ми граєм:
Ду-ду-ду, ду-ду-ду!
На лужку зайці у танці:
Ду-ду-ду, ду-ду-ду!
Граєм ми на балалайці:
Тренді-брень, тренді-брень!
На лужку зайці у танці:
Тренді-брень, тренді-брень!
А тепер на барабані:
Бум-бум-бум! Тра-та-та!
Косоокі всі навтьоки
По кущах та по кущах.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань учнів про утворення наступного числа (с. 99, завдання 1)

2. Дослідження. Утворення числа 100 (с. 99, завдання 2)

— Розгляньте малюнок і поясніть, як утворилася сотня.

— Скільки десятків у числі 100?

— Скількома цифрами записується це число? Поясніть, що позначає кожна цифра в записі цього числа.

3. Удосконалення розуміння поняття «числа (якого?) ... десятка»

1) Виконання завдання підручника (с. 99, завдання 3).

2) Робота в парах.

Учні отримують завдання написати числа одного з десятків. *Наприклад:* запишіть числа п'ятого (сьомого, третього) десятка.

3) Гра «Подай сигнал». Робота з конструктором LEGO.

Учитель називає число. Учні визначають, до якого десятка належить це число, та показують цеглинку відповідного кольору. Наприклад, для числа 37 (четвертий десяток) потрібно показати зелену цеглинку, а для числа 72 (восьмий десяток) — жовту.

Шифр

Синій	Блакитний	Зелений	Оранжевий	Жовтий	Червоний
Перший десяток	Другий десяток	Четвертий десяток	Шостий десяток	Восьмий десяток	Десятий десяток

4. Дослідження зміни числа від зміни місця розташування цифри

1) *Колективна робота за підручником (с. 99, завдання 4).*

2) *Робота в парах. Гра «Фокусники».*

— Чи бували ви в цирку? Пригадайте, як фокусник показує різні фокуси. Він може покласти до шляпи квіточку, а витягти звідти кролика. Побудемо і ми трошечки фокусниками.

Один учень записує будь-яке двоцифрове число, називає його та десятковий склад. Інший записує число з цими самими цифрами, міняючи їх місцями. Називає утворене число та його десятковий склад.

Наприклад. Число 56 — 5 десятків 6 одиниць, число 65 — 6 десятків 5 одиниць.

Фізкультхвилинка

КАРЛСОН

Карлсон в клас наш прилетів

(Сидячи за партами, піднімають руки.)

І за мою парту сів.

(Крутять ними над головою.)

Ми з ним привіталися

(Із сусідом по парті декілька разів.)

Й трішечки погратися.

(Граються «в ладусі».)

5. Формування вмінь розв'язувати задачі

1) *Колективне розв'язування задачі із записом у зошит (с. 99, завдання 5).*

Груші — 5 ящ. }
Яблука — ? } 15 ящ.

2) *Робота в групах.*

— Доберіть до кожної задачі короткий запис. Розв'яжіть задачі. Чим вони схожі? Чим відрізняються?

- У Карлсона 6 банок з вишневим варенням і 10 банок з малиновим. Скільки всього банок з варенням є в Карлсона?
- У Карлсона декілька банок з вишневим варенням і 10 банок з малиновим. Усього він нарахував 16 банок. Скільки банок з вишневим варенням є в Карлсона?
- У Карлсона є 16 банок з варенням. У Карлсона декілька банок з вишневим варенням і 10 банок з малиновим. Скільки банок з вишневим варенням є в Карлсона?
- В Карлсона 6 банок з вишневим варенням і 10 банок з малиновим. Якого варення у Карлсона більше і на скільки?

Задача ____	Задача ____	Задача ____	
Вишн.— 6 б. } Малин.— 10 б. } ?	Вишн.— ? } Малин.— 10 б. } 16	Вишн.— 6 б. } Малин.— ? } 16	Вишн.— 6 б. } Малин.— 10 б. } на ?
Розв'язання	Розв'язання	Розв'язання	Розв'язання
Відповідь:	Відповідь:	Відповідь:	Відповідь:

6. Уточнення поняття «сума розрядних доданків» (с. 99, завдання 6)

— Запишіть, вставляючи пропущені числа.

$$58 = 50 + \square$$

$$66 = \square + 6$$

$$21 = \square + \square$$

$$87 = 80 + \square$$

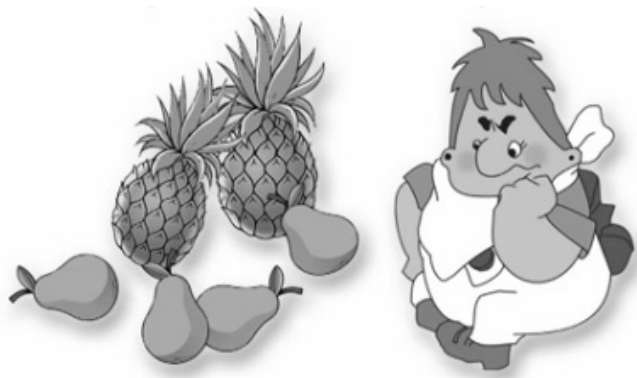
$$15 = \square + 5$$

$$49 = \square + \square$$

— Чи корисну їжу любить Карлсон? Що можемо порадити Карлсону вживати, щоб їжа приносила користь організму?

7. Логічна вправа

- Які фрукти може з'їсти Карлсон, якщо він пообіцяв Малюкові з'їсти тільки 3 штуки?

8. Удосконалення обчислювальних навичок. Робота в парах. «Арифметична розмальовка»

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Розкажіть про свою роботу на уроці за схемою.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 99. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ СОТНІ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

Мета: актуалізувати знання дітей про порівняння чисел; учити порівнювати двоцифрові числа, а також числа 100 з числами в межах сотні; формувати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі; розвивати в учнів образне мислення в ході виконання завдань з геометричним змістом; розвивати варіативне мислення в ході добирання чисел та знаків арифметичних дій для отримання істинних рівностей і нерівностей; виховувати товариськість, старанність.

Обладнання: картки для групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Всі старанно попрацюєм,
Помилка не буде, факт!
І уважно помудруєм,
Щоб мати добрий результат.

2. Усні обчислення

1) *Повторення вивчених випадків додавання та віднімання. Гра «Математичний футбол».*

2) *Вправа «Математичний потяг». Розв'язування «ланцюжка» прикладів.*

3. Каліграфічна хвилинка. Запис чисел п'ятого десятка

— Яке число віз останній вагончик потяга? Яке число отримаємо, якщо візьмемо 4 десятки? Назвіть числа, що у своєму складі мають 4 десятки. Запишіть їх. Числа якого десятка ви записали?

Запис: 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49.

Фізкультхвилинка

Забавлялись зайченята,

Виглядаючи маму і тата.

Ось так лапку до лапки.

Ось так шапку до шапки.

Ось так — вусом потрусили.

Так-так-так!

(Підводяться, руки піднімають угору.)

(Руки на поясі, повертаються праворуч — ліворуч.)

(Плескають у долоні.)

(Руки піднімають до голови.)

(Хитають головою.)

(Стрибають на місці.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення вміння порівнювати числа першої сотні

1) Уточнення теоретичних знань.

— Що означає порівняти два числа? *(Потрібно визначити, яке число більше або менше.)*

— Яким способом це можна зробити? *(Утворюючи пари, за розташуванням у числовому ряду, на основі знання складу числа.)*

— Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше іншого? *(Необхідно від більшого відняти менше.)*

2) Гра «Покажи цеглинку».

Учитель називає два кольори. Діти визначають більше *(або менше — за умовою вчителя)* число та користуючись шифром кольорів показують відповідну цеглинку.

Наприклад, шифр кольорів такий: зелений — 35, жовтий — 62, оранжевий — 70, червоний — 87, блакитний — 19, синій — 91. Учитель називає кольори зелений — оранжевий *(числа 35 і 70)*. За умови «Покажи більше число» діти повинні показати оранжеву цеглинку, якщо потрібно показати менше число — діти піднімають зелену цеглинку.

3) Ознайомлення з порівнянням двоцифрових чисел та числа 100 (с. 100, завдання 1–2).

4) Порівняння виразу та числа. Самостійна робота (с. 100, завдання 3).

5) Гра-естафета «Хто швидше?». Робота в групах.

Потрібно якнайшвидше поставити знаки порівняння, передаючи картку із завданням по колу в групі.

Зразки завдань

$74 \square 70$

$73 \square 17$

$36 \square 63$

$43 \square 40$

$97 \square 91$

$18 \square 8 + 2$

$9 \square 93$

$12 \square 100$

$27 \square 72$

$73 \square 70$

$53 \square 55$

$95 \square 45$

$91 \square 95$

$50 \square 55$

$38 \square 83$

$9 \square 90$

$20 \square 23$

$73 \square 79$

$33 \square 100$

$62 \square 100$

$100 \square 65$

$34 \square 100$

$89 \square 90$

$54 \square 15$

$19 \square 16$

Фізкультхвилинка

Тут трава росте висока,
Тут стежинька вузька.
Вище руки, вище ноги —
Не проста у нас дорога.
А тепер ідемо боком —
Із підскоком, із підскоком.
Походили на носочках,
А тоді на п'ятах.
Випростали добре спину
І звели лопатки.

2. Закріплення логічного способу порівняння математичного числа та математичного виразу.

Робота в парах

— Вставте пропущені знаки арифметичних дій.

$15 \square 10 < 15$

$17 \square 4 < 17$

$17 \square 1 > 7$

$14 \square 2 > 14$

$19 < 19 \square 1$

$7 > 7 \square 7$

$19 > 19 \square 7$

$19 > 19 \square 3$

$10 \square 2 < 10$

$15 < 15 \square 1$

$10 > 10 \square 3$

$15 \square 3 > 15$

$19 \square 5 < 19$

$19 \square 1 > 19$

$18 > 18 \square 3$

$13 \square 3 > 3$

$19 > 19 \square 3$

$18 > 18 \square 10$

$15 \square 3 < 15$

$16 \square 2 < 16$

$15 \square 4 < 15$

$17 \square 1 > 17$

$16 > 10 \square 3$

$17 < 17 \square 2$

$19 > 19 \square 7$

— Назвіть пропущені знаки арифметичних дій.

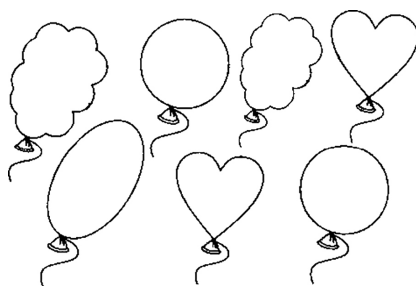
3. Удосконалення вміння розв'язувати задачі (с. 100, завдання 4)

1) **Аналіз задачі.**

2) **Самостійне розв'язування задачі.**

4. Розв'язування логічних задач

- Мама купила 7 кульок червоного, зеленого та синього кольору. Червоних кульок було менше, ніж зелених та синіх разом. А синіх та зелених порівну. Скільки кульок кожного кольору купила мама? Розмалуйте кульки, що купила мама.
(3 (червоні) + 4 (зелені та сині, по 2) = 7.)

- Розмалуйте кульки 4 кольорами: жовтим, червоним, зеленим, синім, так, щоб жовтих, червоних і зелених було порівну. ($2 + 2 + 2 + 1 = 7$.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Метод «Незакінчене речення»

- Урок навчив мене...
- Найцікавішим завданням на уроці було...
- У мене вийшло...
- Я тепер знаю...

Вправа «Візочок знань»

— Що ви поклали у свій візочок знань сьогодні на уроці?

Порівняння чисел
Розв'язування задач
Логічні вправи
Робота в парах і групах

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 100. ОДИНИЦІ ДОВЖИНИ. МЕТР. СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ОДИНИЦЯМИ ДОВЖИНИ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ, ШИРИНИ, ВИСОТИ ПРЕДМЕТІВ. ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

Мета: актуалізувати знання про вивчені одиниці вимірювання довжини; ознайомити з новою одиницею вимірювання довжини — метром; учити подавати просте іменоване число (см) складеним (дм см); учити додавати і віднімати іменовані числа; удосконалювати вміння обчислювати значення сум зручним способом; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення учнів; виховувати почуття гордості за рідну країну, стимулювати пізнавальний інтерес.

Обладнання: моделі сантиметра та дециметра, стрічки, картки для групової роботи, конструктор LEGO, телевизор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича, громадянська та історична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Клас готовий працювати?
Додавати й віднімати,
Числа й вирази рівняти,
Вчасно руку піднімати,

Щоб складну задачу розв'язати.
Проспівав дзвінок —
Починається урок.

2. Усні обчислення

1) Гра «Математичний футбол».

2) Гра «У магазині».

3. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 1, 10, 100

— Розкажіть, який розряд позначає цифра 1 у кожному числі.

— Як утворили кожне з чисел?

4. Актуалізація знань про вивчені міри довжини — сантиметр та дециметр

$$10 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$5 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \square \text{ см}$$

$$10 \text{ дм} = \square \square \square \text{ см}$$

$$40 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$18 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$100 \text{ см} = \square \square \text{ дм}$$

$$7 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$$

$$23 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

5. Проблемне запитання. Мотивація навчальної діяльності

— Петрик з мамою прийшли до магазину. Мама сказала Петрикові, що їм потрібно купити 200 см тканини. Петрик-першокласник знає міри довжини сантиметр та дециметр, інструмент для вимірювання — лінійку та вважає, що продавчиням буде складно відміряти таку довжину тканини. А ви як вважаєте? Можливо, існує якась інша міра довжини, більша за сантиметр та дециметр? Чи чули ви про неї?

— Так, дійсно. Існує більша міра довжини, а називається вона — метр. З цією мірою ми сьогодні ознайомимося, а також будемо вдосконалювати свої вміння у додаванні та відніманні двоцифрових чисел і розв'язуванні задач.

Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти.
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз.
На сусіда подивись.
Руки вгору, руки в боки.

Вище руки підніміть.
А тепер їх опустіть.
Плигніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Практична робота. Робота в групах

Учням дають стрічку завдовжки 1 метр. Завдання: за обмежений час визначити довжину стрічки у сантиметрах та дециметрах, користуючись моделями сантиметра та дециметра.

— Чи встигли ви виконати завдання? Чи легко вам працювалося? Чому? (*Довжина стрічки була дуже довга.*)

Висновок. Отже, ми довели, що в нашому житті потрібна більша міра довжини, ніж сантиметр та дециметр. Вона людством визначена вже давно — це метр.

2. Ознайомлення з метром (с. 101, завдання 1)

За ілюстраціями діти визначають числове значення метра та записують у зошит.

$$1 \text{ м} = 100 \text{ см}$$

$$100 \text{ см} = 1 \text{ м}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} = 100 \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

$$10 \text{ дм} = 1 \text{ м}$$

$$100 \text{ см} = 10 \text{ дм} = 1 \text{ м}$$

3. Усвідомлення практичного значення використання міри довжини — метр

1) Робота за ілюстраціями (будинок, спортивний майданчик, сувої полотна, вулиця).

— Назвіть об'єкти, довжину яких зручно вимірювати міркою 1 м.

— Наведіть свої приклади таких об'єктів.

2) Усвідомлення практичного застосування різних мір довжини (см, дм, м). Робота з цеглинками LEGO.

Учитель називає об'єкти навколишнього світу. Учні повинні підняти відповідний колір цеглинки, що відповідає зручній мірі вимірювання довжини для цього об'єкта.

Шифр. Сантиметр — синій. Дециметр — оранжевий. Метр — зелений.

Об'єкти: футбольне поле (*м*), зошит (*дм*), будинок (*м*), ручка (*дм*), гумка (*см*), висота паркану (*м*), альбом (*дм*), скріпка (*см*), висота дерева (*м*).

4. Формування вміння подавати просте іменоване число (см) складеним (дм см) (с. 101, завдання 3)

Зразок коментування. 15 см потрібно подати в дециметрах і сантиметрах; дециметрів буде стільки, скільки десятків у числі 15, — 1 дециметр; сантиметрів буде стільки, скільки одиниць у числі 15, — 5 сантиметрів; 15 см = 1 дм 5 см...

Фізкультхвилинка

Фізкультвправи — у пошані,
Їх ми дуже любимо,
За хвилину відпочинем
І знання черпати будемо.
Руки вгору, руки вниз.
Сядь, устань і повернись.
Руки в боки й нахились
Вправо, вліво і вклонись.
Ноги трішки ти зігни
Й навприсядки походи.
Потім млин зроби руками.
Хай цей день щасливим стане.

5. Удосконалення вміння розв'язувати задачі, використовуючи вивчену міру довжини

1) Усне розв'язування задач.

- Висота будинку — 6 метрів, а школи — на 11 метрів більша. Яка висота школи?
- Глибина річки — 12 метрів, а озера — на 10 метрів менша. Яка глибина озера?
- Ширина вулиці — 6 метрів, а дороги — 16 метрів. На скільки метрів вулиця вужча, ніж дорога?

2) Самостійна робота (с. 101, завдання 2).

6. Удосконалення обчислювальних навичок. Робота в групах

— Розв'яжіть ланцюжки прикладів та дізнайтеся цікаві факти про Україну.

1-ша група. Найбільше гірське озеро в Україні знаходиться в Карпатах. Воно має назву Синевир. Найбільша його глибина дорівнює... 22 м, що більше, ніж глибина Азовського моря (14 м).

$$\boxed{96 - 41} \rightarrow \boxed{\square + 3} \rightarrow \boxed{\square - 46} \rightarrow \boxed{\square + 10} \rightarrow \boxed{\square}$$

2-га група. Пам'ятник природи та археології національного значення, що не має аналогів в Європі, розташований поблизу села Урич на Львівщині, на лівому схилі долини ставка Урічанка. Тут, у лісі, підносяться величні обривисті скелі — Урицькі скелі — висота яких досягає... 50 м.

$$\boxed{74 - 40} \rightarrow \boxed{\square + 5} \rightarrow \boxed{\square + 40} \rightarrow \boxed{\square - 29} \rightarrow \boxed{\square}$$

3-тя група. Один з найкрасивіших водоспадів України — водоспад Шипіт — розташований у глибокій ущелині річки Пилипець Карпатського регіону. Струмені води водоспаду зриваються з висоти... 14 м.

$$\boxed{61 + 5} \rightarrow \boxed{\square + 13} \rightarrow \boxed{\square - 20} \rightarrow \boxed{\square - 45} \rightarrow \boxed{\square}$$

4-та група. Найдовший у світі музичний інструмент — українська трембіта. Довжина її сягає... 3 м.

$$\boxed{30 + 40} \rightarrow \boxed{\square + 23} \rightarrow \boxed{\square - 50} \rightarrow \boxed{\square - 40} \rightarrow \boxed{\square}$$

5-та група. Найширша вулиця України знаходиться у столиці нашої держави — місті Київ. Це головна вулиця міста — Хрещатик. Її ширина... 75 м.

$$\boxed{95 - 40} \rightarrow \boxed{\square - 33} \rightarrow \boxed{\square - 12} \rightarrow \boxed{\square + 65} \rightarrow \boxed{\square}$$

7. Уточнення знань про використання лінійки для вимірювання довжини відрізків (с. 101, завдання 4)

8. Розв'язування логічної задачі (с. 101, завдання 5)

— Визначте вагу боксерів за малюнком підручнику. (Вага Романа — 55 кг, а Дмитро важить 53 кг.)

Додаткові запитання. На скільки менше важить боксер Дмитро? Яку цифру покажуть ваги, якщо боксери Роман та Дмитро стануть на них одночасно? Скільки важить боксер Максим, якщо він важчий за Дмитра, але легший за боксера Романа? (54 кг.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

— Продовжте речення: «Знаю... Можу... Навчився(лася) краще... Потренуюся ще... Мене зацікавило... Розкажу батькам про...».

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 101. ВАРТІСТЬ. ГРИВНЯ І КОПІЙКА. ДІЇ З ІМЕНОВАНИМИ ЧИСЛАМИ. ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

Мета: формувати в учнів уявлення про вартість товарів; ознайомити з мірами вартості — гривня, копійка; формувати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; формувати вміння додавати і віднімати числа в межах 20 без переходу через десяток; розвивати варіативне, логічне мислення учнів; виховувати відповідальне ставлення до грошей, заощадливість.

Обладнання: набори іграшкових грошей, картки для групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

— Ви, звісно, буваєте в магазинах. І, напевне, просили батьків купити вам щось... Іноді вони погоджувалися з вами, а іноді не задовольняли ваші прохання. Чому? Товари, що продають у магазинах, коштують грошей. Якщо в батьків є достатньо коштів, то вони задовольняють вашу просьбу. Якщо ж ні, покупку відкладають. Сьогодні ви ознайомитесь із важливою для людини величиною — вартістю.

— Ми віднесли продукти, що хочемо купити, на касу, там нас буде обслуговувати касир або продавець. Як ви вважаєте, які головні вміння (*знання*) повинен мати продавець (*касир*)? (*Уміння добре рахувати.*) А чи повинен добре рахувати покупець? Навіщо?

— Сьогодні ми побуваємо в магазині, тож повправляймося в усних обчисленнях.

3. Усні обчислення. Робота в групах. Розв'язування кругових прикладів

$7 + 10$	$14 - 2$	$13 + 2$	$17 + 2$	$10 + 3$	$18 - 5$
$19 + 1$	$15 + 1$	$20 - 1 - 1$	$16 + 1 - 10$	$13 + 1$	$12 - 2$

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 100

— Назвіть найменше трицифрове число.

— Дайте йому характеристику.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з поняттям «вартість»

1) Вправа «Допоможи Іванку».

— Іванко зібрав гроші, щоб купити подарунок сестричці. Полічи, скільки грошей в Іванка. (*На малюнку: банкноти номіналом 20 грн, 10 грн, 5 грн, 2 грн, 1 грн та монети номіналом 50 к., 10 к., 5 к.*)

— Хлопчик вирішив сестричці купити ведмедика, що у магазині коштує 37 гривень. Чи вистачить у нього грошей на покупку? Чи залишаться в Іванка ще гроші? Чи зможе він собі купити ручку за 4 гривні?

2) Бесіда про види грошей та їхню вартість (підручник, с. 102, завдання 1).

— Отже, ми визначили, що в магазині предмети купують — за них платять гроші, бо це товари, які мають вартість. Для розрахунку в державі є гроші: паперові та монети.

— В Україні в обігу є гривні та копійки. Чи знаєте ви, яка з цих величин більша? Скільки копійок в 1 гривні?

3) Усвідомлення знання про гривню.

— З набору монеток складіть різноманітні набори вартістю 1 гривня. (*Можливі варіанти: 2 монети по 50 копійок, 4 монети по 25 копійок, 10 монет по 10 копійок і таке інше.*)

2. Усвідомлення поняття «вартість» та розвиток умінь користуватися грошима, підраховувати вартість покупки

1) Робота за підручником (с. 102, завдання 2).

— Визначте вартість кожного набору товарів.

2) Гра «Магазин». Робота в групах.

У групі обирають «продавця». Усі решта — «покупці» — мають набір грошей у кількості 100 гривень (банкноти та монети). Завдання: купити річ, що сподобалася, правильно розрахуватися. Продавець повинен правильно оголошувати суму покупки та давати решту.

Фізкультхвилинка

Слухати ми перестали
І тепер всі дружно встали.
Будем ми відпочивати,
Нумо вправу починати:
Руки — вгору, руки — вниз

І легесенько прогнись.
Покрутились, повертілись,
На хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
Раз — присіли, другий — встали.

3. Розвиток уміння розв'язувати задачі

1) Робота над задачею. Усвідомлення поняття «дорожчий» (с. 102, завдання 3).

2) Робота над логічною задачею.

Наталка купила дві булочки, в неї залишилося 1 грн, а в Оленки було на 3 грн більше, ніж у Наталки, тому вона змогла на всі свої гроші купити 4 булочки. Скільки грошей було в кожній дівчинки та скільки коштує одна булочка? (Булочка коштувала 2 грн, в Наталки було 5 грн, а в Оленки — 8 грн.)

3) Визначення кількості грошей у скарбничці (с. 102, завдання 4). Уточнення поняття «копійка», «монета», «гривня», «купюра». Обговорення прислів'я: «Копійка гривню збереже».

4. Повторення вивченого на попередніх уроках

1) Формування вміння записувати двоцифрові числа за їхнім десятковим складом (с. 102, завдання 5).

2) Розвиток варіативного мислення. Вставте пропущені числа, щоб отримати істинні рівності.

$$5 \square + 12 = 66$$

$$\square 7 - 32 = 55$$

$$\square 1 + 3 \square = 77$$

$$8 \square - 34 = 55$$

$$89 - 6 \square = 22$$

$$5 \square - \square 4 = 23$$

$$\square 3 + 12 = 75$$

$$\square 6 - 1 \square = 24$$

$$4 \square + \square 2 = 67$$

$$9 \square - \square 3 = 64$$

$$7 \square + \square 3 = 88$$

$$\square 7 - 3 \square = 52$$

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Чого навчилися на уроці?
- Що вас найбільше зацікавило?
- Які труднощі на уроці виникали?

Ви сьогодні додавали,
Ви сьогодні віднімали,
Та задачки розв'язали,

Все зуміли та змогли
Ви сьогодні — МОЛОДЦІ!

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 102. ЧИСЛА 1–100. ДІЇ З ІМЕНОВАНИМИ ЧИСЛАМИ

Мета: узагальнити знання учнів про утворення чисел у межах 100, нумерацію чисел 1–100; формувати вміння збільшувати та зменшувати двоцифрові числа на 1; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення учнів; виховувати старанність, товариськість, шанобливе ставлення до хліба.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри, арифметичні штанги*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

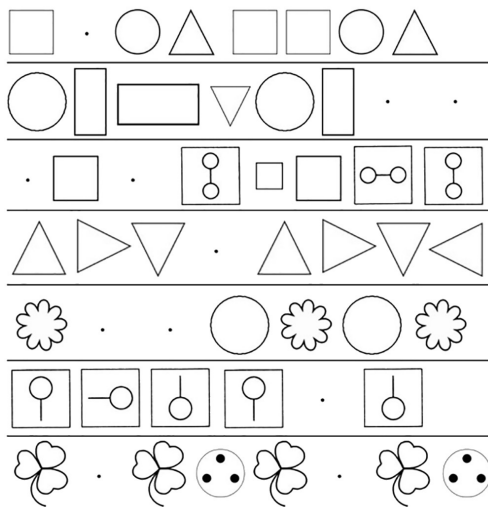
I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Всі зібрались на урок.
Тож пора нам поспішити —
Кличе в подорож дзвінок.
Сьогодні в нас дзвінок звичайний,
Та вчить багато нас чому.
Хай буде він для нас повчальний,
За це подякуем йому.

2. Логічна хвилинка

— Що пропущено в рядах?

3. Каліграфічна хвилинка

— Запишіть у зошит цифри-акробатки: 6 та 9, що поєдналися у двоцифрові числа. Які це числа? (69, 96.)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Узагальнення знань про нумерацію чисел 1–100

1) *Робота за підручником (с. 103, завдання 1, 2, 4).*

2) *Гра «Знайдіть помилку в роботі Петрика».*

- *Завдання:* запиши числа більші за 50, але менші від 42. *Відповідь Петрика:* 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50.

- **Завдання:** запиши числа третього десятка. *Відповідь Петрика:* 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39. (Усі числа записані неправильно, це числа четвертого десятка. Потрібно було записати числа від 21 до 30.)
- **Завдання:** назви числа більші за 33, але менші від 37. *Відповідь Петрика:* 33, 34, 35, 36, 37.

3) Гра «Вгадай, хто я».

Діти задумують число, товаришам озвучують сусідів цього числа. Учням потрібно вгадати задумане число.

Наприклад: «Я маю сусідів 55 та 57». (*Відповідь:* число 56.)

Фізкультхвилинка

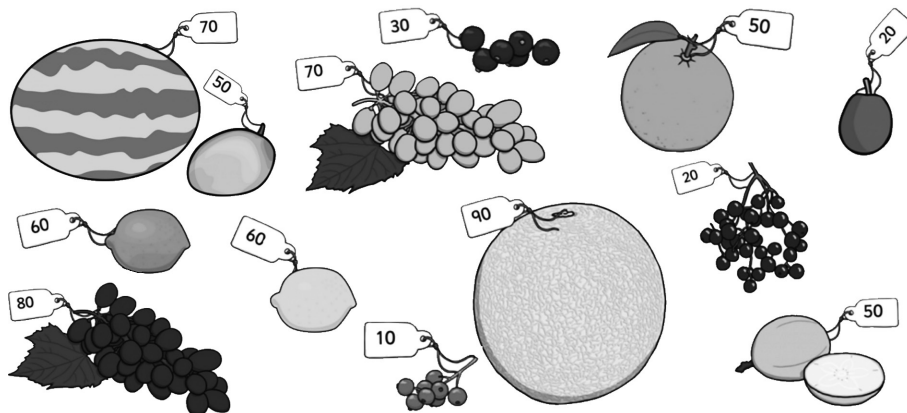
Буратіно потягнувся,
Раз нагнувся, два нагнувся.
Руки в сторони розвів,
Мабуть, ключик загубив.
А щоб ключик відшукати,
Треба нам навшпиньки стати.

2. Формування вміння збільшувати та зменшувати двоцифрові числа на 1. Розв'язування прикладів (с. 103, завдання 3)

- Зачитайте вирази, у яких відповідь є круглим числом.
- Назвіть приклад, відповідь якого є числом другого десятка.

3. Уточнення поняття «дорожче — дешевше». Робота в парах

- У кожній групі фруктів та ягід обведіть найдешевший предмет.

- Що продається найдорожче? Які фрукти дешевші дині, але дорожчі лимонів?

4. Розв'язування задачі з відношенням «дешевше». Колективна робота (с. 103, завдання 5)

- Що купили в магазині? Скільки коштував калач? Яка вартість батона? Яке запитання задачі?
- Назвіть відоме в задачі. Що позначає число 18, 6? Що позначає поняття «дешевше»?
- Якою дією можемо розв'язати задачу?

Фізкультхвилинка

Прилетіло сонечко
На мої долонечки,
Крильця червоненькі
В пятачки чорненькі,
По всіх пальчиках ходило
З мізинчика — полетіло.

5. Уточнення відношень за вартістю, висотою, довжиною, вагою, віком. Робота в групах

- Занотуйте до таблиці відповідні відношення.

Слова для довідок: старший, дешевший, нижчий, важчий, довший, дорожчий, короткий, вищий, легший, молодший.

Відношення	БІЛЬШЕ	МЕНШЕ
Вага		
Вартість		
Довжина		
Висота		
Вік		

6. Розв'язування задачі з відношенням «вище — нижче»

1) Самостійна робота (с. 103, завдання 6).

2) Творча робота над задачею.

— Складіть задачу з відношенням «нижче», на основі попередньої задачі. Розв'яжіть її усно. (Висота п'ятиповерхівки 19 м, а триповерховий будинок — на 6 м нижчий. Який заввишки триповерховий будинок?)

7. Ознайомлення із заміною більшої міри довжини на меншу (дм → см) та меншої міри на більшу (см → дм) способом уточнення кількості десятків у числі (с. 103, завдання 7)

— Як слід міркувати, замінюючи сантиметри дециметрами і сантиметрами? (Дециметрів буде стільки, скільки десятків у числі сантиметрів; окремих сантиметрів буде стільки, скільки одиниць у цьому числі.)

Зразок коментування. У числі 16 один десяток і шість одиниць, тому буде 1 дм і 6 см. Або: 16 см замінюємо сумою 10 см і 6 см; 10 см становлять 1 дм, отже, маємо 1 дм і 6 см.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Робота в групах

У таблиці позначте свої досягнення за урок. Учні навпроти умовного запису малюють відповідного кольору кружечок. (Зелений — «я впевнений», жовтий — «я сумніваюсь», червоний — «я не зрозумів».)

Таблиця досягнень	
Числа 1 – 100	
19 + 1	
20 – 1	
20 – 10	
дорожче	
вище	
1 дм 2 см = 12 см	

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 103. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ 20–100

Мета: узагальнити знання про нумерацію чисел 21–100, десятковий склад цих чисел; формувати вміння розв'язувати задачі; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати мовлення та логічне мислення; виховувати шанобливе ставлення до матері; стимулювати інтерес до природи, до народних традицій.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, кольорові олівці, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Всі, діти, до праці мерщій!
Ти всі перешкоди здолати зумій!
Працюй наполегливо, швидко, старанно,
Щоб жодна хвилинка не втратилась марно.

2. Мотивація навчальної діяльності. Повторення вивченого

— Назвіть числа від 0 до 9. Як їх називають у математиці? (*Одноцифрові.*) Як отримати найменше двоцифрове число? (*Потрібно до 9 додати 1.*) 10 — це найменше двоцифрове число. Чому його так назвали? (*У записі числа воно має два знаки-цифри.*) Чи можете ви назвати інші двоцифрові числа? Назвіть найбільше двоцифрове число. (*99.*) Яке число отримаємо, якщо до нього додамо 1? Це теж двоцифрове число? (*Ні, це найменше трицифрове.*)

— Сьогодні ми повторимо те, чого навчилися, вивчаючи розділ «Двоцифрові числа»: як вони утворюються, розташовуються в натуральному ряді чисел, що мають склад, а також потренуємося додавати і віднімати їх.

3. Рефлексія. Повторення вивченого

— Почнімо наш урок з невеличкого повторення. Підніміть зелену цеглинку, якщо добре вмієте робити ту дію, яку я назву, а червону — якщо не зовсім впевнені.

— Умію називати числа від 21 до 100 і в зворотному порядку.

— Можу назвати десятковий склад двоцифрових чисел.

— Знаю сусідів кожного з чисел до 100.

— Умію додавати та віднімати числа 1, 10 та одиниці.

— Зможу назвати компоненти дії додавання.

— Точно знаю назви чисел при відніманні.

— Умію знаходити невідомий доданок.

— Упевнено доберу запитання до умови задачі.

— Умію порівнювати числа у межах 100.

— Завжди знаю, як розв'язувати задачу.

— Не помилюсь під час обирання короткого запису задачі.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 8

— Відгадайте загадку.

- Де вона проходить —
Там травиця сходить,
Квіти розцвітають,
Солов'ї співають. (*Весна.*)

— Навесні прокидається природа. Розпускаються клейкі листочки на деревах. З'являються перші квіточки. Вилітають з вуликів бджоли.

— А чи знаєте ви, якщо місце збирання нектару або пилку знаходиться за 100 м від вулика, то бджола виконує фігуру «танцю», схожу на цифру 8?

— Напишімо цю цифру в зошитах, уявімо себе маленькими бджілками, що збирають солодкий нектар квітів.

Цифра 8 складається з верхнього і нижнього малих овалів. Верхній овал трохи менше за нижній. Починаємо писати її трохи нижче і правіше за середину верхньої сторони. Ведемо лінію праворуч угору, заокруглюємо у правому верхньому кутку клітини, потім — справа наліво до середини нижньої сторони клітини, заокруглюємо і піднімаємося вгору до початкової точки.

— Яке число отримаємо, якщо поряд запишемо дві вісімки? (88.) Назвіть десятковий склад цього числа.

— Назвіть усі двоцифрові числа, що мають у складі 8 десятків. (80, 81, 82, ...) Назвіть двоцифрові числа, що у складі мають 8 одиниць. (18, 28, 38, ...)

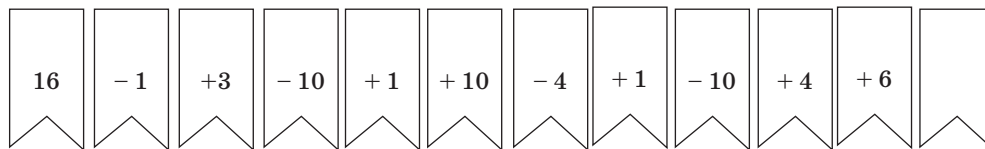
Фізкультхвилинка

Зорова фізкультхвилинка «Бджілка» (<https://youtu.be/z68CXs3iXLA>).

Або: відеофізкультхвилинка «Весняна» (<https://youtu.be/HkPFc4JK8Qoo>).

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Усні обчислення. Вправа «Прапорці». Розв'язування «ланцюжка» прикладів

— Яке останнє число отримали? (16.) Назвіть склад числа 16.

— Пригадайте, коли прикрашають приміщення яскравими прапорцями, різнокольоровими кульками? (Приміщення прикрашають до свята) Які весняні свята вам відомі?

— На початку весни ми шануємо наших жінок 8 Березня, а у травні відзначаємо День матері. І, звісно, найголовніше свято — це Великдень.

2. Повторення про десятковий склад числа. Порівняння чисел (с. 104, завдання 1–3)

1) Завдання 1. Утворення двоцифрового числа.

— Чи знаєте ви, що є символом Великоднього свята? (Паска та яйце.)

— Мама вже готується до цього свята. Буде пекти смачні паски. У тісто потрібно покласти яйця. А також буде фарбувати яйця, щоб отримати різнокольорові крашанки.

— Допоможімо мамі порохувати яйця.

2) Завдання 3.

— Запишіть двоцифрові числа, що відображають кількість блакитних та рожевих кульок. Порівняйте ці два числа.

— Пригадайте, як порівняти 2 числа, якщо кількість десятків однакова.

3) Математичний диктант. (підручник, с. 104, завдання 2)

Запис двоцифрових чисел на основі десяткового складу цих чисел.

— Назвіть найбільше та найменше число.

— Прочитайте записані числа від більшого до меншого.

— Прочитайте записані числа у порядку збільшення.

3. Логічна вправа (с. 104, завдання 5)

— Запишіть усі можливі двоцифрові числа, використавши числа 7 і 5. (55, 57, 75, 77.)

Фізкультхвилинка

4. Мовленнєва хвилинка

— Нумо вивчимо скоромовку та потренуємо наш язичок у чіткому промовлянні слів.

Ходить квочка коло кілочка,
Водить діточок коло квіток.

— А чи знаєте ви, як з'явилися діточки квочки — курчата?

5. Формування вміння розв'язувати задачі. Робота в групах

1-ша група. Квочка сиділа на 5 яйцях. Господарка підклала їй ще 3 яйця. На скількох яйцях стала сидіти квочка?

2-га група. Квочка сиділа на 5 яйцях. Із 3 яєць вилупилися курчата. На скількох яйцях залишилася сидіти квочка?

3-тя група. Квочка сиділа на 5 яйцях. У неї вилупилися 3 чорних курчаток, а решта — жовті. Скільки жовтих курчаток вилупилося?

4-та група. У квочки вилупилися 5 чорних курчаток і 3 жовтих курчаток. Скільки всього курчаток вилупилося?

5-та група. У квочки вилупилися 5 чорних курчаток і 3 жовтих курчаток. На скільки чорних курчаток вилупилося більше, ніж жовтих?

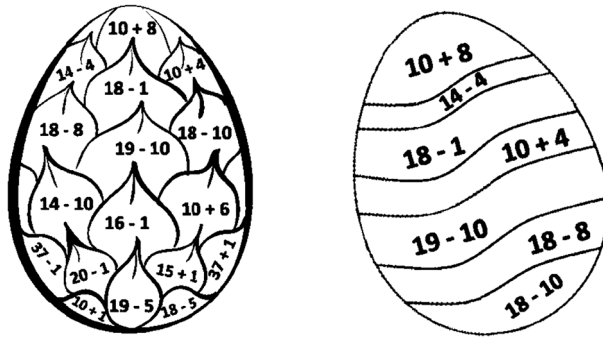
6. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Вправа «Математична розмальовка». Робота в парах.

— Ми вже сказали, що одним із символів Великодня є яйце. Яйце під час цього свята є символом неперервності життя. Яйце — це символ народження, джерело життя. Саме здатність яйця створювати нове на землі спричинила те, що воно є невід'ємним елементом багатьох стародавніх ритуалів.

— З давніх-давен українці фарбували яйця та отримували крашанки, а ще по-різному прикрашали їх. І це були крапанки, дряпанки. Але найкращими були писанки, що розписували не один день.

— Спробуймо і ми прикрасити яєчко до свята.

Кольори

18, 19, 13	Синій	10	Синій
10, 11, 15	Оранжевий	18	Оранжевий
14, 38,	Зелений	9	Зелений
17, 16,	Жовтий	17	Жовтий
9, 8, 4	Червоний	14	Червоний
36, 15	Блакитний	8	Блакитний

2) Вправа «Математичний віршик». Робота в групах.

— Пропоную вам прочитати цікаві віршики до весняних свят. Але перед цим потрібно розшифрувати в них деякі слова.

— Пропоную вам прочитати цікаві віршики до весняних свят. Але перед цим потрібно розшифрувати в них деякі слова.

1-ша група

Не я б'ю — $6 + 3$ б'є,
 За тиждень — $5 - 2$.
 Будь $7 - 3$, як $3 + 5$,
 А $9 - 3$, як $8 + 2$.

Шифр

3	Великдень
4	дужий
6	багатий
8	вода
9	верба
10	земля

2-га група

Спекла мама на $6 - 2 + 6$
Біленькі $3 + 4 - 5$,
А я куплю собі $9 - 1 - 4$,
Напишу $5 - 4 + 8$.

3-тя група

Мама, мамочка, $8 - 2 + 4$.
Я до неї $2 + 5 - 3$.
Вона $9 - 7 + 6$ і привітна,
Ніби $4 + 4 - 3$ в небі, світла.

3-тя група

Я з-за столу не $6 + 3$,
На яечку $5 + 2$,
Роду нашого $10 - 2$,
Українську $7 - 5$,
Гарна $4 + 6$ у мене,
Бо вона для тебе, $4 + 2$.

5-та група

Завтра вранці вийде $5 + 3 + 2$,
Щоб $10 - 8 + 4$ зустріти,
А у вазі на $9 + 1 - 7$
Для магусі $8 - 6 + 7$.

Шифр

2	паски
4	фарби
9	писанки
10	Великдень

Шифр

4	пригорнуся
5	сонце
8	добра
10	матуся

Шифр

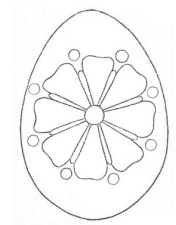
2	берегиню
6	нене
7	малювала
8	святиню
9	вставала
10	писанка

Шифр

3	віконці
6	весну
9	квіти
10	сонце

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Про які весняні свята згадали сьогодні?
- Що нового ви дізналися на уроці?
- Які завдання для вас були легкими?
- Над чим слід попрацювати ще?
- Позначте свій настрій кольором квітки на писанці: зелений — веселий, бадьорий; синій — засмучений, децю на уроці не вдавалося; жовтий — сумний, на уроці було важко працювати.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 104. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. РОБОТА НАД ЗАДАЧЕЮ. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ, ВИРАЗІВ

Мета: закріпити знання учнів про нумерацію чисел 21–100; формувати вміння розв'язувати та складати задачі різних типів; закріплювати вміння порівнювати двоцифрові числа, вираз і число, два вирази; удосконалювати обчислювальні навички; розвивати в учнів математичне мовлення; виховувати старанність, охайність, товариськість.

Обладнання: картки для групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок формування вмінь і навичок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

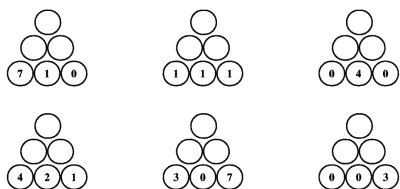
1) Вправа «Назви моїх сусідів». Робота в групах (с. 105, завдання 7).

Групи отримують конверт з картками. На картках записано двоцифрові числа. Учні по черзі витягують картки та називають сусідів цього числа. Решта повинна відгадати, яке число записано на картці.

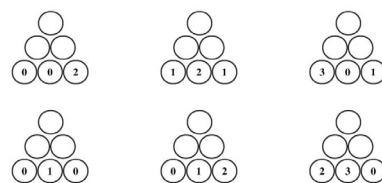
2) Вправа «Числова піраміда». Робота в групах.

У кожному ряду піраміди складіть два сусідні числа. Їх суму запишіть у кружечку над ними. Заповніть усі кружечки кожної з пірамід.

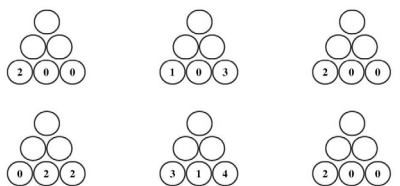
1-й варіант

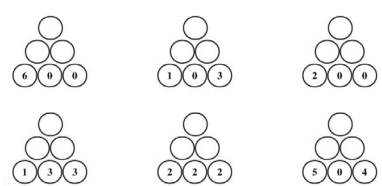
3-й варіант

2-й варіант

4-й варіант

3. Каліграфічна хвилинка. Повторення написання числа 66

— Зі скількох кружечків склалися числові піраміди? (6.) Що ви знаєте про число 6? Якою цифрою записується число 6? Пригадайте алгоритм її написання.

— Яке число отримаємо, записавши дві шістки поряд? (66.) Запишіть це число.

— Назвіть сусідів цього числа, його десятковий склад.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Утворення двоцифрових чисел. Узагальнення знань про двоцифрові числа (с. 105, завдання 6)

— Запишіть за малюнками числа. (65, 46.)

— Назвіть сусідів цих чисел, їхній десятковий склад.

— Які числа отримаємо, якщо поміняти місцями цифри у записі цих чисел? (56, 64.)

- Назвіть сусідів цих чисел, їхній десятковий склад.
- Яке із записаних чисел найменше? Найбільше?
- Зачитайте записані числа у порядку зростання (*спадання*).
- До якого десятку вони належать? (46 — *п'ятий десяток*, 56 — *шостий*, 64, 65 — *сьомий*.)
- Які числа є сусідами? (64, 65.) Між якими числами різниця 1? (64, 65.) 10? (46, 56.)

2. Робота з нерівностями. Самостійна робота (с. 105, завдання 9)

- Зачитайте нерівності, в яких поставили знак «менше» («більше»).
- Чи використовували знак «дорівнює»?

Фізкультхвилинка

3. Формування вмінь розв'язувати задачі. Творча робота над задачами (с. 105, завдання 8)

1) Колективне обговорення задач. Порівняння задач.

Руді — 2 к. } Чорні — 3 к. } ?	Руді — 2 к. } Чорні — ? } 5 к.
-----------------------------------	-----------------------------------

2) Самостійне розв'язування задачі.

3) Творча робота.

- Складіть ще одну задачу за малюнком підручника про цих кошенят.

4. Удосконалення обчислювальних навичок. Самостійна робота (с. 105, завдання 10)

Перевірка

- Назвіть приклад з найменшою відповіддю. У якому прикладі відповідь найбільша?
- Зачитайте вирази, в яких значення дорівнює круглому числу.
- Зачитайте приклади, відповідь яких належить до другого десятка.

5. Розв'язування логічних задач

• Десять жвавих горобців
Приземлились на посів.
Як запорпалися в житі,
То й забули все на світі!
А тим часом кіт-хитрюга
Підібрався, як злодюга,
В гороб'ячу зграю — скік!
Одного схопив та й втік.
Отака-то прикрість сталась,
Скільки в житі їх зосталось? (<i>Жодного, бо втекли.</i>) | <ul style="list-style-type: none"> • Курка півню каже: «Друже,
Бачу, ти поправивсь дуже».
Півень згодився: «Угу»,
І подибав на вагу.
Став Петько двома ногами
І зтяг два кілограми.
— Ого-го, — гукнув, — ану,
Стану тільки на одну...
Ну, то хто з вас, діти, скаже,
Скільки зараз півень важить? (<i>Теж 2 кг.</i>) |
|---|--|

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Що ви сьогодні повторили?
- Що закріпили?
- Які вміння вдосконалили?
- Що у кожного з вас виходить добре?
- Над чим ще слід попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 105. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО

Мета: узагальнити та систематизувати знання нумерації чисел першої сотні, уміння подавати двоцифрові числа у вигляді суми розрядних доданків, записувати числа в нумераційну таблицю, додавати та віднімати 1 під час виконання арифметичних дій з числами в межах 100; формувати обчислювальні навички, вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення учнів; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів (*геометричні фігури, цифри, арифметичні штанги*), картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок узагальнення й систематизації знань, умінь і навичок.

Форма проведення: вікторина.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Схилились голівки до праці мерщій.
Ти всі перешкоди здолати зумій!

Працюй наполегливо, швидко, старанно,
Щоб жодна хвилинка не втратилась марно.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Знайдіть у ряду чисел два зайві числа.

57 33 8 79 20 18 62 5 99 81 14

— Поясніть свій вибір. (*Зайві числа 8 та 5, бо вони одноцифрові. Решта — двоцифрові.*)

— Розташуйте двоцифрові числа у порядку збільшення та прочитайте, яка цікава гра чекає на нас на уроці. (*Робота в парах.*)

57	33	79	20	18	62	99	81	14
О	Т	И	К	І	Р	А	Н	В
14	18	20	33	57	62	79	81	99
В	І	К	Т	О	Р	И	Н	А

— На уроці ми повторимо вивчене про числа першої сотні та пограємо у гру «Математична вікторина».

Покликала вікторина
Нас сюди на змагання.

Знавцям усім —
Особливі вітання!

Відомо усім
(*Тут відсутні секрети*):

В школі різні
Вивчають предмети.

Наук у нас різних
Вивчають багато.

Сьогодні ж ми будемо
Математику вітати!

3. Гра «Хто я?». Повторення вивченого про числа 21–100

Учитель ставить запитання про числа попереднього завдання. Діти відгадують число.

- Це кругле число. (*20.*)
- У цих числах рівна кількість десятків та одиниць. (*33, 99.*)
- Це числа другого десятка. (*14, 18.*)
- У цьому числі 5 десятків і 7 одиниць. (*57.*)
- Сусіди цього числа 61 та 63. (*62.*)
- Якщо до цього числа додати 1, то отримаємо 8 десятків. (*79.*)
- Назвіть найбільше число десятого десятка. (*99.*)

4. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 99

— Як з цього числа отримати сотню?

— Назвіть усі числа десятого десятка. (*91–100.*)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Усні обчислення з цеглинками LEGO (<https://vseosvita.ua/library/usnij-rahunok-sist-ceglinok-lego-numeracia-cisel-perso-i-sotni-122990.html>)

— З'єднайте приклад з відповіддю-цеглинкою.

зелений	червоний
15 + 1	19
жовтий	блакитний
12 - 1	16
синій	оранжевий
18 + 1	11

2. Гра «Правда чи ні?»

— Визначте істинність чи хибність виразу.

16 — це 10 + 6? (Так.)	13 - 1 = 14? (Ні.)	67 — це 6 і 7? (Ні.)
14 — це 1 + 4? (Ні.)	45 — це 4 дес. і 5 од.? (Так.)	54 - 3 = 52? (Ні.)
17 - 7 = 10? (Так.)	2 дес. і 1 од. — це число 12? (Ні.)	29 + 1 = 40? (Ні.)

3. Гра «Загадкова скриня»

Учні витягують зі скрині картку з прикладом та розв'язують його.

Фізкультхвилинка

4. Гра «Заморочки з бочки». Відгадування загадок. Уточнення математичних понять

Щоб записувати числа
Чітко правильно і стисло.
Щоб ці числа прочитати, | Точно все підрахувати,
Розгадати шифри,
Нам потрібні... (цифри). |
|--|--|

— Скільки цифр використовують у математиці? Назвіть їх.

Чисел натуральних в світі є багато.
З них число найбільше не можна назвати. | Найменше ж знати всім годиться.
І це, звісно... (одиниця). |
|--|---|

— Назвіть усі двоцифрові числа, у запису яких використовують одиницю.

По ній довго можна йти,
Кінця-краю не знайти. | І початку там нема.
Бо це лінія... (пряма). |
|--|--|

— Які фігуру отримаємо, якщо на прямій поставимо дві точки?

Щоб довжини виміряти.
Інструмент цей треба мати.
Як будуюмо пряму — | Цей же прилад я візьму.
Вийде не пряма, а змійка.
Як загубиться... (лінійка). |
|---|---|

— Які міри довжини можна знайти на лінійці? Скільки сантиметрів потрібно бути на лінійці, щоб відміряти стрічку завдовжки 100 см?

Їх в підручнику багато.
Кожну треба розв'язати. | І не будьте ви ледачі
Та розв'язуйте... (задачі). |
|--|--|

5. Удосконалення навичок розв'язування задач. Робота в групах

- Діти в лісі назбирали 32 ягоди малини, а ожини — на 26 ягід менше. Скільки ягід ожини назбирали діти?
- До їдальні завезли 56 кг картоплі. Витратили за тиждень — 24 кг. Скільки кілограмів картоплі залишилося?
- Літні канікули Петрика триватимуть 92 дні, а мамина відпустка — 21 день. На скільки більше днів триватимуть літні канікули Петрика?

- Оксанка за тиждень прочитала 12 сторінок, а за другий тиждень — на 23 сторінки більше. Скільки сторінок прочитала Оксанка за другий тиждень?

6. Вправа «Частина — ціле». Робота в групах

1-ша група		2-га група		3-тя група	
зернятко	отара	нитка	будинок	сторінка	книжка
листя	десяток	учень	тканина	десяток	квітка
вівця	дерево	цеглина	метр	бджола	рій
одиниця	колосок	сантиметр	клас	пелюсточка	сотня
4-та група		5-та група		6-та група	
сантиметр	алфавіт	рукав	десяток	відрізок	гроно
буква	дециметр	одиниця	сорочка	десяток	сотня
колесо	табун	птаха	букет	ягідка	команда
кінь	велосипед	квітка	зграя	футболіст	пряма

7. Вправа «Читай — рахуй». Розвиток читацьких умінь. Побудова графіка (<https://childdevelop.com.ua/worksheets/5070/>)

— Визначте, скільки разів зустрічається кожне зі слів у рамці, та замалюйте відповідну кількість клітинок у графіку. Запишіть число повторень кожного слова.

пес , тигр , лисиця , кіт , заєць , корова , коза .

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Що повторили на уроці?
- Чого навчилися?
- Що вас найбільше зацікавило?
- Які труднощі на уроці виникли?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

РОЗДІЛ 7. АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ В МЕЖАХ 100 НА ОСНОВІ ДЕСЯТКОВОГО СКЛАДУ ЧИСЛА

УРОК 106. НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ. НУМЕРАЦІЙНА ТАБЛИЦЯ. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

Мета: закріпити знання нумерації чисел у межах сотні; ознайомити з нумераційною таблицею та вчити працювати з нею; формувати вміння розв'язувати задачі на знаходження суми, знаходити невідомий доданок; повторити міри місткості; розвивати обчислювальні навички; розвивати увагу, логічне мислення; виховувати старанність, товариськість, формувати бажання зробити добру справу.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мовно-літературна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Схилились голівки до праці мерщій.
Ти всі перешкоди здолати зумій!
Працой наполегливо, швидко, старанно,
Щоб жодна хвилинка не втратилась марно.

2. Усні обчислення

- Шість малят-дошкільнят
Стали струнко в один ряд.
Підійшов до них Панас.
Скільки разом стало нас? (7.)
- П'ять кошенят пісок копають,
На сонці трое загоряють,
А двоє бавляться в траві.
То скільки їх? Скажіть мені. (10.)
- Найвеселіші мишенята
Учотирьох пішли гуляти.
А п'ятеро прийшли пізніше,
І стало всім ще веселіше.
Вони сміялись і співали.
А скільки їх? Порахували? (9.)
- Чотири гарні груші
На гілочці достигли.
Дві з'їли Гліб й Павлуша.
А скільки залишили? (2.)
- По зеленій по травичці
Розбрелись овечки.
Три — попить спішать до річки,
Три — сховатись в гречці.
Дівчинка овечок
Полічить не може.
Хто із вас швиденько
Галі допоможе? (6.)
- На даху у нас
Антен потрібно сім.

Електрик Опанас
Прикріпив усі.
Скільки — треба полічити —
Залишилось встановити? (0.)

- Гелґотять край річки гуси,
Їх пасе мала Ганнуся.
Сім — деє ходить біля броду,
Трое вже ввійшли у воду.
Ми попросимо дітей
Полічити всіх гусей. (10.)
- Два десятки бджіл літало,
На квітках медок збирало.
Один десяток відлетів,
Наївся й спати захотів.
Хто з вас, діти, відгадає,
Скільки бджілок ще літає? (10, один десяток.)

3. Актуалізація знань про десяток. Робота з математичними матеріалами

- Що таке десяток? Як утворили десяток?
- Що більше 1 десяток чи 1 одиниця? Доведіть.
- Що позначає 10 десятків? (Сотня.) Скільки одиниць в 1 сотні?
- Викладіть на парті 3 десятки, 6 десятків, 4 десятки, 1 десяток.
- Викладіть 5 десятків 2 одиниці, 2 десятки 6 одиниць, 1 десяток 8 одиниць.

4. Каліграфічна хвилинка. Запис цифри 1 та числа 10

Повторення написання цифр 1 та 0, уточнення знань дітей про запис у зошиті у клітинку одно- та двоцифрових чисел.

Фізкультхвилинка

Всі стомились працювати,
Будемо з LEGO відпочивати.
Жовта — тупаєм, кружляєм,
Від роботи спочиваєм,
А зелена — присідаєм
Й руки в гору піднімаєм.
Голубу тримаю я —
Плескає вся дітвора.
В кошик цеглиночки складемо,
Працювати всі почнемо.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з нумераційною таблицею (с. 106, завдання 1)

1) Аналіз нумераційної таблиці.

- Прочитайте числа, записані у таблиці.
- Що позначає кожна цифра в записі числа?

2) Робота з нумераційною таблицею. Робота в парах.

Діти отримують набір записаних чисел і нумераційну таблицю. Заповнюють її, визначаючи кількість десятків та одиниць. У завданні є «пастка» — одноцифрове число.

- Як записали в таблицю одноцифрове число?

3) Запис числа з нумераційної таблиці у вигляді суми розрядних доданків.

2. Математичний диктант-розфарбовка (с. 106, завдання 2)

Учитель диктує завдання. Учні визначають правильну відповідь та розфарбовують її у бланку відповідей.

Завдання	Варіанти відповідей		
9 д. і 2 од.	92	29	90
7 д. і 0 од.	7	17	70
3 д. і 3 од.	3	30	33
6 д. і 5 од.	60	65	56

3. Формування вміння розв'язувати задачі. Колективна робота (с. 106, завдання 3)

1) Аналіз задачі.

— Прочитайте задачу. Що Оля готувала до свята Великодня? Скільки розмалювала писанок? крашанок? Яке запитання задачі?

— Назвіть відоме в задачі. Що є шуканим? Яку дію використовуємо, щоб дізнатися «скільки всього»? Складіть розв'язання задачі.

2) Запис задачі у зошит.

3) Творча робота над задачею.

— Складіть ще одну задачу за схожим сюжетом.

Фізкультхвилинка

У садку зеленому
Яблук нарвемо.
В кошики великі
Ми їх складемо.

Ручки хай потрудяться —
Буде нелегко.
Вправними, бадьорими,
Дружними ростемо.

4. Уточнення знань про міри місткості (с. 106, завдання 4)

— За малюнком назви посуд, місткість якого більша, ніж 1 л; місткість якого менша, ніж 1 л.

— Подумайте! 1 літр молока можна розлити у 5 чашок. Мама з двох літрів зварила какао. Скільки порцій молока? ($5 + 5 = 10$.)

5. Формування вмінь порівнювати математичний вираз і число; удосконалення обчислювальних навичок. Робота в парах

Вправа «Склади вежу» з використанням конструктора LEGO

— Поставте знак порівняння: «більше», «менше», «дорівнює».

$16 + 2 \square 8$

$11 \square 19 - 6$

$15 + 2 \square 18$

$19 - 4 \square 13$

$15 \square 12 + 3$

$14 \square 19 - 5$

Шифр

Знак «більше» — синій колір, знак «менше» — оранжевий, знак «дорівнює» — зелений.

Виконане завдання (знизу вгору)

зелений
оранжевий
зелений
оранжевий
синій
синій

6. Розвиток варіативного мислення. Робота в групах

— Вставте пропущені знаки арифметичних дій, щоб отримати істинні нерівності або рівності.

$17 \square 5 < 14$

$16 \square 1 > 8$

$18 \square 6 = 12$

$16 \square 3 > 7$

$19 \square 3 = 16$

$15 \square 1 < 18$

$14 \square 10 < 8$

$13 \square 3 < 5$

$17 \square 2 > 3$

7. Формування вміння розв'язувати задачі на знаходження невідомого доданка на основі знання десяткового складу чисел (с. 106, завдання 5)

1) Робота над задачею.

- Скільки ще тюльпанів слід поставити у вазу, щоб здійснилося бажання дівчинки?
- Які знання вам допомогли розв'язати задачу (*здійснити бажання дівчинки*)?

2) Творча робота над задачею. Гра в групах «Золота рибка».

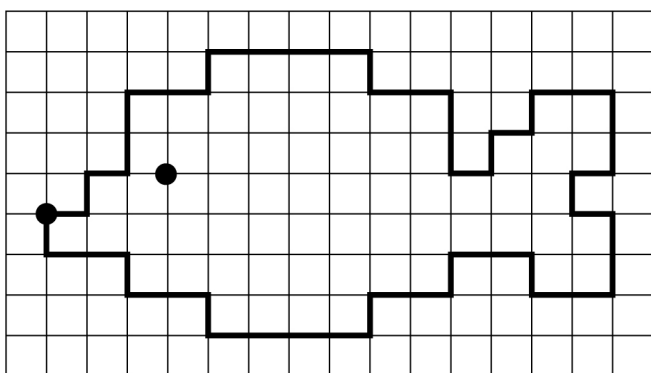
- Що можна додати у бажання дівчинки? (*Мету здійснення бажання.*)
- Я хочу, щоб у вазі стояло 19 тюльпанів для того, щоб ними привітати маму з днем народження.
- Чи пам'ятаєте ви казку зі схожим сюжетом? («Казка про золоту рибку».) Чому рибка припинила виконувати бажання бабці?

Умови гри. Один учень — «золота рибка» — «виконує бажання» (*розв'язує задачу*). Усі решта придумують бажання (*задачу*), обов'язково підтверджують добрі наміри свого бажання.

— Придумайте свій сюжет схожої задачі, своє бажання. Додайте до нього мету.

Наприклад: у мене в кишені лежить 3 цукерки. Я хочу, щоб у кишені їх стало 13. Я пригощу цукерками друзів.

8. Розвиток графічних навичок. Графічний диктант «Рибка»

1 →	2 →	1 ←	2 ←
1 ↑	2 ↓	1 ↓	1 ↓
1 →	1 →	1 →	4 ←
2 ↑	1 ↑	2	1 ↑
2 →	1 →	2	2 ←
1 ↑	1 ↑	1 ↑	1 ↑
4 →	2 →	2 ←	2 ←
1 ↓	2 ↓	1 ↓	1 ↑

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я навчився(*лася*)...
- Мені було легко виконати...
- Хочу ще потренуватися..., щоб бути впевненішим.
- Наступного уроку я намагаюся бути...

Вправа «Моє бажання-подарунок»

— Придумайте своє бажання-подарунок для іншої людини.

«Я хочу подарувати (*що?*) ... (*кому?*) ..., щоб ...»

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 107. ОБЧИСЛЕННЯ ВИДУ $40 + 50, 60 - 30$. ЗАДАЧА НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. УПОРЯДКУВАННЯ ЧИСЕЛ

Мета: актуалізувати поняття «десяток», «лічба десятками»; ознайомити з поняттям «кругле число»; учити записувати круглі числа та пояснювати, що позначає кожна цифра в запису круглого числа; учити порівнювати круглі числа, додавати і віднімати круглі числа на основі заміни їх десятками; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення; виховувати культуру харчування, бажання вести здоровий спосіб життя.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевизор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, здоров'язбережувальна, технологічна.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Будем на уроці дружно працювати,
Математику разом вивчати.

2. Геометрично-логічна хвилинка

На дошці: чотирикутник, трикутник, квадрат, шестикутник, круг, п'ятикутник.

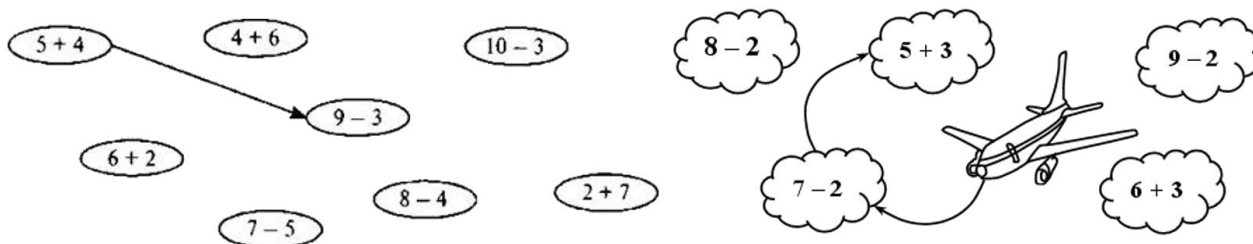
— Яка фігура зайва? Чому? (*Зайве коло, тому що немає кутів.*)

— Порівняйте круг і коло. Чим вони схожі? Чим відрізняються? Яка лінія утворює коло? (*Крива замкнена лінія.*)

— Назвіть круглі предмети навколишнього світу.

3. Усні обчислення. Розв'язування «кругових» прикладів. Робота в парах

— Яке завдання ми виконували на уроках математики, де потрібно було використати знання про круг (коло)? (*Кругові приклади.*)

4. Проблемна ситуація. Мотивація навчальної діяльності

На дошці — числа від 1 до 10, розташовані не по порядку.

— Прочитайте числа у порядку зростання/спадання.

— Назвіть одноцифрові, найбільше одноцифрове, найменше одноцифрове. Назвіть двоцифрове число. Чому його так назвали?

— Багато ми вже знаємо про числа. Та ось вам ще одне запитання. Назвіть круглі числа. (*Діти пропонують свої варіанти. Пояснюють свою думку.*)

— Сьогодні на уроці ми дізнаємося, що таке круглі числа. Перевіримо, чи правильними були наші припущення. А також навчимося виконувати з такими числами арифметичні дії — додавання та віднімання.

5. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 0

— Під час каліграфічної хвилинки запишемо число, дуже схоже на круг. (*Нуль.*)

Нуль, щоб ти знав, друже мій,
Для порядку
Починаємо писати

Там, де шість або дев'ятку.
Верхній правий кутик
Справа наліво зрізаємо,

До нижньої лінії ідемо
І внизу плавненько закругляємо.
Вгору спішим,

Щоб з'єднати початок з кінцем...
Вийшла крива замкнена лінія...
Вийшов — нуль! Молодець — молодцем!

— Пригадайте, що ви знаєте про нуль. Чи належить нуль до натурального ряду чисел?

6. Повторення про розташування чисел в межах 100 (с. 107, завдання 4)

- Запишіть числа в порядку зростання.
- Назвіть у кожному числі кількість десятків та одиниць.

Фізкультхвилинка

Працювати перестали
І тепер всі дружно встали.
Будемо відпочивати,
Нумо, вправу починати!
Руки вгору, руки вниз
І легесенько пригнись.

Покрутились, повертілись,
На хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
Раз — присіли, другий — встали.
Всі за парти посідали.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Уточнення поняття «десяток»

- Хто моторчик свій заводить?
З даху в гості хто приходить? (*Карлсон.*)

— Сьогодні на урок до нас прилетів Карлсон. Пригадайте, що любить Карлсон. (*Різні солодоці.*) Чи корисна це їжа? Сьогодні ми поговоримо і про користь їжі для нашого організму. Спробуємо навчити Карлсона харчуватися правильно.

— Одного разу Карлсон та Малюк гралися на даху і рахували цукеркові запаси Карлсона. (*На дошці — зображення 10 цукерок у хаотичному порядку та згруповані в 1 десяток.*) Карлсон стверджує, що він нарахував більше цукерок, бо в нього їх 10, а в Малюка всього 1 десяток. Чи має рацію наш ласунчик?

2. Ознайомлення з круглими числами

— Яка цифра в записі числа «десять» показує, що в цьому числі 1 десяток? (*Цифра 1.*) На якому місці вона стоїть? (*На першому місці ліворуч.*) Як ви вважаєте, що позначає в числі 10 цифра 0? (*Цифра 0 показує, що всі одиниці об'єднані в десяток і окремих одиниць немає!*)

3. Повторення про круглі числа

— У Карлсона ще багато запасів цукерок. Ось ці, смачнучі жовтенькі, розкладені у коробки по десять у ряду. Чи зможете ви назвати, скільки цукерок у кожній коробці?

— Скільки десятків у першій коробці? (*2 десятки.*) Як записується це число? Як запишемо, що тут 2 десятки? (*На першому місці ліворуч запишемо цифру 2.*) А як запишемо, що всі одиниці об'єднані й окремих одиниць немає? (*На другому місці запишемо 0.*)

Аналогічно опрацюють усі числа.

— Додайте необхідне (*усно*): 1 десяток — це 10 одиниць; 2 десятки — це 20 одиниць... Що спільного в усіх цих числах? (*Ці числа закінчуються нулем.*) Це — круглі числа. Прочитайте назви круглих чисел (*на дошці*).

Запис чисел по порядку в зошит.

4. Ознайомлення з лічбою десятками

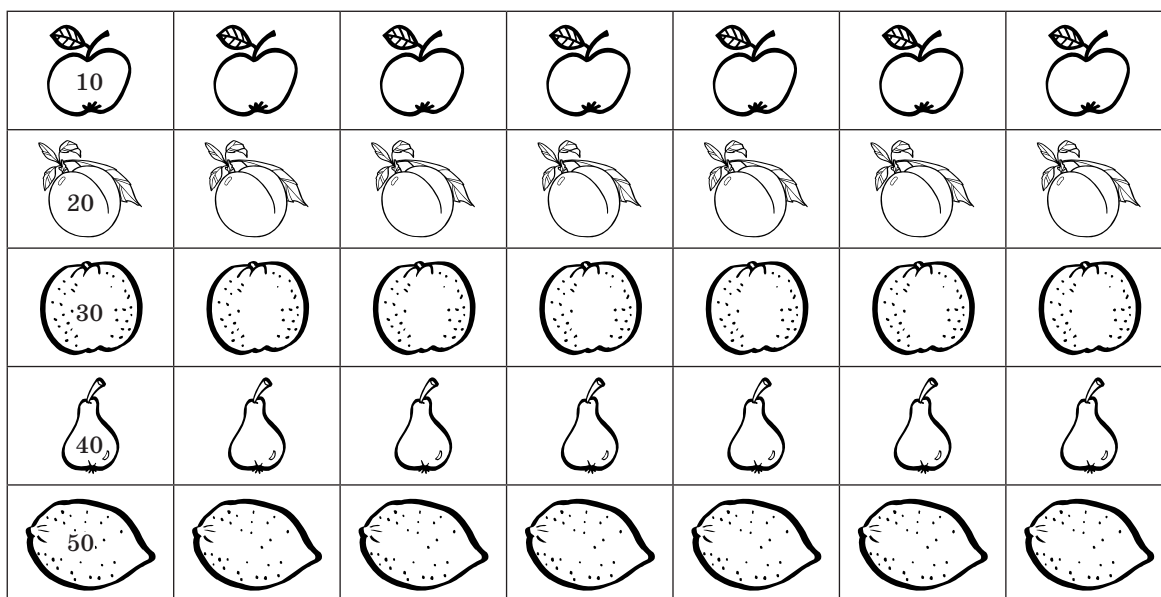
— Якими корисними та смачними продуктами порадимо замінити Карлсону цукерки та солодоці? (*Солодкими фруктами.*)

1) Вправа «Солодкі фрукти».

На дошці — зображення фруктів із записом круглого числа. Учням потрібно розташувати їх по порядку, рахуючи десятками.

2) Вправа «Солодкі фрукти-2». Робота в парах.

Потрібно на фруктах написати круглі числа, рахуючи десятками.

Фізкультхвилинка

Ви втомились?
Саме час дружно відпочити
І знайому фізхвилинку
В гості запросити.
Ми писали, ми трудились,
Наші пальчики втомились

А щоб далі нам писати,
Треба пальці розім'яти.
Руки вгору потягніть
І до сонця підстрибніть!
Всі присядем, встанем враз,
Знов чекає праця нас.

5. Формування вміння додавати та віднімати круглі числа способом заміни їх десятками

1) *Колективне обговорення завдання 2 (с. 107).*

2) *Робота в парах.*

Діти коментують порядок обчислення по черзі одне одному та розшифровують слово: «десяток».

$40 - 40 = 30$	е
$60 + 20 = 80$	о
$90 - 50 = 40$	с
$30 + 60 = 90$	к
$80 - 70 = 10$	д
$30 + 20 = 50$	я
$50 + 20 = 70$	т

10	30	40	50	70	80	90

6. Формування вміння розв'язувати задачі

1) *Колективний аналіз та розв'язування задачі (с. 107, завдання 3).*

— Чи знаєте ви, яка тварина на світі найбільша? (*Синій кит.*) За 1 раз синій кит ковтає до 60 кг маленьких рачків, яких дуже любить.

Обговорення умови та розв'язування задачі.

2) *Робота в групах.*

1-ша група. На обід Карлсон з'їв 13 тістечок, а цукерок — на 4 більше. Скільки цукерок з'їв Карлсон на обід?

2-га група. До обіду Карлсон з'їв 16 ватрушок, а ввечері — 3 ватрушки. Скільки ватрушок з'їв Карлсон за день?

3-тя група. За день Малюк з'їв одну шоколадку, а Карлсон — 5. На скільки більше шкідливих продуктів з'їв Карлсон, ніж Малюк?

4-та група. У своєму будиночку Карлсон мав запас із 3 банок варення. Щобвилікувати Карлсона від підвищення температури, Малюк приніс йому ще 5 банок з варенням. Скільки банок з варенням стало у Карлсона?

5-та група. На день народження Малюка мама спекла торт і порізала його на 8 шматочків. Карлсон з'їв 6 шматочків торта. Скільки шматочків торта залишилося Малюкові?

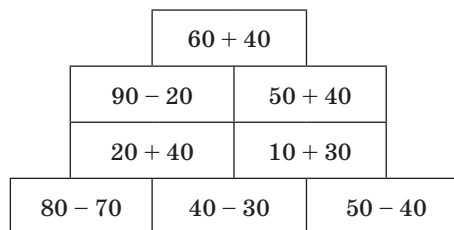
— Чи правильно харчується Карлсон? Які продукти корисно вживати, а які — ні?

7. Складання «піраміди здорового харчування». Робота в групах з конструктором LEGO

Шифр

10	жовтий	крупя
40	оранжевий	овочі
60	оранжевий	фрукти
70	синій	м'ясо, риба
90	блакитний	молочні продукти
100	червоний	солодощі

— Складіть «піраміду здорового харчування» за зразком.

Обговорення отриманої «піраміди»

- Чого у вашому раціоні харчування повинно бути найменше?
- Які продукти харчування слід намагатися вживати побільше?

8. Конструювання. Робота в групах

Кожна група отримує завдання скласти із цеглинок LEGO кругле число.

Завдання: «Складіть із цеглинок LEGO число, у якому 5 десятків».

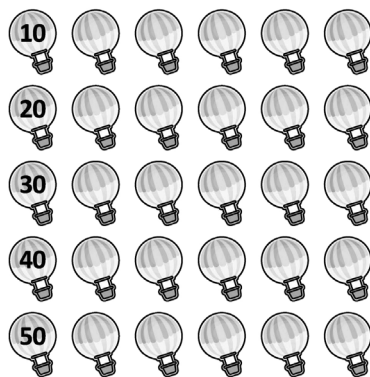
III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Чого навчилися на уроці?
- Що найбільше зацікавило?
- Які труднощі виникли?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

6. Актуалізація вмінь лічити десятками та записувати відповідні круглі числа. Робота в парах

Під час перевірки запитують: «На скільки кожне наступне число в цьому ряді більше за попереднє? На скільки попереднє число менше, ніж наступне? Як в цьому ряді отримати наступне число? попереднє число?».

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Ознайомлення з додаванням виду $60 + 4$, $5 + 40$

1) *Робота з математичними матеріалами.*

— Викладіть 2 десятки та 4 одиниці. Яке це число? (24.) Складіть приклад у вигляді суми розрядних доданків. ($20 + 4$.) Поміняйте місцями одиниці та десятки. Складіть приклад на додавання. ($4 + 20$.) Чи змінилося число, викладене перед вами? (Ні.) Який висновок можна зробити?

2) *Обговорення ілюстрацій підручника (с. 108, завдання 1).*

2. Первинне закріплення (с. 108, завдання 2)

1–3 стовпчики — колективно з коментуванням;

4–5 — самостійно. Вправа «Склади вежу».

Шифр

13	33	39	55	86	97
зелений	оранжевий	жовтий	синій	блакитний	червоний

Відповідь (вежа)

1 варіант		2 варіант	
$50 + 5 = 55$	синій	$7 + 90 = 97$	червоний
$3 + 10 = 13$	зелений	$80 + 6 = 86$	блакитний
$9 + 30 = 39$	жовтий	$30 + 3 = 33$	оранжевий

3. Актуалізація вмінь виконувати додавання і віднімання круглих чисел

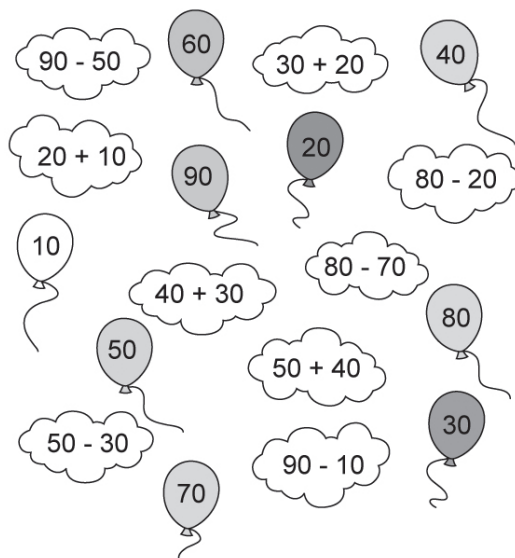
1) *Уточнення розуміння учнями способу додавання та віднімання круглих чисел.*

— Як можна міркувати при додаванні чи відніманні круглих чисел? (Потрібно кожне кругле число замінити десятками; виконати арифметичну дію числа десятків; назвати отримане число.) Наприклад, $40 + 30$: 40 — це 4 десятки, 30 — це 3 десятки; 4 десятки додати 3 десятки дорівнює 7 десятків — це число 70.

2) *Розв'язування прикладів на додавання та віднімання круглих чисел. Робота в парах.*

Вправа «Кульки»

— З'єднайте кульку і хмарку, щоб утворилися істинні рівності.

Фізкультхвилинка

3) *Обчислення вартості покупки (с. 108, завдання 3).*

4) *Гра «Магазин».*

Ціни в іграшковому магазині представлені круглими числами.

4. Ознайомлення зі способом обчислення довжини ламаної лінії

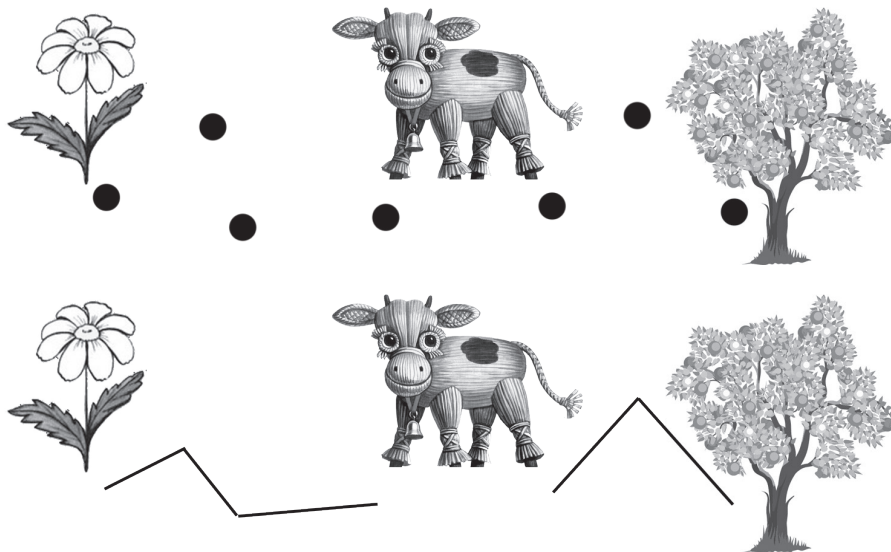
1) *Робота за підручником (с. 108, завдання 4).*

— Щоб обчислити довжину ламаної, потрібно виміряти довжину кожної ланки та додати ці довжини.

2) *Вправа «Дорога для бичка». Робота в парах.*

— З'єднайте крапки. Визначте довжину ламаних ліній.

— До якого об'єкта для бичка дорога коротша?

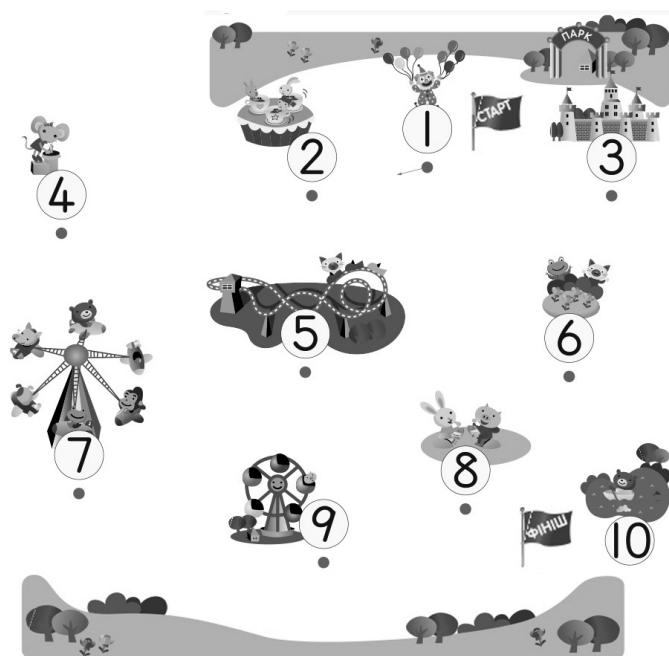

— Поміркуймо! Де у житті нам знадобиться вміння визначати довжину ламаної?

3) *Вправа «Парк розваг». Робота в групах.*

Діти отримують план парку та схему маршруту звіряток. Потрібно з'єднати необхідні об'єкти, позначені цифрами; виміряти довжину маршруту (ламаної); скласти невеличкий опис розваг звіряток.

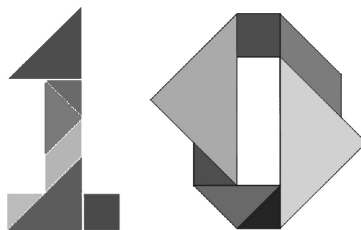
План парку розваг

Можливий варіант схеми маршруту: 1, 2, 5, 8 або 3, 5, 9, 7.

5. Конструювання. Робота в групах

— Викладіть з фігурок танграму число 10.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Робота в групах

— У таблиці позначте свої досягнення за урок. Учні навпроти умовного запису малюють відповідного кольору кружечок. (Зелений — «я впевнений», жовтий — «я сумніваюсь», червоний — «я не зрозумів».)

Таблиця досягнень	
$20 + 30$	
$60 - 40$	
$5 + 20$	
покупка	
ламана	

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 109. ВІДНІМАННЯ ВИДУ $48 - 8$, $48 - 40$. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ І СКЛАДАННЯ ЗАДАЧ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ

Мета: актуалізувати знання про круглі числа, взаємозв'язок додавання та віднімання; ознайомити учнів з відніманням виду $48 - 8$, $48 - 40$; учити працювати з таблицями; продовжувати формувати вміння розв'язувати задачі, удосконалювати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення, графічні навички; виховувати старанність, товариськість, дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відео-записи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Повторення десяткового складу чисел першої сотні. Гра «Вгадай число». Робота з конструктором LEGO

Учень показує цеглинками LEGO зашифроване число. Решта його відгадують та називають десятковий склад. Ліва рука учня — це десятки, права — одиниці.

Шифр

3	Блакитний
4	Синій
5	Зелений
6	Червоний
7	Оранжевий
8	Жовтий

Наприклад, учень показує в лівій руці зелену цеглинку, а у правій — жовту. Учні відгадують: «Це число 58, в ньому 5 десятків та 8 одиниць».

3. Актуалізація знань про круглі числа

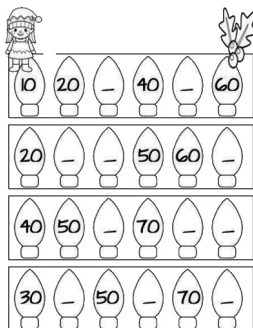
1) Повторення теоретичного матеріалу.

— Назвіть найменше кругле число (*найбільше*). Ці числа одноцифрові чи двоцифрові?

— Що у записі цих чисел позначає 0? (*Нуль показує, що зайвих одиниць у числі немає, всі об'єднані у десятки.*) На якому місці стоїть натуральне число і на що воно вказує? (*Натуральне число стоїть на першому місці ліворуч, перед нулем. Показує кількість десятків.*)

2) Удосконалення вміння лічити десятками. Робота в парах. Вправа «Увімкни лампочку».

Потрібно вставити пропущене число та зафарбувати відповідним кольором за шифром.

Шифр

30	Блакитний
40	Синій
50	Зелений
60	Червоний
70	Оранжевий
80	Жовтий
90	Білий

4. Каліграфічна хвилинка. Запис круглих чисел у межах 100

10 20 30 40 50 60 70 80 90

Фізкультхвилинка

Щось не хочеться сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,
Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.

Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Плесніть, діти, кілька раз.
За роботу, все гаразд!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення обчислювальних навичок. Гра «Математичний м'яч». Повторення додавання виду $60 + 4$, $4 + 60$

2. Уточнення знань дітей про взаємозв'язок додавання та віднімання

— Порівняйте приклади трьох стовпчиків. Яке математичне явище вони демонструють? (Взаємозв'язок додавання та віднімання. Із приклада на додавання можна скласти 2 приклади на віднімання.)

$$5 + 3 = 8$$

$$8 - 5 = 3$$

$$8 - 3 = 5$$

$$50 + 30 = 80$$

$$80 - 50 = 30$$

$$80 - 30 = 50$$

$$80 + 5 = 85$$

$$85 - 80 = 5$$

$$85 - 5 = 80$$

- Якщо від суми відняти перший доданок, отримаємо другий доданок.
- Якщо від суми віднімаю другий доданок, отримаємо перший доданок.

3. Робота з математичними матеріалами

— Викладіть 4 десятка і 6 одиниць. Яке число ви виклали? Приберіть десятки. Що залишається? (Одиниці.) Що залишиться, якщо прибрати одиниці? (Десятки.)

4. Ознайомлення з відніманням виду $48 - 8$ та $48 - 40$ (с. 109, завдання 1)

На основі ілюстрацій та раніше засвоєних знань приходимо до висновку: «Якщо віднімаються всі одиниці, залишаються десятки. Якщо віднімаються всі десятки, залишаються одиниці».

5. Первинне закріплення вивченого (с. 109, завдання 2)

1–2 стовпчик розв'язують колективно з коментуванням, 3 стовпчик — самостійно.

0	3	20	25	60	70
д	е	р	у	з	б

Перевірка

— Розшифруйте слово за відповідями третього стовпчика. (Дуб.) До якого типу рослин (за будовою) належить рослина? (Дерево.) Назвіть ознаки дерев.

Фізкультхвилинка

Ми берізки і кленці
В нас тоненькі стовбурці.
Теплий вітер нас гойдає,
Казочку розповідає.
Потягнулись наші віти
В небо, до тепла і світла.

А гарячі промінці
Пестять наші стовбурці.
Вітер знову нас колише,
Вправо — вліво, дужче — тихше.
Щоб чудово ми росли,
Щастя й радість принесли.

6. Формування вміння розв'язувати задачі на різницеve порівняння

1) Розв'язування задачі (підручник, с. 109, завдання 3 (1)).

2) Творча робота над задачею. Складання подібної задачі за новими числовими даними.

- За завданням підручника, с. 109, завдання 3 (2);
- За таблицею.

Дерево	Середня висота
Береза	20 м
Сосна	40 м
Дуб	30 м
Модрина	45 м
Слива	5 м
Осика	35 м

7. Формування обчислювальних навичок. Робота в групах

— Розв'яжіть приклади та дізнайтеся цікаву інформацію про висоту дерев, що ростуть на території України.

Групи отримують цікаву інформацію про дерево. Щоб дізнатися його назву, потрібно розв'язати приклади та скористатися шифром.

1-ша група

Найшвидше росте серед наших дерев... (тополя).

Приклади

68 – 8	10 + 20	81 – 80	35 – 5	4 + 30	20 + 2
Т	О	П	О	Л	Я

Шифр

1	22	30	34	50	60
п	я	о	л	а	т

Додаткова інформація

Більшість деревних порід, до речі, росте у висоту навесні або на початку літа лише кілька десятків днів, а тополя — з весни до осені понад 190 днів.

2-га група

Найповільніше росте... (самшит).

Приклади

8 + 80	93 – 90	54 – 4	70 + 5	45 – 5	27 – 20
С	А	М	Ш	И	Т

Шифр

3	7	40	50	75	88
а	т	и	м	ш	с

Додаткова інформація

Найповільніше росте самшит. Річний приріст його в товщину не перевищує 1 мм. Не дивно, що у віці ста років діаметр становить лише 6–7 см, та й висота невелика — 4–5 м.

3-тя група

Найвищим деревом на території України, висота якого була виміряна, вважається... модрина.

Приклади

63 – 3	54 – 50	7 + 30	90 + 5	29 – 20	30 + 20	78 – 70
М	О	Д	Р	И	Н	А

Шифр

4	8	9	37	50	60	95
о	а	и	д	н	м	р

Додаткова інформація

Найвищим деревом, висота якого була виміряна, вважається модрина європейська, яка росла в Рахові на Закарпатті. Коли її зрубали у віці 140 років, вона була заввишки 54 м.

4-та група

Найменше дерево з тих, що ростуть в Україні, — ... (верба).

Приклади

$2 + 40 - 1$	$59 - 9 + 10$	$74 - 70 + 20$	$55 - 50 - 5$	$89 + 1 + 5$
В	Е	Р	Б	А

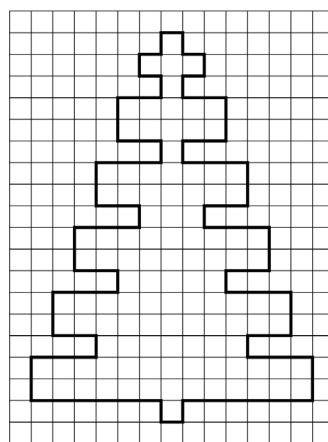
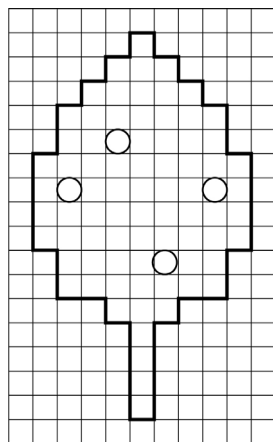
Шифр

0	24	41	60	95
б	р	в	е	а

Додаткова інформація

Найменше дерево з тих, що ростуть в Україні, — верба туполиста заввишка 12–15 см, зустрічається на вологих вапнякових скелях в альпійському поясі Карпат, зокрема на горі Близниця.

8. Графічний диктант «Дерево»

— Як ви вважаєте, чому дерева називають «легенями планети»?

— Що ми можемо зробити для збереження чисельності дерев та підтримання чистоти повітря?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незавершене речення»

- Сьогодні на уроці я навчився(лася)...
- Я вже вмію...
- Найбільше мене зацікавило...
- Складно було виконати...
- Мені потрібно ще потренуватися ...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 110. ОБЧИСЛЕННЯ НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧІ ЗА ЧАСТИНОЮ УМОВИ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ЛАМаноЇ ТА ПОБУДОВА ВІДРІЗКІВ

Мета: формувати обчислювальні навички, уміння розв'язувати задачі; удосконалювати вміння представляти двоцифрове число у вигляді суми розрядних доданків; закріпити знання учнів про спосіб знаходження довжини ламаної лінії; продовжувати формувати уявлення учнів про розташування чисел у межах сотні; розвивати логічне мислення учнів, графічні навички; виховувати старанність, товариськість, дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, таблиця «Сотня», ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усне опитування

- Що більше — 1 десяток чи 10 одиниць?
- Яке значення має цифра 1 у записі числа 10? Що позначає нуль?
- Чим одноцифрові числа відрізняються від двоцифрових? Наведіть приклади.
- Які числа називають круглими? Назвіть їх.
- Полічіть десятками у прямому та зворотному порядку.
- На скільки кожне наступне кругле число більше за попереднє?
- Назвіть числа другого десятка.

3. Повторення десяткового складу чисел першої сотні. Гра «Чарівна скринька»

Учні беруть зі скриньки картку з числом, читають його та називають кількість десятків та одиниць.

4. Каліграфічна хвилинка. Запис чисел другого десятка

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

5. Математичний диктант

- Запишіть число, що позначає 6 десятків, найменше двоцифрове число. (60, 10.)
- Запишіть кругле число, що менше 50, але більше 30. (40.)
- Обчисліть суму чисел 50 і 40, 20 і 30 (90, 50); 10 і 3, 10 і 9. (13, 19.)
- Обчисліть різницю чисел 90 і 10, 50 і 20. (80, 30.)
- Запишіть найбільше число серед чисел 50, 70, 20. (70.)
- Запишіть найменше число серед 90, 40, 30. (30.)
- Запишіть перше число другого десятка. (11.)
- Запишіть найбільше число другого десятка. (20.)
- Яке число можна замінити сумою чисел $10 + 6$? $70 + 4$? $20 + 9$? (16, 74, 29.)
- Запишіть число, в якому 1 дес. 4 од., 6 дес. 8 од., 7 дес. 1 од. (14, 68, 71.)

Фізкультхвилинка

Кіт збирався до роботи,
Та завадили турботи:
Треба висушити хвоста,
Накрутити вуса,
Почесати живота.
І помити писок.
Цілий день такі турботи,
Що не встигнеш до роботи!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення обчислювальних навичок (с. 110, завдання 1)

1) Розв'язування 1–2 стовпчиків з коментуванням.

2) Розв'язування 3–4 стовпчиків самостійно. Взаємоперевірка в парах. Робота з конструктором LEGO. Вправа «Збудуй вежу».

Після закінчення роботи учні будують кольорову вежу з цеглинок конструктора за шифром та обмінюються ними для перевірки роботи товариша.

Шифр

50	60	80	81	86	100
оранжевий	жовтий	червоний	зелений	блакитний	синій

Виконана робота (знизу вгору)

81	зелений
60	жовтий
50	оранжевий
86	блакитний

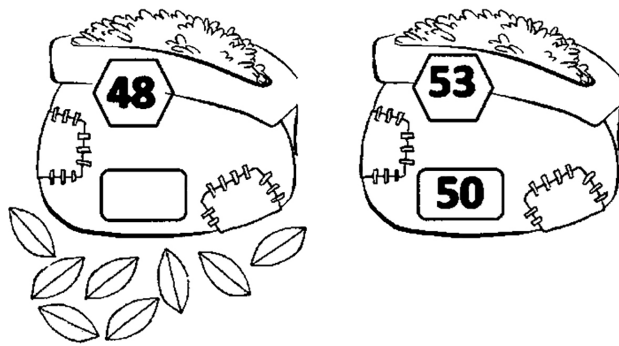
2. Уточнення знань про суму розрядних доданків

1) Робота за підручником (с. 110, завдання 2).

— Допоможіть ховрашку перелічити запаси зерняток у своїй нірці. (Просо — $50 + 4$, жито — $90 + 3$, овес — $30 + 7$.)

2) Робота в парах.

— Домалюйте потрібну кількість зернинок або допишіть число.

3. Уточнення поняття «задача», її складових. Творча робота над задачею (с. 110, завдання 3)

— Минулого уроку ми визначали висоту дерев та говорили про їхню користь для життя усього живого на планеті. Що можна зробити, щоб кількість дерев не зменшувалася, а примножувалася? (Потрібно садити нові дерева, доглядати вже посаджені, поливати їх.)

— Прочитайте текст підручника. Чи можемо ми стверджувати, що прочитали задачу? (Ні, немає запитання.)

— Змініть текст так, щоб утворилася задача. (Скільки всього відер води принесли хлопці для поливання дерев? На скільки більше відер води приніс Матвій, ніж Назар? На скільки менше відер води приніс Назар, ніж Матвій?)

Учні розв'язують одну з утворених задач у зошиті.

4. Розв'язування задачі на знаходження невідомого доданка (с. 110, завдання 5)

— Прочитайте та перекажіть задачу. Що відомо у задачі? Яке запитання задачі? Що позначає число 17? 10?

— Прочитайте приклад, записаний у підручнику. Назвіть компоненти арифметичної дії. Що невідомо? (Другий доданок.) Як знайти невідомий компонент? (Щоб знайти невідомий доданок, потрібно від суми відняти відомий доданок.)

— Користуючись підказкою підручника, розв'яжіть задачу.

Фізкультхвилинка

5. Удосконалення вміння креслити відрізки та обчислювати довжину ламаної лінії (с. 115, завдання 4)

1) Уточнення знань про ламану лінію.

— Чим ламана лінія відрізняється від прямої?

— Як дізнатися довжину ламаної лінії?

2) Практична робота. Вимірювання та обчислення довжини ламаної лінії. Креслення відрізка, довжина якого дорівнює довжині ламаної.

6. Логічна вправа (с. 110, завдання 6)

— Визначаємо, що в кожному десятку є число з кількістю 4 одиниці. Число 48 — це п'ятий десяток. Отже, уже є 5 цифр чотири. А також, числа 40 – 48 мають у кількості десятків цифру 4. Це ще 9 цифр. Усього: $5 + 9 = 14$.

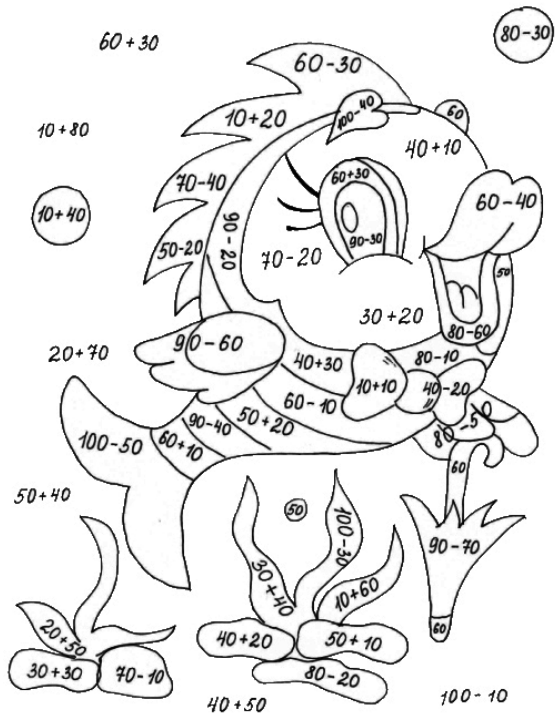
7. Закріплення знань про розташування чисел у межах 100. Робота з нумераційною таблицею

	+ 10	
- 1	57	+ 1
	- 10	

8. Математична розмальовка. Робота в парах

Шифр (Рибка)

20	Червоний
30	Оранжевий
50	Жовтий
60	Чорний
70	Зелений
90	Блакитний

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Чого навчилися на уроці?
- Що було найлегшим?
- Що вдалося із затрудненням?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 111. ОБЧИСЛЕННЯ НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧ РІЗНИХ ТИПІВ ЗА МАЛЮНКАМИ ТА ЧАСТИНОЮ УМОВИ

Мета: актуалізувати знання про утворення круглих чисел та виконання з ними арифметичних дій; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язування задачі; формувати вміння обчислювати вартість покупки та визначати достатності коштів для її придбання; розвивати логічне мислення; виховувати старанність, товариськість, цікавість до природи.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, кольорові олівці, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвонить дзвіночок:
Дзелень, дзелень!
Сміється сонце, збудився день.
Кличе дзвіночок:
Бім-бам! Бім-бам!
Урок розпочати час школярам.

2. Геометрично-логічна хвилинка

— Визначте послідовність зміни ознаки геометричних фігур. Яка фігура повинна бути наступною? (Кольори: с.— синій, ж.— жовтий, ч.— червоний.)

3. Усне опитування

- Що більше — 1 десяток чи 12 одиниць?
- Яке значення має цифра 1 у записі числа 17? Що позначає цифра 7?
- Що позначає цифра 3 в числі 33?
- Назвіть числа другого, п'ятого десятка.
- Які числа називають круглими? Назвіть їх.
- Полічіть десятками у прямому та зворотному порядку.
- На скільки кожне наступне кругле число більше за попереднє?
- Чому дорівнює 1 дм, а 3 дм, 7 дм?
- Що менше — 4 дм чи 40 см?

4. Каліграфічна хвилинка. Запис круглих чисел першої сотні у зворотному порядку 90 80 70 ...

5. Математичний диктант

- У якому числі 7 десятків, 1 десяток і 3 одиниці, 2 десятки, 6 десятків 8 одиниць?
- Запишіть кругле число, що менше 70, але більше 50.
- Запишіть, скільки в числі 16 одиниць.
- Запишіть, скільки у числі 49 десятків.
- Число 50 збільшіть на 20.
- Число 80 зменшіть на 50.
- Запишіть число, що позначає 1 десяток, 10 десятків.

Фізкультхвилинка

ВЕСНА

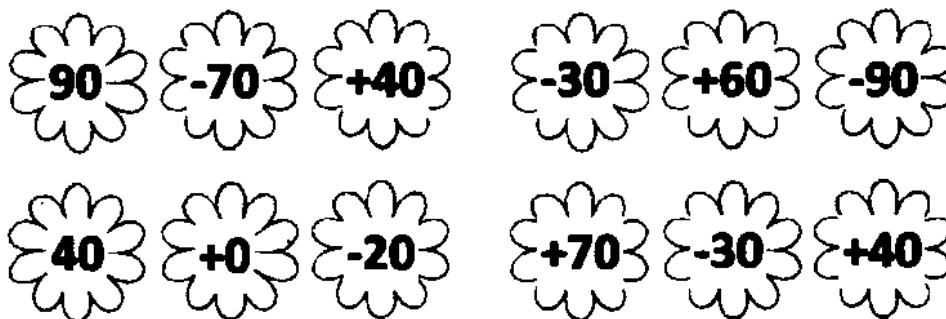
Ось іде до нас весна.
Все навколо ожива:
Підсніжники прокидаються,
Проліски посміхаються,
Пташки прилітають,
Діти вибігають,
На луках стрибають.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Усні обчислення. Обчислення «ланцюжків» прикладів (с. 116, завдання 1). Робота в парах

— Розв'яжіть приклади та дізнаєтесь, у який цікавий світ ми сьогодні поринемо.

Учні розв'язують «ланцюжки» прикладів та складають словосполучення за кольором цеглинок.

Шифр

Жовтий	0	світ
Оранжевий	20	казка
Червоний	40	тварин
Синій	60	царство
Блакитний	80	комахи
Зелений	100	рослин

Відповідь

Жовтий	0	світ
Зелений	100	рослин

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні на уроці поринемо у світ рослин, дізнаємося про них багато цікавого та незвичного, а також потренуємося розв'язувати різноманітні приклади та задачі.

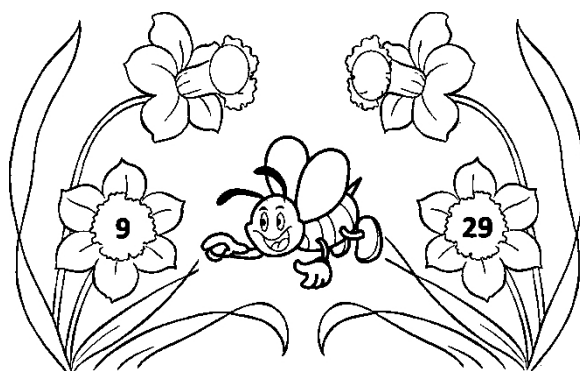
— А допомагати нам буде Бджілка Майя. Адже бджілки — найперші друзі рослин.

— А ви знаєте чому? (Опилення у багатьох рослин відбувається за допомогою комах, зокрема бджіл, джмелів. Без опилення з квітки не виросте насіння (плід).)

3. Актуалізація знань про утворення круглих чисел із попереднього (за матеріалом підручника, с. 111, завдання 1). Гра «Квіти і бджілки». Самостійна робота

Чи ви, діти, знаєте, що влітку
Бджілки не минають жодну квітку?
А чому, самі ви розкажіть,
Ще й малим цим бджілкам допоможіть.

— Потрібно кожне число на квітці збільшити на 1.

Взаємоперевірка в парах

— Які числа ви отримували? (Круглі.) Чому їх так назвали?

— Назвіть кількість десятків у кожному числі.

4. Удосконалення обчислювальних навичок. Додавання та віднімання круглих чисел. Гра-естафета «Збери медок». Робота в групах (за матеріалом підручника, с. 111, завдання 2)

Розв'язування прикладів на швидкість.

5. Актуалізація знань із запису чисел другого десятка. Самодиктант з перевіркою

— Запишіть числа: чотирнадцять, вісімнадцять, дванадцять, п'ятнадцять, дев'ятнадцять.

— Перевірте свою роботу. Прочитайте слово, що у вас утворилося.

— Яка пора року найкраща для розвитку рослин? (Весна.)

14	41	18	81	20	12	21	15	19	90
в	л	е	і	т	с	о	н	а	к

Фізкультхвилинка

Танцювальні рухи під пісню «Бджілка чарівниця» (https://youtu.be/STX_mLbk0bA).

6. Удосконалення вміння розв'язувати задачі

— Після опилення квіток фруктових дерев влітку на них поспівають соковиті плоди. Бджілка Майя принесла нам декілька «смачних» задач.

1) *Складання задачі за малюнком та числовими даними (с. 111, завдання 3).*

Колективний аналіз задачі та самостійне розв'язування.

2) *Творча робота над задачею (с. 111, завдання 4).*

— Складіть задачу про фрукти, в умові якої є числа 14 і 4.

Варіанти

• Скільки всього фруктів у кошику?

• На скільки більше (менше) ...?

• Було... Принесли ... Стало — ?

• Було... З'їли... Залишилося — ?

— Які фрукти у кошику екзотичні, ті, що в нашій місцевості не ростуть? (Ананаси, банани.)

Цікавинка

Ананас виростає не на дереві. Ананас — це багаторічна трав'яниста рослина. Плоди ананаса дозрівають на невеликій відстані від землі у пазухах листочків.

Банани — це теж трав'янисті рослини з могутньою кореневою системою. Висота рослин може бути від 2 до 9 м. Грона плодів повернуті знизу вгору, а не так як ми їх звикли бачити. Опилують квітки бананів кажани або маленькі пташки.

7. Формування вміння обчислювати вартості покупки та визначати достатності коштів для оплати цієї покупки (за матеріалом підручника, с. 111, завдання 5). Гра «Фруктовий магазин». Робота в групах

Діти мають певну кількість грошей. Потрібно визначити за завданнями вартість покупки та чи достатньо коштів для оплати покупки.

Наприклад, діти мають 20 гривень та список товарів: ананас — 10 гривень, яблуко — 2 гривні, груша — 3 гривні, слива — 1 гривня.

Чи достатньо грошей, щоб оплатити покупку 3 ананасів, 5 яблук, 2 яблук і двох ананасів?

8. Розвиток логічного мислення. Задача-розмальовка. Робота в парах

Діти розв'язують задачу усно та розфарбовують квітку фіалки.

У квітці триколірної фіалки 5 пелюсток: 1 білий, блакитних — на 1 більше, а решта — фіолетові. Скільки фіолетових пелюсток у квітці фіалки?

— А чи знаєте ви, що тендітна фіалка на території України росте на галявинах лісу? А у тієї рослини, що ми часто вирощуємо вдома, зовсім інше ім'я — «сенполія» — і росте вона у тропічних районах Африки.

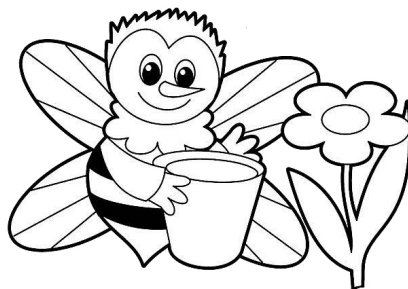
III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я навчився(лася)...
- Мені було легко виконати...
- Хочу ще потренуватися..., щоб бути впевненішим(шою).
- Наступного уроку я намагаюся бути...

Вправа «Відерце меду»

— Наповніть медом відерце бджілки. Якщо були впевнені та все було зрозумілим, зробіть відерце повним (розфарбуйте жовтим кольором). Якщо в чомусь сумнівалися чи помилялися, розфарбуйте відерце наполовину. А якщо було важко, то відерце трошки наповнилося медом, слід ще працювати.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 112. ОБЧИСЛЕННЯ НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧІ ЗА ЧИСЛОВИМИ ДАНИМИ. РОЗПІЗНАВАННЯ ОБ'ЄМНИХ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

Мета: актуалізувати знання учнів про десятковий склад чисел першої сотні; учити працювати з таблицею чисел «Сотня»; удосконалювати обчислювальні навички; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення, просторову уяву; виховувати товариську, цікавість до навколишнього світу, бажання пізнавати нове.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відео-записи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

На уроці ми будемо міркувати,
А також рахувати,

Нове пізнавати,
Свій розум розвивати.

2. Мотивація навчальної діяльності

- Воно для всіх нас — добрий друг,
Хоч диваком вважається,
Бо навесні вдяга кожух,
На зиму ж — роздягається. (*Дерево.*)
- Під землею народилась
І для борщика згодилась.
Мене чистять, ріжуть, тнуть,
Смажать, варять і печуть. (*Картопля.*)

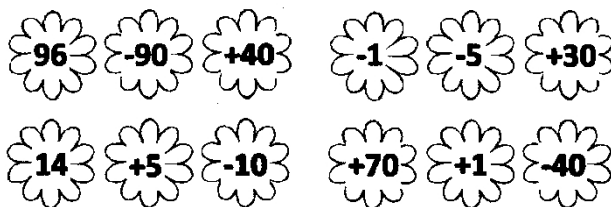
- Влітку диво це знайду
В полі, в лісі і в саду.
Ці рослини кольорові
Запахні, такі чудові. (*Квіти.*)
- Сидить Марушка
У ста кожущках.
Як станем її роздягати,
Почнем сльози проливати. (*Цибуля.*)

— Що об'єднує всі слова-відгадки? До якої частини живої природи вони належать? (*Рослини.*) Яке число почули в останній загадці? Що можете про нього сказати?

— Сьогодні на уроці будемо працювати з числами першої сотні, визначати їхній склад, додавати та віднімати, порівнювати, розташовувати по порядку. На уроці навчимося працювати з таблицею «Сотня» та розширимо свої знання про цікавий світ рослин.

3. Усні обчислення

- 1) Гра «Мовчанка». Додавання та віднімання в межах 100 (вивчені випадки).
- 2) Вправа «Квіти». Розв'язування «ланцюжка» прикладів. Робота в парах.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 70 та 40

— Назвіть числа, що отримали в кінці кожного ланцюжка. (*70 та 40.*)

5. Усне опитування

— Назвіть кількість десятків у записаних числах каліграфічної хвилинки.

- Чи є в цих числах окремі одиниці? Що на це вказує? Яка цифра вказує на кількість десятків?
- Як називають такі числа? Чому? Наведіть свої приклади круглих чисел.
- Які знання вам допоможуть, щоб порівняти, додати чи відняти круглі числа? (Уміння виконувати дії з числами першого десятка.)
- Назвіть кількість десятків та одиниць у числі 44. На що вказує цифра 7 в записі числа 77?

6. Актуалізація вміння записувати двоцифрові числа. Математичний диктант «Кольоровий» (презентація)

На дошці — шифр з кольорами цеглинок LEGO.

На додатковій картці учні зафарбовують потрібне число відповідним кольором.

Учитель називає число або його десятковий склад, учні на презентації вибирають відповідний колір.

Наприклад, учитель називає число 61. Учні на презентації бачать шифр: 61 — зелений, 60 — жовтий, 16 — оранжевий. Учні на картці зафарбовують 61 зеленим кольором.

Завдання	Картка учнів		
61	61 зелений	60 жовтий	16 оранжевий
18	8 синій	18 оранжевий	81 зелений
Зд. 2. од.	23 жовтий	30 оранжевий	32 червоний
1 д. 5 од.	50 блакитний	15 синій	5 жовтий
17	17 жовтий	71 синій	70 оранжевий
2 дес.	2 жовтий	12 синій	20 блакитний
14	14 оранжевий	41 блакитний	40 зелений

- Запишіть отримані числа у зошит у порядку зростання.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Робота з таблицею чисел «Сотня»

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1) Колективна робота.

— Уважно розгляньте таблицю. Установіть, що спільного в числах кожного рядка, кожного стовпчика. (У стовпчику числа мають однакову кількість одиниць, у рядку записані числа з однаковою кількістю десятків.)

— Прочитайте числа, у складі яких є 5 (4, 8) одиниць. Прочитайте числа, у складі яких є 6 (3, 9) десятків.

- Зачитайте числа другого (четвертого, сьомого) десятка.
- Назвіть сусідів чисел 56, 78, 34, 89, 40.
- Назвіть числа, що на десяток менші та більші поданого: 34, 67, 82.

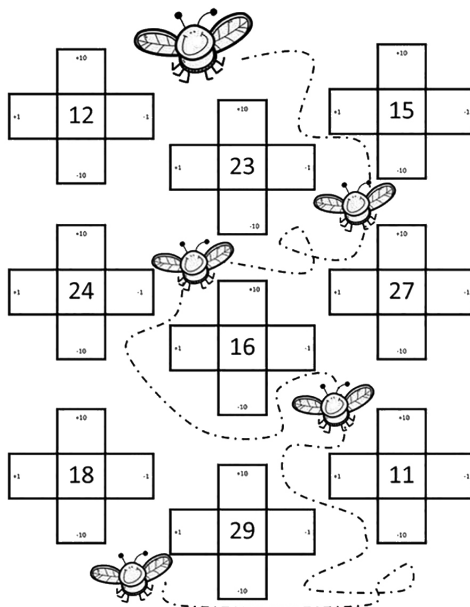
2) **Робота в парах.**

Один учень називає число. Інший називає його десятковий склад та сусідів певного числа.

2. **Актуалізація знань про розташування чисел у межах першої сотні. Робота за таблицею «Сотня».**

Робота в парах

— Потрібно до кожного числа записати його «сусідів». Ліворуч — на 1 менше, праворуч — на 1 більше, зверху — на 10 менше, знизу — на 10 більше.

3. **Удосконалення вміння порівнювати числовий вираз та число (с. 112, завдання 1)**

1-й стовпчик — з коментуванням, 2–3 стовпчики — самостійно.

4. **Формування вміння працювати над задачею. Творча робота (с. 112, завдання 4)**

1) **Виконання завдання підручника. Розв'язування задачі, використовуючи підказку.**

2) **Творча робота.**

— Складіть аналогічну задачу, змінивши числові дані або сюжет задачі.

Фізкультхвилинка

5. **Математично-природнича вікторина «Цікавий світ рослин»**

Учитель читає цікаві відомості про рослину у вигляді запитання чи твердження. Називає математичний шифр. Учні відгадують число та читають відповідне слово-відгадку.

Запитання та завдання вікторини

	Запитання (природознавство)	Завдання (математика)
1	Найкраща рослина для виготовлення міцної тканини. (Льон.)	3 дес. 5 од.
2	Рослина, яка найшвидше росте. (Бамбук. Росте від 70 до 90 см за добу.)	8 дес. 2 од.
3	У якої рослини насіння зверху плода? (Полуниця.)	2 дес. 1 од.
4	Квіти цієї рослини завжди нахилені до землі. (Дзвіночки.)	Сусіди цього числа 45 і 47.
5	Ця рослина може замінити цукерки та цукор. (Стевія.)	5 дес. 5 од.
6	Який найпоживніший плід? (Авокадо.)	Найбільше число восьмого десятка.
7	Крона цього дерева росте у вигляді піраміди. (Кипарис.)	1 дес. 2 од.

	Запитання (природознавство)	Завдання (математика)
8	Яка найменша рослина на планеті? (Ряска.)	Найбільше двоцифрове число.
9	Цей поживний та смачний плід росте на багаторічній трав'янистій рослині та дозріває три рази на рік. (Банан.)	Найменше число четвертого десятка.
10	Яка найдревніша рослина на планеті Земля? (Морські водорості.)	Знайдіть суму чисел 10 та 9.
11	Яка рослина має іншу назву: «жигалка»? (Кропива.)	7 дес.
12	Квіти якої рослини у древніх казках порівнювали з перлинами намиста Білосніжки? (Конвалія.)	Наступне число 39.

Шифр та відгадки

12	кипарис	31	банан	46	дзвіночки	80	авокадо
19	морські водорості	35	льон	55	стевія	82	бамбук
21	полуниця	40	конвалія	70	кропива	99	ряска

6. Удосконалення вміння розв'язувати задачі. Робота в парах

- На скільки більше виріс бамбук за другий день, якщо за перший день він виріс на 70 см, а за другий — на 90 см? ($90 - 70 = 20$.)
- Бамбук за перший день виріс на 90 см, а за другий він підріс на 20 см менше. На скільки сантиметрів підріс бамбук за другий день? ($90 - 20 = 70$.)
- Сьогодні бамбук заввишки 100 см. За вчорашній день він виріс на 70 см. Яка висота бамбука була напередодні? ($100 - 70 = 30$.)
- Учора росточок бамбука був всього 10 см. За сьогоднішній день він підріс на 80 см. Яка тепер висота бамбука? ($10 + 80 = 90$.)

7. Формування вміння знаходити довжину ламаної лінії

- Михасик і Миколка схематично зобразили свій шлях до школи. Чий шлях довший?
- У вигляді якої лінії зображений шлях хлопців? (Ламана лінія.) Як відповісти на поставлене запитання? (Виміряти довжину ламаних ліній та порівняти їх.)

8. Уточнення знань про об'ємні геометричні фігури. Розвиток просторової уяви

- Назвіть фігури, з яких складена піраміда. Скільки кубів, конусів, циліндрів? Чого більше? Яких фігур найбільша кількість?
- На скільки менше циліндрів, ніж кубів? На скільки більше циліндрів, ніж конусів?

9. Конструювання. Робота в групах

- Побудуйте з цеглинок LEGO піраміду.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Продовжте речення: «На уроці я повторив(ла) ... Мені було легко виконувати такі завдання ... Я вагався(лася) та був невпевнений(на), коли ... Найбільше мені запам'яталося (здивувало) ...».

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 113. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ОБЧИСЛЕННЯ НА ОСНОВІ НУМЕРАЦІЇ. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЛА І ВИРАЗУ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ РІЗНИХ ТИПІВ

Мета: актуалізувати знання учнів про запис чисел першої сотні, їхній десятковий склад; удосконалювати вміння працювати з таблицею розрядів; учити порівнювати числа та вирази в межах 100; продовжувати формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати варіативне мислення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір цифр, картки для парної роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація знань учнів про числа першої сотні

1) Виконання завдання 1 (с. 113).

— Збільшіть на 1 кожне число таблиці.

2) Фронтальне опитування.

На дошці ряд чисел: 89, 12, 45, 76, 3, 20, 99, 61.

— Яке число зайве? Чому? (*Зайве 3 — одноцифрове число, а решта двоцифрові.*)

— Чому ці числа назвали двоцифрові? Наведіть свої приклади таких чисел.

На дошці залишився такий ряд чисел: 89, 12, 45, 76, 20, 99, 61.

— Що тепер зайве? (*20 — кругле число.*) Що позначає нуль у записі цього числа? Назвіть інші круглі числа.

— Назвіть число з найбільшою/найменшою кількістю десятків/одиниць.

— Назвіть число з однаковою кількістю десятків та одиниць. Запишіть його.

3. Каліграфічна хвилинка. Запис числа 99

— Яке число отримаємо, якщо до цього числа додати 1? (*100*) Чи є це число двоцифровим? Що у записі цього числа позначає цифра 1?

4. Уточнення знань дітей про розрядний склад чисел. Робота з таблицею розрядів

1) Робота в парах з конструктором LEGO.

Учитель називає число, учні викладають число з цеглинок, обираючи потрібний колір за шифром. Один викладає кольорову цеглинку кількості десятків, а інший — кількість одиниць.

Шифр. 2 — зелений, 3 — оранжевий, 4 — червоний, 5 — жовтий, 6 — синій, 7 — блакитний.

Наприклад. Учитель називає число 25. Учні викладають цеглинки зеленого (*2 десятки*) та жовтого (*5 одиниць*) кольору.

2) Самостійна робота. Взаємоперевірка.

— Числа, записані на дошці, запишіть у таблицю розрядів та назвіть їхній склад.

3) Робота в парах. Відновлення таблиці розрядів.

Десятки	Одиниці	Число
3	5	
8	1	
6		68
7		70
	9	49
	0	50

Фізкультхвилинка

Станьмо, діти, рівненько.
Отак! Отак!
Вклонімося низенько.
Отак! Отак!
Далі руки отак в боки,
Веселенько підем вскоки!
Отак усі стриб! стриб!
А ніжками диб! диб!
Вгору ручки піднімай
І всі разом присідай!
Станьмо знов рівненько!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення вміння порівнювати число та вираз (с. 113, завдання 2). Самостійна робота

Перевірка — за допомогою цеглинок LEGO. Учитель або один з учнів читає порівняння. Учні показують цеглинку відповідного кольору.

— Покажіть цеглинку жовтого кольору, якщо поставили знак «більше», зеленого — «дорівнює», оранжевого — «менше».

2. Ознайомлення з порозрядним способом порівняння чисел (*додатковий матеріал)

Проблемна ситуація

Марійка, порівнюючи числа 45 і 54, 63 та 36, поставила між ними знак «дорівнює». А Петрик каже, що не згоден з таким рішенням дівчинки. Хто має рацію?

На дошці — пари чисел: 37 і 73, 81 і 18, 92 і 29.

— З'ясуйте, чим схожі та чим відрізняються числа в парах. Порівняйте їх. (Порівняння чисел починаємо із аналізу його складу. Спочатку порівнюємо десятки.)

— Складіть подібні пари та потренуйтеся порівнювати такі числа із сусідом. (Робота в парах.)

На дошці — два порівняння: 65 і 69, 48 і 41. Тепер уже і Петрик замислився: «Як же порівняти ці числа? Може, і справді вони рівні, як знову каже Марійка?». А як ви вважаєте?

— Проаналізуйте числа цих порівнянь. Що цікавого помітили? (Кількість десятків збігається.) Як, на вашу думку, порівняти ці числа? (При однаковій кількості десятків порівнюють кількість одиниць.)

3. Первинне закріплення вивченого (*додатковий матеріал). Робота в парях

— Поставте потрібний знак та розфарбуйте частину прямокутника відповідним кольором. (Див. попереднє завдання.)

35 ☐ 52	40 ☐ 74	45 ☐ 30
84 ☐ 77	38 ☐ 64	51 ☐ 39
43 ☐ 43	79 ☐ 28	99 ☐ 89
23 ☐ 22	66 ☐ 77	6 ☐ 16
98 ☐ 89	18 ☐ 18	30 ☐ 49

Виконана робота

оранжевий	оранжевий	жовтий
жовтий	оранжевий	жовтий
зелений	жовтий	жовтий
жовтий	оранжевий	оранжевий
жовтий	зелений	оранжевий

Фізкультхвилинка

Раз, два, три, чотири, п'ять —
Треба вправи починать.
Раз, два, три, чотири —
Руки в боки, два підскоки.
Раз, два, три —
Нові вправи почали:
Нахил вправо, нахил вліво,
Вгору, вниз подивись,
До роботи знов берись.

4. Формування обчислювальних навичок (с. 113, завдання 3)

- Розв'язавши приклади, дізнаєтеся масу кожного багажу.
- Який багаж найважчий? Що виявилось найлегшим?

5. Удосконалення навичок розв'язувати задачі

1) Аналіз та розв'язування задачі 4 (с. 113).

- Що взяв із собою турист у похід? Скільки взяв продуктів? Скільки важило туристичне спорядження? Яке запитання задачі?
- Що означає число 7? 10? Як відповісти на запитання задачі? Загальна маса більша чи менша маси продуктів і спорядження окремо одне від одного?
- Як називаються такі задачі? (*Задачі на знаходження суми.*)

2) Розв'язування задачі і на знаходження невідомого доданка (с. 113, завдання 4).

- Для полегшення розуміння та розв'язання задачі пропонуємо дітям підказку: $100 = 70 + \square$.
- У задачі невідоме число — це невідомий доданок. Пригадайте, як знайти невідомий доданок. Якою дією будемо розв'язувати задачу? (*Віднімання.*)

3) Творча робота над задачею.

- У магазин завезли 60 кг печива. За день продали — 20 кг печива. Скільки кілограмів печива залишилося в магазині?
- Розв'яжіть задачу.
 - Змініть умову задачі так, щоб вона розв'язувалася дією додавання.

6. Розвиток варіативного мислення

- З цифр 3, 5, 9 утворіть різноманітні числа. (35, 39, 53, 59, 93, 95.) Яке число найбільше? (95.) Найменше? (35.)
- Вставте пропущені цифри, щоб отримати правильні нерівності.

$$\square 3 > 53$$

$$4 \square < 47$$

$$\square 7 > \square 2$$

$$4 \square < \square 9$$

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Скринька вражень»

Діти передають охочим висловити свою думку «Скриньку вражень». Учні озвучують свої успіхи та невдачі на уроці, загальне враження від уроку та свій настрій.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 114. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ. ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ЛАМАНОЇ

Мета: закріпити вміння додавати та віднімати круглі числа; актуалізувати знання учнів про нумераційну таблицю; розвивати вміння працювати з таблицею «Сотня»; формувати вміння порівнювати іменовані числа; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати охайність, цікавість до математичних явищ.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Клас готовий працювати?
Додавати й віднімати,
Числа й вирази рівняти,
Вчасно руку піднімати,
Щоб складну задачу розв'язати.

2. Актуалізація вивченого на попередніх уроках

- 1) Гра «Мовчанка». Повторення про додавання та віднімання круглих чисел у межах 100.
- 2) Гра «Детектив». Робота з таблицею «Сотня».

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

- Знайдіть число, що має сусідів 34 та 36, 79 та 81, 20 та 22.
- Зачитайте числа сьомого десятка, третього десятка.
- Назвіть найбільше число четвертого (*шостого*) десятка.
- Яке найменше число третього десятка, дев'ятого десятка?
- Назвіть числа, що мають однакову кількість десятків та одиниць.
- Прочитайте числа восьмого (*другого*) десятка у зворотному порядку.

3. Каліграфічна хвилинка. Запис чисел другого десятка у зворотному порядку 20 19 18 17 ...

4. Мотивація навчальної діяльності

— Пригадайте, в яких сферах життя вам знадобиться математика. Чи можливе життя сучасної людини без знання математики, без розуміння математичних явищ і понять?

— Сьогодні на уроці на основі вивченого матеріалу ми будемо застосовувати наші знання з математики у різних сферах нашого життя.

Фізкультхвилинка

Для розминочки з-за парт
Ми виходимо: на старт!
Біг на місці — веселіше!
Покажіть-но, хто хутчіше?
Починаймо присідати:
Низько-низько, щоб дістати
Ручками та й до підлоги.
Що, стомилися вже ноги?
Ну тоді не присідаймо!

Ми всі — літачки. Літаймо!
Полетіли всі по колу,
Що ж ми бачимо довкола?
Он дерева захитались,
Бо вітриська налякалась.
Будем вітра проганяти,
Нумо тишу закликати!
Тихо-тихо ми сідаймо,
Й працювати починаймо.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 114, завдання 6)

1) Аналіз і розв'язування задачі.

— На які розваги було куплено квитки? Скільки коштував квиток до кінотеатру? Що сказано про вартість квитка до мотузкового парку? Що означає слово «дорожчий»? Яке запитання задачі?

— Що позначає число 60? На що вказує число 30? Якою дією дізнаємося, скільки коштує квиток до мотузкового парку? Поясніть свій вибір.

2) Творча робота над задачею. Робота в групах.

— Складіть подібну задачу про розваги, що містить в умові числа 50 та 40. Розв'яжіть її.

2. Повторення про іменовані числа, порівняння їх (с. 114, завдання 7)

1) Уточнення знань про іменовані числа: міри довжини, вартості, маси.

— Назвіть відомі вам міри маси, довжини, вартості.

— Розташуйте міри довжини в порядку зростання: дм, м, см. (см, дм, м.)

— Пригадайте, чому дорівнює 1 дм, 1 м. (1 дм = 10 см, 1 м = 100 см, 1 м = 10 дм.)

— Якій мірі відповідають 100 копійок? (1 гривня.)

2) Порівняння іменованих чисел. Самостійна робота. Взаємоперевірка в парах.

3. Удосконалення вміння вимірювати та обчислювати довжину ламаної лінії (с. 114, завдання 8).

Самостійна робота

Фізкультхвилинка

Промінь падає в долоні —
Другу посміхнись.
Очі у небес бездонні —
За руки візьмись.
Шелестить над нами листя —
Весело стрибай.
Хвиля мружиться іскристо —
Тож і ти моргай!
Вже метелик не сумує —
З радістю танцюй.
Квіти хтось комусь дарує —
Тож і ти даруй.

На поляні гриб-грибочок —
В кошик поклади.
А на річці є місточок —
Швидше перейди.
Заховалася сунічка —
Нахились мерщій.
Вітер вже лоскоче личко —
Ти його закрій.
В небо пташечка злетіла —
Спробуй полети.
Десь за лісом сонце сіло —
Тож сідай і ти.

4. Розв'язування задач за варіантами. Робота в парах

1-й варіант. Петрусь узяв книгу в бібліотеці на 18 сторінок. За день він прочитав 8 сторінок. Скільки сторінок залишилося прочитати Петрусь? ($18 - 8 = 10$.)

2-й варіант. Софійка помила 10 тарілок. Їй залишилося помити ще 6 тарілок. Скільки тарілок потрібно було помити Софійці? ($10 + 6 = 16$.)

3-й варіант. Мама напекла на обід 18 пампушок. За обідом з'їли 10 пампушок. Скільки пампушок залишилося після обіду? ($18 - 10 = 8$.)

5. Уточнення понять «важчий», «легший» (с. 114, завдання 9)

— У зоопарку зважили тварин. Допоможіть визначити найважчу тваринку. А яка найлегша?

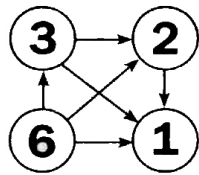
6. Закріплення вміння працювати з таблицею розрядів. Самостійна робота

— Заповніть таблицю.

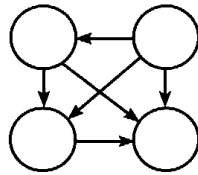
Десятки	Одиниці	Число
	5	55
3	4	
		68
4		40
		27
	9	49
1	6	
	0	50
6	7	

7. Логічне завдання. Робота в парах

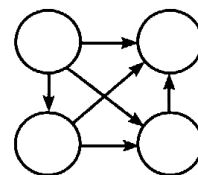
— Розставте числа так, щоб вони йшли від більшого до меншого.

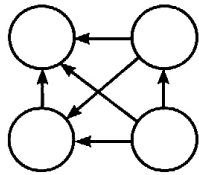
1, 3, 6, 2

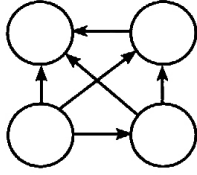
8, 4, 1, 5

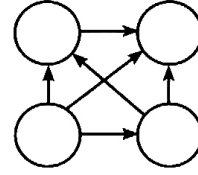
7, 2, 4, 8

9, 3, 6, 5

4, 5, 1, 6

1, 8, 4, 3

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Що було найцікавішим на уроці?
- У чому ви сумнівалися?
- Що потрібно зробити, щоб бути впевненішим?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 115. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО

Мета: актуалізувати вивчені випадки додавання та віднімання чисел у межах першої сотні; уточнити розуміння учнями розташування чисел у межах 100; формувати вміння розв'язувати задачі, працювати з таблицею «Сотня»; розвивати обчислювальні навички; розвивати варіативність мислення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Привітайтеся: Добрий день!
Хай гарно розпочнеться новий день!
Вушка, прислухайтесь!
Очки, придивляйтесь!
Носику, глибше дихай!

Ротику, посміхнись!
Спинки, розправляйтесь!
Ручки, піднімайтесь!
Нумо до роботи
Дружно всі взялись!

2. Усне опитування

- Назвіть круглі числа та кількість десятків у кожному з них.
- Назвіть числа до 20 у прямому та зворотному порядку.
- Полічіть від 9 до 19; від 22 до 37; від 58 до 66.
- Назвіть числа першого (*другого, четвертого, шостого...*) десятка.
- Назвіть усі числа, що містять 7 десятків; що містять 6 одиниць.
- Назвіть попереднє і наступне числа до числа 19 (*40, 57, 99, 60...*).
- Назвіть числа, більші за 67, але менші або дорівнюють 72.

3. Каліграфічна хвилинка. Запис чисел 32 і 23..

- Порівняйте записані числа. Яке більше? менше? Доведіть.

4. Математичний диктант

- Запишіть найбільше одноцифрове число.
- Найменше двоцифрове число збільшіть на 50.
- Запишіть найбільше двоцифрове число.
- Запишіть числа, що містять: 3 десятки і 4 одиниці; 1 десяток і 5 одиниць; 5 одиниць; 5 десятків і 9 одиниць; 8 десятків.
- Запишіть числа, більші за 15, але менші, ніж 22.
- Запишіть числа, більші за 48, але менші або дорівнюють 51.
- Запишіть числа: двадцять чотири, п'ятдесят сім, шість, сорок дев'ять, вісімдесят. Підкресліть у них однією рисою одиниці, двома рисками — десятки.
- З кожної пари виберіть і запишіть більше число: 67 і 69; 35 і 27; 60 і 48; 44 і 81.

Фізкультхвилинка

Всі піднесли руки — раз,
І навшпиньки став весь клас.
Два — присіли, руки вниз.
На сусіда не дивись.
Будем дружно ми вставати,
Щоб ногам роботу дати.
Хто старався присідати —
Може вже відпочивати.
Нахились уперед,
Нахились назад.
І направо, і наліво,
Щоб нічого не боліло.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація вмінь порівнювати числа в межах 100

— Розташуйте числа в порядку зростання: 36, 17, 58, 22, 40, 84, 63, 97.

— Розташуйте числа в порядку спадання: 17, 22, 36, 40, 58, 63, 84, 97.

Робота з цеглинками LEGO

Учитель називає пару чисел. Учні на парті з цеглинок викладають потрібний знак порівняння.

2. Актуалізація розуміння розрядного складу чисел першої сотні. Робота з таблицею розрядів.

Робота в парах

Десятки	Одиниці	Число
		46
8	4	
		98
4		40
		77
	9	19
1	6	
	0	50
4	7	

3. Удосконалення вмінь розв'язувати задачі

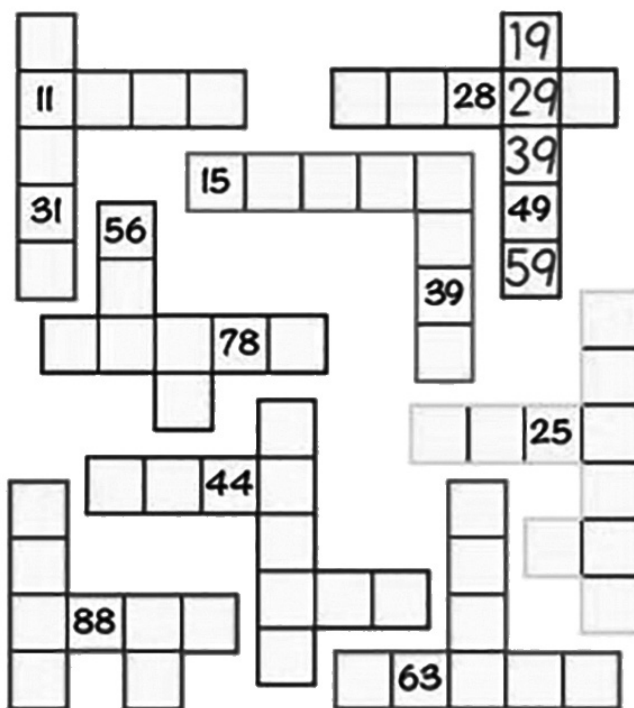
1-й варіант. У магазин завезли 40 кг апельсинів, а ківі — на 8 кг більше. Скільки кілограмів ківі привезли в магазин? ($40 + 8 = 48$.)

2-й варіант. У кінотеатрі 78 місць. Продали на сеанс 70 квитків. Скільки вільних місць залишилося в кінотеатрі? ($78 - 70 = 8$.)

3-й варіант. У першому класі 32 учня, а у другому — на 2 учня менше. Скільки учнів у другому класі? ($32 - 2 = 30$.)

4. Повторення нумерації чисел у межах 100. Робота з таблицею «Сотня». Робота в парах

— Допишіть пропущені числа.

Фізкультхвилинка

Ось такі великі хмари
Вийшли й зразу темно стало.
Ми ті хмари розженемо,
В гості сонечко позвемо.
Вигляда з-за хмари сонце.
Стук-стук-стукає в віконце.
Сонце клас наш освітило,
Посмішки усім вручило.
Гріє сонечко долоні,
Ми бадьорі вже — не сонні.
Ручки знов до рук візьмемо,
І писати розпочнемо.

(Учні роблять колові рухи руками.)
(На кілька секунд затулюють долонями очі.)
(Руками імітують рухи плавця.)
(Рухи долонями до себе.)
(Нахиляються, приставляючи руку до чола.)
(Різкі короткі рухи кулаками.)
(Широкий коловий розмах руками.)
(Посміхаються однокласникам.)
(Потирають долоню об долоню, щоб «руки зігрілись».)
(Імітують рухи вмивання.)

5. Удосконалення обчислювальних навичок. Робота в групах

Групи отримують набір прикладів. Потрібно скласти «ланцюжок» прикладів, перший приклад ланцюжка позначений *.

— Складіть «ланцюжок» прикладів.

1-ша група

Набір прикладів

$5 + 40$	$*13 + 2$	$20 + 7$	$4 + 15$
$15 - 10$	$19 + 1$	$45 - 1$	$44 - 40$

Виконана робота

$*13 + 2$	$15 - 10$	$5 + 40$	$45 - 1$	$44 - 40$	$4 + 15$	$19 + 1$	$20 + 7$
-----------	-----------	----------	----------	-----------	----------	----------	----------

Відповідь: 27.

2-га група

Набір прикладів

$5 + 60$	$65 - 1$	$60 + 7$	$64 - 4$
$67 - 0$	$14 + 1$	$*19 - 5$	$15 - 10$

Виконана робота

$*19 - 5$	$14 + 1$	$15 - 10$	$5 + 60$	$65 - 1$	$64 - 4$	$60 + 7$	$67 - 0$
-----------	----------	-----------	----------	----------	----------	----------	----------

Відповідь: 67.

3-тя група

Набір прикладів

$13 + 0$	$69 + 1$	$78 - 70$	$*9 + 60$
$70 + 8$	$18 - 5$	$13 - 10$	$8 + 10$

Виконана робота

$*9 + 60$	$69 + 1$	$70 + 8$	$78 - 70$	$8 + 10$	$18 - 5$	$13 + 0$	$13 - 10$
-----------	----------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

Відповідь: 3.

4-та група

Набір прикладів

$90 - 40$	$30 - 10$	$79 - 70$	$9 + 20$
$29 + 1$	$80 - 1$	$*89 + 1$	$50 + 30$

РОЗДІЛ 8. АРИФМЕТИЧНІ ДІЇ В МЕЖАХ 100

УРОК 116. ДОДАВАННЯ ВИДУ $45 + 3$ (ознайомлення). ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА. АНАЛІЗ УМОВИ ЗАДАЧІ. РОЗПІЗНАВАННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

Мета: актуалізувати вміння додавати на основі десяткового складу числа в межах 100, виконувати дії з круглими числами; формувати вміння виконувати додавання виду $45 + 3$; удосконалювати вміння розв'язувати задачі; закріплювати правила знаходження невідомого компонента; розвивати логічне мислення, увагу, графічні навички; виховувати дбайливе ставлення до природи, цікавість до навколишнього світу.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відео-записи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: вікторина.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Шкільний дзвінок уже лунає,
до роботи школярів скликає.
Будем на уроці дружно працювати,
Треба нам приклади і задачі розв'язати.

2. Мотивація навчальної діяльності

На дошці — малюнки рослин та один — зображення тварини.

— Хто зайвий на малюнку? До якої частини природи належать тварини? Назвіть ознаки предметів живої природи. Чи відповідають вони тваринам? Назвіть відомих вам тварин.

На дошці — ряд чисел: 34, 67, 80, 5, 14, 91, 28.

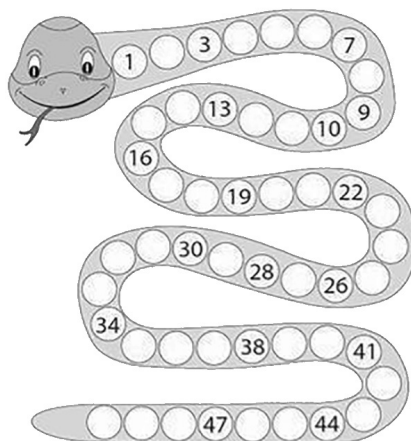
— Яке число зайве? Поясніть свій вибір. (5 — *одноцифрове.*) Знайдіть тепер зайве число. (80 — *кругле.*) Назвіть у порядку зростання числа, що залишилися.

— Сьогодні на уроці ми будемо тренуватися швидко додавати та віднімати числа, розв'язувати задачі, а також дізнаємося цікаві факти про тварин.

Протягом уроку вчитель ставить запитання про тварин, а учні дізнаються відповідь на них, виконуючи завдання.

3. Актуалізація опорних знань

1) Повторення про порядок розташування чисел першої сотні.

2) Повторення розрядного складу чисел.

— Пригадаймо основні види тварин у природі.

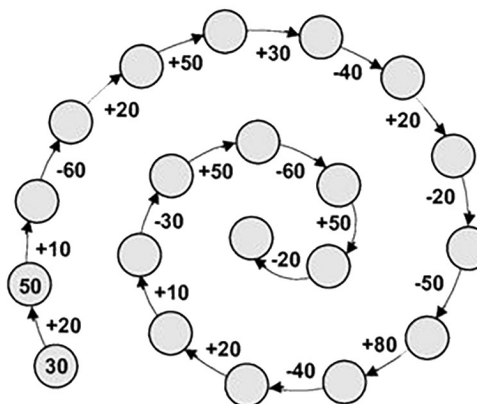
Учитель називає склад числа, а учні за шифром називають групу тварин.

3 дес. 4 од.	34	птахи
6 дес. 7 од.	67	комахи
1 дес. 4 од.	14	плазуни
9 дес. 1 од.	91	риби
8 дес.	80	земноводні
2 дес. 8 од.	28	звірі

— Як ви гадаєте, до якої групи належать змії та вужі? (*Плазуни.*)

3) Удосконалення вміння додавати та віднімати круглі числа. Розв'язування «ланцюжка» прикладів «Змія».

- Проповзає шнур живий,
Ніг не видно з головою,
Жалить він, а не кусає,
І до себе не підпускає. (*Змія.*)

- Навіщо змія змахує язиком у повітрі?
— Яка відповідь ланцюжка? (*70.*) Скільки десятків у числі 70? (*7 десятків.*)
10 — лякає
30 — шукає здобич
70 — «нюхає» повітря

Цікавинка-відповідь

Страхливо змахуючи язиком, змії «нюхають» навколишнє повітря. Отримана інформація передається на піднебіння, де швидко ідентифікується...

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 40

Цікавинка

Найстаршою змією у світі був удав Попай. Він прожив 40 років.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Практичні вправи

— Викладіть 3 десятки і 4 одиниці. Яке число виклали? (*34.*) Покладіть поряд 2 одиниці. Яку арифметичну дію ми виконали? (*Додавання.*) З яким розрядом працювали? (*3 одиницями.*) Чи змінювалася в нас кількість десятків? Чому?

Висновок. При додаванні одноцифрового числа до двоцифрового працюємо з одиницями. Одиниці додають до одиниць. Кількість десятків не змінюється.

2. Формування вмінь виконувати додавання одноцифрового числа до двоцифрового (с. 115, завдання 1–2)

- 1) Пояснення додавання виду $45 + 3$ за схемою (с. 115, завдання 1).

2) Обчислення значення виразів на додавання одноцифрового числа до двоцифрового за числовою прямою (с. 115, завдання 2).

3. Первинне закріплення вивченого

1) Розв'язування прикладів з коментуванням (с. 115, завдання 3 (1-й стовпчик)).

$4 + 3$; $14 + 3$. Обчислюємо значення суми 14 і 3: $4 + 3 = 7$. Перший доданок 14 подаємо у вигляді суми розрядних доданків 10 і 4; до суми $10 + 4$ будемо додавати число 3; до 4 додаємо 3, бо одиниці додаємо до одиниць, буде 7; до числа 10 додаємо результат додавання одиниць — число 7, одержимо 17...

2) Обчислення значення виразів. Робота в парах. Вікторина «Цікаві факти про тварин».

Діти в парах обчислюють значення виразів (с. 115, завдання 3 (2–4 стовпчики)).

Перевірка. Учитель ставить запитання про тварин. Учні можуть дізнатися відповідь, знайшовши у своїй роботі відповідне число-відповідь.

Питання вікторини	Цікавинка-відповідь	Шифр	Слово-відповідь
Як сплять коні, корови і слони?	Корови, коні та слони завжди сплять стоячи	69	Стоячи
У якого виду собак язик не рожевого, а фіолетового кольору?	Чау-чау — єдина собака з не рожевим язиком, а з фіолетовим	38	Чау-чау
У якої тварини три серця?	Восьминіг має три серця	19	Восьминіг
Коли дитинча жирафа починає ходити?	Дитинча жирафа починає ходити вже через годину після свого народження, щоб бути в строю зі зграєю	78	Через годину
У кого з тварин найміцніший дзьоб на Землі?	Тварина з найміцнішим дзьобом на Землі — папуга Ара. Батьківщина Ара — тропічні ліси, де основним їхнім харчуванням є тропічні фрукти з кісточкою твердішою за камінь.	Найбільше число-відповідь — 89	Папуга Ара
Яка тварина своїми потужними зубами може прокусити навіть панцир черепахи?	Ягуар своїми потужними зубами може прокусити навіть панцир черепахи. Ягуар є третім за розмірами у світі та найбільшим, найсильнішим представником родини котячих	Найменше число-відповідь — 8	Ягуар

Фізкультхвилинка

Відеофізкультхвилинка «Танцюємо з ведмедиком Чарлі» (<https://youtu.be/i6Y6K-fi9iw>).

4. Повторення про способи знаходження невідомих компонентів арифметичних дій. Робота в групах

1) Повторення теоретичного матеріалу.

- Назвіть компоненти прикладів на додавання (віднімання).
- Поясніть, як знайти невідомий доданок.
- Яке число найбільше у прикладі на віднімання? Як його знайти, якщо воно невідоме?
- Як знайти невідомий від'ємник?

2) Розв'язування прикладів з «віконечками». Підготовка цікавих повідомлень про тварин від кожної групи.

Кожна група отримує речення з цікавинками про тварин, де ключове слово зашифроване числом-відповіддю. Потрібно дописати зашифроване слово та підготувати повідомлення про тварини для класу.

Варіанти завдань

Завдання 1

$(50 + \square = 53)$ _____ увесь час — близько 12 годин щодня — проводить поїдаючи ($20 + \square = 27$) _____ . Має ($\square + 7 = 37$) _____ , якими вправно тримає гладенькі стебла.

2 — мавпа	3 — панда	5 — банан	7 — бамбук	20 — крила	30 — шість пальців
-----------	-----------	-----------	------------	------------	--------------------

Панда увесь час — близько 12 годин щодня — проводить поїдаючи бамбук. Має шість пальців, якими вправно тримає гладенькі стебла.

Завдання 2

Найбільша тварина з-поміж усіх, що живуть на Землі, — $(50 + \square = 56)$ — _____. Його язик важить стільки ж, скільки $(48 - \square = 8)$ _____, а завдовжки він досягає $(\square - 7 = 30)$ _____.

6 — синій кит	9 — акула	10 — бегемот	40 — слон	50 — 7 метрів	37 — 30 метрів
---------------	-----------	--------------	-----------	---------------	----------------

Найбільша тварина з-поміж усіх, що живуть на Землі, синій кит. Його язик важить стільки ж, скільки слон, а завдовжки він досягає 30 метрів.

Завдання 3

Майстер маскування й заплутування — $(\square + 7 = 47)$ _____. Вони змінюють колір $(62 - \square = 60)$ _____. Його величезні очі можуть дивитися одночасно в $(5 + \square = 25)$ _____ боки, а довгий липкий язик чудово ловить комах.

1 — лапи	2 — шкіра	5 — банан	10 — метелик	20 — різні	40 — хамелеон
----------	-----------	-----------	--------------	------------	---------------

Майстер маскування й заплутування — хамелеон. Вони змінюють колір шкіри. Його величезні очі можуть дивитися одночасно в різні боки, а довгий липкий язик чудово ловить комах.

Завдання 4

$(47 - \square = 40)$ _____ птах на Землі — це $(20 + \square = 29)$ _____. Це дуже рухливі й завзяті птахи, єдині у світі здатні літати $(\square + 8 = 58)$ _____.

2 — найбільший	7 — найменший	9 — колібри	10 — горобці	50 — назад	53 — вперед
----------------	---------------	-------------	--------------	------------	-------------

Найменший птах на Землі — це колібри. Це дуже рухливі й завзяті птахи, єдині у світі здатні літати назад.

Завдання 5

Мурахи ніколи не $(98 - \square = 8)$ _____. У світі майже стільки ж видів мурах скільки $(\square + 30 = 36)$ _____. Незалежно від висоти падіння, мураха буде $(\square + 7 = 27)$ _____.

3 — риби	6 — птахи	7 — літати	20 — жити	60 — бігають	90 — сплять
----------	-----------	------------	-----------	--------------	-------------

Мурахи ніколи не сплять. У світі майже стільки ж видів мурах, скільки птахів. Незалежно від висоти падіння, мураха житиме.

Завдання 6

З-поміж $(73 - \square = 70)$ _____ багато довгожителів, бо живуть близько 100 років. Вони першими побували на $(\square + 6 = 56)$ _____. Більшу частину життя проводять у воді, але яйця відкладають на $(\square + 4 = 34)$ _____.

2 — крокодил	3 — черепаха	30- суша	40 — море	50 — Місяць	60 — Сонце
--------------	--------------	----------	-----------	-------------	------------

З-поміж черепах багато довгожителів, бо живуть близько 100 років. Вони першими побували на Місяці. Більшу частину життя проводять у воді, але яйця відкладають на суші.

Завдання 7

У літню спеку зайцям допомагають рятуватися від перегрівання $(\square + 50 = 54)$ _____. Вони активно виводять $(9 + \square = 39)$ _____ з організму. Під час дощу зайці вуха $(73 - \square = 3)$ _____, щоб у них не потрапляла вода і вони не застудилися.

2 — лапи

4 — вуха

30 — тепло

40 — холод

70 — підгинають

90 — випрямляють

У літню спеку зайцям допомагають рятуватися від перегрівання вуха. Вони активно виводять тепло з організму. Під час дощу зайці підгинають вуха, щоб у них не потрапляла вода і вони не застудилися.

5. Удосконалення вміння розв'язувати задачі. Творча робота над задачами (с. 115, завдання 4–5)

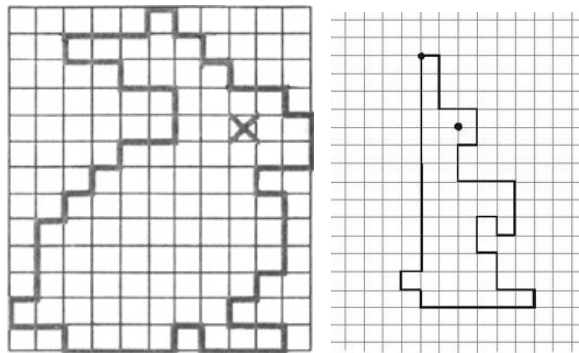
— Прочитайте текст. Змініть його так, щоб утворилася задача. (Потрібно в задачу додати число дане \square — загальну кількість ягід.)

— Про що йдеться у задачі? Скільки привезли для продажу ягід? Скільки залишилося полуниці? Яке запитання задачі? Що позначає число \square ? Що позначає число 5? Маса смородини більша чи менша загальної кількості ягід? Якою дією будемо розв'язувати задачу?

— Прочитайте та розв'яжіть задачу, скориставшись підказкою. Складіть схожу задачу з іншими числовими даними (усно).

6. Графічний диктант

Варіанти завдань

Цікавинка

Зуби у зайців ростуть усе життя. Вони стираються, коли зайці гризуть їжу, але рости ніколи не припиняють.

У гарну погоду, коли зайцю загрожує небезпека, він ставить вуха вертикально, а сам припавши до землі, обстежує все навколо, залишаючись непомітним.

7. Бесіда про різноманітний світ природи та дбайливе до неї ставлення

Природа для всього живого — мати.

Усе народжує, у дивосвіт несе.

Тому їй потрібно захищати,

Тваринку і рослинку... Та й усе...

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Чого навчилися на уроці?
- Що вдалося найкраще?
- Над чим потрібно було більше подумати?
- Які факти вас вразили?
- Що цікавого ви зможете розказати батькам?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 117. ВІДНІМАННЯ ВИДУ $48 - 5$ (ознайомлення). ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА

Мета: актуалізувати вміння додавати та віднімати на основі десяткового складу числа в межах 100, виконувати дії з круглими числами; формувати вміння виконувати віднімання виду $48 - 5$; ознайомити із задачами на знаходження невідомого від'ємника; удосконалювати вміння розв'язувати задачі; закріплювати правила знаходження невідомого компонента; розвивати логічне мислення, увагу, графічні навички; виховувати охайність, працьовитість, дбайливе ставлення до природи, цікавість до навколишнього світу.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Люблю я свій розум,
Увагу та пам'ять.
Працює мій мозок,
І вчусь я старанно.

Сприймаю все нове
І мислю логічно.
Учителя слово
Здійсню практично.

2. Логічна хвилинка

— Назвіть усі двоцифрові числа, що мають у своєму складі однакову кількість десятків та одиниць. ($11, 22, 33, 44, \dots$) На скільки наступне число буде більше за попереднє? (*На 11.*)

3. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 11

— У давнину вважали, що воно може приносити удачу.

4. Актуалізація вивченого на попередніх уроках

1) Робота з таблицею «Сотня».

— Зачитайте числа від 18 до 25, від 47 до 54, від 92 до 85.

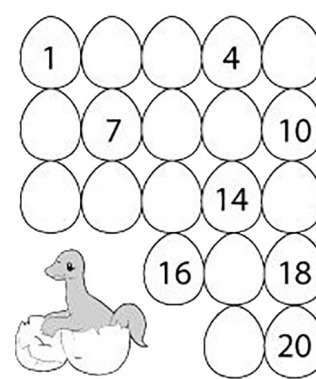
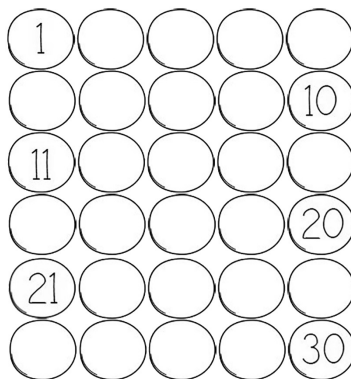
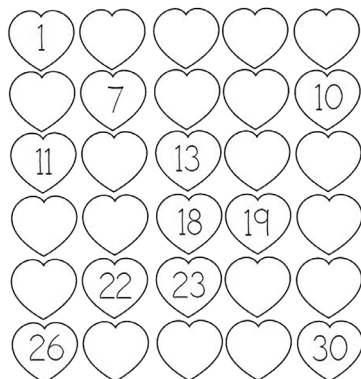
— Прочитайте числа, менші 33, але більші 27 (*менші 83, але більші 71*).

— Назвіть числа четвертого десятка, дев'ятого десятка.

— Назвіть найбільше число третього (*п'ятого*) десятка.

— Назвіть найменше число другого (*сьомого*) десятка.

2) Вправа «Встав пропущені числа». Робота в парах.

3) Гра «Квіти і бджілки». Розв'язування прикладів на додавання та віднімання вивчених видів.

— Посадіть бджілку на свою квітку.

4) Вправа «Розфарбуй пазл». Робота в парах.

Учні розфарбовують частину пазла із зазначеним числом-відповіддю.

$7 + 30$	$39 - 3$	$37 + 1$
$30 + 8$	38	$57 - 1$
$38 + 1$	$35 + 3$	$39 - 1$

$9 + 50$	$59 - 3$	$58 + 1$
$70 + 8$	59	$60 - 1$
$38 + 1$	$56 + 3$	$39 - 1$

$6 + 80$	$89 - 3$	$85 + 1$
$80 + 5$	86	$87 - 1$
$38 + 1$	$85 + 3$	$84 - 3$

Фізкультхвилинка

Руки за голову ставимо сміло
І повертаємось вправо і вліво.
Зробимо чітко, діти, цю вправу

Двічі наліво, двічі направо —
Будемо мати гарну поставу.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Практичні вправи

— Викладіть 3 десятки та 4 одиниці. Яке число виклали? (34.) Відсуньте 2 одиниці. Яку арифметичну дію ми виконали? (Віднімання.) З яким розрядом працювали? (З одиницями.) Чи змінювалася в нас кількість десятків? Чому?

Висновок. При відніманні одноцифрового числа від двоцифрового працюємо з одиницями. Одиниці віднімають від одиниць. Кількість десятків не змінюється.

2. Формування вмінь виконувати віднімання одноцифрового числа від двоцифрового (с. 116, завдання 1–2)

1) Пояснення віднімання виду $48 - 5$ за схемою (с. 116, завдання 1).

2) Розв'язування прикладів з коментуванням (с. 116, завдання 2 (1–2 стовпчик)).

$7 - 3$; $17 - 3$. Обчислюємо значення різниці $7 - 3$: $7 - 3 = 4$. Зменшене 17 подаємо у вигляді суми розрядних доданків $10 + 7$; від суми $10 + 7$ будемо віднімати число 3 ; 3 віднімаємо від 7 , бо одиниці віднімаємо від одиниць, буде 4 ; до числа 10 додаємо результат віднімання одиниць — число 4 , отримаємо 14 ...

3) Обчислення значень виразів. Робота в парах (с. 116, завдання 2 (3–5 стовпчики)).

Перевірка. Назвіть приклад з найменшою відповіддю. У якому виразі отримали найбільше значення? Зачитайте приклади, що мають відповідь числа другого десятка.

Фізкультхвилинка

Встали рівно біля парт.
Починаємо наш старт.
Руки вгору, руки вниз,
Подивились пильно скрізь.

Головою покрутили,
Потім разом всі присіли.
Піднялись, понагинались
І здоровими zostались.

Або: відеофізкультхвилинка «Бджілка-чарівниця» (https://youtu.be/STX_mLbk0bA).

3. Формування вміння розв'язувати задачі на знаходження невідомого від'ємника

1) Колективний аналіз задачі (с. 116, завдання 3).

— Опишіть ситуацію, зображену на малюнку. Складіть задачу.

У Іванка було 16 яблук. Він пригостив ними дівчаток. Після цього в нього залишилося ще 10 яблук. Скільки яблук Іванко віддав дівчаткам?

— Визначте головні слова в задачі. (*Було, пригостив, залишилося.*) Скільки яблук було в Іванка? Скільки яблук в Іванка залишилося? Яке запитання задачі?

— Запишемо арифметичною дією виконані дії в задачі: $16 - \square = 10$.

— Що невідомо в цій задачі? Як дізнатися, скільки яблук дісталось дівчаткам?

— Це задача, у якій потрібно знайти невідомий від'ємник. Таку дію розв'язують дією віднімання.

2) Первинне закріплення. Творча робота над задачею.

- Загадаю вам загадку:
Смачний він і дуже солодкий,
Бути здоровим допомагає,
Його бджоли збирають. (*Мед.*)

— Людина здавна знає про цілющі властивості меду, які збирають бджоли. Тому і навчилися люди розводити бджіл. Для них виготовляють спеціальні будиночки — вулики, а настане час — бджоляр викачає частину меду з вулика.

— Прочитайте задачу.

У дідуся на пасіці було 15 вуликів. Цілий день він качав мед з них. Залишилося обробити ще 4 вулики.

— Чи задачу ми прочитали? (*Ні, немає запитання.*) Додайте запитання до задачі.

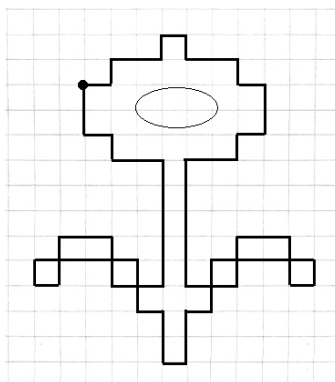
3) Колективний аналіз та розв'язування задачі.

— Щоб зібрати нектар для однієї ложки меду, бджолі потрібно вилетіти із вулика 2000 раз! Під час гарної погоди бджола робить на день приблизно 10 вилетів. Таким чином, щоб пригостити вас ложечкою меду, 200 бджілок працювали над його збором протягом повного робочого дня.

— А народне прислів'я каже: «Мала бджола, а й та працює». Чого навчає це прислів'я?

4. Розвиток графічних навичок

— Повторіть малюнок за зразком «Квітка».

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Метод «Незакінчене речення»

- Урок навчив мене...
- Найцікавіше завдання на уроці було...
- У мене вийшло...
- Я тепер знаю...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 118. ПОВТОРЕННЯ ПРО ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ КРУГЛИХ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА

Мета: повторити нумерацію чисел першої сотні; актуалізувати знання учнів про круглі числа, додавання та віднімання круглих чисел; формувати обчислювальні навички; удосконалювати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

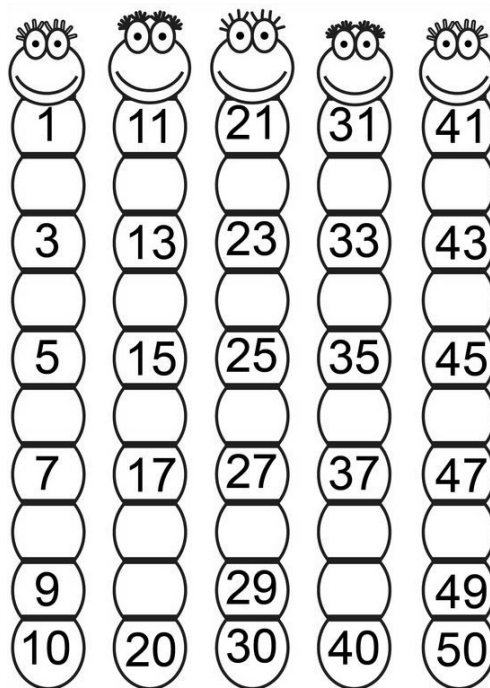
I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок.
Ми розпочинаємо наш урок.
Допитливі в класі діти
Про все хочуть знати на світі.

2. Усні обчислення

1) *Повторення нумерації чисел першої сотні. Робота в парах.*

2) *Лічба десятками у межах сотні в прямому та зворотному порядку.*

3. Каліграфічна хвилинка. Написання круглих чисел у зворотному порядку

100 90 80 70 60 50 40 30 20 10

4. Математичний диктант

- Запишіть числа, у яких: 1 десяток і 6 одиниць; 1 десяток і 9 одиниць; 1 десяток і 3 одиниці; 4 десятки і 4 одиниці; 8 десятків і 7 одиниць; 9 десятків.

- Запишіть числа: шістнадцять, одинадцять, чотирнадцять, сімнадцять, двадцять сім, п'ятдесят сім, дев'яносто шість, сорок три.
- У кожному числі завдань 1 і 2 підкресліть однією рисою одиниці, двома рисками — десятки.
- Запишіть усі числа, що містять 5 десятків.
- Запишіть числа, що містять 5 одиниць.
- Запишіть числа сьомого десятка.
- Запишіть числа у вигляді суми розрядних доданків 45, 78, 12.
- Обчисліть суму чисел 89 і 1, 24 і 5.
- Обчисліть різницю чисел 40 і 1, 67 і 7, 54 і 3.

Фізкультхвилинка

БІЛОЧКИ

Раз, два! Пострибали!
Три, чотири! Назад стали.
Лапки вліво, лапки вправо,
Лапки вгору підняли.
Всі тихесенько присіли,
Потім знову підвелись.
І кружились, веселились,
Усміхнулись,
Й за науку знов взялись.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про додавання та віднімання круглих чисел

1) Вправа «Визнач переможця» (с. 117, завдання 1).

2) Вправа «Дорога додому» (с. 117, завдання 2).

3) Закріплення вивченого за презентацією «Дії з круглими числами» (<https://svitppt.com.ua/matematika/usniy-rahunok-dii-z-kruglimi-chislami.html>).

2. Удосконалення вміння розв'язувати задачі

1) Робота над задачею на знаходження невідомого від'ємника (с. 117, завдання 3).

— Скільки учнів їхало у шкільному автобусі? Скільки учнів вийшло? Скільки учнів залишилося в автобусі? Яке запитання задачі?

— Що позначають числа 18? 8? Яке число невідоме? Яку арифметичну дію використаємо для розв'язання задачі?

2) *Самостійне розв'язування задачі.*

3) *Робота в групах. Розв'язування задач.*

1-ша група

До свята потрібно надути 14 повітряних кульок. Частину кульок уже надули, залишилося ще 3. Скільки повітряних кульок уже надули?

2-га група

У Петрика було 37 гривень. Він купив альбом. У нього залишилося 30 гривень. Скільки Петрик заплатив за альбом?

3-тя група

Бабуся для онуків наварила 48 вареників. Після вечері залишилося 8 вареників. Скільки вареників з'їли за вечерєю?

4-та група

Марійка взяла в бібліотеці книжку на 59 сторінок. Після того, як вона прочитала декілька сторінок, їй залишилося прочитати ще 50. Скільки сторінок прочитала Марійка?

Фізкультхвилинка

Що ж, мабуть, прийшла пора
Всім нам відпочити.
Хочу на фізкультхвилинку
Усіх запросити.
Раз, два — всі присіли,
Потім вгору підлетіли.
Три, чотири — нахилились,
Із струмочка гарно вмились.
П'ять, шість — всі веселі —
Летимо на каруселі!
Сім, вісім — в потяг сіли,
Ніжками затупотіли.
Дев'ять, десять — відпочили
І за парти дружно сіли.

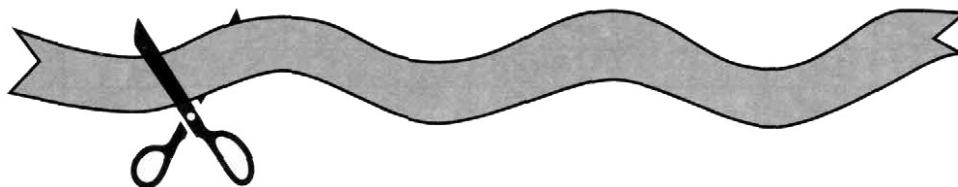
3. Розвиток обчислювальних навичок. Робота в групах

— Обчисліть невідомий компонент арифметичної дії.

<i>1-й варіант</i>	<i>2-й варіант</i>	<i>3-й варіант</i>	<i>4-й варіант</i>	<i>5-й варіант</i>
$5 + \text{☉} = 9$	$\text{☉} + 5 = 7$	$3 + \text{☉} = 10$	$\text{☉} + 2 = 8$	$8 - \text{☉} = 3$
$\text{☉} + 4 = 7$	$4 + \text{☉} = 9$	$5 + \text{☉} = 9$	$\text{☉} - 5 = 3$	$4 + \text{☉} = 10$
$8 - \text{☉} = 5$	$2 + \text{☉} = 7$	$\text{☉} + 4 = 6$	$4 + \text{☉} = 7$	$\text{☉} + 5 = 9$
$\text{☉} + 3 = 10$	$10 - \text{☉} = 8$	$\text{☉} - 3 = 4$	$\text{☉} + 3 = 10$	$\text{☉} + 4 = 5$

4. Логічні вправи

- Розвиток просторової уяви (с. 117, завдання 4).
- Стрічку розрізали в чотирьох місцях. Скільки кусочків отримали?

- «Фруктова таблиця». Робота в групах.
— Запишіть, які числа заховалися за фруктами.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18		20
21	22		24	25		27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44		46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58		60
61	62	63	64	65		67	68	69	70
71		73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
	92	93	94	95	96	97	98		100

	—
	—
	—
	—
	—
	—
	—
	—
	—

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Розкажіть, чого навчилися на уроці.
- Чи все ви зрозуміли?
- Над чим би хотіли ще попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 119. ДОДАВАННЯ ВИДУ $45 + 30$ (ознайомлення). ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА

Мета: систематизувати знання нумерації чисел у межах 100; закріпити знання порядку чисел першої сотні, їхнього десяткового складу; формувати вміння виконувати додавання виду $45 + 30$; закріпити знання способів порівняння чисел і вміння порівнювати числа в межах 100; учити характеризувати числа; формувати вміння розв'язувати задачі на знаходження невідомого від'ємника; виконувати додавання і віднімання на основі знання нумерації чисел першої сотні; формувати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення учнів; виховувати естетичні почуття.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: урок-гра.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав дзвінок,
Розпочинаємо урок.
Щоб усе прекрасно знати,
Будем добре міркувати,
Додавати, віднімати
І свій розум розвивати.

2. Мотивація навчальної діяльності

— На попередніх уроках ми багато дізналися про числа першої сотні, училися виконувати арифметичні дії з ними. Сьогодні узагальнимо всі знання, ознайомимося з новим випадком додавання та пограємо у гру «Поле чудес». А темою нашої гри будуть кольори.

Кольоровий, веселковий,
Світ навколо. Він чудовий!

— Назвіть кольори відомі вам. Чи цікавим би був світ без кольорів?

— Прослухайте віршик. Запам'ятайте кольори, що описували яскравий навколишній світ.

Кульбабка тиха при стежині жовтіється сама собі,
А у волошки очі сині, а в неба очі голубі.
Зелені клени стали колом побіля нашого двора,
А ген за тихим жовтим полем червоне сонце догора.
Євгенія Горєва

3. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 7, 77

— Відгадайте загадку.

- Кольори усі збрала
І півколом в небі стала. (*Веселка.*)

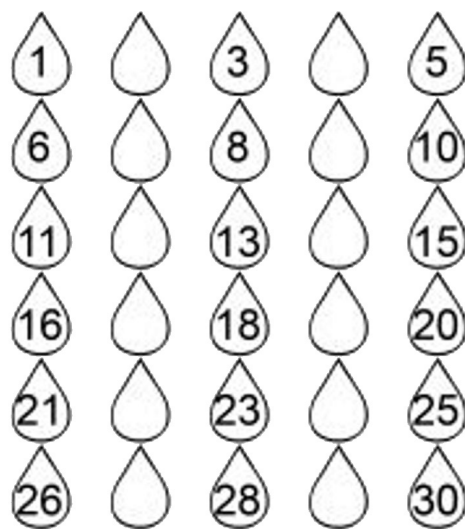
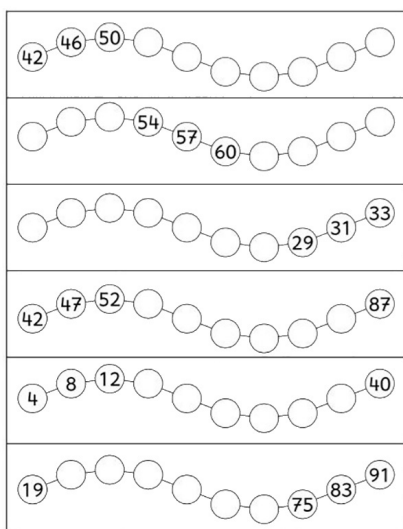
— Скільки кольорів у веселці? (7.) Складіть двоцифрове число, використовуючи це число. (77.)

Протягом уроку учні виконують завдання (*відбірковий тур*). Після кожного відбіркового туру відбувається гра-відбір фіналістів. Наприкінці уроку серед фіналістів проводяться підсумкова гра (*фінал*) та супер-гра.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

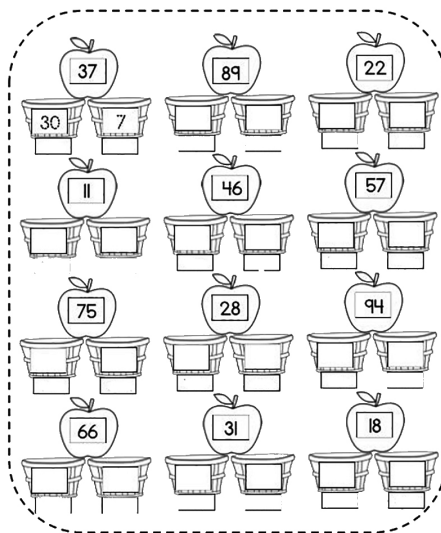
1. Уточнення знань учнів про послідовність чисел у межах сотні

1) *Запишіть пропущені числа.*

2) Відновіть рядок чисел.

2. Актуалізація знань про десятковий склад числа

1-й відбірковий тур

Найпопулярніший колір у світі.

С	И	Н	І	Й

- Четверо із кожних десяти людей планети називають улюбленим кольором — синій.
- А який ваш улюблений колір?

3. Ознайомлення з додаванням виду $45 + 30$ (с. 118, завдання 1)

Пояснення учнями на основі схеми виконання додавання.

— $45 + 30$. Додають десятки. Отже, працюю з десятками. 45 — це 40 та 5. Десятки додаю до десятків. До 40 (4 десятки) додаю 30 (3 десятки) отримаємо 70 (7 десятків). Одиниці залишилися незмінними. 70 і 5 — це число 75. Відповідь: 75.

4. Первинне закріплення (с. 118, завдання 2)

Розв'язування прикладів з коментуванням.

2-й відбірковий тур

Найперший колір, що розпізнає маленька дитина.

Ч	Е	Р	В	О	Н	И	Й

— Червоний — це перший колір, що починає розпізнавати дитина через два тижні від народження.

Фізкультхвилинка

Всі ми звикли до порядку,
Дружно робимо зарядку.
Ми на радість цьому дому
Проганяєм сон і втому.
І направо, і наліво,

Щоб нічого не боліло.
Один і два, три і чотири —
Набираємося сили.
Нахилились, повернулись,
До товариша всміхнулись.

5. Дослідження «Що ти знаєш про число?»

— Дайте характеристику числу 72 за планом.

- 1) Яке це число — одноцифрове чи двоцифрове?
- 2) За допомогою яких цифр воно записано?
- 3) Що позначає кожна цифра в записі числа 72?
- 4) Як число 72 можна утворити з десятків та одиниць?
- 5) Назвіть наступне та попереднє числа до числа 72.
- 6) Як число 72 можна утворити з наступного до нього? попереднього?

6. Закріплення обчислювальних прийомів додавання і віднімання, зокрема на основі нумерації

1) Вправа «Знайди помилки».

$$\begin{aligned} 36 - 1 &= 37 \\ 28 + 1 &= 29 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 39 - 9 &= 30 \\ 40 + 7 &= 47 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 50 + 20 &= 30 \\ 68 - 60 &= 8 \end{aligned}$$

(Помилки: $36 - 1 = 37$ — відняти 1 означає отримати попереднє, а не наступне число: $36 - 1 = 35$; $50 + 20 = 30$ — при додаванні повинні були отримати більше, а не менше число: $50 + 20 = 70$.)

2) Вправа «Знайди пару».

Потрібно з'єднати приклади з однаковими відповідями.

$54 - 4$	$70 - 1$
$19 + 1$	$57 - 50$
$87 - 80$	$49 + 1$
$60 + 9$	$28 - 8$

3-й відбірковий тур

Найбезпечніший колір для автомобіля.

Б	І	Л	И	Й

— Найбезпечніший колір автомобіля — білий. Покладаючись на дослідження, це найбільш видимий колір за будь-яких погодних умовах, крім снігу.

7. Формування вмінь розв'язувати задачі. Колективний аналіз задачі. Самостійне розв'язування (с. 118, завдання 3)

— Опишіть ситуацію, зображену на малюнку. Складіть задачу. Що невідомо в цій задачі? Як дізнатися, скільки рибин з'їв котик?

— Скільки рибин наловили хлопці? (8.) Скільки рибин залишилося? (5.) Скільки рибин з'їв котик? Яке запитання задачі?

— Проілюструйте арифметичною дією описані події в задачі. ($8 - \square = 5$.) Що позначає число 8? 5? Назвіть компоненти записаного приклада-підказки. Який компонент невідомий? (Від'ємник.) Як знайти невідомий від'ємник? Якою арифметичною дією розв'язується задача?

Фізкультхвилинка

Кіт збирався до роботи
Та завадили турботи:
Треба висушити хвоста,
Накрутити вуса,

Почесати живота.
І помити писок.
Цілий день такі турботи,
Що не встигнеш до роботи!

Гра для глядачів

Хоч на колір зеленючий,
Та ні крапельки не злючий.
Шкірка темна, волохата,
Люблять його всі малята.

К	І	В	І

— Чи знаєте ви кольори веселки? Скільки їх? Додайте кольори у лічилку.

ВЕСЕЛКОВА ЛІЧИЛКА

В лузі дощик із квіток
Кольоровий сплів вінок.
У долину, аж до річки,
Простяглись барвисті стрічки.
Ось _____ (червона), перша стрічка, —
Колір стиглої сунічки.
Друга — наче мандаринки,
Що _____ (оранжеві) в них спинки.
Третя — _____ (жовта), наче сонце,
Зазирає у віконце.
А четверта — то _____ (зелена),

Як листок берізки, клена.
П'ять — _____ (блакитна), барвінкова,
Наче квіточка святкова.
Шоста — _____ (синя), як ті сливи,
Що дощі вмивали й зливи.
Сьома — вкрили ліс та балки
_____ (фіолетові) фіалки.
Із семи стрічок веселих
Утворилася веселка,
І щоб знати кольори,
Ти лічилку повтори.

— Чи знаєте ви, коли з'являється веселка? (Веселка з'являється після дощу, коли на небі швидко з'являється сонечко.)

8. Закріплення вмінь порівнювати числа. Робота в парах

— Які цифри можна поставити замість хмаринок, щоб отримати істинну нерівність?

$13 < 1$ ☁

$21 < 2$ ☁

☁ $7 < 19$

1 ☁ < 16

3 ☁ > 33

$57 < 5$ ☁

☁ $5 < 88$

7 ☁ > 78

Фінал

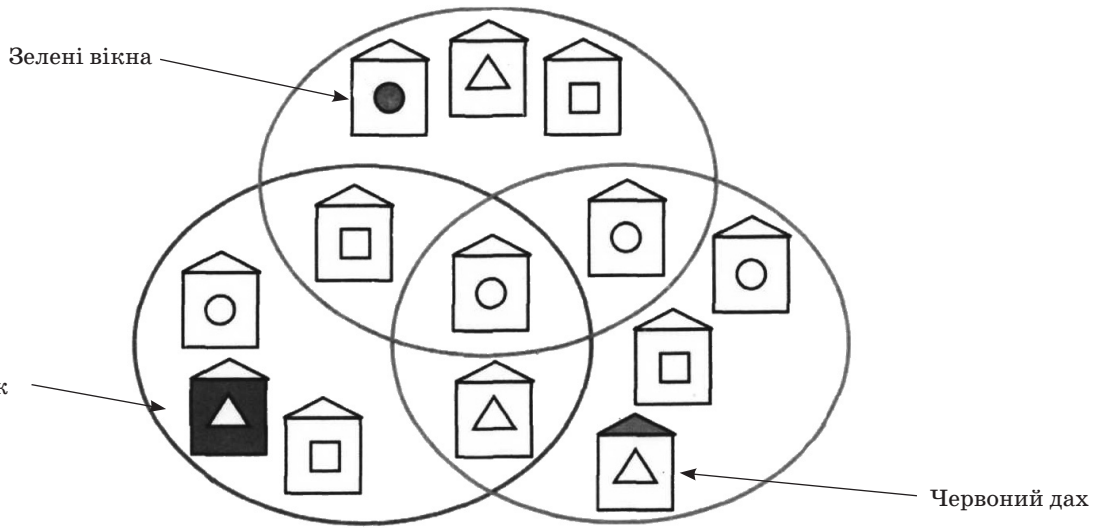
— Який колір найкраще заспокоює?

Р	О	Ж	Е	В	И	Й

— Рожевий — це колір, що заспокоює. Завдяки своєму ефекту він пригнічує гнів та неспокій.

9. Логічна вправа. Робота в групах

— Розфарбуйте всі будиночки так, щоб виконати зазначені умови.

Супер-гра

Цей колір є символом природи і молодості.

З	Е	Л	Е	Н	И	Й

Зелений — символ природи і молодості. Він — «міст» між двома протилежними кольорами веселкового спектра — гарячим червоним і холодним синім. А тому є кольором надії на злагоду, мир і спокій.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Що повторили на уроці?
- З якими завданнями впоралися легко?
- Що спричинило труднощі?
- Які цікаві факти про кольори ви запам'ятали?
- Якими цікавинками про кольори поділитесь з рідними?

Світ кольоровий живе навкруги,
 Світ кольоровий — і суму немає.
 Кольорові дерева,
 Кольорові сади,
 Кольорові річки
 І пташата у гаю.
 Кольорові і луки,
 І гори, й стежки,
 Кольорова земля
 Й хто на ній проживає,
 І ласкаво, і тихо усіх тих людей
 Кольоровий розмай обіймає.

Тетяна Полубко

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 120. ДОДАВАННЯ ВИДУ $45 + 30$. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЛА І ВИРАЗУ

Мета: актуалізувати десятковий склад числа; формувати вміння розв'язувати задачі, порівнювати числовий вираз і число; розвивати обчислювальні навички; розвивати логічне мислення учнів; виховувати старанність, товариськість, цікавість до математичних явищ.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

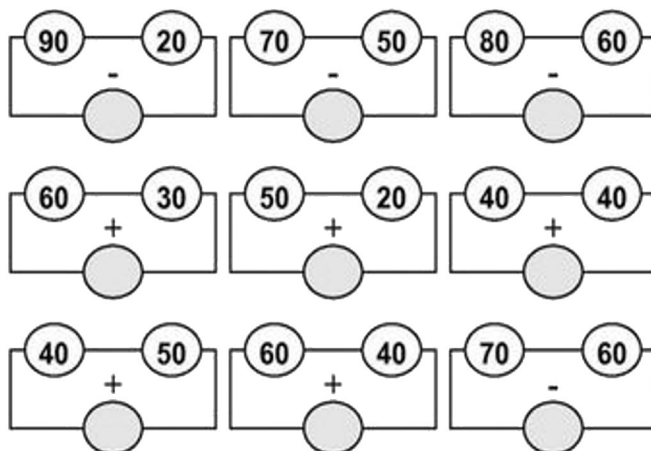
І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Подивилися на мене,
Усміхнулися усі:
Всі готові до роботи?
Всі бадьорі? Молодці!

2. Усні обчислення

- 1) Гра «Математичний м'яч». Заміна числа сумою розрядних доданків.
- 2) Повторення про додавання та віднімання круглих чисел.

3. Усне опитування

- Назвіть двоцифрові числа. Назвіть одноцифрові. Чим вони відрізняються?
- На що вказує перша цифра ліворуч у двоцифровому числі? Що показує друга цифра?
- Як утворити число 77? 89? 30?
- Назвіть числа п'ятого десятка, другого десятка у зворотному порядку.
- Порахуйте десятками. Як називаються ці числа? Чому?
- Назвіть десятковий склад чисел 67, 45, 91, 88.

4. Каліграфічна хвилинка. Запис чисел 1 та 11

- Назвіть найменше одноцифрове натуральне число. (1.) Яке число утворимо, якщо запишемо дві одинички поряд? (11.) На скільки 11 більше 1? (На 10.)

Фізкультхвилинка

Хмарка сонечко закрила,
Слізки срібнії зронила.
Ми ті слізки пошукаєм,
У травичці позбираєм.
Потанцюємо ще трішки,
Щоб спочили ручки й ніжки.
Всі веселі? От чудово!
А тепер в дорогу знову!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Узагальнення вивченого про числа першої сотні. Гра «Дослідник»

Діти із «Загадкової скриньки» витягують картку з двоцифровим числом. Описують його за планом.

План

- 1) Яке це число — одноцифрове чи двоцифрове?
- 2) За допомогою яких цифр воно записано?
- 3) Що позначає кожна цифра в записі числа?
- 4) Як число можна утворити з десятків та одиниць?
- 5) Назвіть наступне та попереднє числа до числа.
- 6) Як число можна утворити з наступного до нього? попереднього?

2. Формування вмінь виконувати додавання виду $45 + 30$ (с. 119, завдання 1–2)

- 1) Завдання 2. Розв'язування прикладів (усно) з коментуванням.
- 2) Завдання 1. Самостійна робота. Вправа «Склади вежу». Розв'язування прикладів.
— Збільш на 20 кожне з чисел: 15 (зразок), 25, 75, 45, 55, 35, 65.
— Запиши за зразком: $15 + 20 = 35$.

Шифр

Червоний	45
Оранжевий	55
Жовтий	65
Зелений	75
Синій	85
Блакитний	95

Відповіді (знизу вгору)

Синій	$65 + 20 = 85$
Оранжевий	$35 + 20 = 55$
Зелений	$55 + 20 = 75$
Жовтий	$45 + 20 = 65$
Блакитний	$75 + 20 = 95$
Червоний	$25 + 20 = 45$

3. Формування вміння порівнювати числовий вираз та число. Вправа «Світлофор». Самостійна робота. Взаємоперевірка в парах (с. 119, завдання 3)

Учні працюють з нерівностями, вставляють пропущений знак. Потім біля кожної нерівності малюють кружечок відповідного кольору. Червоний — знак «більше», жовтий — знак «менше», зелений — «дорівнює».

Виконане завдання

червоний	червоний	жовтий
жовтий	червоний	жовтий

Фізкультхвилинка

Зупиним навчання час.
 Фізкультпауза у нас.
 Руки, наче крила в птаха,
 Що летить й не знає страху.
 Вгору-вниз їх підіймаю
 І доверху підлітаю.
 А тепер — метелик я,

Рух дає мені життя.
 До плечей згорну я руки,
 Колові зроблю я рухи.
 А голівкою покрутим —
 Небезпек не має бути.
 Якщо ж поруч небезпека,—
 Геть втікаємо далеко.

4. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 119, завдання 4)

1) Аналіз та колективне розв'язування задачі.

— Скільки йогуртів було в холодильнику? (16.) Скільки йогуртів залишилося? (10.) Скільки йогуртів з'їли на полуденок? Яке запитання задачі?

— Проілюструйте арифметичною дією описані події в задачі. ($16 - \square = 10$.) Що позначає число 16? 10? Назвіть компоненти записаного приклада-підказки. Який компонент невідомий? (Від'ємник.) Як знайти невідомий від'ємник? Якою арифметичною дією розв'язується задача?

2) Творча робота над задачею.

— Змініть задачу так, щоб число 10 стало невідомим.

У холодильнику було 16 йогуртів. На полуденок з'їли 6 йогуртів. Скільки йогуртів залишилося?

— Самостійно розв'яжіть цю задачу.

5. Ігри з таблицею «Сотня». Робота в парах

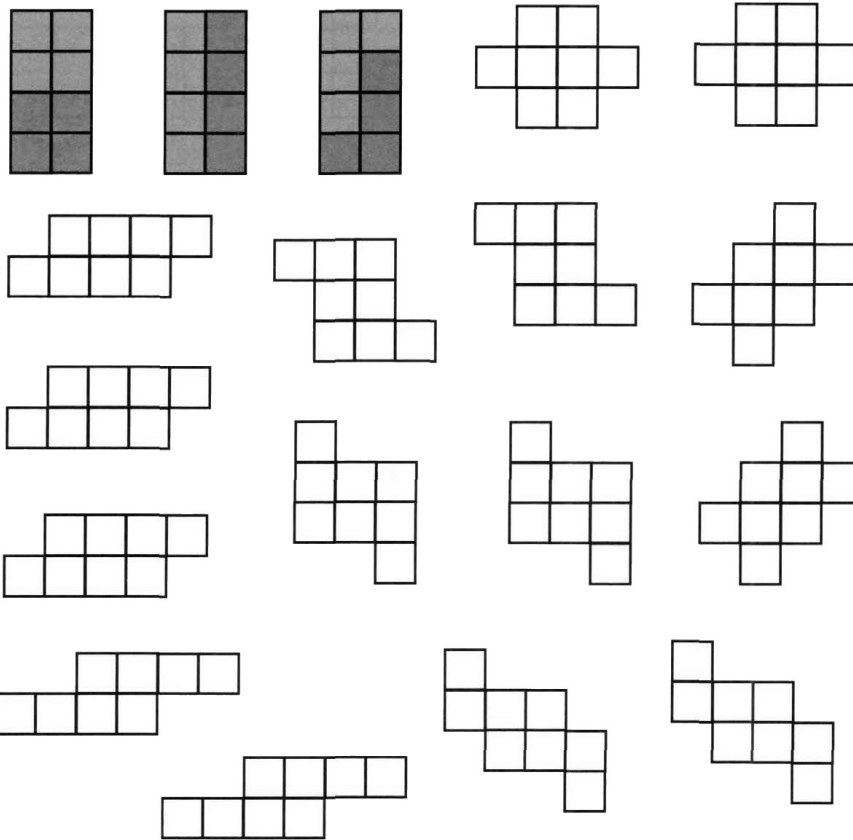
— Допишіть пропущені числа.

- Зафарбуй червоним ті числа, у яких кількість десятків та одиниць однакова.
- Зафарбуй синім ті числа, у яких сума цифр дорівнює 6 (4, 5, 7, 8, 9).
- Зафарбуй зеленим ті числа, у яких різниця цифр дорівнює 1 (2, 3, 4, 5, 6).
- Зафарбуй жовтим ті числа, у яких у розряді одиниць нуль.
- Зафарбуй оранжевим числа, більше 26, але менші 31.

1	2	3	4	5	6			9	10
11	12			15	16	17	18		20
21	22	23	24						
31		33	34	35	36		38		
	42			45		47			50
51	52	53	54		56		58		60
		63		65		67		69	
71			74			77			80
	82	83		85	86		88	89	
91			94			97			

6. Логічні завдання

- Виконання завдання 5 підручника (с. 119).
- Розділіть фігури на дві однакові деталі різними способами.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я навчився(лася)...
- Ці знання мені допоможуть...
- Я знаю, як додати одноцифрове число до двоцифрового. Для цього потрібно...
- Я знаю, як відняти одноцифрове число до двоцифрового. Для цього потрібно...
- Я легко виконував(ла) такі завдання...
- Потрібно було добре подумати, коли...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 121. ВІДНІМАННЯ ВИДУ $45 - 20$ (ознайомлення). ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА

Мета: ознайомити учнів з відніманням круглого числа від двоцифрового; формувати вміння додавати і віднімати кругле число, одноцифрове число; формувати вміння розв'язувати задачі; учити перетворювати складне іменоване число на просте; розвивати логічне мислення, графічні навички; виховувати охайність, культуру поведінки у кінотеатрі.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні на уроці продовжуємо тренуватися у виконанні арифметичних дій з двоцифровими числами, навчимося перетворювати складені іменовані числа у прості. Попрацюємо із задачами та поправляємося у правильному та охайному виконанні креслення відрізків заданої довжини.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 2 та 22

— Згадайте, про яке число я хочу вам розказати. Руки, ноги, вуха, очі. (2.) Що ви можете сказати про число 2? Яке число отримаємо, якщо у розрядній таблиці запишемо дві цифри 2. (22.) Дайте характеристику цьому числу.

4. Робота з таблицею розрядів. Робота в парах

Десятки	Одиниці	Число
7	9	
2	4	
	8	48
9		97
	0	60
3		33

5. Математичний диктант

- Запишіть найбільше число третього десятка.
- Запишіть числа, більші за 28, але менші або дорівнюють 33.
- Запишіть числа, менші, ніж 16, але більші 12.
- Запишіть більше число із чисел 1 дес. 5 од. і 5 дес. 1 од.
- Запишіть числа другого десятка, більші за 17.
- Запишіть наступне число до числа 39, 50.
- Запишіть попереднє число до числа 86, 90.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Практична робота. Робота з математичними матеріалами. Робота в парах

Учні отримують приклади вивчених видів. Діти читають одне одному приклади та ілюструють розв'язання з коментуванням виконаних дій.

Вивчені види прикладів: $10 + 3$, $40 + 8$, $56 - 1$, $56 + 1$, $17 - 10$, $17 - 3$, $29 - 9$, $29 - 20$, $43 + 5$.

2. Ознайомлення зі способом віднімання круглого числа

1) Практична робота.

— Викладіть 5 десятків та 3 одиниці. Яке число виклали? (53.) Приберіть 4 десятки. Що отримали? (1 десяток і 3 одиниці — число 13.) Складіть приклад. ($53 - 40 = 13$.) З яким розрядом працювали? (3 десятками.)

Висновок. При відніманні круглого числа десятків працюємо з десятками. Кількість одиниць залишається незмінною.

2) Пояснення розв'язання прикладу $45 - 20$ за схемою (с. 120, завдання 1).

Висновок. Десятки віднімаємо від десятків.

3. Первинне закріплення. Розв'язування прикладів (с. 120, завдання 2).

1-й стовпчик — з коментуванням, далі — самостійно.

Зразок коментування

Двоцифрове зменшуване 53 подаємо у вигляді суми розрядних доданків 50 і 3; від цієї суми будемо віднімати число 40; десятки віднімаємо від десятків: $50 - 40 = 10$; до отриманого результату 10 додаємо 3 одиниці, буде 13.

4. Повторення про перетворення складених іменованих чисел. Колективна робота

— Скільки сантиметрів у 1 дециметрі? ($1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$, 1 дм — це десяток сантиметрів.)

— Як можна міркувати при поданні складеного іменованого числа у вигляді простого? ($1 \text{ дм } 4 \text{ см}$; $1 \text{ дм} = 10 \text{ см}$ і ще 4 см , 10 і 4 — буде 14 см . У числі 14 один десяток, отже, число дециметрів дорівнює числу десятків; у числі 14 чотири одиниці, отже, число окремих сантиметрів дорівнює числу одиниць...)

$$1 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 8 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 3 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 1 \text{ см} = \square \text{ см}$$

Зразок коментування

Наприклад: 1 дм 5 см. Десятків у числі буде стільки, скільки дециметрів, — 1 десяток, а одиниць стільки, скільки сантиметрів, — 5; 1 десяток і 5 одиниць становлять число 15; 15 см... Або: 1 дм 5 см — це 1 дм і 5 см; 1 дм — це 10 см, маємо: $10 \text{ см} + 5 \text{ см} = 15 \text{ см}$...

5. Креслення відрізка, довжина якого зазначена в дециметрах та сантиметрах (с. 120, завдання 4)

6. Вимірювання довжини відрізків та їхнє порівняння (с. 120, завдання 4)

— Чия черепашка пододала більшу відстань?

7. Логічна вправа

Петрик накреслив відрізок 15 см, а Марійка — 1 дм 5 см. Хто з дітей накреслив довший відрізок?

Фізкультхвилинка

Всі піднесли руки — раз!
На носках стоїть весь клас,
Два присіли, руки вниз,
На сусіда подивись.
Раз! — і вгору,
Два! — і вниз,
На сусіда подивись.

Будем дружно ми вставати,
Щоб ногам роботу дати.
Раз — присіли, два — піднялись.
Хай мужніє ваше тіло.
Хто старався присідати,
Може вже відпочивати.

8. Удосконалення вміння розв'язувати задачі. Творча робота над задачею

1) Аналіз задачі (с. 120, завдання 3).

— Скільки гривень було у Марійки? (100.) Скільки грошей залишилося? (60.) Скільки гривень Марійка витратила на квиток? Яке запитання задачі?

— Проілюструйте арифметичною дією описані події в задачі. ($100 - \square = 60$.) Що позначає число 100? 60? Назвіть компоненти записаного приклада-підказки. Який компонент невідомий? (Від'ємник.) Як обчислити невідомий від'ємник? Якою арифметичною дією розв'язується задача?

2) Самостійне розв'язування задачі.

3) Проблемне запитання.

— Чи змогла б Марійка взяти із собою в кіно ще й подружку Оксанку? Чи вистачило б їй грошей на 2 квитки? Скільки б грошей у неї залишилося у цьому випадку? А на третій квиток вистачить грошей?

4) Творча робота над задачею.

— Придумайте свою задачу схожого типу.

9. Розвиток обчислювальних навичок. Гра «У кінотеатрі». Робота в групах

— Подружки прийшли до незвичного математичного кінотеатру. Допоможіть Марійці з Оксанкою зайняти свої місця та дізнайтеся, який мультфільм вони переглядатимуть.

Завдання

- Розв'яжіть приклади та визначте місце та ряд, де сидить Марійка (*зеленим*), Оксанка (*оранжевим*).
- Розшифруйте, який мультфільм будуть дивитися дівчата.
- Дізнайтеся, о котрій годині початок сеансу та позначте цей час на годиннику.

1-ша група

Ряд*	$73 - 70 + 2$
Місце*	$89 - 80 - 7$
Назва фільму	$94 + 3 - 50$ $29 + 60 - 3$
Початок сеансу	$56 - 50 + 10$

* У квитку зазначено місце Марійки. Оксанка сидить у цьому самому ряду на наступному місці. (Ряд 5, місце 3.)

Ряд	5
Місце	2
Назва фільму	47 — Викрадена 86 — принцеса
Початок сеансу	о ... 16 год

2-га група

Ряд*	$73 - 40 - 30$
Місце*	$92 + 3 - 90$
Назва фільму	$57 + 20 - 5$ $79 - 60 + 10$
Початок сеансу	$56 - 40 - 4$

* У квитку зазначено місце Марійки. Оксанка сидить у цьому самому ряду на попередньому місці. (Ряд 3, місце 2.)

Ряд	3
Місце	5
Назва фільму	72 — Диво 29 — парк
Початок сеансу	о ... 12 год

3-тя група

Ряд*	$43 - 40 + 1$
Місце*	$13 + 60 - 70$
Назва фільму	$94 - 30 + 5$ $34 + 60 - 40$
Початок сеансу	$32 + 3 - 20$

* У квитку зазначено місце Марійки. Оксанка сидить на попередньому ряду на цьому самому місці. (Ряд 3, місце 3.)

Ряд	4
Місце	3
Назва фільму	69 — пригоди 54 — Паддінгтона
Початок сеансу	о ... 15 год

4-та група

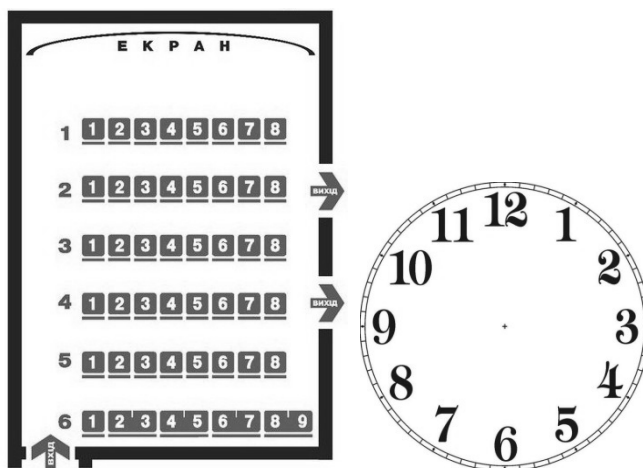
Ряд*	62 – 40 – 20
Місце*	93 + 4 – 90
Назва фільму	88 – 50 – 6 29 + 1 – 20
Початок фільму	52 – 40 + 5

* У квитку зазначено місце Марійки. Оксанка сидить на наступному ряду на цьому самому місці.
(Ряд 3, місце 7.)

Ряд	2
Місце	7
Назва фільму	32 — Історія 10 — іграшок
Початок фільму	о ... 17 год

Шифр назв мультфільмів

історія	парк	іграшок	викрадена	Паддінгтона	пригоди	диво	принцеса
10	29	32	47	54	69	72	86

Після перевірки учні розповідають правила поведінки у кінотеатрі.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Чого навчилися на уроці?
- Що вас найбільше зацікавило?
- Що спричинило утруднення?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 122. ВІДНІМАННЯ ВИДУ 45 – 20. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ РІЗНИХ ТИПІВ. ПОВТОРЕННЯ ДНІВ ТИЖНЯ

Мета: формувати вміння віднімати кругле число; актуалізувати спосіб додавання і віднімання одноцифрового числа до (від) двоцифрового; удосконалювати вміння розв'язувати задачі; повторити назви днів тижня; розвивати логічне мислення; виховувати охайність.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Лиш дзвінок на урок продзвенить,
Стане кожний серйозним в ту ж мить.

Бо роботи багато у нас,
І дружно працює наш клас.

2. Усне опитування

- Як називаються числа при додаванні?
- Яке число при додаванні може бути найбільшим?
- Як називаються числа при відніманні?
- Яке число при відніманні може бути найбільшим?
- Як обчислити невідомий доданок? невідомий від'ємник?
- Як пов'язані арифметичні дії додавання і віднімання?
- Сформулюйте переставний закон додавання. Коли ми його застосовуємо?
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?
- Як порівняти два двоцифрових числа?
- Як порівняти двоцифрові числа з однаковою кількістю десятків?
- Як називається число, що має у записі 0 одиниць?
- Чи може бути двоцифрове число з 0 десятків? Чому?

3. Усні обчислення

1) *Розташування чисел у порядку зростання.*

48	50	23	23	48	50
27	19	31	_____	_____	_____
64	87	78	_____	_____	_____
52	35	42	_____	_____	_____
30	21	19	_____	_____	_____
84	92	73	_____	_____	_____
11	68	89	_____	_____	_____
14	35	29	_____	_____	_____
92	79	80	_____	_____	_____

2) *Цікаві задачки з LEGO.*

Учитель читає віршовані задачі. Учні показують цеглинку відповідного кольору, що є відповіддю до задачі.

Презентація (<https://vseosvita.ua/library/cikavi-zadacki-lego-sist-ceglinok-matematika-1-klas-111173.html>)

Зайченята на городі
Урожай збирали.
Тут 4, а там - 5
Нумо моркву рахувать.

Шифр

10 — синій	4 — жовтий
2 — блакитний	9 — оранжевий
8 — зелений	7 — червоний

Задачі

- В дельфінарії дельфіни
Дітей забавляли.
П'ять стрибали, три співали,
А два малювали.
Хто з вас зможе, діти,
Дельфінів полічити?
- Десять чайок над морем літали,
Дружно крилами махали.
Шість на берег приземлилось.
Скільки чайок залишилось?
- Чотири хмаринки по небу пливли,
Веселі розмови між собою вели.
А назустріч їм — ще три.
Скільки хмаринок у небі було?
- У бабусі Еми
Гарні хризантеми —
Жовтих три,
Біленьких п'ять.
Нумо квіти рахувать.
- Бабуся Оля у печі
Випікала калачі —
Шість спекла, чотири з'їли.
Скільки залишили?
- Зайченята на городі
Урожай збирали.
Тут чотири, а там — п'ять.
Нумо моркву рахувать.
- Десять жовтих каченят
Стали дружно в один ряд:
Вісім побігло купатись
Скільки залишилось гратись?
- Шість машинок у Мишка,
Дві машинки у Сашка.
Підкажіть, будь ласка, їм,
Скільки машинок у них?
- Справжніх друзів на обід
Запросив до себе кіт.
Став він думать і гадать,
Чим їх буде пригощать:
Їжачок, дві киці, три крота.
Скільки друзів у ката?
- Сім цукерок Толя мав
Дві цукерки мамі дав.
Дві — малій сестричці Олі.
А лишилось скільки в Толі?
- На полиці дев'ять книг.
Толя взяв одну із них.
Дві взяла собі Софійка.
Ще одну — мала Надійка.
Хто тепер сказати б міг,
Скільки на полиці книг?
- Що у лісі гримить?
Робить вулики ведмідь,
Він зробив їх тільки сім,
На два менше, ніж хотів.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 3 та 33

— Згадайте, про яке число я хочу вам розказати. Горішки для Попелюшки, поросята, ведмеді, світлофор. (3.) Що ви можете сказати про число 3? Яке число отримаємо, якщо у розрядній таблиці запишемо дві цифри 3? (33.) Дайте характеристику цьому числу.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Закріплення способу віднімання круглого числа типу 45 – 20 (с. 121, завдання 1)

Перевірка

— Назвіть приклад з найбільшою відповіддю. Який вираз мав найбільше значення? Зачитайте приклади з відповіддю менше 40.

— Запишіть відповіді прикладів у порядку спадання.

2. Формування розуміння способів додавання та віднімання одиниць та десятків під час роботи з двоцифровими числами

— Розгляньте вирази.

$26 + 3$	$67 - 4$	$42 + 5$	$86 - 5$
$26 + 30$	$67 - 40$	$42 + 50$	$86 - 50$

— У кожному стовпчику знайдіть значення першого виразу. Зіставте це значення зі значенням другого виразу. Що змінилося? Як ця зміна впливає на розв'язання?

Фізкультхвилинка

Раз! Два! Час вставати:
Будемо відпочивати.
Три! Чотири! Присідаймо!
Швидко втому проганяймо
П'ять! Шість! Засміялись!
Кілька раз понахилились.
Зайчик сонячний до нас
Завітав у вільний час.
Будем бігати, стрибати,
Щоб зайчика нам впіймати.
Прудко зайчик утікає і
Промінчиками грає.
Сім! Вісім! Час настав
Повернутись нам до справ.

3. Формування вміння розв'язувати задачі

1) Самостійне розв'язування задачі 2 (с. 121).

Було — 25 авт.

Виїхало — ?

Залишилося — 20 авт.

Розв'язання

$$25 - 20 = 5 \text{ (авт.)}$$

Відповідь: 5 автомобілів виїхало зі стоянки.

— Як називається тип задачі, що розв'язали? (На обчислення невідомого від'ємника.)

2) Розв'язування двох послідовних задач (с. 121, завдання 3).

Задача 3(1) — на обчислення різниці з відношенням «на ... менше».

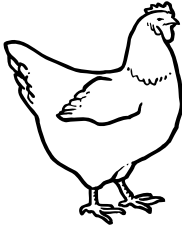
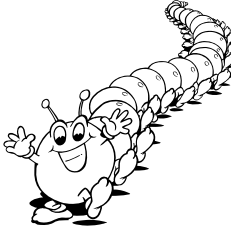
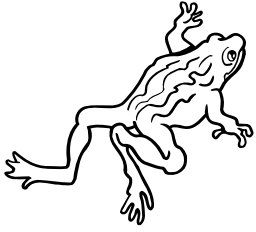
Задача 3(2) — на обчислення суми з поняттям «всього». Розв'язання другої задачі неможливе без розв'язання першої, тому що числове дане другої задачі отримують з першої задачі, яке є невідомим, що обчислюють у цій задачі.

4. Повторення знань дітей про дні тижня

1) Уточнення поняття «учора», «позавчора». Виконання завдання 4 підручника (с. 121).

2) Робота за таблицею. Робота в парах.

Учитель називає орієнтир завдання (наприклад, курка — 2 або гусинь — 7). Учні знаходять завдання та розв'язують його.

				
	А	Б	В	Г
1	понеділок + 2 дні	четвер + 7 днів	вівторок – 1 день	неділя – 2 дні
2	п'ятниця – 3 дні	вівторок + 2 дні	п'ятниця – 2 дні	понеділок + 1 день
3	неділя + 4 дні	понеділок + 6 днів	середа – 3 дні	середа + 3 дні
4	четвер – 1 день	субота – 5 днів	четвер – 6 днів	п'ятниця – 1 день
5	вівторок + 7 днів	середа + 1 день	понеділок – 3 дні	вівторок – 7 днів
6	понеділок + 4 дні	неділя + 5 днів	неділя – 6 днів	вівторок – 6 днів
7	п'ятниця + 2 дні	середа + 2 дні	четвер – 3 дні	субота + 7 днів

3) Логічна задача.

Сьогодні середа, дощить. Синоптики пообіцяли через тиждень теплий сонячний день. Який це буде день тижня? (Середа.) А через 3 дні знову дощитиме. Який це буде день тижня?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- На уроці я навчився(лася)...
- Ці знання мені допоможуть...
- Я легко виконував(ла) такі завдання...
- Потрібно було добре подумати, коли...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 123. ДОДАВАННЯ ВИДУ $24 + 35$ (ознайомлення). ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА

Мета: закріпити вміння учнів виконувати арифметичні дії з двоцифровими числами (додавання та віднімання одноцифрового, круглого числа); ознайомити учнів зі способом додавання двоцифрового числа до двоцифрового без переходу через розряд; удосконалювати обчислювальні навички, уміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення учнів, просторову уяву; виховувати старанність.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, технологічна.

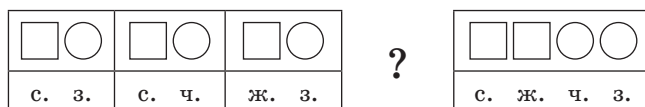
Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Логічна хвилинка

— Розгляньте набір геометричних фігур. Проаналізуйте принцип утворення пар. (Кольори фігур: с.— синій, з.— зелений, ч.— червоний, ж.— жовтий.)

— Яка пара буде наступною? (Жовтий квадрат — червоний круг.)

— Скільки видів фігур ми використовували? (По 2 фігури двох кольорів, всього 4.) Скільки різних пар було складено? (4.)

— Яке число отримаємо використавши дві четвірки? (44.)

3. Каліграфічна хвилинка. Запис цифри 4 та числа 44

4. Усне опитування

— Дайте характеристику числа 44.

— Назвіть числа, що у записі мають дві однакові цифри. Скільки їх у межах 100?

— Назвіть круглі числа. Як їх утворити з попереднього числа? з наступного?

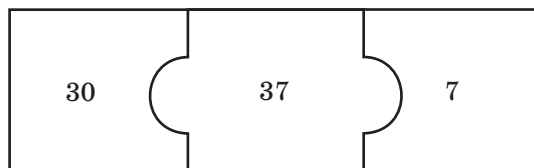
— Назвіть десятковий склад чисел 45, 67, 29, 40, 71.

— Що означає розкласти число на розрядні доданки?

5. Усні обчислення

1) Гра «Склади пазл».

Потрібно дібрати розрядні доданки до числа.

2) Гра «Математичний м'яч». Додавання та віднімання одноцифрового та круглого чисел у межах першої сотні.

Фізкультхвилинка

Ми цеглиночки візьмемо,
Руханочку дружно проведемо.
Синя в ручках — покружляєм,
З жовтою — поприсідаєм.

Голубенька у руках —
Політаєм, як той птах.
Вже зелену брати час,
Бо робота є у нас.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Практична робота з математичними матеріалами

— Викладіть 2 десятки та 3 одиниці. Яке число виклали? (23.) Викладіть 4 десятки та 6 одиниць. Яке число виклали? (46.) Усі числа потрібно об'єднати. Спробуйте визначити зручний спосіб. (Десятки об'єднуємо з десятками, одиниці з одиницями.) Складіть арифметичний приклад та схему, що демонструє виконані дії. ($23 + 46 = 69$.)

2. Ознайомлення з правилом додавання двоцифрових чисел (с. 122, завдання 1)

При додаванні двоцифрових чисел десятки додають до десятків, а одиниці — до одиниць.

3. Первинне закріплення

1) Коментування розв'язання прикладів.

$34 + 53$

$27 + 61$

$46 + 12$

2) Складання пам'ятки.

ПАМ'ЯТКА

1	Розклади компоненти арифметичної дії на розрядні доданки.
2	Виконай дії з десятками.
3	Виконай дії з одиницями.
4	Об'єднай десятки та одиниці.
5	Назви число-відповідь.

4. Розвиток обчислювальних навичок. Обчислення значення виразів. Робота в групах (с. 122, завдання 2)

1) Розв'язування прикладів з коментуванням у групах (по 4 приклади).

1-ша група — 1–2 стовпчики; 2-га група — 2–3 стовпчики; 3-тя група — 3–4 стовпчики; 4-та група — 4–5 стовпчики.

2) Перевірка. Гра «Шифрувальник».

— Розшифруйте слово за відповідями розв'язаних прикладів. Усі групи розшифровують слово: РОЗУМНИКИ.

1-ша група

98	79	58	69
ни	ро	ки	зум

2-га група

98	78	88	58
ро	ки	ни	зум

3-тя група

78	88	99	86
зум	ро	ки	ни

4-та група

88	99	68	86
ни	зум	ки	ро

Фізкультхвилинка

Всі стомились працювати,
Будемо з LEGO відпочивати.
Жовта — тупаєм, кружляєм,
Від роботи спочиваєм,
А зелена — присідаєм

Й руки в гору піднімаєм.
Голубу тримаю я —
Плескає вся дітвора.
В кошик цеглиночки складемо,
Працювати всі почнемо.

5. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 122, завдання 3–4)

1) Колективне обговорення та аналіз задачі 3.

— Скільки у конструкторі Олеся було деталей? Що Олесь зробив із конструктора? Чи відомо скільки деталей використав для побудови будиночка? Скільки в нього залишилося деталей?

— Яке запитання задачі? Що позначає число 90? 30? Як дізнатися, скільки Олеся використав деталей?

2) Самостійне розв'язування задачі.

Було — 90 д.

Використав — ?

Залишилося — 30 д.

$$90 - 30 = 60 \text{ (д.)}$$

3) Колективне обговорення та аналіз задачі 4.

— Скільки на куці розквітло троянд? Скільки квіток зрізали для букета? Як ви розумієте вислів «кілька квіток»? Скільки троянд залишилося на куці?

— Яке запитання задачі? Що позначає число 15? 10? Як дізнатися, скільки троянд зрізали?

4) Самостійне розв'язування задачі.

Розквітло — 15 тр.

Зрізали — ?

Залишилося — 10 тр.

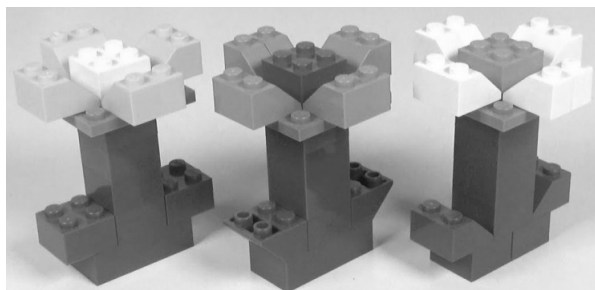
$$15 - 10 = 5 \text{ (тр.)}$$

6. Вправа на розвиток просторової уяви (с. 122, завдання 5)

— Зі скількох кубиків складено фігуру? (5 кубиків.)

7. Конструювання. Робота в групах.

Завдання за вибором: з конструктора LEGO скласти квітку або будинок.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення».

— Продовжте речення: «На уроці я повторив (потренувався, навчився) ... Найлегше я міг... Було складно...».

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 124. ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ОЗНАЙОМЛЕННЯ ІЗ ЗАДАЧЕЮ НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОВОГО. ЗАДАЧА НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ШЛЯХУ

Мета: ознайомити учнів із задачею на знаходження невідомого зменшуваного; удосконалювати вміння розв'язувати задачі; формувати вміння додавати двоцифрові числа, обчислювати довжину ламаної; розвивати увагу, логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товарицькість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Актуалізація опорних знань

1) *Повторення порядку розташування чисел у межах першої сотні. Робота в парах.*

Варіанти завдань

- Намалюй дорогу білочці до горішка.

			2	12	13	19	15	18
			1	11	12	20	16	17
			2	9	10	14	10	9
3	1	4	3	8	11	13	20	19
5	2	5	10	11	12	14	16	15
6	8	6	7	10	13	15	20	18
9	7	5	8	9	14	15	18	19
11	9	8	12	19	13	16	17	20
13	11	10	14	17	20			
15	13	12	16	18	19			
17	15	16	18	19	20			

- Розташуй числа в яблучках у порядку зростання (спадання).

14, 29, 82, 74, 46

78, 49, 78, 50, 61

2) *Вправа «Потяг». Обчислення ланцюжка прикладів.*

- Яке останнє число отримали? (100.)
- Дайте йому характеристику.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 100

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Усне опитування. Повторення про компоненти додавання та віднімання

- Як називаються числа при додаванні? Як називається результат дії додавання?
- Яке число при додаванні зазвичай найбільше?
- З якою арифметичною дією пов'язана дія додавання? Що залишиться, якщо від суми двох чисел відняти перший доданок? другий доданок? Як обчислити невідомий доданок?
- Як називаються числа при відніманні? Як називається результат дії віднімання?
- Яке число в рівності на віднімання зазвичай найбільше?
- Зазвичай від'ємник більший чи менший за зменшуване?

2. Формування вміння працювати з таблицею «Доданок. Dodanok. Сума».

1) Колективна робота над таблицею (с. 123, завдання 1).

— Прочитайте завдання підручника. Як обчислити суму? (До першого доданка додати другий доданок.) Що потрібно зробити, аби заповнити таблицю повністю? (Скласти та розв'язати приклади на додавання.)

2) Додаткове завдання. Робота в групах.

— Визначте невідомий компонент додавання.

Доданок	7	8		8	9	3	2		
Доданок	3		4	1		5		7	5
Сума		10	9		10		8	9	7

3. Актуалізація знань про компоненти арифметичних дій додавання і віднімання. Робота в парах з використанням конструктора LEGO

Діти отримують приклади. Визначають, який компонент невідомий. Користуючись шифром, викладають у ланцюжок потрібного кольору цеглинку конструктора LEGO.

Завдання

$$4 + \square = 10 \quad \square + 5 = 9 \quad 7 - 3 = \square \quad 8 - \square = 2 \quad 7 + 3 = \square \quad \square - 2 = 3$$

Шифр

Зелений — невідомий перший доданок.

Жовтий — невідомий другий доданок.

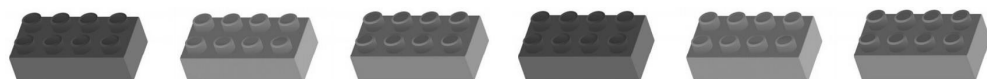
Червоний — невідома сума.

Синій — невідоме зменшуване.

Оранжевий — невідомий від'ємник.

Блакитний — невідома різниця.

Виконане завдання

Жовтий Зелений Блакитний Оранжевий Червоний Синій

4. Ознайомлення із задачею на знаходження невідомого зменшуваного (с. 123, завдання 2)

— Скільки чашок було у шафі спочатку? Скільки чашок Улянка виставила на стіл? Скільки залишилося чашок у шафі?

— Складіть приклад, що ілюструє виконані дії. ($\square - 10 = 2$.)

— З чого складається зменшуване? (Із різниці та від'ємника.) Як отримати зменшуване? (Слід поєднати різницю зі зменшуваним. Об'єднати означає додати.) Отже, щоб знайти невідоме зменшуване, потрібно до різниці додати від'ємник.

— Якою дією буде розв'язуватися задача? Чому? (Зменшуване у прикладі на віднімання зазвичай найбільше число.)

5. Первинне закріплення. Колективне розв'язування задачі (с. 123, завдання 3)

— Скільки друзі з'їли шматочків піци? Скільки ще залишилося? Про що запитується в задачі?

— Що позначає число 10? 2? Яке число невідоме? Спочатку було шматочків більше чи менше, ніж залишилося? Якою дією будемо розв'язувати задачу?

Фізкультхвилинка

Тут трава росте висока,
Тут стежинонька вузька.
Вище руки, вище ноги —
Не проста у нас дорога.
А тепер ідемо боком —

Із підскоком, із підскоком.
Походили на носочках,
А тоді на п'ятах.
Випростали добре спини
І звели лопатки.

6. Формування обчислювальних навичок

- Обчисліть з поясненням.

$76 + 3$

$68 - 40$

$47 - 1$

$34 + 20$

$44 + 5$

$21 + 34$

$52 + 27$

$83 + 12$

$97 - 6$

$34 + 60$

- На які групи можна розподілити вирази? (1-ша група — суми, 2-га група — різниці; або: 1-ша група — випадки додавання і віднімання одноцифрового числа, 2-га група — випадки додавання і віднімання круглого числа, 3-тя група — додавання двоцифрових чисел.)
- Як міркуємо при додаванні чи відніманні одноцифрового числа? (Потрібно подати двоцифрове число у вигляді суми розрядних доданків. Одиниці додаємо (віднімаємо) до (від) одиниць. До десятків додаємо отримане число одиниць.)
- Як міркуємо при додаванні або відніманні круглого числа? (Необхідно двоцифрове число подати у вигляді суми розрядних доданків. Десятки додаємо (віднімаємо) до (від) десятків. До отриманого результату додаємо одиниці.)
- Як міркуємо при додаванні двоцифрових чисел? (Двоцифрові числа слід подати у вигляді суми розрядних доданків. Десятки додаємо до десятків. До одиниць додаємо одиниці. Обчислені суми додаємо.)

7. Вимірювання та обчислення довжини ламаної лінії (с. 123, завдання 4)

— Подайте довжини ламаної у вигляді складеного іменованого числа (в дм та см).

8. Логічна задача

Антон розв'язав більше прикладів, ніж Тарас. Марічка розв'язала 20 прикладів. Хто розв'язав менше прикладів, ніж Антон? Чи правильно, що Марічка розв'язала більше прикладів, ніж Тарас?

(Тарас розв'язав менше прикладів, ніж Антон. На друге запитання неможливо відповісти, бо нам невідомо, скільки прикладів розв'язав Тарас.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Що таке обернена задача?
- Як скласти обернену задачу?
- Як ви оцінюєте свою роботу на уроці?
- Чи виникали труднощі?
- Над чим слід більше попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 125. ВІДНІМАННЯ ВИДУ $65 - 24$ (ознайомлення).

ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОГО. ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ

Мета: ознайомити учнів з відніманням двоцифрового числа від двоцифрового; удосконалювати обчислювальні навички, уміння розв'язувати задачі на знаходження невідомого зменшуваного; формувати вміння визначати час за годинником; розвивати логічне мислення учнів шляхом формування прийомів розумових дій: аналізу, синтезу, порівняння; виховувати старанність, товариську.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

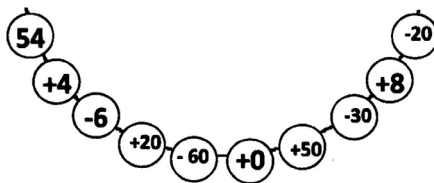
2. Усні обчислення

1) *Гра «Математичний футбол». Повторення додавання та віднімання чисел у межах 10.*

2) *Розв'язування віршованих задач.*

- Зайчик з білочкою — друзі,
Краков'як танцюють в лузі.
Бабачиха з бабаком
Втішаються гопаком.
Шість барсучат теж діло знають —
Вони всі польку любляють.
Хто з вас перший порухує,
Скільки пар звірят танцює?
- Три сороки на вербі
Крик вчинили на селі.
Два десятки ще граків
Виводили дружний спів.
І сказати треба в лад,
Скільки птахів там кричать?
- На узліссі три дубки,
І під кожним два грибки.
А подалі, близ ялин,
Виростає ще один.
Відповісти хто б хотів,
Скільки всіх росте грибів?
- Скільки пташок невеличких
Злетілося до годівнички? —
Горобців сварливих пара,
І синичок також пара,
Пара сизих голубів
І дві пари снігурів.
- У Лізи десять мармеладок,
І Алінка має п'ять.
Допоможемо дівчаткам
Мармеладки порухувать.
- П'ятнадцять черв'яків було,
Курчатка десять з'їли.
А мама-квочка в них пита:
«А скільки мамі залишили?».
- Білочка грибочки рахувала:
Двадцять штук усіх!
Десять у дупло сховала.
Скільки на дереві залишилось їх?

3) *Вправа «Намисто». Розв'язування ланцюжка прикладів.*

3. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 20

— Яким числом закінчилося «намисто»? (20.) Дайте характеристику цьому числу. Спробуйте полічити по 20 до 100.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Усне опитування

- Які арифметичні дії ви знаєте?
- Як називаються числа при додаванні? при відніманні?
- Чи може сума дорівнювати одному з доданків? У якому випадку?
- Чи може різниця дорівнювати зменшуваному? У якому випадку?
- Чи може різниця дорівнювати нулю? Коли?
- Чи може сума дорівнювати нулю? Коли?
- Як знайти невідомий доданок? невідоме зменшуване? невідомий від'ємник?
- Яку арифметичну дію слід виконати, аби збільшити (*зменшити*) число на кілька одиниць?
- Що означає на 7 більше? на 7 менше? Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?
- Сформулюйте переставний закон додавання. Коли його застосовують?
- Як пов'язані арифметичні дії додавання і віднімання?

2. Актуалізація вміння знаходити невідомі компоненти арифметичних дій

Робота за таблицями. Робота в парах

Доданок	20	34		20			2		37
Доданок	7	1	90		1	8		4	2
Сума			94	27	40	38	27	45	
Зменшуване	27	34		47			2		35
Від'ємник	7	1	90		30	8		4	2
Різниця			4	20	40	31	27	45	

3. Практична робота з математичними матеріалами

— Викладіть 4 десятки та 5 одиниць. Яке число виклали? (45.) Викладіть 2 десятки та 3 одиниці. Яке число виклали? (23.) Потрібно від першого відняти друге число. Спробуйте визначити зручний спосіб. (Із десятків вилучаємо десятки, з одиниць одиниці.) Складіть арифметичний приклад та схему, що демонструє виконані дії. ($45 - 23 = 22$.)

4. Ознайомлення з правилом віднімання двоцифрових чисел (с. 124, завдання 1)

При відніманні двоцифрових чисел десятки віднімають від десятків, а одиниці — від одиниць.

5. Первинне закріплення

1) Коментування розв'язання прикладів.

$$53 - 31$$

$$67 - 24$$

$$46 - 12$$

2) Складання пам'ятки.

ПАМ'ЯТКА

1	Розклади компоненти арифметичної дії на розрядні доданки.
2	Виконай дії з десятками.
3	Виконай дії з одиницями.
4	Об'єднай десятки та одиниці.
5	Назви число-відповідь.

6. Розвиток обчислювальних навичок. Обчислення значення виразів. Робота в парах за варіантами (с. 124, завдання 2)

Учні розв'язують приклади з коментуванням у парах по 4 приклади (за варіантами).
1-й варіант — 1–2 стовпчики; 2-й варіант — 3–4 стовпчики.

7. Удосконалення вміння розв'язувати задачі на знаходження невідомого зменшуваного (с. 124, завдання 3)

1) Аналіз задачі.

— Скільки грошей було у Іванки? Скільки грошей Іванка витратила на придбання обруча? Скільки залишилося грошей у дівчинки?

— Складіть приклад, що ілюструє виконані дії. ($\square - 30 = 20$.)

— З чого складається зменшуване? (Із різниці та від'ємника.) Як одержати зменшуване? (Потрібно поєднати різницю зі зменшуваним. Об'єднати означає додати.) Отже, щоб знайти невідоме зменшуване, необхідно до різниці додати від'ємник.

— Якою дією буде розв'язуватися задача? Чому? (Зменшуване у прикладі на віднімання зазвичай найбільше число.)

2) Самостійне розв'язування задачі.

Було — ?

Витратила — 30 грн

Залишилося — 20 грн

Розв'язання

$$20 + 30 = 50 \text{ (грн)}$$

Відповідь: спочатку було 50 гривень.

3) Робота в групах. Розв'язування задач.

Варіанти задач

- Додому після уроків уже пішло 22 учні, залишилося чекати батьків 6 учнів. Скільки учнів було на початку занять у класі?
- Оленка розфарбувала у розмальовці 10 квітів, ще залишилися нерозфарбованими 3 квітки. Скільки квітів було у розфарбовці?
- На свято надули 20 кульок, залишилося ще надути 4 кульки. Скільки потрібно було надути кульок до свята?
- Бабуся пригостила онуків 6 пиріжками, в неї ще залишилося 12 пиріжків. Скільки пиріжків напекла бабуся?

Фізкультхвилинка

8. Удосконалення вміння визначати час за годинником (с. 124, завдання 4)

— Котру годину показує годинник?

— Котру годину покаже кожний годинник через 4 години?

9. Розвиток логічного мислення

- Робота з деформованими прикладами.
Потрібно відновити пропущені знаки або компоненти арифметичних дій.

$$26 \square 3 = 29$$

$$64 + \square = 66$$

$$86 - \square = 83$$

$$73 \square 30 = 43$$

$$81 - \square = 51$$

$$36 + \square = 56$$

- У класі 15 учнів, у кожного з яких удома є тварини. У десятих живуть кішки, а в сімох — хом'ячки. Як таке можливе?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Продовжте речення: «Знаю... Можу... Навчився(лася) краще... Потренуюся ще...»

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 126. ВІДНІМАННЯ ВИДУ 65 – 24. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОВОГО. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. ПОВТОРЕННЯ ПРО ДНІ ТИЖНЯ

Мета: актуалізувати правила знаходження невідомих компонентів арифметичної дії віднімання; формувати вміння розв'язувати задачі на знаходження невідомого зменшуваного та на різницеве порівняння; формувати обчислювальні навички на основі вивчених випадків додавання і віднімання; розвивати логічне та варіативне мислення учнів; виховувати старанність, товарицькість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Закріплення знання нумерації чисел першої сотні. Робота в групах

1) Вправа «Фруктова таблиця».

— Бабуся для своїх онуків купила багато фруктів, та раптом вони розсипалися.

— Які числа заховалися за фруктами?

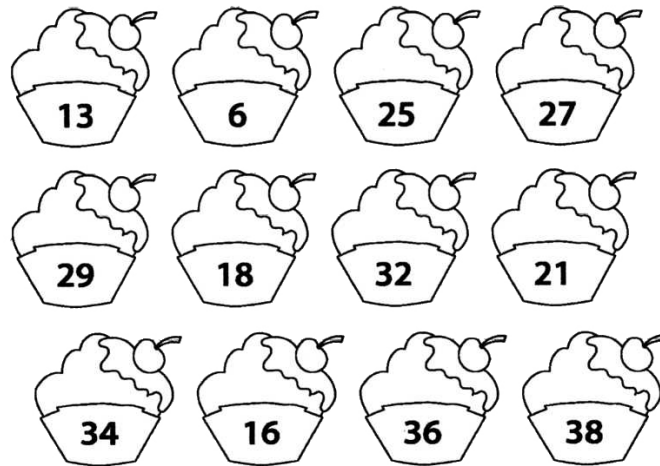
1		3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16		18	19	20
21	22	23	24	25	24	27	28	29	30
31	32	33		35	36		38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62		64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	
	82	83	84		86		88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

	—
	—
	—
	—
	—
	—
	—
	—
	—

2) Вправа «Смаколики».

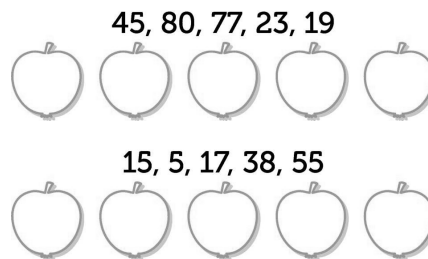
— Мама до свята напекла тістечка. Допоможіть їй прикрасити їх кремом.

— Розмалуйте кошики тістечок відповідними кольорами: зелений — числа, що в розряді десятків містять 3; блакитний — числа, що в розряді одиниць містять 5; червоний — числа, що в розряді десятків містять 1.

3) Вправа «Яблучка».

— Розташуйте числа у порядку зростання.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 5 та числа 55

— Пригадайте, чого у людини 5? (*Пальці на руці чи носі.*) Яке число утвориться, якщо записати поряд дві п'ятірки?

— Дайте характеристику цим числам.

4. Математичний диктант

- Запишіть числа: п'ятдесят шість, дванадцять, вісім, сорок чотири, шістдесят. Підкресліть однією рисою десятки, двома рисками — одиниці.
- Запишіть числа, які містять: 4 десятки і 8 одиниць; 5 десятків; 2 десятки і 7 одиниць; 2 одиниці; 1 десяток і 9 одиниць.
- Запишіть «сусідів» числа: 49, 15.
- Замініть число 23 сумою десятків і одиниць.
- Обчисліть другий доданок, якщо перший доданок 30, а значення суми — 46.
- Обчисліть зменшуване, якщо від'ємник 7, а значення різниці — 4.
- Обчисліть від'ємник, якщо зменшуване 48, а значення різниці 40.

Фізкультхвилинка

Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Розведіть їх в сторони,
Сплесніть, діти, тільки раз
Й за роботу — все гаразд.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення правил знаходження невідомих компонентів арифметичних дій. Робота з конструктором LEGO

Учитель показує картку з прикладом, у якому невідомий якийсь компонент чи результат арифметичної дії. Учні повинні показати цеглинку відповідного кольору, користуючись шифром, пояснити правило обчислення невідомого компонента.

Шифр

синій	блакитний	зелений	жовтий	оранжевий	червоний
сума	перший доданок	другий доданок	різниця	зменшуване	від'ємник

Зразок

$5 + \square = 10$	$\square - 6 = 20$	$34 + 5 = \square$	$78 - \square = 38$	$45 - 3 = \square$	$\square + 50 = 56$
зелений	оранжевий	синій	червоний	жовтий	блакитний

2. Удосконалення вміння знаходження невідомих компонентів віднімання. Робота в парях

Повторення правил

- Щоб обчислити невідоме зменшуване, потрібно до різниці додати від'ємник.
- Щоб обчислити невідомий від'ємник, потрібно від зменшуваного відняти різницю.

Зменшуване	8		8	10		8	10		90	27		65	83
Від'ємник	5	4		5	2		9	3		2	4		70
Різниця		3	5		8	5		30	50		34	50	

3. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 125, завдання 3–4)

1) Задача 3 (на знаходження невідомого зменшуваного).

— Прочитайте задачу. Назвіть відоме. Що невідомо? Визначте, який компонент є шуканим у задачі. Поясніть, як його знайти.

Самостійне розв'язування задачі.

2) Задача 4 (на різницеве порівняння).

— Складіть задачу за малюнком та поданими запитаннями.

— Назвіть відоме. Що є невідомим? Як порівняти два числа? (Щоб порівняти два числа, необхідно від більшого відняти менше.)

Самостійне розв'язування задачі.

3) Творча робота над задачею.

— Складіть задачу схожого типу.

Фізкультхвилинка

Я печу, печу, печу
Дітям всім по калачу.
Зверху маком притрушу,
В піч гарячу посаджу.
Випікайтесь калачі
У натопленій печі.
Буду Васю, буду Нату
Калачами пригощати.

4. Розвиток обчислювальних навичок (с. 125, завдання 1). Змагання «Найкращий математик»

Перевірка

— Назвіть приклади з відповіддю 11. ($99 - 88$, $67 - 56$, $26 - 15$.)

— Чи є ще вирази з однаковим значенням? ($42 - 21 = 93 - 72 = 21$.)

- Назвіть вираз, у якому найбільше значення. ($79 - 26 = 53$.)
- У якому виразі у його значенні кількість одиниць на 3 більше кількості десятків? ($84 - 43$.)
- Назвіть приклад, у якому відповідь записано двома послідовними цифрами. ($57 - 34$.)
- Відповідь якого прикладу має однакову кількість десятків та одиниць? ($64 - 31$.)

5. Удосконалення вміння порівнювати вираз і число (с. 125, завдання 2). Самостійна робота

6. Повторення про дні тижня (с. 125, завдання 5)

7. Розвиток варіативного та логічного мислення

- Утворіть усі можливі варіанти двоцифрових чисел, використовуючи цифри 3, 5, 8. (Робота в парах.)
- Вправа «Віднови приклад». Колективна робота.
 - У кожному стовпчику обчисліть значення першого виразу. Згадайтеся, яке число «сховалося» у другому виразі, якщо значення виразів у стовпчику рівні.

$35 + 3$

$58 + 20$

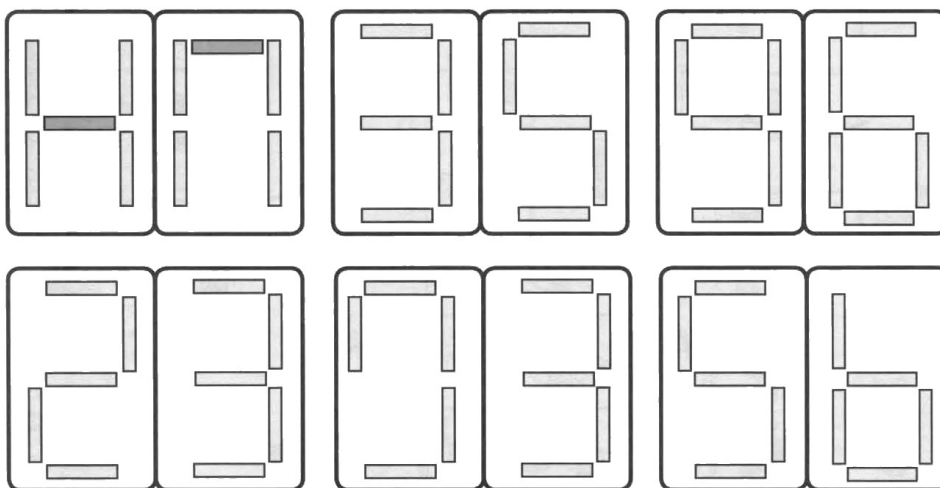
$72 + 5$

$33 + \square$

$28 + \square$

$75 + \square$

- Зафарбуй, яку паличку переклали. Робота в парах.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Про що ви дізналися на уроці?
- Які задачі розв'язували?
- Які вміння ви покращили?
- Чи сподобалося вам відновлювати істинні рівності?
- Чим такі завдання для вас корисні?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 127. ЗРУЧНИЙ СПОСІБ ОБЧИСЛЕННЯ. ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОВОГО. РОЗРІЗНЕННЯ ПЛОСКИХ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

Мета: формувати вміння розв'язувати задачі на різницеве порівняння; удосконалювати обчислювальні навички; формувати вміння вибирати зручний спосіб обчислення значення виразу; закріплювати правила знаходження невідомого компонента віднімання; розвивати в учнів логічне, варіативне мислення шляхом виконання завдань на відновлення чисел або цифр в істинній рівності; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

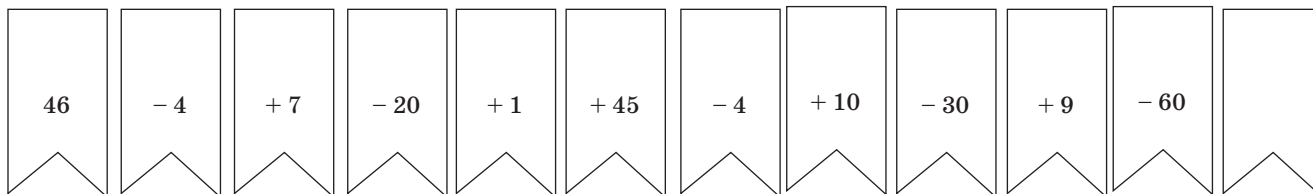
I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Сядьте, діти, всі гарненько,
Руки покладіть рівненько,
Голову вище підніміть,
Свої плечі розведіть.
Мені, діти, усміхніться,
Веселіше подивіться.
Щоб водити кораблі,
І щоб в небо злетіти.
Як багато треба знати
І як багато треба вміти!
Щоб лікарем, моряком
Чи пілотом стати,
Перш за все треба
Математику знати.

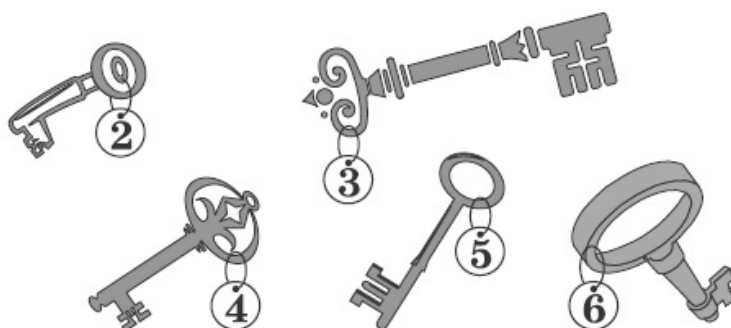
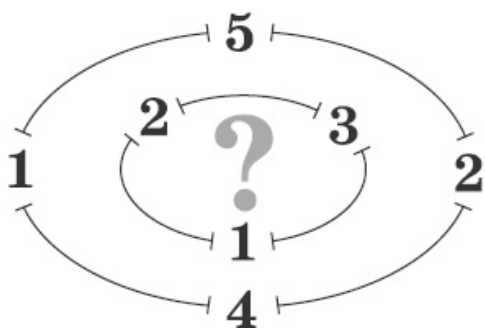
2. Усні обчислення

1) *Вправа «Прапорці».* Розв'язування ланцюжка прикладів.

2) *Вправа «Ключик».*

— Доберіть ключ, яким можна відімкнути замок.

3) Робота за таблицею.

— Обчисліть невідомий компонент.

Зменшуване	8		8	5		8	17		80	35		40		6		77
Від'ємник	2	4		5	3		7	3		2	2	10	50		1	
Різниця		6	6		7	8		25	30		43		40	0	11	7

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 6 та числа 66

— Дайте характеристику кожному із записаних чисел.

Фізкультхвилинка

Руки сонцю підставляйте,
З сонцем в піжмурки пограйте.
До вподоби нам ця гра.
Любить сонце дітвора.
Один, два — рада сонечку трава.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення про способи додавання двоцифрових чисел, визначення зручного способу обчислення (с. 126, завдання 1)

За схемою та ілюстрацією підручника діти пояснюють способи додавання та визначають зручний для себе.

2. Первинне закріплення (с. 126, завдання 2)

— Обчисліть зручним для себе способом. (Взаємоперевірка в парах.)

3. Повторення про порівняння чисел. Робота з таблицею в парах

Один учень називає номер завдання, інший його читає та розв'язує.

35 ☐ 52	40 ☐ 74	45 ☐ 30
84 ☐ 77	38 ☐ 64	51 ☐ 39
43 ☐ 43	79 ☐ 28	99 ☐ 89
23 ☐ 22	66 ☐ 77	6 ☐ 16
98 ☐ 89	18 ☐ 18	30 ☐ 49

4. Повторення про різницеve порівняння. Робота в парах

8 ☐ 1 на ...	6 ☐ 3 на ...
5 ☐ 7 на ...	2 ☐ 2 на ...
3 ☐ 5 на ...	6 ☐ 3 на ...
6 ☐ 6 на ...	9 ☐ 7 на ...
2 ☐ 7 на ...	2 ☐ 4 на ...
1 ☐ 8 на ...	7 ☐ 7 на ...
6 ☐ 9 на ...	7 ☐ 7 на ...
7 ☐ 5 на ...	4 ☐ 3 на ...
4 ☐ 6 на ...	8 ☐ 5 на ...
0 ☐ 3 на ...	6 ☐ 4 на ...
7 ☐ 7 на ...	4 ☐ 5 на ...
3 ☐ 8 на ...	2 ☐ 5 на ...

5. Формування вміння розв'язувати задачі на різницеve порівняння (с. 126, завдання 3)

— Прочитайте задачу. Які числа відомі? Що вони позначають? Яке запитання задачі?

— Як визначити, на скільки одне число більше за інше? Назвіть розв'язання задачі.

Запис розв'язання задачі в зошит.

Фізкультхвилинка

Петрик йшов, йшов, йшов

І суніцю знайшов.

З'їв і далі пішов.

Петрик йшов, йшов, йшов

І горішок знайшов.

Підняв і далі пішов.

Петрик йшов, йшов, йшов

І грибочок знайшов.

Поклав у кошик

І додому пішов.

6. Узагальнення знань про геометричні фігури (с. 126, завдання 4)

— З яких фігур складається чотирикутник? Назвіть особливості кожної фігури. Назвіть номери фігур, що є чотирикутниками; трикутниками. Чи є серед цих фігур однакові (*рівні*). Назвіть їхні номери.

— При поєднанні яких фігур можна отримати таку саму фігуру тільки більшого розміру? Яку фігуру отримаємо, поєднавши фігуру 1 та 8; 1 та 2; 6, 7 і 5; 3, 6 і 7?

7. Розвиток логічного та варіативного мислення. Робота в парах

- Вставте пропущені цифри або числа, щоб вирази були істинними.

$$93 - \square = 63$$

$$\square + 20 = 86$$

$$6\square - 5 = 63$$

$$\square 5 - 30 = 1\text{м}$$

$$\square 4 - 20 = 14$$

$$98 - 3\square = 68$$

$$2\square + \square = 25$$

$$9\square - \square = 93$$

- Намалюйте на кожній тарілці різну кількість цукерок так, щоб на всіх тарілках разом їх було 10.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я навчився(*лася*)...
- Тепер я вмю...
- Найбільш легким для мене було...
- Я хотів(*ла*) б ще потренуватися...

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 128. ДІЇ З ДВОЦИФРОВИМИ ЧИСЛАМИ. ТВОРЧА РОБОТА НАД ЗАДАЧЕЮ. ПОБУДОВА ВІДРІЗКІВ

Мета: уточнити знання дітей про спосіб визначення невідомого доданка; формувати вміння розв'язувати задачі різних типів; формувати обчислювальні навички; учити креслити відрізки заданої довжини; розвивати в учнів логічне та варіативне мислення; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: картки для парної роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

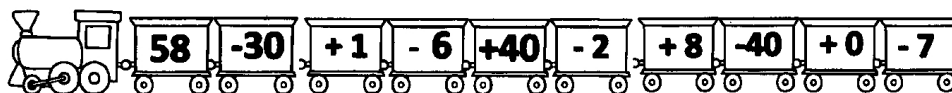
Вас вітає Математика!
Ігри, приклади, задачі — все для вас!
Побажаю вам кмітливості,
За роботу, в добрий час!

2. Усне опитування

- Як записати суму чисел 36 і 17? Що необхідно зробити, аби записати різницю чисел 45 і 18?
- Як називаються числа при додаванні? відніманні?
- Як обчислити невідомий доданок? невідоме зменшуване? невідомий від'ємник?
- Яка сума є сумою розрядних доданків? (*Сума десятків і одиниць числа.*)
- Поясніть спосіб додавання/віднімання круглого числа до двоцифрового.
- Поясніть спосіб виконання арифметичних дій з двоцифровим і одноцифровим числом.
- Які існують способи додавання/віднімання двоцифрових чисел?
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?

3. Усні обчислення

- 1) Гра «Математичний м'яч». Повторення додавання та віднімання в межах 100 без переходу через розряд.
- 2) Вправа «Потяг». Розв'язування ланцюжка прикладів.

— Яке останнє число отримали? (22.) Дайте йому характеристику. Що позначає кожна цифра 2 в записі цього числа?

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 22

Фізкультхвилинка

Хмарка сонечко закрила,
Слізки дрібні зронила.
Ми ті слізки позбираєм,
У травиці пошукаєм.
Пострибаєм, як зайчата,
Політаєм, як пташата,
Потанцюємо ще трішки,
Розімнемо руки, ніжки.
Всі веселі, от чудово!
За роботу сіли знову!

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Мотивація навчальної діяльності

- Пригадайте, з яких елементів складається задача. Чи існує задача без запитання? Чому?
- Сьогодні ми будемо вправлятися у розв'язуванні різноманітних задач.

2. Творча робота над задачею (с. 127, завдання 1)

— Прочитайте текст. Чи є він задачею? Чого бракує? Сформулюйте запитання за змістом тексту, щоб утворилася задача?

Аналіз і розв'язування задачі

1-й пінгвін — 20 р.

2-й пінгвін — ?, на 10 більше

Розв'язання

$$20 + 10 = 30 \text{ (р.)}$$

Відповідь: 30 рибин.

— Складіть на основі першої задачі ще одну, аби потрібно було дізнатися загальну кількість риби. (*Два пінгвіни ловили рибу. Один зловив 20 рибин, а другий — 30. Скільки рибин разом зловили пінгвіни?*)

Усне розв'язування задачі

1-й пінгвін — 20 р. } ?

2-й пінгвін — 30 р. }

Розв'язання

$$20 + 30 = 50 \text{ (р.)}$$

Відповідь: 50 рибин.

— Змініть запитання другої задачі так, щоб потрібно було порівняти кількість рибин у пінгвінів. (*Два пінгвіни ловили рибу. Один зловив 20 рибин, а другий — 30. На скільки більше рибин зловив другий пінгвін, ніж перший? Або: На скільки менше рибин зловив перший пінгвін, ніж другий?*)

Розв'язування задачі в парах за варіантами

1-й пінгвін — 20 р.)

2-й пінгвін — 30 р.) на ?

Розв'язання

$$30 - 20 = 10 \text{ (р.)}$$

Відповідь: на 10 рибин більше(менше).

— Чому ці задачі розв'язувалися однаково?

3. Розв'язування задачі на різницеве порівняння з логічним навантаженням (с. 127, завдання 4)

Уточнення розуміння дітьми залежності різниці від кількісного значення від'ємника. Якщо від однакових чисел відняти більше число, то отримаємо у різниці менше число. (*Якщо від однакової кількості відняти 25 і 20, то менше залишиться там, де віднімали більше число (25). Отже, менше залишиться зелених кубиків.*)

При утрудненні розуміння продемонструвати на меншій кількості предметів. (*Наприклад, взяти олівці, ручки, зошити.*)

Фізкультхвилинка

Руки вбік, угору, вниз,

Один, два, три — не помились.

Ми руками — хлоп, хлоп, хлоп,

А ніжками — топ, топ, топ.

Як годинник, ось так:

Тік-так, тік-так.

4. Закріплення вміння обчислювати невідомий доданок (с. 127, завдання 2). Робота в парах

5. Формування графічних навичок, вміння розв'язувати прості геометричні задачі (с. 127, завдання 3)

Креслення двох відрізків із завданням (*відношення «коротший»*).

— Що означає відношення «коротший»? Якої довжини потрібно накреслити другий відрізок? ($10 - 5 = 5$.)

— Яка довжина другого відрізка буде, якщо у задачі змінять відношення довжини на «довший»? ($10 + 5 = 15$.)

— Перетворіть цю міру (15 см) на дм та см. ($15\text{ см} = 1\text{ дм } 5\text{ см}$.)

6. Формування вмінь порівнювати математичні вирази логічним способом

— Вставте пропущені знаки арифметичних дій, щоб отримати істинні нерівності.

$$85 \square 3 > 85 \square 3$$

$$34 \square 6 < 34 \square 7$$

$$44 \square 3 < 44 \square 3$$

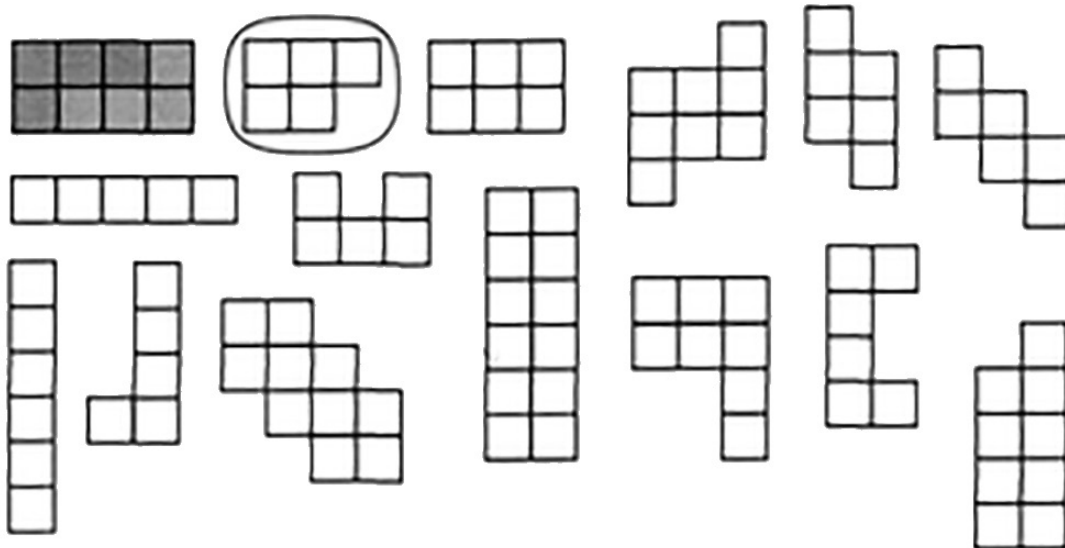
$$67 \square 5 > 66 \square 5$$

$$45 \square 5 < 45 \square 2$$

$$90 \square 1 = 91 \square 0$$

7. Логічні вправи

- Олеся виготовила закладку для книжки такої самої довжини ($1\text{ дм } 5\text{ см}$). Довжина її книжки 10 см . Як ви вважаєте, чи зручно буде користуватися такою закладкою? А якщо зробити закладку довжиною на 10 см меншою?
- Обведи фігури, що не можна розфарбувати так, щоб утворилися дві рівні частини.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Що нового ви дізналися на уроці?
- Що важливе для себе повторили?
- Які завдання було легко виконати?
- Над чим ще потрібно попрацювати?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 129. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ДІЇ З ДВОЦИФРОВИМИ ЧИСЛАМИ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОВО

Мета: актуалізувати знання учнів нумерації чисел у межах 100, назви компонентів додавання та способи визначення невідомого доданка; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; розвивати мовлення, логічне мислення; виховувати старанність, товариськість, стимулювати відповідальне ставлення до грошей, бажання допомагати вдома по господарству.

Обладнання: конструктор LEGO, картки для групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

1) Повторення вивчених випадків додавання та віднімання в межах 100. Гра «Математичний м'яч».

2) Вправа «Намисто». Розв'язування ланцюжка прикладів (за вибором учителя).

3. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 7 та числа 77.

— Яка кількість днів у тижні? (7.) А два тижні? (14.) А 10 тижнів? (70.) А 11? (77.)

— Дайте характеристику записаним числам.

4. Актуалізація знань про числа першої сотні

1) Усне опитування.

— На які дві групи можна розподілити числа до 100? (Одноцифрові, двоцифрові числа.)

— Назвіть одноцифрові. Яке найменше? Яке найбільше?

— Назвіть найменше (найбільше) двоцифрове число.

— На які дві групи можна поділити двоцифрові числа? (Круглі, некруглі числа.)

— Назвіть круглі числа. Чим вони відрізняються від некруглих?

2) Складання схеми «Числа першої сотні». Робота в групах.

Учні отримують шаблон схеми та слова: одноцифрові, двоцифрові, круглі, некруглі. Потрібно додати їх у схему та записати по 3 приклади до кожного типу числа у схемі.

5. Математичний диктант

- Запишіть число, у якому: 3 дес. 5 од., 6 дес. 1 од., 2 дес. 9 од., 7 од., 4 дес.
- Запишіть більше число: 45 і 54, 71 та 17, 50 і 5.
- Запишіть менше число: 5 дес. 6 од. та 6 дес., 8 од. та 8 дес., 1 дес. 4 од. та 4 дес. 1 од.
- Перший доданок 15, другий доданок 3. Чому дорівнює сума?
- Зменшуване 56, від'ємник — 40. Чому дорівнює різниця?
- Сума — 76, перший доданок 70. Обчисліть другий доданок.
- Зменшуване 83, різниця — 3. Який від'ємник?

- Різниця — 5, від’ємник — 50. Чому дорівнює зменшуване?
- Запишіть у сантиметрах: 7 дм; 1 дм 8 см.
- Запишіть у дециметрах: 90 см; 19 см.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення обчислювальних навичок. Вправлення у записі математичних виразів. Робота в групах (на основі матеріалу підручника, с. 128, завдання 1)

1-ша група

Зменшуване — 55, від’ємник — 12. Обчисліть різницю.	$55 - 12 = 43$
Числа 20 і 30 — це доданки. Обчисліть суму.	$20 + 30 = 50$
Число 43 збільшіть на 30.	$43 + 30 = 73$
Число 57 зменшіть на 4.	$57 - 4 = 53$

2-га група

Число 43 збільшіть на 30.	$43 + 30 = 73$
Число 57 зменшіть на 4.	$57 - 4 = 53$
Числа 25 і 33 — це доданки. Обчисліть суму.	$25 + 33 = 58$
Зменшуване — 48, від’ємник — 21. Обчисліть різницю.	$48 - 21 = 27$

3-тя група

Число 68 зменшіть на 40.	$68 - 40 = 28$
Числа 34 — перший доданок, 30 — другий доданок. Обчисліть суму.	$34 + 30 = 64$
Зменшуване — 89, від’ємник — 6. Обчисліть різницю.	$89 - 6 = 83$
Число 27 збільшіть на 32.	$27 + 32 = 59$

4-та група

Числа 14 — перший доданок, 80 — другий доданок. Обчисліть суму.	$14 + 80 = 94$
Зменшуване — 57, від’ємник — 45. Обчисліть різницю.	$57 - 45 = 12$
Число 77 зменшіть на 5.	$77 - 5 = 72$
Число 61 збільшіть на 27.	$61 + 27 = 88$

2. Удосконалення вміння обчислювати невідомий доданок (с. 128, завдання 2). Самостійна робота. Робота з конструктором LEGO

Повторення правила: «Щоб обчислити невідомий доданок, потрібно від суми відняти відомий доданок».

Перевірка. Вправа «Склади вежу». За шифром діти складають кольорову вежу.

Шифр

Правильно виконана робота (знизу вверху)

Синій	90
Блакитний	50
Зелений	21
Жовтий	12
Оранжевий	95
Червоний	5

Червоний	5
Зелений	21
Блакитний	50

Фізкультхвилинка

Раз — ялинка,
 Два — дубок,
 Три — березовий гайок,
 А чотири — це травичка,

П'ять — мурашка-трудівниця,
 Шість — колючий їжачок,
 Сім — грибок боровичок,
 Вісім — білка,
 Дев'ять — пташка,
 Десять — квіточка ромашка.

3. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 128, завдання 3–4)

1) Завдання 3. Творча робота над задачею.

— За малюнком сформулюйте запитання задачі та розв'яжіть їх. (Скільки всього коштують альбом і зошит? На скільки більше коштує альбом, ніж зошит? На скільки менше коштує зошит, ніж альбом?)

Додаткові питання. Що буде більше коштувати: 2 альбомами чи 4 зошити? Чи вистачить 50 гривень, аби купити альбом і 2 зошити? Скільки задач ви отримаєте, якщо розрахуєтеся купюрою 50 гривень? 100 гривень?

2) Завдання 4.

- Визначення вартості покупки за завданнями підручника.
- Творча робота над задачами. Робота в групах.
— Складіть задачу за малюнком та розв'яжіть її.

3) Гра «У магазині». Визначення здачі під час придбання певного набору продуктів.

Групи отримують набір купюр певної вартості та набір продуктів для покупки. Потрібно обчислити загальну вартість покупки та отриману решту.

1-ша група	2-га група	3-тя група	4-та група
Ви маєте 50 гривень.	Ви маєте 40 гривень.	Ви маєте 100 гривень.	Ви маєте 70 гривень.
Потрібно купити: Кефір — 1 шт. Морозиво — 1 шт. Яблуко — 2 шт.	Потрібно купити: Банан — 1 шт. Батон — 2 шт.	Потрібно купити: Кефір — 2 шт. Сметана — 1 шт. Морозиво — 3 шт.	Потрібно купити: Яблуко — 4 шт. Морозиво — 3 шт. Батон — 1 шт.
Вартість вашої покупки — □ грн	Вартість вашої покупки — □ грн	Вартість вашої покупки — □ грн	Вартість вашої покупки — □ грн
Решта — □ грн	Решта — □ грн	Решта — □ грн	Решта — □ грн

4) Логічна задача.

Петрик має 2 купюри по 20 гривень та купюру 50 гривень. Чи вистачить хлопчику грошей, щоб купити букет квітів для мами за 80 гривень?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

— Продовжте речення: «На уроці я навчився(лася) ... Мені було легко виконувати такі завдання... Я вагався(лася) та був (була) невпевненим(ою), коли...».

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 130. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЛА ТА ВИРАЗУ, ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ. РОЗРІЗНЕННЯ ОБ'ЄМНИХ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

Мета: продовжувати формувати вміння додавати та віднімати двоцифрові числа, порівнювати іменовані числа, вирази та число; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; узагальнити знання про геометричні фігури; розвивати логічне мислення учнів; виховувати старанність, товариськість, гостинність.

Обладнання: картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, мистецька.

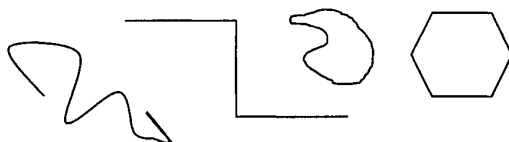
Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Геометрична хвилинка

— Розгляньте геометричні фігури.

— Які це фігури? Розподіліть лінії на дві групи. За якими ознаками це можна зробити? (1 — криві лінії, 2 — ламані; або: 1 — незамкнені лінії, 2 — замкнені.)

3. Повторення нумерації чисел в межах 100

1) Розташування чисел у порядку зростання (с. 129, завдання 6).

— Чи є серед записаних чисел кругле число? Назвіть його.

— У якому числі кількість десятків і одиниць однакова? (77.)

— Назвіть числа, у яких кількість десятків менше кількості одиниць. (25, 34.)

— Назвіть числа, більші поданого круглого числа.

— Назвіть числа, записані двома однаковими цифрами, але мають різне кількісне значення. (19 та 91.)

2) Вправа «Знайди зайве число».

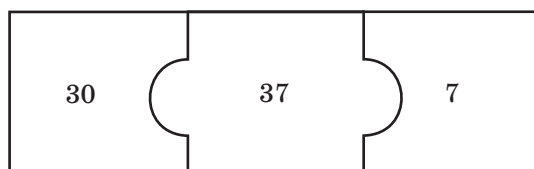
15, 20, 67, 8, 91, 33.

Діти визначають зайве у новоутворених рядках чисел.

- Зайве — 8 — одноцифрове число.
- 67, 15, 20, 91, 33. Зайве — 20 — кругле двоцифрове число.
- 67, 15, 91, 33. Зайве — 33 — число, у ньому однакова кількість десятків та одиниць.
- 67, 15, 91.— Розташуйте числа, що залишилися, у порядку зростання.
- 15, 67, 91.— Прочитайте числа у порядку спадання.
- Назвіть десятковий склад кожного числа.

4. Усні обчислення

1) Повторення про суму розрядних доданків. Вправа «Збери пазл». Робота в групах.

2) Розв'язування віршованих задач.

- На траві навколо хати
Метушились каченята
П'ять білесеньких, як сніг
Двоє чорних.
Скільки всіх? ($5 + 2 = 7$.)
- Біля річки на галявці
Знайшли моркву сірі зайці.
Всім морквин — це немало.
Одну з'їли. Скільки стало? ($8 - 1 = 7$.)
- Пані Хрюша — господиня,
Добрі виростила дині!
Десять штук, такі смачні!
Ще й чотири кавуни!
На скільки більше динь, скажіть,
Лічити їй допоможіть. ($10 - 4 = 6$)
- В норі шість мишок шурхотять,
А кіт у нірку дише.
Питає в мами мишеня:
«А нас на скільки більше?» ($6 - 1 = 5$.)

5. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 8 та числа 88

До цієї цифри кожен звик.
Холодна цифра — сніговик.
Цю цифру діти поважають,

Тому, що зиму любляють,
Як два кільця здається всім
Чудова цифра — цифра 8.

- Яке число отримаємо, якщо візьмемо однакову кількість десятків та одиниць, по 8? (88.)
- Дайте характеристику цим числам.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення обчислювальних навичок

- 1) Складання та розв'язування прикладів. Робота в парах (с. 129, завдання 5).
- 2) Робота за таблицею.

					
	А	Б	В	Г	Д
1	83 - 41	31 + 26	18 + 21	81 - 20	47 - 20
2	64 + 24	30 + 31	56 - 14	35 + 22	54 - 21
3	56 + 12	27 + 12	65 - 32	69 - 24	88 - 61
4	72 - 11	95 - 53	70 - 43	14 + 43	85 - 31
5	11 + 28	78 - 32	62 + 34	67 - 34	45 + 34
6	99 - 57	89 - 28	98 - 33	69 - 42	98 - 41
7	44 + 35	24 + 15	45 + 53	71 + 27	87 - 54
8	65 + 34	64 - 22	85 - 24	65 - 11	58 - 31
9	32 + 7	54 + 23	86 - 24	17 + 51	87 - 52
10	13 + 41	50 - 17	34 + 34	86 - 32	36 + 52
11	34 + 15	97 - 70	98 - 17	55 - 12	23 + 56
12	25 + 32	75 - 21	22 + 32	63 + 36	15 + 42
13	67 - 36	64 + 34	88 - 31	79 - 46	99 - 66
14	77 - 35	77 - 16	89 - 50	17 + 10	97 - 43

2. Робота з нерівностями (с. 129, завдання 7–8)

1) Завдання 7. Порівняння числового виразу та числа.

— Прочитайте нерівності, у яких поставили знак «дорівнює».

— У яких нерівностях використали знак «більше (менше)»?

— У яких нерівностях можна було визначити знак порівняння, не обчислюючи значення виразу?
 ($48 - 8 \square 4$, $7 \square 45 - 3$) Поясніть.

2) Завдання 8. Порівняння іменованих чисел.

Фізкультхвилинка

3. Формування вміння роботи над задачею. Робота в групах (с. 129, завдання 9–10)

— Дуже часто, коли в наших родинах свято, до нас у гості приходять рідні та близькі нам люди. В українців існує традиція щедро пригощати гостей різними смаколикками. У народі кажуть: «Накрити стіл». Для цього господині потрібно заздалегідь приготуватися. Продумати меню і, звісно ж, приготувати різні смачні страви. Нумо допоможемо мамі приготуватися до частування гостей. І без математики тут ніяк не обійтися.

Після розв'язування задач учитель ставить додаткове запитання групам.

До задачі 10. Скільки кувшинів морсу випили гості, якщо в 1 кувшин поміщається 2 літри морсу? На скільки літрів морсу більше гості випили, ніж залишилося? А який святковий корисний напій готують до свята у вашій родині?

4. Логічне завдання

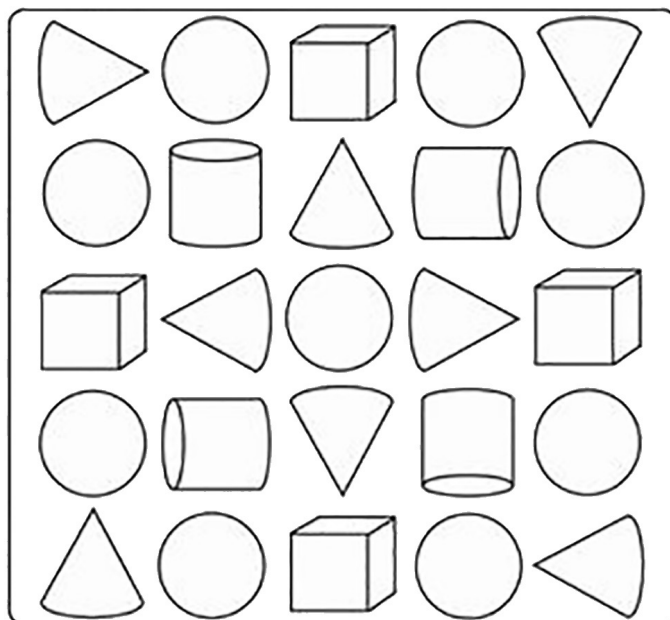
На 9 тарілок розклали пряники та печиво по 10 штук на кожну. Печива всього 70. Імбирних пряників тільки 10. Медових пряників та печива всього 60 штук. Скільки медового печива?

	Медові	Імбирні	Усього
Печиво			
Пряники			
Усього			

5. Уточнення знань про об'ємні геометричні фігури

1) Робота в парах.

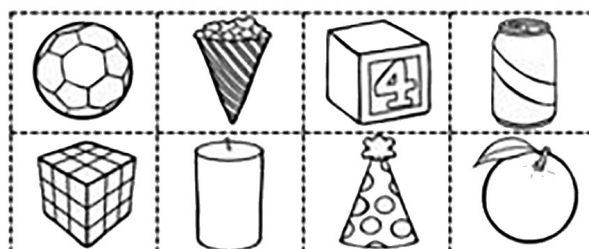
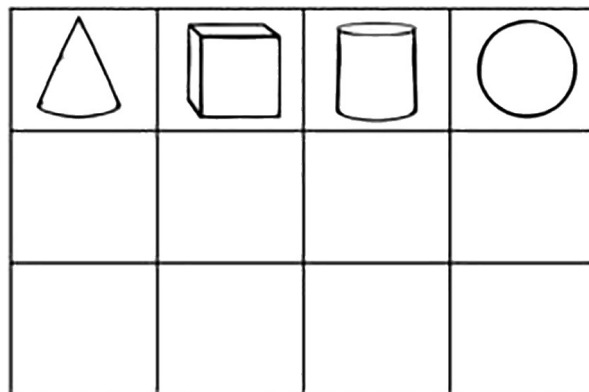
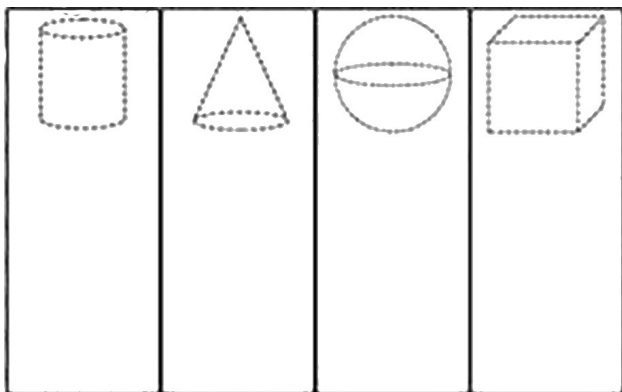
— Розфарбуйте геометричні фігури: конус — фіолетовим, кулю — блакитним, куб — зеленим, циліндр — червоним.

2) Виконання завдання підручника (с. 129, завдання 11).

3) Гра «Утвори пари». Робота в групах.

Варіанти завдань

4) Творче малювання.

— Перетворіть куб, циліндр, конус на предмет навколишнього світу.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Заглянуло сонечко до нас на мить,
Дуже швидко час біжить.
Вже підсумки нам потрібно підбити,
Чого зуміли ми досягти?

Рефлексія. Вправа «Мікрофон»

- Які знання вам знадобилися на уроці?
- Де ми можемо їх використати у житті?
- Що вдалося найлегше?
- Які були труднощі?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 131. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО

Мета: узагальнити знання про виконання арифметичних дій з двоцифровими числами, формувати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення, кмітливість, винахідливість, дрібну моторику пальців рук; виховувати старанність, любов до математики, самостійність.

Обладнання: телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок узагальнення та систематизації знань, умінь і навичок.

Форма проведення: урок-гра «Математичний ярмарок».

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Встаньте, діти, всі рівненько!
Посміхніться всі гарненько.
Посміхніться ви до мене,

Посміхніться і до себе.
Дзвоник дав сигнал — пора.
Починаєм, дітвора.

2. Уточнення поняття «ярмарок»

— Сьогодні ми побуваємо на ярмарку.

— А що таке ярмарок?

— *Ярмарок* — це торг, що влаштовують у певному місці, у відповідну пору для того, щоб продавцям продати товар, а покупцям — купити.

— Але сьогоднішній ярмарок незвичайний ще й тому, що нам знадобляться не гроші для покупок, а математичні знання — наш розум, кмітливість, винахідливість.

1-ша учениця

Дорогами, стежками
Із ближніх міст з мішками
І ідуть, і ідуть славні трударі:
Гончарі і хлібороби,
Пекарі і садоводи,
Рукодільниці, майстри,
Гей, народ збирається —
Ярмарок починається.

2-га учениця

На ярмарок просимо усіх завітати.
На ярмарок треба усім поспішати.
На ярмарку нашим веселім, багатім,
Є чим дивуватись і є що придбати.

3-й учень

Тут щедрі дарунки із саду, городу,
А ще тут подяка усім в нагороду.
Тут речі умільців є незрівнянні:
Красиві серветки, рушники вишивані.

4-й учень

Мерщій-бо на ярмарок всі поспішайте.
Купуйте, милуйтеся, знання здобувайте.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА. ПОХІД НА ЯРМАРОК

— Щоб потрапити на ярмарок, необхідно доїхати до певного місця. І їхати ми будемо потягом «Дні тижня».

— Діти, як називається перший день тижня? другий?

— Якщо сьогодні середа, який день буде завтра. А який день був учора?
— Як називаються вихідні дні?
— Якщо сьогодні субота, який день буде через 8 днів?
— Скільки є робочих днів? Скільки вихідних?
— Ми й приїхали на ярмарок, але ворота зачинені. Нас зустрічає охоронець — песик Гав. Він перегородив нам шлях, бо приготував завдання. Якщо ми виконаємо всі завдання Гава, він нас пропустить.

— Ви згодні виконувати завдання песика?

1. Повторення нумерації чисел першої сотні

— Назвіть числа третього (шостого) десятка.

2. «Сусіди числа»

— На ярмарку багато торговельних будиночків. Що де продається?
— Мед у будиночку з номером 4 дес. 5 од., а поряд ковбаси. Який це номер будиночка?
— Риба — у будиночку, номер якого є наступним до числа 29.
— Дерев'яні іграшки продають у будиночку з номером, що складається з двох двійок.

3. Розв'язування віршованих задач

• Вісім сов і два сичі,
Скільки разом, полічи. (10.)	Почала вона літати,
Почала вона кувати.
Та не може полічити,
Ану ж ви допоможіть. (9.)
• Василько спіймав сім риб,
А одна з них у воду — плиг.
Хто порахує, рибок скільки
Залишилося у Василька? (6.)	• Біля річки на галявці
Знайшли моркву сірі зайці,
Вісім морквин — це немало.
Одну з'їли. Скільки стало? (7.)
• Задачу вам задам просту:
На день народження коту.
Подарували сім котлет
І три сосиски на десерт.
То робіть же підрахунки,
Скільки всього подарунків? (10.)	• Киця Мурка на всі ніжки
Взула шовкові панчішки.
Та одна десь загубилась.
Скільки в киці залишилось? (3.)
• Посадив ведмідь в лісочку
Шість берізок, три дубочки.
Рахувати сам не вмів
І зозулю попросив.	• Мчаться на санчатах
Четверо малят.
Троє з них — дівчата.
Скільки ж тут хлоп'ят? (1.)

Фізкультхвилинка

Встало вранці ясне сонце,
Зазираю у віконце.
Ми до нього потяглися,
За промінчики взялися.
Будем дружно присідати,
Сонечко розвеселяти.

Встали-сіли, встали-сіли.
Бачите, як звеселили.
Стало сонце танцювати,
Нас до танцю закликати:
Нумо разом, нумо всі
Потанцюєм по росі.

— Молодці, виконали всі завдання Гава! Тому вхід на ярмарок — вільний.
— Подивіться, які щирі й багаті столи. Скільки різного товару можна купити!

4. Удосконалення обчислювальних навичок

— На ярмарку можна купити яблук.
На яблуках — приклади на обчислення суми та різниці двоцифрових чисел.
— Хто буде купувати яблука?
— Підходьте, купуйте, розв'язуючи приклади.

5. Порівняння виразу і числа

— А ще на ярмарку можна придбати багато різного краму, зокрема чоботи.
(Потрібно знайти чоботи з однаковим візерунком. На звороті одного чобота вираз, а іншого — число. Якщо учень правильно встановлює знак нерівності, отже, він «купив» собі чоботи.)
— Хто хоче купити чоботи, повинен порівняти вираз і число. Наприклад, $45 + 5$ та 24 .

6. Розв'язування задач з поняттям «вартість»

— На ярмарку продають цукерки. Щоб їх купити, необхідно виконати такі завдання: скласти за малюнком задачу, розв'язати її.

7. Вимірювання довжин та запис довжини складеним іменованим числом

— А ось тут продаються стрічки для віночків. Так і хочеться їх купити!

Завдання: виміряти довжину стрічки, записати її довжину в дециметрах та сантиметрах.

— На ярмарку завжди весело. Грають музики, танцюють люди. Нумо теж відпочинемо та потанцюємо.

Фізкультхвилинка

Стрибу-стрибу! Скоки-скоки!
Прилетіли дві сороки.
Прискакали жабенята,
Стали у танку кружляти.
Прибігла лисонька —
Заграла на скрипочці.
Скре-ке-ке, ква-ква-ква!
Щоб спочила голова.

8. Розв'язування задач

— На ярмарку зазвичай продають багато різноманітних народних іграшок.

Гра «В іграшковій крамниці»

Дитина вибирає якусь іграшку. Її ціна — задача. Якщо задача розв'язується правильно, іграшка «куплена».

9. Розмальовка з прикладами

— Дуже часто на ярмарках народні майстрині показують свої майстер-класи, тобто демонструють свою майстерність.

— Покажіть і ви свою майстерність у розв'язуванні прикладів та вмінні розфарбовувати малюнки.

10. Розвиток логічного мислення.

— Ніхто з ярмарку не йде з порожніми руками. Ось і на вас чекає сюрприз у скрині.

Вона відкриється, якщо дасте відповіді на «хитрі» запитання.

- У кого є п'ятачок, але за нього нічого не купиш? (*У поросят.*)
- Собака важить 12 кг. Скільки він важитиме, якщо стане на задні лапи? (*Стільки ж, 12 кг.*)
- Марійка купила стрічки по 1 метру, а Оленка — по 100 см. В кого стрічки довші? (*Однакові, 100 см = 1 м.*)
- Що важче — 1 кг заліза чи 1 кг морозива? (*Однаково.*)
- Зараз 9 година ранку. Котра година буде через добу? (*9 година ранку.*)
- Петрик та Михась домовилися про зустріч на дитячому майданчику о 9 годині. Кожен з них прийшов на місце зустрічі, але чомусь вони не зустрілися. Чому таке сталося? (*Вони прийшли у різний час: 9 година ранку та 9 година вечора (21.00).*)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

— Ось і закотився ярмарок. Ми були розумними, кмітливими, тому купили багато речей.

— Що ви придбали на ярмарку?

— Що цікавого запам'ятали?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

РОЗДІЛ 9. ПОВТОРЕННЯ

УРОК 132. ЧИСЛА 1–10. ДІЇ З ЧИСЛАМИ. ЗАДАЧА НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ. РОЗПІЗНАВАННЯ ФІГУР. СКЛАД ЧИСЛА

Мета: закріпити навички кількісної та порядкової лічби; повторити спосіб утворення чисел другого десятка, їхній запис, читання та десятковий склад; закріпити знання про міри вартості та місткості; формувати вміння розв'язувати задачі та обчислювальні навички; розвивати логічне мислення, варіативність мислення; графічні навички; виховувати заощадливість, старанність.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, презентація, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

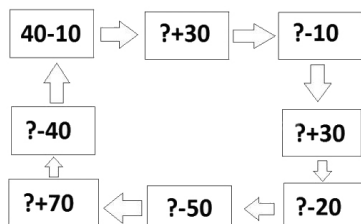
1. Організація класу

Треба дружно привітатись.
Добрий день!
Дружно, голосно сказати.
Добрий день!

Вправо, вліво поверніться,
Один одному всміхніться.
Ще раз дружно привітались.
Добрий день!

2. Усні обчислення

1) Повторення про додавання та віднімання круглих чисел. Розв'язування кругових прикладів. Робота в парах.

2) Презентація «Усні обчислення в межах 100» (<https://svitppt.com.ua/matematika/usniy-rahunok-v-mezhah-.html>)

— Допоможи Леопольду перехитрити мишей.

$$\begin{aligned}20 + 7 &= 27 \\30 + 9 &= 39 \\40 + 5 &= 45 \\87 - 7 &= 80 \\38 - 8 &= 30 \\63 - 3 &= 60\end{aligned}$$

3. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 9 та 99

— Запишіть найбільше одноцифрове та двоцифрове числа.

— Дайте характеристику цим числам.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про числа другого десятка: утворення, читання, запис, десятковий склад (с. 130, завдання 3)

— Поясніть утворення чисел, зображених на малюнках підручника. Запишіть ці числа. Назвіть їхній десятковий склад.

— Прочитайте числа у порядку збільшення, зменшення.

— Які із записаних чисел більші 16? Менші 13?

2. Формування обчислювальних навичок. Логічна вправа

- Допиши пропущені числа. (Самостійна робота.)

$$10 + \square = 15$$

$$\square + 7 = 17$$

$$11 - \square = 10$$

$$\square - 4 = 10$$

$$13 - \square = 10$$

$$12 - \square = 10$$

$$\square + 8 = 18$$

$$10 + \square = 19$$

- Встав число, щоб нерівності були істинні. (Робота в парах.)

$$14 - \square > 10$$

$$\square + 7 < 10$$

$$\square + 10 < 18$$

$$\square - 4 > 10$$

3. Удосконалення вміння розв'язувати задачі (с. 130, завдання 1–2)

1) Завдання 1.

— Порахуйте, скільки всього квітів у букеті. Скільки квіток кожного виду?

Робота в групах

— Складіть задачі на різницеве порівняння.

2) Завдання 2.

— Прочитайте задачу. Визначте її тип. Якою дією буде розв'язуватися задача? Самостійне розв'язування задачі.

4. Повторення про міри вартості (с. 130, завдання 4)

— Назвіть міри вартості. Чи існує різниця між монетою і копійкою?

— Скільки копійок у кожному гаманці?

— Поясніть народний вислів: «Копійка гривню збереже».

Фізкультхвилинка

5. Розвиток обчислювальних навичок

$$38 + 21$$

$$89 - 76$$

$$56 + 33$$

$$45 - 23$$

$$66 - 45$$

$$64 + 25$$

$$77 - 75$$

$$83 + 12$$

Діти розв'язують приклади самостійно. Під час перевірки дізнаються цікавинки про годинник.

Перевірка. Учитель описує число-відповідь. Учні визначають це число, називають відповідний приклад, а також називають слово-шифр. Учитель розповідає цікавинку про годинники.

Можна скористатися презентацією (<https://svitppt.com.ua/rizne/vidi-godinnikiv.html> або <https://vseosvita.ua/library/nus-tizden-24-prezentacia-vidi-godinnikiv-sucasni-roboti-z-ceglinkami-lego-115535.html>).

- 59 (5 дес. 9 од.) — палиця.

У давнину, коли люди ще не знали про години, хвилини та секунди, час вимірювали швидкістю згорання палиці. Однак вона могла бути різної довжини або товщини, а дерево — сухим чи вологим. А сире дерево повільніше горить. Тому й час тоді вимірювали неточно.

- 21 (Якщо число 12 записати навпаки, яке число утвориться?) — сонце.

Сонячний годинник. Поява сонячного годинника пов'язана з тим далеким часом, коли людство зрозуміло зв'язок між довжиною й положенням сонячної тіні від певних предметів та положенням Сонця на небі. Механізм його роботи був дуже простим: зміна довжини тіні гномона — центральної осі або колони такого годинника — вказувала на зміну часу доби.

Сонячні годинники були простими і надійними покажчиками часу, але мали деякі недоліки: їхня робота залежала від погоди і була обмежена часом між сходом та заходом сонця.

- 13 (1 дес. 3 од.) — півень.

Живий годинник. За старих часів на селі таким годинником був, звісно, півень. Селяни помітили, що він кукурікає завжди в один і той самий час.

- 89 (8 дес. 9 од.) — вода.

Водяний годинник. Пізніше древні греки винайшли водяний годинник. Він складався з двох посудин, розташованих на різній висоті. У вищу посудину наливали воду, яка крізь отвір знизу переливалася в нижчу посудину. Але таким чином можна було визначити лише проміжок часу, що минув, а не дізнатися, котра година. І води в посудину щоразу могли налити різну кількість.

- 89 (попереднє число до 90) — квітка.

Квітковий годинник. У природі безліч квіток. За кожною з них можна визначати досить точний час доби. Як працюють квіткові годинники? Усе просто. Кожна квіточка має свій час, коли розтуляє і стуляє пелюстки. Щодня цей процес відбувається в один і той самий час.

- 2 (одноцифрове число, наступне за 1).

Пісковий годинник — герметична посудина, звужена посередині. Крізь цей вузький отвір пісок пересипається з однієї частини годинника в іншу, і навпаки. Цей процес щоразу триває однаковий проміжок часу, бо кількість піску не змінюється.

- 22 (кількість десятків і одиниць однакова і дорівнює двом) — рука.

Перший наручний годинник був створений не так давно, тільки 200 років тому, 1812 року для королеви Неаполітанської. Цей годинник було виготовлено швейцарським годинникарем. Звали його Авраам-Луї Брег. Пізніше він заснував відому годинникову фірму — *Breguet*. Тривалий час наручні годинники були суто жіночим аксесуаром.

- 95 (Цьому числу забракло 5 одиниць до 100) — атом.

Найсучаснішим та найточнішим вважається атомний годинник: він може помилитися всього на одну секунду за 6 000 000 років. Годинник було створено в Національному інституті стандартів і технологій. Він обчислює час за допомогою вібрацій атомів (*найменших часточок*) цезію.

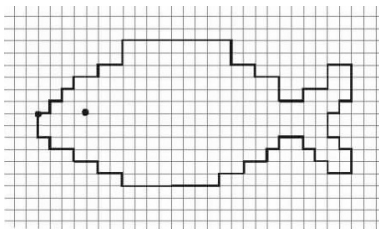
6. Удосконалення вміння вимірювати довжину відрізків та креслити їх (с. 130, завдання 5)

Самостійне вимірювання довжини відрізків.

— Накресліть відрізок, який дорівнює сумі довжин поданих відрізків.

— Запишіть довжину відрізка у дм та см. (1 дм 2 см.)

7. Розвиток графічних навичок. Графічний диктант

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

- Що важливе ви повторили сьогодні на уроці?
- Які одиниці вимірювання ви знаєте?
- Чи знадобляться вам у житті здобуті сьогодні знання?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 133. ЧИСЛА 1–20. КРУГЛІ ЧИСЛА. ДІЇ З ЧИСЛАМИ. ЗАДАЧА, ЯКА МІСТИТЬ ДВА ЗАПИТАННЯ, НА ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ТА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ

Мета: актуалізувати знання про числа другого десятка та круглі числа; закріпити вміння виконувати дії з круглими числами; формувати вміння розв'язувати задачі; удосконалювати вміння визначати час за годинником; розвивати логічне мислення; виховувати цікавість до природних явищ, дбайливе ставлення до природи.

Обладнання: набір математичних матеріалів, картки для парної та групової роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Лиш дзвінок на урок продзвенить,
Стане кожний серйозним в ту мить.
Бо роботи багато у нас,
І дружно працює наш клас.

Уже дзвінок сигнал нам дав,
І на урок він нас покликав.
А отже, часу не втрачаймо,
Роботу швидше починаймо.

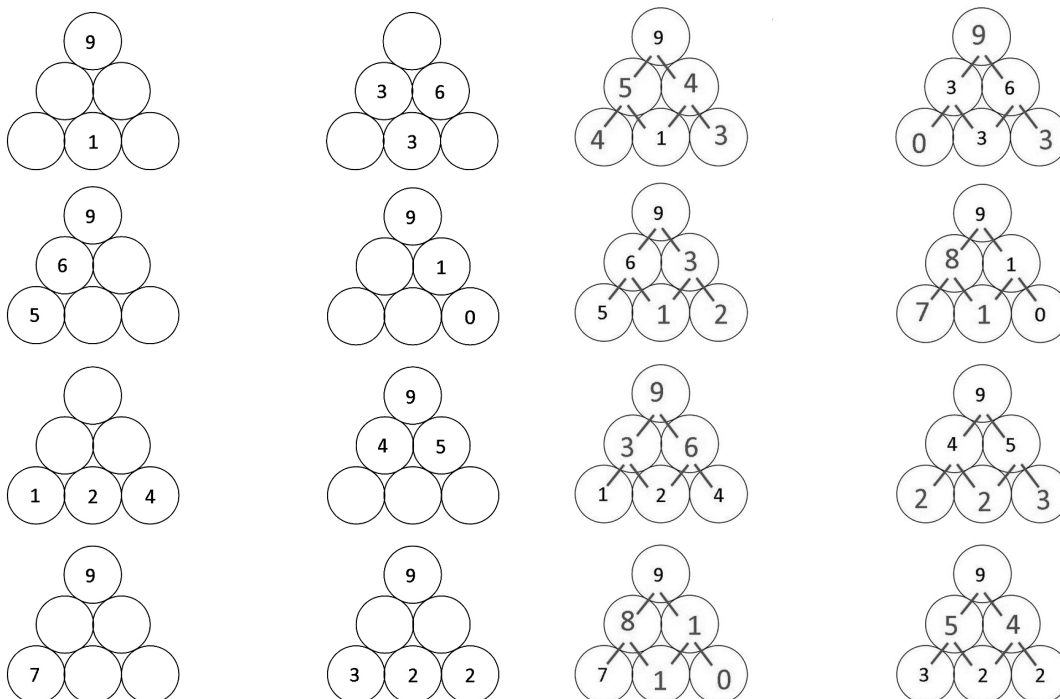
2. Геометрична хвилинка

— Розгляньте геометричні фігури: піраміда, конус, куб, циліндр, куля.

— Назвіть кожну фігуру. Що ви знаєте про куб? Чим він обмежений з усіх боків? Скільки чотирикутників (*квадратів*) обмежують куб? Скільки чотирикутників (*квадратів*) обмежують куб з боків? Зверху та знизу? Що ви знаєте про піраміду? Якими фігурами вона обмежена з боків? Що ви знаєте про конус та циліндр? Назвіть до кожної об'ємної геометричної фігури предмет навколишнього світу.

3. Усні обчислення

- 1) Гра «Математичний м'яч». Повторення додавання та віднімання одноцифрових та круглих чисел.
- 2) Вправа «Математичні піраміди». Робота в парах.

4. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 5, 15, 50

- Чим схожі та чим відрізняються числа в записі? Що позначає цифра 5 у кожному числі?
- Дайте характеристику кожного числа.

5. Математичний диктант

- Запишіть найменше двоцифрове число.
- Запишіть найбільше двоцифрове число.
- Запишіть число, у якому 9 десятків і 5 одиниць.
- Яке число передує числу 88?
- Яке число наступне для числа 75?
- Обчисліть суму чисел 35 і 6.
- Обчисліть різницю чисел 40 і 8.
- Зменште число 60 на 6.
- Збільште число 54 на 9.

Фізкультхвилинка

Промінь падає в долоні —
Другу посміхнись.
Очі у небес бездонні —
За руки візьмись.
Шелестить над нами листя —
Весело стрибай.
Хвиля мружиться іскристо —
Тож і ти моргай!
Вже метелик не сумує —
З радістю танцюй.
Квіти хтось комусь дарує —
Тож і ти даруй.
На поляні гриб-грибочок —
В кошик поклади.
А на річці є місточок —
Швидше перейди.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань учнів про нумерацію чисел (с. 131, завдання 6, 8, 9)

1) Завдання 6.

Діти визначають «крок» числової прямої та записують числа, позначені трикутниками.

2) Завдання 8.

— Запишіть словами числа. Прочитайте їх у порядку спадання. Як називають такі числа? (Круглі.) Чому?

— Складіть з цими числами арифметичний вираз, запишіть його на картці.

Діти записані на картках приклади кладуть у «Загадкову скриньку». Потім проводиться гра «Загадкова скринька». Один витягає картку зі скриньки, читає приклад та розв'язує його.

3) Завдання 9.

— Запишіть подані числа цифрами. Прочитайте їх у порядку спадання. Кожне з чисел розкладіть на суму розрядних доданків.

2. Повторення про вивчені міри величин

Учитель показує малюнок предмета, учні називають його, визначають яку величину можна ним визначити та вивчені величини. (Ваги — маса — кілограм. Годинник — час — години, хвилини. Лінійка — довжина — сантиметри, дециметри. Банка — місткість — літр.)

3. Повторення про міру місткості. Складання та розв'язування задач з мірою місткості — літр (с. 131, завдання 7)

Фізкультхвилинка

Заховалася сунічка —
Нахились мерщій.
Вітер вже лоскоче личко —
Ти його закрій.
В небо пташечка злетіла —
Спробуй полети.
Десь за лісом сонце сіло —
Тож сідай і ти.
Задощила раптом хмарка —
Руки підставляй.
Потім знову стало жарко —
Голову сховай.
Ось таке воно, це літо —
В небо задивись.
Пісня лине понад світом —
Другу посміхнись!

4. Удосконалення вміння визначати час за годинником. Вправа «Склади вежу»

- Немає тих доріг ніде,
Якими він без ніг іде.
Уранці будить маму й тата,
Увечері всіх кличе спати.
Години вміє рахувати,
Як, діти, будем його звати? (Годинник.)

— Визначаючи правильну відповідь (колір цеглинки), побудуйте кольорову вежу.

Запитання

- Який годинник показує восьму годину?

зелений

жовтий

оранжевий

- На якому годиннику шоста година?

синій

блакитний

червоний

- Який годинник показує 11 годину?

жовтий

червоний

зелений

- На якому годиннику 21 година?

червоний

оранжевий

жовтий

5. Удосконалення навичок розв'язування задач

1) Робота в групах.

Варіанти задач

1-ша група. Квіти льону розтуляють пелюсточки о 6 годині ранку, а стуляють через 11 годин. Котру годину буде показувати годинник, коли стулить пелюстки льон?

2-га група. Квіти картоплі сповіщають про початок нового дня о 6 ранку, а квітки кислиці розтуляють пелюстки на 2 години пізніше. Котра година буде, коли кислиця розтулить пелюстки?

3-тя група. Пелюстки квіток шипшини стуляються о 19 годині, а квітки маку стулили пелюстки на 5 годин раніше. Котру годину показував на той час годинник?

4-та група. Квітка маку вітає вранішнє сонце вже о 5 годині ранку. А стуляє свої пелюстки о 3 годині дня. Скільки часу ми можемо милуватися розтуленими квітками маку?

2) Розв'язування задач, пов'язаних між собою (с. 131, завдання 10).

- Самостійне розв'язування першої задачі.
- Колективне обговорення та розв'язування другої задачі.
— Чого бракує в другій задачі? (*Другого відомого числа.*) Чим варто скористуватися, щоб доповнити задачу таким даним? (*Відповідь першої задачі є відомим числом другої задачі — це кількість кабінетів на першому поверсі.*)

6. Розв'язування логічних задач

- У гуртку з шахів займаються 8 хлопчиків і 2 дівчинки. Чи можуть вони всі одночасно зіграти партії за 5 дошками?
- Іванко від 5 відняв 2 різних числа й отримав 4. Які числа віднімав Іванко?
- Купили 2 стола і 7 стільців. Скільки потрібно докупити стільців, щоб біля кожного стола стояло по 4 стільці?

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

- Які завдання були легкими? Які — змусили замислитися?
- Над чим би хотіли ще попрацювати?
- Що здивувало на уроці? Про що хотіли б розповісти своїм батькам?

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 134. ЧИСЛА 1–100. ДІЇ З ЧИСЛАМИ. ЗАДАЧІ, ЯКІ РОЗВ'ЯЗУЮТЬСЯ ПОСЛІДОВНО, НА ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ТА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ

Мета: формувати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; закріплювати вміння віднімати одноцифрове число від двоцифрового; удосконалювати вміння читати математичні вирази різними способами; розвивати варіативне, логічне мислення учнів; математичне мовлення; виховувати бажання зробити близьким людям приємне.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, соціальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усне опитування

- Які арифметичні дії ви знаєте?
- Як називаються числа при додаванні? відніманні?
- Чи може сума дорівнювати одному з доданків? Коли?
- Чи може різниця дорівнювати зменшуваному? Коли?
- Чи може різниця дорівнювати нулю? Коли?
- Чи може сума дорівнювати нулю? Коли?
- Як обчислити невідомий доданок? невідоме зменшуване? невідомий від'ємник?
- Яку арифметичну дію слід виконати, щоб збільшити (*зменшити*) число на кілька одиниць?
- Що означає на 7 більше? на 7 менше?
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?
- Сформулюйте переставний закон додавання. Коли його застосовують?
- Як пов'язані арифметичні дії додавання і віднімання?

3. Усні обчислення. Робота в групах. Розв'язування кругових прикладів

$17 + 2$	$49 - 26$	$27 + 31$	$50 + 4$	$32 - 12$	$37 - 30$
$19 + 40$	$23 + 4$	$58 - 8$	$54 - 22$	$20 + 17$	$7 + 10$

4. Каліграфічна хвилинка. Написання числа 100

- Назвіть найменше трицифрове число.
- Дайте йому характеристику.

Фізкультхвилинка

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 132, завдання 11, 12, 13)

1) Завдання 11.

— Що відомо в задачі? (*Кількість м'ячів, які приніс на тренування Макар.*) Що відомо про кількість м'ячів, які приніс Олег? Яке перше запитання задачі? Чи можемо ви відповісти на це запитання, розв'язавши задачу? Прочитайте друге запитання. Чи можливо розв'язати задачу з таким запитанням, не дізнавшись відповіді на перше запитання?

- Розв'язування першої задачі. ($6 - 2 = 4$.)
- Складання умови другої задачі, використавши друге запитання. Розв'язування складеної задачі. (*Макар приніс на тренування 6 тенісних м'ячів, а Олег — 4. Скільки всього м'ячів принесли Макар та Олег?* $6 + 4 = 10$.)

2) Завдання 12. Робота в парах.

Аналогічно до попереднього завдання учні розв'язують задачі завдання 12.

— Чому для людини важливо займатися спортом?

— До якої спортивної секції ходите ви?

3) Творча робота над задачею 13.

- Складання задачі за малюнком та запитанням.
- Самостійне розв'язування задачі.
- Бесіда.

— Чи дарували ви колись іншій людині квіти? Коли це відбувалося? Чи замислювалися ви, з якою метою дарують квіти і звідки до нас прийшла ця традиція?

Прекрасна традиція дарувати квіти як подарунок прийшла до нас з глибини віки. Ніхто точно не знає, коли і кому вперше спало на думку зірвати квітку і подарувати її. Зараз квіти дарують з метою вираження любові або радості, щоб зазначити свою прихильність до людини чи повагу до неї.

Фізкультхвилинка

Слухати ми перестали
І тепер всі дружно встали.
Будем ми відпочивати,
Нумо вправу починати:
Руки — вгору, руки — вниз

І легесенько прогнись.
Покрутились, повертілись,
На хвилинку зупинились.
Пострибали, пострибали,
Раз — присіли, другий — встали.

2. Розвиток математичного мовлення. Читання арифметичних виразів різними способами (с. 132, завдання 14)

3. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Складання виразів за схемою (с. 132, завдання 15).

2) Розвиток варіативного мислення. Робота в парах.

— Вставте пропущені числа, щоб отримати істинні рівності.

$$5 \square + 12 = 66$$

$$\square 7 - 32 = 55$$

$$\square 1 + 3 \square = 77$$

$$8 \square - 34 = 55$$

$$89 - 6 \square = 22$$

$$5 \square - \square 4 = 23$$

$$\square 3 + 12 = 75$$

$$\square 6 - 1 \square = 24$$

$$4 \square + \square 2 = 67$$

$$9 \square - \square 3 = 64$$

$$7 \square + \square 3 = 88$$

$$\square 7 - 3 \square = 52$$

4. Розв'язування логічної задачі

Наталка купила дві булочки, і в неї залишилося 1 грн, а в Оленки було на 3 грн більше, ніж у Наталки, і вона змогла на всі свої гроші купити 4 булочки. Скільки грошей було в кожній дівчинки та скільки коштує одна булочка? (Булочка коштувала 2 грн, в Наталки було 5 грн, а в Оленки — 8 грн.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Мікрофон»

— Що повторили на уроці? Чого навчилися?

— Що вас найбільше зацікавило? Які труднощі виникли на уроці?

Ви сьогодні додавали,
Ви сьогодні віднімали,
Та задачки розв'язали,
Все зуміли та змогли.
Ви сьогодні — МОЛОДЦІ!

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 135. ЧИСЛА 1–100. ДІЇ З ЧИСЛАМИ. СКЛАДАННЯ ЗАДАЧ. РОЗПІЗНАВАННЯ ФІГУР

Мета: актуалізувати знання про нумерацію чисел у межах 100, види ліній; удосконалювати вміння порівнювати числа, обчислювати значення виразів на дві дії та визначати потрібні в них арифметичні дії; формувати вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне мислення учнів; виховувати охайність, товариськість.

Обладнання: картки групової та парної роботи, конструктор LEGO, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

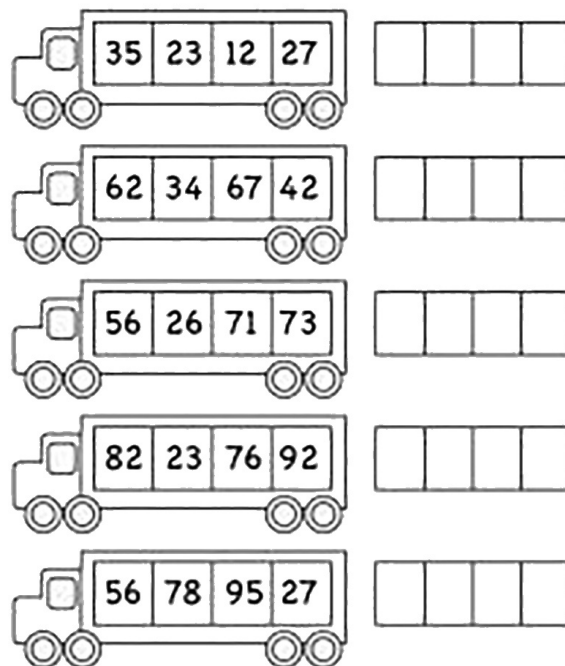
I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Усні обчислення

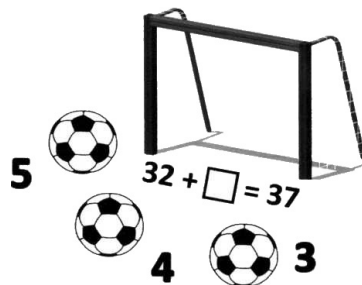
1) *Актуалізація знань про нумерацію чисел у межах сотні. Гра «Погрузи вантаж».* Робота в парах.

Потрібно товар у машинах розташувати в порядку зростання або спадання.

2) *Гра «Математичний футбол».*

— Обчисліть значення невідомого компонента, визначте потрібний м'яч. Забийте гол!

3) *Гра «У магазині».*

Потрібно вибрати собі товар та обчислити його вартість.

3. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел 1, 10, 100

- Який розряд позначає цифра 1 у кожному числі?
- Як утворили кожне з чисел?

Фізкультхвилинка

У ракету сіли діти,
Щоб летіти навколо орбіти.
Ремінь вміло прикріпили,
Дружно всі набрали сили.

(Показують, які сильні.)

5, 4, 3, 2, 1 —

(Потихеньку під рахунок піднімаються.)

Пуск!

(Руки вгору, стають на носочки й гудуть, ніби ракета: «У-у-у!».)

Ми у небо піднялися,
Навколо себе подивися.
Подивіться — он Земля,
Наче м'ячик іздала.

У ракету сіли діти,
Щоб летіти навколо орбіти.
Ремінь вміло прикріпили,
Дружно всі набрали сили.

(Показують, які сильні.)

5, 4, 3, 2, 1 —

(Потихеньку під рахунок піднімаються.)

Пуск!

(Руки вгору, стають на носочки й гудуть, ніби ракета: «У-у-у!».)

Ми у небо піднялися,
Навколо себе подивися.
Подивіться — он Земля,
Наче м'ячик іздала.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення про види ліній. Уточнення поняття про прямі, криві та ламані лінії, замкнені — незамкнені (с. 133, завдання 17)

- Назвіть прямі лінії, ламані, криві. Які з них є замкненими?
- Дайте характеристику лінії блакитного кольору. *(Крива незамкнена лінія.)* Яку фігуру утворила оранжева лінія? *(Чотирикутник.)* Дайте їй характеристику. *(Ламана замкнена лінія.)*
- За якою ознакою можна поділити на 2 групи ці лінії? *(Замкнені — незамкнені.)* А які групи отримаємо, якщо розподілимо лінії за видом ліній? *(Прямі, криві, ламані.)*

2. Робота над задачею (с. 133, завдання 16)

- Прочитайте задачу. Розгляньте малюнок. Що позначає перший відрізок зображений на малюнку? Другий відрізок? Як дізнатися відстань від берега озера до великого каменю? Розв'язування задачі.

3. Розвиток обчислювальних навичок

1) Обчислення значень виразів (с. 133, завдання 18).

1–2 стовпчики розв'язуються усно.

3–4 стовпчик — робота в парах. Вправа «Склади вежу».

Шифр		Виконана робота (розташування кольорів знизу вверху)	
Зелений	9	Червоний	69
Синій	10	Жовтий	70
Блакитний	46	Оранжевий	65
Оранжевий	65	Зелений	9
Червоний	69	Блакитний	46
Жовтий	70	Синій	10

2) Логічне завдання.

Доберіть арифметичні знаки, щоб отримати істинні рівності. (Робота в групах.)

$45 \square 14 \square 12 = 47$

$48 \square 36 \square 12 = 24$

$8 \square 2 \square 3 = 13$

$26 \square 13 \square 42 = 55$

$23 \square 34 \square 11 = 68$

$8 \square 2 \square 3 = 9$

$12 \square 14 \square 30 = 56$

$77 \square 32 \square 23 = 22$

$8 \square 2 \square 3 = 7$

$87 \square 54 \square 22 = 55$

$48 \square 34 \square 12 = 26$

$4 \square 5 \square 7 = 2$

Фізкультхвилинка

Фізкультвправи — у пошані,
Їх ми дуже любимо,
За хвилину відпочинем
І знання черпати будемо.
Руки вгору, руки вниз.
Сядь, устань і повернись.
Руки в боки й нахились
Вправо, вліво і вклонись.
Ноги трішки ти зігни
Й навприсядки походи.
Потім млин зроби руками.
Хай цей день щасливим стане.

4. Формування вмінь порівнювати іменовані числа (с. 135, завдання 19)

— Зачитайте нерівності, у яких поставили знак «більше».

— Зачитайте нерівності, у яких порівнювали міри довжини (маси, місткості). Які знаки порівняння в них поставили?

5. Логічні вправи

- Визначте зміну ознаки в ряду геометричних фігур (с. 133, завдання 20).
- Серед чисел, 2, 3, 4, 5, 9 закресліть два числа так, щоб сума чисел, що залишились, дорівнювала 10. (Потрібно закреслити 4 та 9. Тоді $2 + 3 + 5 = 10$.)
- Позначте на числовій прямій числа K , A , P , якщо відомо, що $K < A < P$.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Незакінчене речення»

— Продовжте речення: «Знаю... Можу... Навчився(лася) краще... Потренуюся ще... Мене зацікавило...».

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 136. ЧИСЛА 1–20. ДІЇ З ЧИСЛАМИ. ЗАДАЧА, ЯКА МІСТИТЬ ДВА ЗАПИТАННЯ, НА ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ТА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ. ПОРІВНЯННЯ ІМЕНОВАНИХ ЧИСЕЛ

Мета: актуалізувати знання про нумерацію чисел у межах 100, міри довжини; удосконалювати обчислювальні навички, уміння розв'язувати задачі, порівнювати іменовані числа; закріпити та узагальнити вивчене; розвивати варіативне та логічне мислення учнів шляхом виконання завдань на відновлення знаків арифметичних дій в істинних рівностях; виховувати старанність, товариськість, цікавість до уроків математики.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок закріплення та узагальнення знань.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвоник всім нам дав наказ —
До роботи швидше, клас!
Попрацюємо старанно,
Щоб сказати у кінці,
Що у нашій дружній класі,
Діти, просто, молодці!

2. Мотивація навчальної діяльності

— Завершується навчальний рік. Сьогодні ми будемо повторювати вже вивчене й поліпшувати свої вміння. Нехай кожен спробує зрозуміти, що йому вдається легко, а над чим ще слід попрацювати, що залишилося незрозумілим.

3. Усне опитування. Актуалізація знань про дії додавання та віднімання

- Як називаються числа при додаванні? відніманні?
- Чи може сума дорівнювати одному з доданків?
- Чи може різниця дорівнювати зменшуваному? нулю?
- Як зміниться сума, якщо один із доданків збільшиться? зменшиться?
- Як зміниться різниця, якщо зменшуване збільшиться? зменшиться?
- Як обчислити невідомий доданок? невідоме зменшуване? невідомий від'ємник?
- Як пов'язані арифметичні дії додавання і віднімання?
- Як дізнатися, на скільки одне число більше чи менше за інше?

4. Каліграфічна хвилинка. Написання чисел першого десятка

11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Фізкультхвилинка

Раз! Два! Час вставати:
Будемо відпочивати.
Три! Чотири! Присідаймо,
Швидко втому проганяймо.
П'ять! Шість! Засміялись,
Кілька раз понахилялись.
Зайчик сонячний до нас
Завітав у вільний час.
Будем бігати, стрибати,
Щоб нам зайчика впіймати.
Прудко зайчик утікає
І промінчиками грає.
Сім! Вісім! Час настав
Повернутись нам до справ.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Удосконалення обчислювальних навичок

1) Повторення нумерації чисел у межах 100. Робота з таблицею (с. 134, завдання 21).

— Назвіть зашифровані квіточками числа.

— Складіть з цих чисел 5 нерівностей. (Робота в парах.)

2) Повторення нумерації чисел у межах 100. Складання істинних рівностей (с. 134, завдання 24).

— Запишіть числа від більшого до меншого. Складіть і запишіть рівності з цими числами.

3) Повторення правила знаходження невідомого доданка.

Доданок	35	4		55		60	14		6
Доданок	40		30	4	4		70	50	
Сума		65	74		37	96		74	26

2. Робота з іменованими числами

1) Перетворення мір довжини (с. 134, завдання 22).

— Запишіть у дециметрах і сантиметрах кожну довжину.

2) Порівняння іменованих чисел. Самостійна робота (с. 134, завдання 23).

Перевірка

— Прочитайте нерівність з одиницями часу, в якій поставили знак «менше». У якій нерівності з мірами місткості поставили знак «більше»?

— Чи використовували знак «дорівнює»?

— Поясніть нерівності з мірами довжини.

Фізкультхвилинка

На пальчики встанемо —

До хмарин дістанемо.

Один, два, один, два,

До хмарин дістанемо.

Один, два, три, чотири, п'ять —

Добре вмієм рахувати!

Скільки покажу грибочків,

Стільки ви зробить стрибочків.

Один, два, три, чотири, п'ять,

Час усім відпочивати!

(Ноги на ширині стопи, руки опущені.)

(Піднімають руки через боки вгору, стають навшпильки, потягуються.)

(Стопи разом, руки на поясі.)

(Підстрибують на місці на двох ногах.)

(Повторюють першу вправу, сідають на місця.)

3. Актуалізація знань про задачу

1) Аналіз умови задачі та добирання можливого запитання (с. 134, завдання 25).

2) Творча робота над задачею.

— Доберіть запитання, щоб задача розв'язувалася поданими виразами. Обчисліть їхнє значення.

$50 + 5$. Скільки пиріжків продали в буфеті сьогодні?

$50 + 55$. Скільки всього пиріжків продали в буфеті за два дні?

$55 - 50$. На скільки більше пиріжків продали сьогодні, ніж учора? На скільки менше пиріжків продали вчора, ніж сьогодні?

4. Розвиток логічного та варіативного мислення

1) Розв'язування логічних задач.

- Бабуся Марія любить пекти смачні паски на Великдень. Дізнайтеся, скільки пасок вона спекла цього року, полічивши всіх членів родини і додавши ще число 5 (для сусідів)?

- Загальний вік дітей у родині 28 років. Скільки років маленькій Софійці, якщо Максимові — 6 років, Наталці та Назарчику по 2 роки, Артемію — 4 роки, Олесі — 3 роки, а Ганні — 10 років.

2) **Робота в групах.**

— Поставте потрібні арифметичні знаки, щоб рівності були істинні.

$70 \square 20 \square 10 = 80$

$40 \square 10 \square 30 = 80$

$70 \square 20 \square 10 = 100$

$40 \square 10 \square 30 = 0$

$70 \square 20 \square 10 = 40$

$40 \square 30 \square 10 = 20$

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Піраміда досягнень»

— Познач на рівнях піраміди трикутником, як ти знаєш вивчений матеріал.

Зелений — складання та розв’язування нерівностей та математичних виразів.

Оранжевий — уміння перетворювати та порівнювати іменовані числа.

Синій — знаходження невідомого доданка.

Червоний — відновлення арифметичних виразів.

Всі ви добре працювали,
 На уроці не дрімали,
 Всі завдання розв’язали.
 І скажу вам у кінці:
 Всі ви — просто молодці!

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 137. ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. РОБОТА З МАЛЮНКАМИ Й ТЕКСТАМИ

Мета: актуалізувати та узагальнити знання про компоненти арифметичних дій; повторити правила знаходження невідомого компонента; удосконалювати обчислювальні навички, вміння перетворювати іменовані числа (*міри довжини*), визначати час за годинником; розвивати логічне та образне мислення учнів; виховувати цікавість до світу природи та дбайливе до неї ставлення.

Обладнання: картки для парної та групової роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Лиш дзвінок на урок продзвенить,
Стане кожний серйозним в ту мить.
Бо роботи багато у нас,
І дружно працює наш клас.
Уже дзвінок сигнал нам дав,
І на урок він нас позвав.
А отже, часу не втрачаймо,
Роботу швидше починаймо.

2. Усне опитування

- Які арифметичні дії ви знаєте?
- Як називаються числа при додаванні? відніманні?
- Як обчислити невідомий доданок?
- Як обчислити невідомий від'ємник?
- Яку дію потрібно виконати, щоб знайти невідоме зменшуване?
- Яке число у прикладі на віднімання найбільше? А при додаванні?

3. Каліграфічна хвилинка. Запис чисел другого десятка

— Назвіть найбільше число другого десятка. Яке найменше? Прочитайте їх у зворотному порядку.

4. Математичний диктант

- Запишіть через кому числа: двадцять сім, тринадцять, сорок дев'ять, вісімдесят, шістдесят один. Підкресліть однією рисою десятки, двома рисками — одиниці.
- Запишіть числа, що містять: 3 десятки і 6 одиниць; 9 десятків; 4 десятки і 8 одиниць; 4 одиниці; 1 десяток і 5 одиниць.
- Запишіть «сусідів» чисел: 69, 18.
- Замініть сумою десятків і одиниць число 71.
- Обчисліть перший доданок, якщо другий доданок 10, а значення суми — 16.
- На скільки 23 більше за 20?
- Число 36 зменшить на 6.

Фізкультхвилинка

Станем струнко! Руки в боки!
Пострибаєм, як сороки,
Як сороки-білобоки.
Стрибу-стрибу!
Скоки-скоки!

А тепер, мов жабенята,
Ще в присядки пострибали.
Ква-ква-ква!
Ще раз: ква-ква! —
Щоб спочила голова.

Або: відеофізкультхвилинка «Вверх і вниз» (<https://youtu.be/7pGnVGCLSsk>).

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повторення правила обчислення невідомих компонентів арифметичної дії віднімання. Робота в парах

Щоб знайти невідомий від'ємник, потрібно від зменшуваного відняти різницю.

Щоб обчислити невідоме зменшуване, слід до різниці додати від'ємник.

Зменшуване	56	79		67	47	78	86		97
Від'ємник	33		45	13		54		44	
Різниця		21	33		32		75	22	15

2. Застосування засвоєних знань. Робота за малюнком (с. 135, завдання 1)

— Розгляньте уважно малюнок. Дайте відповіді на запитання. (*Колективна робота.*)

— Сформулюйте інші запитання за цим малюнком. (*Робота в парах.*)

Додаткові запитання

- О котрій годині відбуваються події на малюнку? Покажіть цей час на моделі годинника. Скільки часу вже працює каток? Скільки годин залишилося до закриття? На скільки більше годин залишилося працювати катку, ніж він уже пропрацював? Покажіть на моделі годинника, о котрій закритється каток?
- Скільки продали дорослих квитків? Скільки продано дитячих квитків та яка сума за них виручена?
- Кому з відвідувачів катку доведеться прийти ще раз, щоб навчитися добре кататися на ковзанах?
- Тато з Марічкою купляють квитки у касі. Тато розрахувався купюрою в 100 гривень. Скільки гривень решти він повинен отримати? Чи вистачить татові грошей, щоб купити квиток ще й для мами? Наступний чоловік у черзі прийшов на каток сам. За квиток він розрахувався двома купюрами по 20 гривень. Чи отримає він решту? Скільки гривень?

3. Робота з математичним текстом (с. 136, завдання 2)

— Прочитайте розповідь про Мурчика. Вирази, що трапляться вам у тексті, не читайте, обчислюйте усно, називайте тільки відповіді.

1) *Бесіда.*

— А чи є у вас хатні улюбленці? Що вони люблять їсти? Про що слід пам'ятати, коли удома є хатній улюбленець? (*Режим харчування тварини; готування продуктами, які дозволені та підходять для харчування певної тварини; дотримання гігієни тварини та місця, де вона проводить найбільше часу чи проживає.*)

2) *Робота в парах.*

— Складіть власну розповідь за зразком (*завдання 2*).

Фізкультхвилинка

Щось стомилися сидіти,
Треба встати й відпочити.
Добре вгору потягнулись
І навшпиньки піднялись.

Опустились легко вниз
І подув в обличчя бриз.
Руки в боки ми взяли —
Вліво — вправо повели.
А тепер їх опустили
І за парти тихо сіли.

4. Узагальнення знань про іменовані числа (*міри довжини*)

— Які міри довжини ви знаєте? Яка з них найбільша? найменша? Чому вони дорівнюють?

Перетворення іменованих чисел

$$5 \text{ дм } 4 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$39 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$70 \text{ дм} = \square \text{ м}$$

$$8 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$94 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$100 \text{ см} = \square \text{ м}$$

$$2 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \text{ см}$$

$$47 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$$

$$3 \text{ м} = \square \text{ дм}$$

5. Удосконалення вміння розв'язувати задачі

- Довжина тулуба миші 12 см, хвіст вона має такої самої довжини. Яка загальна довжина тіла миші?
- Довжина тіла ящірки 10 см, а хвоста — 17 см. Яка довжина всієї ящірки?

Цікавинка

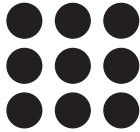
Більшість видів ящірок можуть відкинути хвіст, щоб відвернути хижака і втекти, причому хвіст потім відросте заново. Правда, відростати він буде повільно, і буде коротшим від попереднього, та і кісток у новому хвості вже не буде. Інколи у ящірки відростає не один, а цілих два або навіть три хвоста.

6. Розв'язування логічних задач

- Андрійко бігає швидше за Сергійка, а Сергійко швидше за Петрика. Чи зможе Андрійко наздогнати Петрика?
- Надійку і Михайлика пригостили яблуком і грушкою. Михайлик узяв не грушку. Що залишилося Надійці?

7. Розвиток образного та логічного мислення. Робота в групах

— Сполучіть деякі точки так, щоб утворився трикутник, усередині якого:

- немає точок;
- є одна точка;
- є дві точки;
- є три точки.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Піраміда досягнень»

— Позначте на рівнях піраміди трикутником, як ви знаєте вивчений матеріал.

Жовтий — знання нумерації чисел.

Оранжевий — відновлення арифметичних знаків.

Синій — розв'язування прикладів.

Жовтий — вміння визначати час за годинником.

ДЛЯ ВЛАСНИХ НОТАТОК

УРОК 138. РОБОТА З МАЛЮНКАМИ Й ТЕКСТАМИ. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ КМІТЛИВОСТІ

Мета: узагальнити знання учнів, здобуті під час навчання у 1-му класі; актуалізувати знання про міри маси, вартості, часу; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне, просторове, образне мислення, кмітливість учнів; виховувати старанність, товариськість, охайність, цікавість до світу тварин.

Обладнання: набори «Танграм», картки для парної роботи, телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок закріплення та узагальнення знань.

Освітні галузі: математична, природнича.

Хід уроку

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ми підіб'ємо підсумок тому, чого навчилися цього навчального року. Отже, треба бути дуже уважними, щоб з'ясувати, чи все вам зрозуміло, чи добре ви навчилися лічити, розв'язувати задачі.

3. Актуалізація знань з теми «Нумерація чисел першої сотні»

1) Усне опитування.

— Назвіть числа до 20 у порядку спадання. На скільки наступне число в цьому ряді більше за попереднє? На скільки попереднє число менше, ніж наступне?

— Назвіть наступне число до чисел 17 (11, 19, 6, 9, 14...).

— Назвіть попереднє число до чисел 12 (16, 14, 10, 18...).

— Назвіть «сусідів» числа 29 (65, 80...).

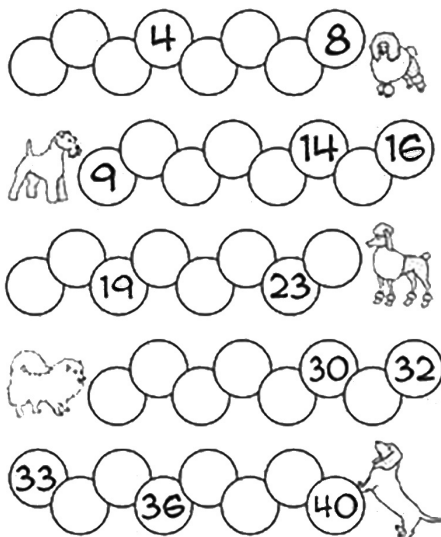
— Що означає додати 1? відняти 1?

— Назвіть числа п'ятого (сьомого) десятка.

— Назвіть числа, що містять 4 одиниці. На скільки наступне число більше? На скільки попереднє число менше?

— Назвіть числа, більші за 76, але менші, ніж 85.

2) Гра «Назви пропущені числа».

2. Читання математичного тексту (с. 137, завдання 3–4)

1) Завдання 3.

- Прочитайте розповідь про білку, обчислюючи значення виразів.
- Складіть власну розповідь за зразком.

2) Завдання 4.

- Прочитайте розповідь про маму та її прибирання у шафі.
- Складіть свою розповідь про кількість ваших іграшок.

3. Удосконалення вміння читати математичні тексти. Гра «Загадка скринька» (цікаві факти про тварин)

Діти беруть зі скриньки картку, розв’язують зазначений у картці приклад та читають цікавий факт про тварину.

Варіанти карток

- На відміну від людини, у вівці є $54 - 50$ (4) шлунка. Кожен з них допомагає перетравлювати їжу швидше.
- Щупальця гігантської арктичної медузи можуть досягати розміру до $30 + 6$ (36) метрів завдовжки, а це майже висота багатопверхівки у $49 - 40$ (9) поверхів.
- Павук таранул може обійтися без їжі близько $75 - 73$ (2) років.
- Найбільший нічний метелик має розмах крил до $86 - 56$ (30) сантиметрів.
- Хвіст павича, а точніше його пір’я, завдовжки близько $17 - 15$ (2) метрів.
- Дорослий бобер може досягати ваги $20 + 10$ (30) кг.
- Довжина пташки колібрі-бджілки становить близько $65 - 60$ (5) сантиметрів.
- Зуби акули оновлюються кожні $69 - 61$ (8) днів.
- У тигрів у нічний час доби зір краще в $9 - 3$ (6) разів, ніж у людини.
- Вага новонародженого слона становить близько $50 + 50$ (100) кілограмів.
- Довжина найбільшої черепахи, яка коли-небудь жила на нашій планеті, досягає близько $14 - 10$ (4) метрів.
- Мозок собаки важить близько $20 + 80$ (100) грамів.
- Восьминіг має $54 - 51$ (3) серця.
- В ангорських кроликів шерсть може досягати $30 + 50$ (80) сантиметрів завдовжки.
- Кішка може видавати близько $30 + 70$ (100) різноманітних звуків. Собака, в свою чергу, може похвалитися лише $5 + 5$ (10) різноманітними звуками.
- Коршун здатний близько $5 + 10$ (15) хвилин парити в небі, жодного разу не змахнувши крилами.
- Яйце страуса за вагою може досягати до $67 - 65$ (2) кг.
- Наші улюблені кішки приділяють близько $15 + 3$ (18) годин на добу сну.
- Швидкість ударів дятла може сягати $50 - 30$ (20) разів на секунду.

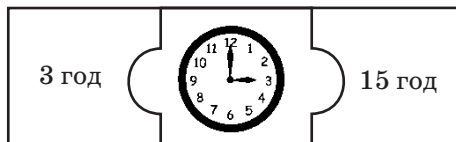
Фізкультхвилинка

4. Повторення про міри часу. Визначення часу за годинником

1) Уточнення поняття «доба». Розв’язування задачі.

Собака Білка і Стрілка побували в космосі раніше за людину. На скільки годин більше доби були в польоті собаки-космонавти?

2) Гра «Збери пазл».

5. Розвиток кмітливості (с. 138, завдання 1–2)

1) Завдання 1.

— Установіть відповідність між силуетом котика на даху і котиком, який перебуває в кімнаті. Опишіть зовнішній вигляд кожного котика.

Відповідь: 1Д, 2Е, 3В, 4А, 5Б, 6Г.

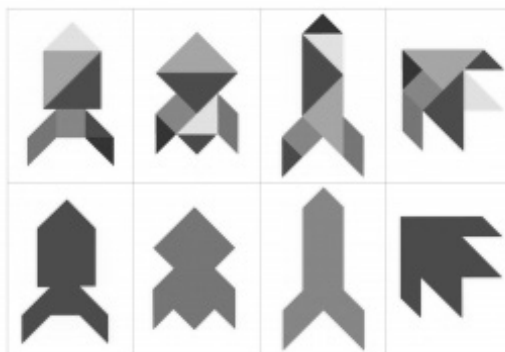
2) Завдання 2.

— Знайдіть на малюнку дівчаток за умовою.

	Червоний бант	Бант у горошок	Синій бант
Галина	-----	-----	+
Мілана	+		
Любава	-----	+	

Відповідь. Галина — синій бант, Мілана — червоний бант, Любава — бант у горошок.

6. Розвиток логічного, образного та просторового мислення. Робота з набором «Танграм». Робота в парах

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

Вправа «Піраміда досягнень»

— Познач на рівнях піраміди трикутником, як ти знаєш вивчений матеріал.

Жовтий — знання нумерації чисел.

Оранжевий — відновлення арифметичних знаків.

Синій — розв’язування прикладів.

Жовтий — вміння визначати час за годинником.

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 139. РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ КМІТЛИВОСТІ

Мета: узагальнити знання учнів, здобуті під час навчання у 1-му класі; актуалізувати знання нумерації чисел у межах 100; удосконалювати обчислювальні навички та вміння розв'язувати задачі; розвивати логічне, просторове, образне мислення, кмітливість учнів; виховувати старанність, товариськість.

Обладнання: ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: математична.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Всі, діти, до праці мерщій!
Ти всі перешкоди здолати зумій!
Працєю наполегливо, швидко, старанно,
Щоб жодна хвилинка не втратилась марно.

2. Мотивація навчальної діяльності

— Доберіть до кожної букви слова «урок» слово-ознаку.

На уроці ми будемо;

У — уважні

Р — розумні

О — організовані

К — кмітливі

— Кого називають кмітливим, а ще метикуватим? Пригадайте, у яких казках герої проявляли свою кмітливість, щоб вийти зі скрутної ситуації або допомогти іншим?

— Сьогодні ми будемо вдосконалювати здобуті під час навчання у 1-му класі вміння і навички, розвивати свою кмітливість.

3. Повторення нумерації в межах 100

— Згадайтеся, за яким принципом записані числа, та продовжіть ряд.

11, 12, 13 ..., ..., ...

10, 9, 8, ..., ..., ...

13, 23, 33, ..., ..., ...

34, 44, 54, ..., ..., ...

100, 99, 98, ..., ..., ...

11, 22, 33, ..., ..., ...

4. Усні обчислення (с. 139, завдання 3)

— Допоможіть Артемкові знайти конверт з паролем входу в комп'ютер.

— Розшифруйте «кольоровий» пароль входу. Запишіть його.

6	5	9	7	0	4
---	---	---	---	---	---

червоний	зелений	синій	оранжевий	жовтий	блакитний
56 – 50	17 – 12	3 + 6	0 + 7	21 – 21	45 – 41

Шифр кольорів

жовтий	оранжевий	червоний	зелений	блакитний	синій
0	7	6	5	4	9

Фізкультхвилинка

Руки вгору, руки вниз,
На сусіда подивись.
Руки вгору, руки в боки,
Поскачи на місці трохи.
Руки ззаду покладемо,
Головою повернемо.
Разом присядемо
І за парти сядемо.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Робота над задачами на кмітливість (с. 139–142, завдання 4–16)

- Завдання 4.

Уточнюємо, що метання на дальність передбачає перемогу того спортсмена, який метнув м'яч якнайдалі від точки старту.

Відповідь. 1-ше місце — Віктор, Микола; 2-ге місце — Данило, Сергій; 3-тє місце — Роман, Іван.

- Завдання 5. Комбінування сукні та черевичок.

Варіанти (6 способів комбінування)

Червона сукня	Червона сукня	Синя сукня в горошок	Синя сукня в горошок	Жовта сукня	Жовта сукня
Червоні черевички	Сині черевички	Червоні черевички	Сині черевички	Червоні черевички	Сині черевички

- Завдання 6.

— Знайди два однакові квадрати.

Відповідь: перший і четвертий (останній).

- Завдання 7.

— Як можна набрати 90 очок чотирма пострілами? ($50 + 20 + 10 + 10 = 90$.) А трьома? ($50 + 20 + 20 = 90$.) А двома? (Неможливо.)

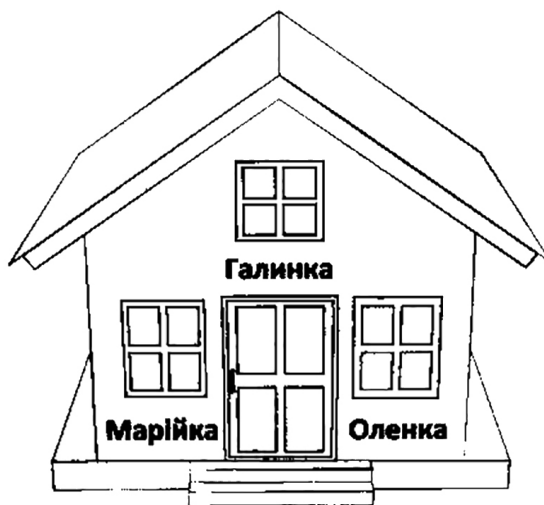
- Завдання 8.

— Скільки голубів зображено на малюнку? (7.) Доведіть.

- Завдання 9.

— Хто мешкає вище: Марійка чи Галинка?

Відповідь: вище мешкає Галинка.

- Завдання 10.

Знайди на кожній стрічці два числа, сума яких дорівнює числу, записаному на літаку.
($46 = 42 + 4$. $58 = 52 + 6$. $36 = 5 + 31$. $76 = 66 + 10$.)

Фізкультхвилинка

Руки сонцю підставляйте,
З сонцем в піжмурки пограйте.
До вподоби нам ця гра.
Любить сонце дітвора.
Один, два — рада сонечку трава.

- Завдання 11.

Дотримуючи послідовності, знайди всі числа від 1 до 10. Спробуй назвати числа у зворотному порядку.

- Завдання 12.

Дотримуючи послідовності, знайди всі числа від 1 до 20. Спробуй назвати числа від більшого до меншого.

- Завдання 13.

У схованки гралося 7 дітей. ($7 = \square + \square$. Потрібно пригадати склад числа 7.) Якщо дівчаток було більше, то їх можливо було 6, або 5, або 4. ($6 > 1$, $5 > 2$, $4 > 3$)

- Завдання 14.

Розв'язання. Хлопчиків і дівчаток порівну, всього 6 гравців. Отже, $6 = 3 + 3$. Вийшли Миколка і Андрійко (2 хлопчики), Леся (дівчинка). Отже, залишився грати 1 хлопець. А скільки дівчаток залишилося? Кого тепер більше? Скільки всього гравців залишилося?

- Завдання 15.

— Куштуємо пиріжки. Найменша кількість проб, щоб дістався пиріжок з капустою — 1, якщо з першого разу попадеться з капустою. А яка найбільша кількість проб? (З, якщо перші два рази попадуться пиріжки із сиром, то третій буде з капустою, бо пиріжки з сиром вже закінчилися.)

- Завдання 16.

Робота з таблицею. Визначення вартості абрикоса.

(Абрикос коштує 3 гривні, тому що за 2 банани заплатили 8 гривень, отже, один коштує 4 гривні. 2 абрикоси і банан коштують 10 гривень, 2 абрикоси ($10 - 4 = 6$) 6 гривень, отже, за 1 абрикос потрібно заплатити 3 гривні.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА. РЕФЛЕКСІЯ

— Яке завдання вас найбільше зацікавило? Яке було найлегшим? Яке завдання було складно виконати?

— Оцініть свою роботу на уроці (розфарбуйте знак питання): оранжевий — «мені все вдавалося легко», зелений — «я інколи припускався помилок», блакитний — «я був невпевнений».

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

УРОК 140. ПІДСУМКОВИЙ УРОК ЗА РІК. МАТЕМАТИЧНИЙ КВЕСТ

Мета: узагальнити вивчений за рік матеріал; на основі цікавих математичних завдань формувати стійкий інтерес учнів до вивчення математики; розвивати кмітливість, спостережливість, уміння логічно мислити, працювати у команді; активізувати розумову діяльність шляхом створення спеціальних умов для виконання завдань, що потребують достатньої свідомості й зрілості учнів, здатності до подолання спеціально створених перешкод.

Обладнання: набір «Танграм», телевізор чи ноутбук, відеозаписи, ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: урок застосування знань, умінь і навичок.

Форма проведення: математичний квест.

Освітні галузі: математична.

Місце проведення: класна кімната.

Сюжет. Учитель пропонує учням подорож країною Математики.

Опис гри. Діти об'єднані у 4 команди по 4–5 осіб за кольоровими емблемами у вигляді геометричних фігур. До кожної команди приєднуються дорослі (батьки або інші вчителі — 4 особи). Команди рухаються за картою, від зупинки до зупинки, виконуючи різноманітні завдання. Після отримання підказки та знаходження конверту із завданням, гравці виконують завдання й отримують нову підказку, доки не знайдуть скриньку з монетами-шоколадками. Сюрприз — у скриньці для всіх команд-учасниць.

Маршрут. Команди рухаються одними і тими станціями, але за різним порядком слідування. Маршрутний лист із переліком усіх зупинок надано кожній команді, його заповнює капітан команди.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

— Діти, сьогоднішній урок математики незвичайний: урок-квест, урок-пригода, урок-подорож.

— Отже, які очікування від цієї подорожі? *(Відповіді учнів.)*

— Під час подорожі ви зустрінетеся з різними перешкодами і вам доведеться продемонструвати свої знання та вміння, щоб подолати їх. Вирушати в подорож поодиноці дуже небезпечно, тож об'єднаймося в чотири команди за геометричними фігурами. У кого фігури більшого розміру — це капітани.

(Діти об'єднуються в команди за геометричними фігурами.)

— Молодці, діти! А зараз капітани команд отримують конверт із зашифрованою назвою вашої команди.

Завдання 1

Розташували двоцифрові числа у порядку зростання, ви отримаєте коди, та дізнаєтесь назву своєї команди.

Кожна команда отримає зашифровану назву своєї команди.

У конвертах розрізано коди, за допомогою яких діти складають назву команди.

1-ша команда

93	59	21	89	15	25	44	99	61
К	Г	О	Й	П	М	А	И	А
15	21	25	44	59	61	89	93	99
П	О	М	А	Г	А	Й	К	И

2-га команда

49	98	11	34	50	73	79	82	94
Е	И	В	С	З	Н	А	Й	К
11	34	49	50	73	79	82	94	98
В	С	Е	З	Н	А	Й	К	И

3-тя команда

19	49	50	69	83	94	67	25	35
Р	І	В	И	К	И	Н	Я	Т
19	25	35	49	50	67	69	83	94
Р	Я	Т	І	В	Н	И	К	И

4-та команда

25	44	21	15	89	93	61	93	59
З	У	О	Р	И	К	Н	К	М
15	21	25	44	59	61	89	93	99
Р	О	З	У	М	Н	И	К	И

— Під час нашої подорожі ви зустрінете багато перешкод. Команда, яка здолає їх першою, отримуватиме фішки. Максимальна кількість фішок, що можна отримати за завдання, — 4, мінімальна — 1. Відповідно, та команда, яка отримує найбільшу кількість фішок, стане переможцем.

Капітани отримують маршрутні листи. Відмітки у маршрутному листі роблять дорослі, що закріплені за кожною командою.

МАРШРУТНИЙ ЛИСТ КОМАНДИ

№ зупинки	Назва зупинки	Відмітка про відвідування	Кількість фішок
1	«Селище математичних визначень»		
2	«Ліс Задач»		
3	«Пустеля Виразів»		
4	«Музично-математичний сад»		
5	«Математичний океан»		
6	«Гори ребусів»		
7	«Геометричний зоопарк»		
8	«Місто скарбів»		
		Усього:	

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Зупинка 1. Селище Математичних визначень

— Поєднайте термін та його математичне відображення.

45 – 13	Невідомий доданок	
7 > 5	Сума	☐ – 27
62 – ☐	Різниця	30 + 15
	Невідомий від’ємник	12 + ☐
	Порівняння	
	Невідоме зменшуване	

Команди, залежно від того, як упоралися із завданням, отримують фішки та кладуть їх у свою скарбничку.

Зупинка 2. Ліс задач

Задачі

- Гноми назбирали для Білосніжки 31 смарагд та 25 рубінів. 5 рубінів та 12 смарагдів вони загубили. Скільки всього яблук назбирали гноми для Білосніжки? (0.)
- Смішарик Крош зібрав зі свого городу 34 морквини. З’їв 12. Скільки морквин залишилося у Кроша?
- Фіксик Нолик відремонтував 10 приладів, а Сімка — на 5 більше. Скільки приладів відремонтувала Сімка?

4. У місті Чаггінтон до депо заїхало 4 потяги. Тепер їх там стоїть 14. Скільки потягів було в депо спочатку?

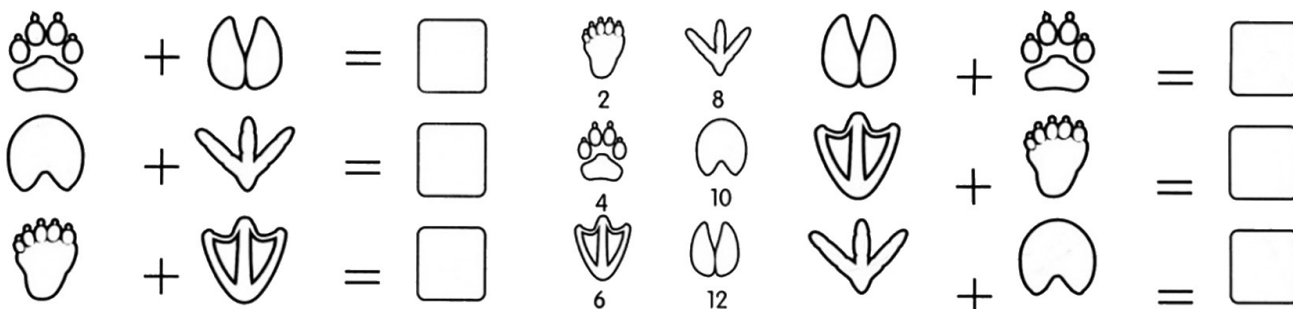
5. Мишка в полі працювала,
Пшеничні зернята збирала,
Шість зернин вона знайшла,
Потім ще чотири.
Поки в нірку їх несла —
Дві зернини загубила.
Хто тепер з вас відповість,
Скільки мишка зерен з'їсть?

6. Лісом до бабусі йшла
Червона Шапочка мала.
В лісі вовчика зустріла,
Пиріжками пригостила.
Ще лишилося в онуки
Пиріжків чотири штуки.
А було спочатку сім.
Скільки сірий вовчик з'їв?

7. Круть і Верть зерно з поля носили,
Бо дуже вони пиріжечки любили.
Круть знайшов п'ять і заніс їх до хати.
Вертю вдалось лише два відшукати.
Порахуйте, любі малята,
Скільки зерен знайшли мишенята.

8. Бабуся моя у селі не бідує,
Худобину має — її не рахує.
Я буду по пам'яті всіх називати,
А ви намагайтеся порахувати:
Свиня, поросля, каченя Сірий Дзьобик,
Корова, коза, кошения, песик Тобік.
Ви приклад складіть і обчисліть його.
Так скільки тварин у бабусі всього?

Зупинка 3. Пустеля Виразіє

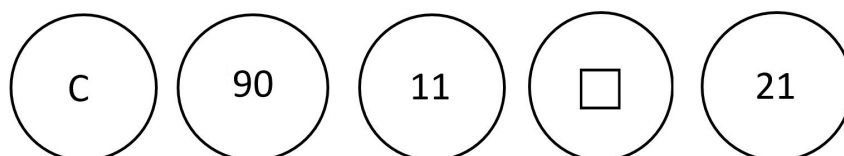

Зупинка 4. Музично-математичний сад

Відеофізкультурхвилинка. Пісня «В математиці-країні» (<https://youtu.be/G50zZpzQwjs>).

Зупинка 5. Математичний океан

— Впишіть у кожен перлинку правильні відповіді.

Перша — не чорна, і не біла, а такого кольору, як океан. (Синя.)

Друга — найбільше кругле двоцифрове число. (90.)

Третя — найменше двоцифрове число, що записується однаковою кількістю одиниць та десятків. (11.)

Четверта — геометрична фігура, у якої всі сторони рівні. (Квадрат.)

П'ята — кількість місяців у році, записана навпаки. (21.)

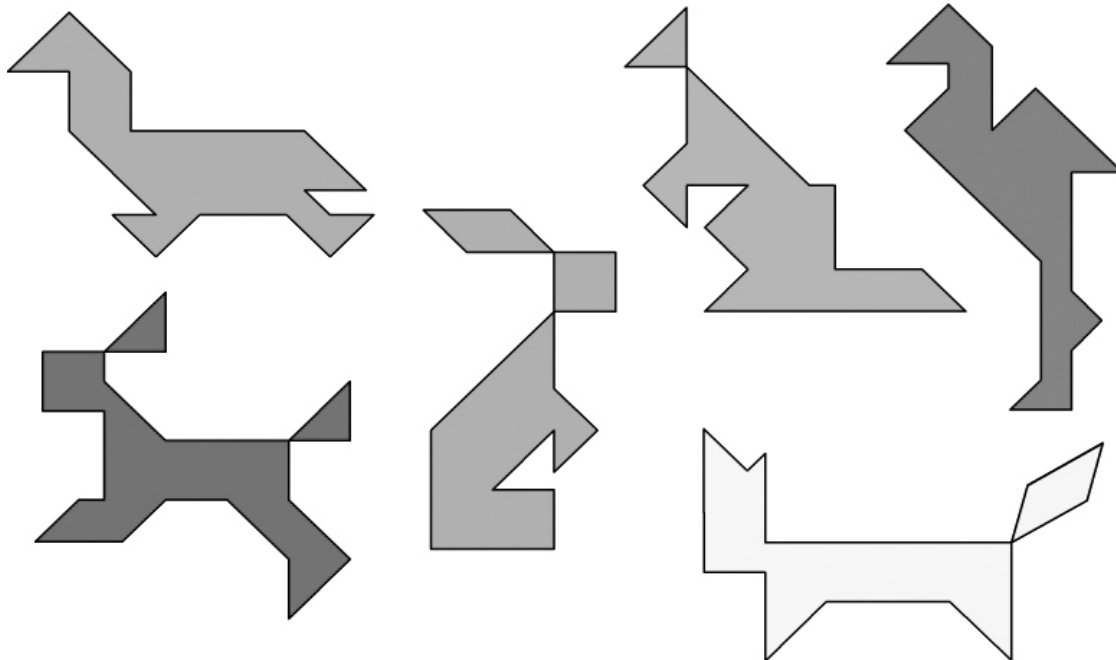
Зупинка 6. Гори ребусів

— Розв'яжіть математичні ребуси.

с 3 ж (стриж); 3 буна (трибуна); с 3 бок (стрибок); 100 лиця (столиця); 100вп (стовп); ак 3 са (актриса); г 1 а (година); р 1 а (родина); ві 3 на (вітрина); пі 2 л (підвал); мі 100 (місто); мі 100 чок (місточок); 7'я (сім'я); 3 зуб (тризуб); 100 ляр (столяр).

Зупинка 7. Геометричний зоопарк

— Складіть із фігурок танграму запропонований силует.

Зупинка 8. Місто скарбів

— Складіть з геометричних фігур та гудзиків знайомий вам предмет. (У конверті — геометричні фігури та 12 різнокольорових гудзиків.)

Підказка — у відгадці до загадки.

- Ніг не маю, а ходжу,
Рота не маю, а скажу,
Коли обідати, а коли спати,
Коли роботу починати. (Годинник.)

— Діти складають з геометричних фігур та гудзиків годинник.

Команда, яка першою виконає завдання отримає «чарівний» ключ.

— Діти, годинник означає, що наша пригода добігає завершення.

Команди, залежно від того, як упоралися із завданням, отримують фішки та кладуть їх у свою скарбничку. А команда, яка першою виконала останнє завдання, отримує ключ та шукає двері, які можна було би відчинити цим ключем.

— Спробуйте знайти двері, що відчиняються цим ключем. За дверима на вас чекає сюрприз від королеви Математики. (У кімнаті, за дверима, діти знаходять скриньку з монетами-шоколадками.)

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

— От і завершилася наша пригода! Завдяки вашій згуртованості, умінню працювати ви подолали всі перешкоди, витратили багато сил та енергії. Відновити сили вам допоможуть монетки-шоколадки з чарівної скриньки королеви Математики. (Монети-шоколадки роздають усім дітям.)

ДЛЯ ВЛАСНИХ ЗАПИСІВ

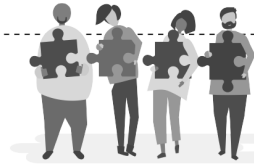
ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. *Беденко М.* 1000 задач. 1 клас : Збірник. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2010. — 144 с.
2. *Будна Н. О., Головка З. Л.* Збірник задач і тестів з математики. 1 клас : Посібник для вчителів початкових класів та самостійної роботи учнів. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2002. — 48 с.
3. *Будна Н. О., Романишин І. Я., Тучапська Г. В.* Предметні олімпіади у початкових класах : Навчальний посібник. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2005. — 32 с.
4. *Гайштут О. Г., Кочина Л. П.* Математика : робочі таблиці. 2 кл. — Кам'янець-Подільський : «Абетка-НОВА», 2002. — 64 с.
5. *Гісь О.* Планета Міркувань : Навч. посіб. з розвитку мислення для 1 кл. загальноосвіт. шк. : Вид. 2-ге. — Львів : Світ, 2005. — 120 с., іл.
6. *Игры и игровые упражнения с детьми шестилетнего возраста* / Под. ред. Е. И. Коваленко. — К. : Рад. шк., 1987. — 144 с.
7. *Листопад Н. П.* Математика : підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти / Н. П. Листопад. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018. — 144 с. : іл.
8. *Узорова О. В.* Контрольные и олимпиадные работы по математике. Посobie для начальной школы. — М. : ООО «Издательство Астрель»; ООО «Издательство АСТ», 2000. — 128 с.
9. *Парнивода Т. І.* Секрети пам'яті : робочий зошит із мнемотехніки для учнів 1 класу / Т. І. Парнивода, Т. Б. Ухіна. — Тернопіль : Мандрівець, 2016. — 72 с.
10. *Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти : 1–2 класи.* — К. : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. — 240 с.
11. *Формування здоров'язбережувальної компетентності молодших школярів* / упоряд. Божко О. В. — Х. : Вид. група «Основа», 2014. — 141, [3] с. — (Б-ка журн. «Початкове навчання та виховання»; Вип. 1 (121)).
12. *Хвилинки здоров'я — щодня. 1–2 класи* // упоряд. В. П. Порощук — Х. : Вид. група «Основа», 2018. — 222, [2] с. — (Серія «Нова українська школа»).
13. *Чернецька О. Г.* Я крокую в 2 клас : математичний інтерактивний літній зошит : навч. посіб. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Г. Чернецька. — К. : Видавничий дім «Освіта», 2018. — 72 с. : іл.
14. *Шевчук Л. М.* Комплексний тренажер з математики. Склад чисел 2–10. Додавання і віднімання в межах 10. Додавання і віднімання в межах 100. Прості задачі. Перший десяток. — Х. : АССА, 2017. — 96 с.
15. *Шість цеглинок в освітньому просторі школи. Методичний посібник* / упоряд. О. Рома. — The LEGO® Foundation, 2018. — 32 с.
16. <http://cikavo.net>
17. <http://doshkolenok.kiev.ua>
18. <http://kapitoshka.at.ua>
19. <http://metodportal.com>
20. <http://ostriv.in.ua/>
21. <http://samouchka.com.ua>
22. <http://teacher.at.ua/>
23. <http://www.pochatkivec.ru>
24. <http://www.razvitievradost.ru>
25. <https://abetkaland.in.ua/>
26. <https://childdevelop.com.ua/>
27. <https://dovidka.biz.ua>
28. <https://naurok.com.ua>
29. <https://urok-ua.com>
30. <https://vseosvita.ua>
31. <https://vsimpptx.com>
32. <https://www.pinterest.com>

ВИДАВНИЧА ГРУПА «ОСНОВА» — ПРОСТІР ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГІВ!

З 2002 року ми є надійним помічником педагогів України. Із року в рік любов до читача та віра у свою справу сприяють виникненню нових ідей і допомагають рухатись уперед.

Ми надаємо комплексну інформаційно-методичну підтримку освітянам

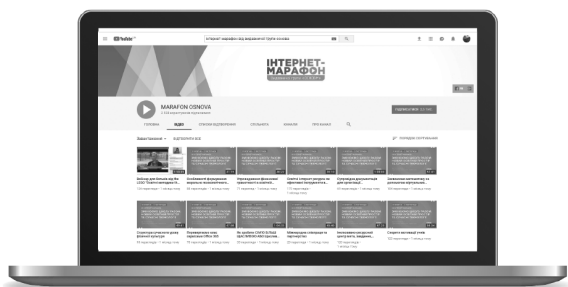
Щомісяця випускаємо **науково-методичні журнали** в електронному та паперовому форматі. Для наших читачів створено найвигідніші варіанти передплати, започатковано акції та нарахування бонусів! Дізнавайтесь більше на нашому сайті: <http://journal.osnova.com.ua>

Випускаємо розробки уроків серій **«Мій конспект»** та **«Усі уроки»**, які створені, аби полегшити роботу вчителів під час підготовки до уроків!

Пропонуємо **1300 книг і посібників** для комплексної організації роботи у ЗДО та школі за найвигіднішими цінами! Обирайте й замовляйте в нашому інтернет-магазині: <http://book.osnova.com.ua>

Підвищуємо професійний рівень педагогів у **«Дистанційній академії»!** Ви можете записатися на курс та отримати сертифікат! <http://osnova.d-academy.com.ua>

Підтримуємо вас у соціальних мережах! Приєднуйтесь до нас **у Facebook:** www.facebook.com/OsnovaVG. Тільки в нас: актуальні новини освіти, спілкування в колі освітян, розіграші й акції!

Проводимо **безкоштовні Інтернет-марафони!** Спікери: вчителі — агенти змін, тренери НУШ, іноземні фахівці з освіти! Лише актуальні теми та корисна інформація! Слідкуйте за анонсами на сторінці у Facebook: www.facebook.com/InternetMarafon

Ведемо **YouTube-канал Інтернет-марафону!** Понад 200 безкоштовних онлайн-лекцій, які можна переглядати у вільний час за посиланням: www.youtube.com/c/MARAFONOSNOVA.

ДЯКУЄМО, ЩО ОБИРАЄТЕ НАС!

З повагою
Видавнича Група «Основа»

ОСНОВА
ВІДАВНИЧА ГРУПА

Код	Ціна
ПШМ213	110,00

Навчальне видання

Серія «Мій конспект»

**БОНДАР ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА
ПАШКОВСЬКА ГАННА АНАТОЛІВНА
МАТЕМАТИКА. 1-й КЛАС. ЧАСТИНА 2**

Головний редактор *Ю. С. Бардакова*

Редактор *О. В. Грабар*

Відповідальний за видання *Ю. М. Афанасенко*

Технічний редактор *Є. С. Островський*

Коректор *О. М. Журенко*

Підписано до друку 05.07.2019. Формат 84×108/16.

Папір газет. Друк офсет. Гарнітура Шкільна.

Ум. друк. арк. 28,56. Замовлення № 19-07/15-05.

ТОВ «Видавнича група «Основа»

61001, м. Харків, вул. Плеханівська, 66

тел. (057) 731-96-34

e-mail: office1@osnova.com.ua

osnova.com.ua

book.osnova.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6058 від 01.03.2018 р.

Телефон для замовлення: 0-800-505-212

(Безкоштовно з мобільних та стаціонарних телефонів України)

Надруковано у друкарні ТОВ «ТРИАДА-ПАК»

м. Харків, пров. Сімферопольський, 6. Тел. +38(057)703-12-21

www.triada-pack.com, email: sale@triada.kharkov.ua

ISO 9001:2015 № UA228351, FAMO TRIADA LLC (065445)